3 1761 04571593 5

UNIV. OF
TORONTO
LIBRARY

POLYBII
HISTORIARUM EXCERPTA
VATICANA.

POLYBII

HISTORIARUM EXCERPTA VATICANA

IN TITULO DE SENTENTIIS

Recensuit

JACOBUS GEEL.

Accedit A. Maii annotatio.

LUGDUNI BATAVORUM,
APUD S. ET J. LUCHTMANS.
Academiae Typographos.
1829.

11028
9/12/90

HAMAKERO GEELIUS S.

Miraberis epistolam in eadem tecum urbe degentis ac domum tuam ventitantis quotidie: qui si de paulo gravioribus tecum agere vellet aut doni quid ad te ferre, debuisse ipsum venire, neque otiosae scriptionis moram interponere: quippe in omni re brevissimo eundum itinere, proque perdita habendam operam esse quae sine discendi fructu consumatur. — Bona verba, mi Hamakere: populum scire oportet hoc munere te affici. Nam quod nomen tuum magnum est, tibique eximiis operibus immortalem gloriam paras, id scito non leviter me impulisse, ut hunc scribendi apparatum privati sermonis modestiae praeferrem: nimirum ita, si minus Achatis cuiusdam famam superavero, aliquis tamen habebor. Poteram addere, circumspicere me libello patronum, in cuius tutela mediocritas mea impuneque errandi licentia acquiescat; non sequar hunc pervulgatum morem: si quid erra-

vero, ego praestabo, non tu. Sed aliud cogito praeterea: cogito enim amicitiae nostrae suavitatem, ab utriusque iuventute iunctae, miramque concordiam animorum in studiorum dissimilitudine. Frontem ne contrahas, quaeso: nam si a communi nostro veritatis, honesti, virtutis amore discesseris, dissimiles reperiemur. Ego multorum librorum titulos inspicio, perpaucos legere datur, et hunc lectionis orbem quotidie magis contraho, non fastidiosus, sed imbecillus ac virium mearum haud imprudens aestimator; tu infinitos libros colligis, rapis, pervolvis, helluaris: nam huius verbi asperitatem tu feres, cuius tanta vis memoriae est, ut omnia fideliter custodiat nec umquam laboret cruditate. Tu gravissima movere soles, ac delectaris magnis levandis ponderibus; ego nugor saepe sectorque leviora, in his literulis meis otii magis oblectamentum quam condicti necessitatem operis quaerens. Hinc, si quid a me scriptum exit, ieiunum est, exile, rarum; tua vigent, densa sunt, turgent maturitate, ac nisi interdum scripta emitte-

teres, accideret quod nosti,

Illius immensae ruperunt horrea messes.

Etenim quid omnes omni tempore homines ubique simile dissimile fecerint locuti sint, quave conditione fuerint mutui commercii, rei publicae, literarum, curiosissime anquiris, uterisque hac sorte, multis credo invidenda, in nulla ut barbarie monumentorum orientalium deponas humanitatem usurpandis olim Graecorum voluminibus perceptam; ego ista contemno minime quidem, et persequor identidem, sed meditari magis placet, quid et quam bene pauci scripserint, ideoque caute ac pedetentim progredior in literis arabicis, ad quas tua me auctoritas et amor et vero misericordia quaedam pellexerunt. Quid enim? applaudes ipse confitenti, timere me indoli meae, *cereae in vitium verti.* Non pergam in hac comparatione: ipse te novisti, in hoc quoque supra multos sapiens, nec quis ego sim ignoras: quam ob rem illuc redeo. Non exspectanti tibi hae literae afferuntur, sed ego memineram te cupere, ut esset aliquod monumen-

 tum

tum nostrae caritatis. Exiguum posui, pro meo ingenii industriaeque modulo, sed quod tibi non displiciturum arbitror. Unâ Polybium legimus, quum ego, quantum dolor meus ferebat, tibi tot librorum eius iacturam deploranti fletu meo responderem. Ecce, particulam Historici resuscitavit Maius, vir celeberrimus, de cuius virtutibus dixi in Bibliotheca Critica; verum quae hic in lucem revocat, graeca certe, quod quantocyus ab aliis fovenda videntur, et tamquam in recenti partu ἀμφιδρόμια instituuntur ab amicis, profecto non Maius in culpa est, sed, ne alia dicam, excerpti cuiusque veteris codicis vitia, errores eclogariorum, legendi libri Vaticani difficultas: ut qui affirmet tum cetera tum Polybiana intelligi fere non posse, a vero haud longe sit aberraturus. Igitur aut legenda non sunt, aut corrigenda: in quo dilemmate te assentientem habebo, mi Hamakere, dialecticae peritissimum: sumes enim procul dubio, edidisse Maium ut legeremus: ergo relinquitur, corrigi debere. Quousque liceat, quaeritur a nonnullis: facilis respon-

sio

sio est: nimirum penitus, si potest; sin minus, quam optime. — Quibus praesidiis? — usu Polybiano et coniectura. — Esto, sume tibi quantumlibet in annotatione, textus saltem fidelis sit, unicumque codicem accurate referat! — audio: num si Maius habet τοῖς ὁδοῖς et ταῖς ἀνδράσι? — Haec sunt operarum vitia, o bone, non veteris librarii errores: — concede, amabo, iudicandi normam: nam mihi quidem ista difficilia sunt distinctu. — Quin igitur exspectas dum alius Maio opem ferat, iterumque codex inspiciatur? — facile id fuit patrum nostrorum memoria in libro Velleii repetitis curis pertractato, cuiusque vitia multa cum fide et venia propagantur; aliud negotium est Vaticani: praeterea idem fere incommodum subeunt libri rescripti ac gallina e fabula; quae quum auri spem non impleret, iugulata est. — Non tecum haec disserui, praestantissime Hamakere: tu enim abhorres a temeritate et mecum improbas, si qui tardo quamvis sensu hoc critici officio fungi sperant, vel, quibus natura benignior fuit, hi perspicacitatis vires nescio quibus considerandi angustiis con-

strin-

stringi patiuntur. Non lusus est puerilis divinandi artificium, non effervescentis adolescentiae crepundia; immo postulo ut ab his sacris arceantur iuventutis levitas et petulantia. Virum requirit, nec senectutem dedecet, in qua prudentiam quidem summam spectari, sed eam volumus, quae regat non opprimat insulsi fastidium et doctrina septam confidentiam. — Quorsum, inquis, tam belli λήκυθοι? nescio: abripiebar sensim, quasi aut tantae tragoediae in hanc opellam meamve tenuitatem caderent, aut tu ignorares, in quo illam humanae conditionis divinitatem emergere magis in dies et maturescere video: qui vel minima inventa amplecteris, modo plausum mereantur, quin inertes quorumdam veritates uni ingenioso errori postponis, nec denique criticam, si dîs placet, per gradus adscendentem ponis, ut alios minimam, alios maiorem, alios maximam exercere dicas, sed unam putas simplicemque acuminis laudem, iudicando invenire. Vale.

Dabam Lugduni Batavorum
a. d. 23 Maii MDCCCXXIX.

PRAE-

PRAEFATIO.

Copiosa praefatio est Maii Tom. II. Scriptorum Veterum Novae Collectionis, unde duos locos describemus, qui ad consilium nostrum pertinent.

Pag. xiv. « Quadraginta historiarum libros composuisse Polybium exploratum est; quibus partim compendiaria partim diffusa oratione post captam a Gallis Romam usque ad deletas a Romanis Carthaginem atque Corinthum, modo res solas romanas, modo etiam exterarum gentium complexus fuit. Tanto ex numero quinque tantummodo libri integri aetatem tulerunt; ceterorum vero usque ad XVII, excerpta continua; praeterea vulgatae ab Ursino *legationes*; insuper editae a Valesio de *virtutibus ac vitiis* eclogae; tum a variis criticis collecta ex Suidae lexico atque aliunde fragmenta; quas reliquias omnes in novissimae Schweighaeuseri praestante editione legimus. Nunc denique accedunt inventa a me vaticana excerpta, titulus videlicet *de sententiis*; quo-

quorum excerptorum series a libri sexti exordio usque ad trigesimi noni finem pertingit. Atque ita accidit ut e pontificiis codicibus bis Polybii partes prodierint, primae sub Nicolao V, qui graecum codicem Perotto tradidit, eique ut latinos faceret quinque libros priores imperavit; iterum sub Leone XII, qui a me oblatas Polybii novas partes in eius bibliotheca superstites clementer excepit. Polybii in vaticano palimpsesto paginas prope centum nactus sum; quarum nonnullae in partes editas incidebant, — ideoque a me praetermissae fuerunt, ne variis quidem adnotatis lectionibus propter coeptae editionis instantiam, et propter plurimas quibus premor occupationes: quod tamen aliquando praestiturus sum, si opportunitas otiumque erit. Librorum distinctionem, quae nulla plerumque in palimpsesto est, ipse curavi, partim certissima scientia ductus, partim coniectura: quin adeo nonnullos quoque superiorum editorum errores in ordinandis Polybii fragmentis emendavi."

Pag. XXXI. « Postulabunt, credo, lectores ut de codice palimpsesto, qui has nobis historicorum divitias suppeditavit, paulo accuratius dicam. Est hoc volumen formae prope maximae, cursim quidem mino-

noribus litteris sed tamen elegantibus scriptum, saeculo circiter decimo, cum lemmatibus in margine rubricatis, cumque asteriscis, qui vel carmen vel oraculum vel aliud quodvis notabile passim designant. Splendidus sane palmarisque olim codex, aulaque byzantina dignissimus; verum idem postea, saeculo circiter XIV, alio graeco notissimi argumenti superimposito scripto obscuratus impeditusque fuit, foliis perversis omnibus, partim vero etiam abiectis. Constantinianae, si fas ita loqui, scripturae specimen aere excusum proposui, partim alterius scripti velo superinducto partim detracto. Equidem simul ac primo ad hoc magnum volumen accessi, idque facili intuitu rescriptum cognovi, quamquam in hoc laboris genere non sum tyro, nihilominus prosperum rei exitum, quem postea sum nactus, vix speravi. Erat enim, ut dixi, minutum scriptum sub alio item minuto sepultum et obrutum; quod contra in aliis palimpsestis est, qui grandiorem multo ac speciosiorem scripturam sub minutiore recenti conspicuum exhibent. Legi tamen vagante oculo ac studio paginas aliquot, donec certam notitiam hausi, excerpta plerumque inedita historicorum summorum Polybii, Diodori Siculi, Dionis Cassii,

Eu-

Eunapii, aliorumque aliquot, in codice hoc contineri. Sed ecce nova tibi nec minima rei difficultas: etenim partes diversorum auctorum sus deque in palimpsesto permixtae erant: auctorum nomina titulique librorum perraro apparebant; quaternionum notae nullae; hiatus orationis innumeri, partim eclogarii instituto, partim obrutae scripturae difficultate. In hac tanta rescripti perturbatique codicis obscuritate, lux denique insignis menti meae affulsit, cum hanc esse partem detexi eclogarum illarum, quas olim Constantini porphyrogeniti iussu confectas sciebam; neque id solum generatim comperi, verum etiam totum hunc codicem titulo *de sententiis* occupari cognovi. Et is quidem titulus semel iterumve litteris paulo grandioribus exaratus emicuit; tum passim in membranarum marginibus vocabulum *γνώμη* *sententia* nunc minio nunc atramento pictum videbam. Verum enimvero constantinianum titulum de sententiis mihi in manibus esse, duplici demum evidentique testimonio convictus sum. Namque in eclogis valesianis tit. *de virtutibus ac vitiis*, apud Wesselingii editionem p. 560, ait eclogarius, reliquam partem colloquii, quod macedoni Lysimacho cum Dromicheta thrace intercessit, in titulo *de sen-*

ten-

tentiis esse quaerendam. Atqui in codice vaticano, quem totum hoc titulo plenum dixi, p. 266 (editionis meae p. 44) mire se mihi obtulit tum eius sermonis initium quod est apud Valesium, tum eiusdem continuatio, quam valesianus eclogarius a titulo *de sententiis* repetendam esse monuerat. Rursus in valesianis apud Wessel. p. 547. dicitur Pythia Lycurgum poetico numero fuisse adlocuta; lector tamen ad titulum *de sententiis* amandatur. Iam vero Pythiae ad Lycurgum versiculos, quos valesianus eclogarius indicavit quidem sed praetermisit, vaticanus codex p. 255. (ed. p. 1.) perbelle mihi repraesentavit. Ergo iam dubitandi copia nulla fuit; praeter quam quod ratio quoque eclogarum vaticanarum, auctorum stilus, et cetera indicia quotquot in arte critica habemus, veritatem rei confirmabant."

His praeiactis labori meo fundamentis, ad declarationem naviter codicis lectionemque incumbere coepi. Et primum quidem chemicis adiumentis diuturnis atque efficacibus sepulta prorsus atque oculos fugiens scriptura suscitanda fuit, ita ut eius apices iamdiu deleti atque intermortui colorem aliquem traherent, et sub novi scripti velamine promicarent. Cave tamen putes paratum ita codicem facile proti-

nus

nus ac ioculariter legi: quin immo hoc sisyphium saxum, conatu prope infinito atque innumeris vicibus pervolutandum est: isque labor in hoc diutius summeque palimpsesto me torsit, minutis ut dixi literis exarato (*), tantaeque molis ut trecentas et quinquaginta quatuor lati moduli paginas habeat, quarum singulae versibus haud minus triginta duobus occupantur. Perlecto demum, meridianis praesertim splendidisque diei horis, exscriptoque codice, illud nempe supererat ut auctores miro cinno et errore in palimpsesto confusos distinguerem; primoque omnes inter se, deinde rursus singulorum partes, dispositis apte foliis, ordinarem; fasciculosque veteres id est quaterniones denuo componerem, quos recentior novi codicis scriptor scopas fecerat dissolutas. Atque utinam quaternionum veterum numerales notae uspiam fuissent! Verum his nescio quo casu aut socordia librarii olim omissis, universa quaternionum restitutio duce serie orationis mentisque meditatione curanda fuit; huic, inquam, unico fidens

aria-

(*) Oblitus est Maius huius minutae scripturae exemplum ponere in tabula, quam volumini suo addidit: ibi enim quae excusa sunt, minime minuta, ad maiusculārum potius literarum formas accedunt.

ariadnaeo veluti filo ex ambiguis tortuosisque labyrinthi anfractibus pedem extuli. Illud quoque augebat ordinandi molestiam atque periculum; quod idem aliquando argumentum, puta punicum bellum, a tribus auctoribus narrabatur: quare sedulo cavendum fuit ne vel omnia uni tribuerentur, vel quod magis pronum erat, permutatio auctorum materiaeque fieret, ac veluti alienae sobolis suppositio; ita ut singuli auctores sua re carerent, alienam inviti reciperent: qui error et ridiculus committenti foret, et legenti incommodus, et auctorum characteri famaeque damnificus. Fasciculorum itaque veterum instaurata a me feliciter ratio fecit apprime, ne res aliquot praesertim Diodori (v. gr. Pyrrhi bellum) cum Dionis simili historia confunderem. Iam inventas eclogas qua ratione quibusque indiciis ac momentis impulsus in diversos cuiusque auctoris libros tribuerim (etiamsi raro codex singillatim libros memorabat) scholia mea docebunt; neque enim quicquam temere, vel sine venia lectoris feci. — Scholiorum autem meorum triplex genus est; primum minoribus formis grammaticum, quod in graeci textus demonstrando statu vel castigatione versatur: secundum criticum, in disponendis potissimum eclogis or-

ordinandoque codice occupatum; tertium denique historicum et philologicum."

Nos a Maii ratione in eo tantum defleximus, ut versionem omitteremus, ac sublatis capitum numeris, notarum eius genus quod primum posuit, in nostris amimadversionibus reciperemus, ceteris ad calcem libri reiectis. Librorum distributionem non tetigi, rem multae disputationis, quae nec paucis profligari poterat, et a futuro Polybii editore rectius tractabitur. Ipsa verba Polybii aliquanto politiora edere studui: nihil praeterea. Hinc brevis est ac sine doctrinae comitatu nostra annotatio; etsi paulo tamen plenior pro ea ratione quae invalescere coepit, ad veterumque siglorum infantiam revertitur.

PO-

POLYBII

HISTORIARUM EXCERPTA.

LIB. VI.

Οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν, διότι τινὲς διαπορήσουσι πρὸς τί ἀφέ- Pag. 369 ed. R.
μενοι [1] τοῦ συνάπτειν καὶ προστιθέναι τὸ συνεχὲς τῆς διη- 24.
γήσεως, εἰς τοῦτον ἀπεθέμεθα τὸν καιρὸν τὸν περὶ τῆς προ- Cod. V.
ειρημένης πολιτείας ἀπολογισμόν· ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ἦν ἐξ ἀρ-
χῆς ἕν τι τῶν ἀναγκαίων καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ὅλης προ-
θέσεως, ἐν πολλοῖς οἶμαι δῆλον αὐτὸ πεποιηκέναι, μάλιστα
δ' ἐν τῇ καταβολῇ καὶ προεκθέσει τῆς ἱστορίας, ἐν ᾗ τοῦ- 370
το κάλλιστον ἔφαμεν ἅμα δὲ ὠφελιμώτατον εἶναι τῆς ἡμετέ-
ρας ἐπιβολῆς τοῖς ἐντυγχάνουσι [2] τῇ πραγματείᾳ, τὸ γνῶ-
ναι καὶ μαθεῖν [3] πῶς καὶ τίνι γένει πολιτείας ἐπικρατηθέντα
σχεδὸν πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην, ἐν οὐδ' ὅλοις πεντή-
κοντα

(1) « Διὰ τί a me additur." M. Nempe in Cod. legebatur διαπορήσουσι προσαφέμενοι. Nostra corrigendi ratio in promtu est.

(2) εὐτυγχάνουσι editio Romana.

(3) καὶ μαθεῖν videtur esse additamentum excerptoris: non reperiuntur enim haec verba in Polyb. I, 1, neque in fine Exc. Mai. p. 461, ubi eadem fere repetuntur.

κοντα καὶ τρισὶν ἔτεσιν, ὑπὸ μίαν ἀρχὴν τῶν Ῥωμαίων ἔπεσεν, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός. Κεκριμένου δὲ τούτου, καιρὸν οὐχ ἑώρων ἐπιτηδειότερον εἰς ἐπίστασιν καὶ δοκιμασίαν τῶν λέγεσθαι μελλόντων ὑπὲρ τῆς πολιτείας, τοῦ νῦν ἐνεστῶτος. Καθάπερ γὰρ [1] οἱ κατ᾽ ἰδίαν ὑπὲρ τῶν φαύλων ἢ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ποιούμενοι τὰς διαλήψεις, ἐπειδὰν ἀληθῶς προθῶνται δοκιμάζειν, οὐκ ἐκ τῆς ἀπεριστάτου ῥαστώνης κατὰ τὸν βίον ποιοῦνται τὰς ἐπισκέψεις [2], ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἐν ἀτυχίαις περιπετειῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις κατορθωμάτων· μόνον νομίζοντες [3] εἶναι ταύτην ἀνδρὸς τελείου βάσανον, τὸ τὰς ὁλοσχερεῖς μεταβολὰς τῆς τύχης μεγαλοψύχως δύνασθαι καὶ γενναίως ὑποφέρειν· τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ θεωρεῖν καὶ πολιτείαν. Διόπερ οὐχ ὁρῶν [4] ποίαν ἄν τις ὀξυτέραν ἢ μείζονα λάβοι μεταβολὴν (τῆς) καθ᾽ ἡμᾶς τοῖς γε Ῥωμαίοις συμβάσης, εἰς τοῦτον ἀπεθέμην τὸν καιρὸν τὸν περὶ τῶν προειρημένων ἀπολογισμόν· γνοίη δ᾽ ἄν τις τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς ἐκ τούτων. ΖΗΤΕΙ ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΑΣ.

Ὅτι τὸ ψυχαγωγοῦν ἅμα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐπιφέρει. [5] — Τῆς φιλομαθεστάτου ψυχῆς [6] ἐστιν ἡ τῶν αἰτιῶν θεωρία καὶ τοῦ βελτίονος ἐν ἑκάστοις αἵρεσις· μεγίστην δ᾽ αἰτίαν ἡγη-
89. 371 τέον ἐν παντὶ πράγματι πρὸς ἐπιτυχίαν | ἢ τοὐναντίον τὴν

τῆς

(1) Deest γὰρ in ed. R.
(2) ἐπισκήψεις ed. R.
(3) ὀνομάζοντες ed. R.
(4) ἐρῶ ed. R.
(5) ἐπιφέρον ed. R. poterat etiam corrigi τὸ pro τήν.
(6) « ψυχῆς item a me additur." M.

τῆς πολιτείας ἀνάστασιν·[1] ἐκ γὰρ ταύτης ὥσπερ[2] ἐκ πηγῆς οὐ μόνον ἀναφέρεσθαι συμβαίνει πάσας τὰς ἐπινοίας καὶ ἐπιβολὰς τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ συντέλειαν λαμβάνειν.

„Ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρωπείων ἔργων οἱ μὲν κτησάμενοι πρὸς τὴν τήρησιν, οἱ δ' ἕτοιμα παραλαβόντες πρὸς τὴν ἀπώλειαν εὐφυεῖς εἰσίν.“[3]

Ὅτι ἀπὸ τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ τριάκοντα ἔτεσιν ὕστερον ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν, ἀεὶ τῶν κατὰ μέρος προδιευκρινουμένων, ἣν καὶ[4] κάλλιστον καὶ τέλειον ἐν τοῖς Ἀννιβαϊκοῖς[5] καιροῖς, ἀφ' ὧν ἡμεῖς εἰς ταῦτα τὴν ἐκτροπὴν ἐποιησάμεθα[6]· διὸ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς συστάσεως αὐτοῦ λόγον ἀποδεδωκότες, πειρασόμεθα νῦν ἤδη διασαφεῖν ὁποῖόν τι κατ' ἐκείνους ὑπῆρχε τοὺς καιρούς, ἐν οἷς λειφθέντες τῇ περὶ Κάνναν μάχῃ τοῖς ὅλοις ἔπταισαν πράγμασιν. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι τοῖς ἐξ αὐτῆς πολιτείας ὁρμωμένοις ἐλλειπεστέραν φανησόμεθα ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν, ἔνια παραλιπόντες τῶν κατὰ μέρος· πᾶν γὰρ ἐπιγινώσκοντες καὶ παντὸς πεῖραν εἰληφότες διὰ τὴν ἐκ παίδων τοῖς ἔθεσι καὶ νομίμοις συντροφίαν;

(1) πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ τοὐναντίον τῆς πολ. ἀν. ed. R.

(2) ὕπερ ed. R.

(3) ἐμφυεῖς ed. R. « Male Schweigh. edidit εὐφεῖς. Nam etiam in Cod. Urbin. lego ἐμ non εὐ.” Nos tamen fidenter correximus.

(4) ἢ ante τριάκοντα deest in ed. R. ibique locus falsa interpunctione turbatur, ac post προδιευκρινουμένων ita sententia absolvitur ut deinde novum fragm. incipere videatur: καὶ abundat ante κάλλιστον, more Polybii: refertur autem hoc adiectivum ad πολίτευμα, quod praecesserat, aut excidit.

(5) ἀννιβιακοῖς ed. R.

(6) « Ita loquitur Polybius etiam V. 91.” M.

φιαν, οὐ τὸ λεγόμενον θαυμάσουσιν, ἀλλὰ τὸ παραλειπόμενον ἐπιζητήσουσιν· οὐδὲ κατὰ πρόθεσιν ὑπολήψονται τὸν γράφοντα παραλιπεῖν τὰς μικρὰς [1] διαφορὰς, ἀλλὰ κατ' ἄγνοιαν
372 παρασιωπᾷν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ συνέχοντα τῶν πραγμάτων· καὶ ῥηθέντα μὲν οὐκ ἂν ἐθαύμαζον ὡς ὄντα μικρὰ καὶ πάρεργα, παραλειπόμενα δ' ἐπιζητοῦσιν ὡς ἀναγκαῖα, βουλόμενοι δοκεῖν αὐτοὶ πλέον εἰδέναι τῶν συγγραφέων. » Δεῖ δὲ τὸν ἀγαθὸν κριτὴν οὐκ ἐκ τῶν [2] παραλειπομένων δοκιμάζειν τοὺς γράφοντας, ἀλλ' ἐκ τῶν λεγομένων· κἂν μὲν ἐν τούτοις τι λαμβάνῃ ψεῦδος, εἰδέναι ὅτι κἀκεῖνα παραλείπεται δι' ἄγνοιαν· ἐὰν δὲ πᾶν τὸ λεγόμενον ἀληθὲς ᾖ, συγχωρεῖν διότι κἀκεῖνα παρασιωπᾶται κατὰ κρίσιν, οὐκ ἄγνοιαν." Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι πρὸς τοὺς φιλοτιμότερον ἢ δικαιότερον ἐπιτιμῶντας τοῖς συγγραφεῦσιν.

LIB. VII.

Ὅτι πᾶν πρᾶγμα σὺν καιρῷ θεωρούμενον ὑγιεῖς λαμβάνει καὶ τὰς συγκαταθέσεις καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις· μεταπεσόντος δὲ τούτου, πρὸς τὰς ἄλλας περιστάσεις συγκρινόμενον
90. οὐχ οἷον αἱρετὸν, | ἀλλ' οὐδ' ἀνεκτὸν ἂν φανείη τὸ κράτιστα καὶ ἀληθινώτατα πολλάκις ὑπὸ τῶν συγγραφέων εἰρημένον.

Ὅτι Φιλίππου τοῦ βασιλέως Μακεδόνων τὴν τῶν Μεσσηνίων ἀκρόπολιν κατασχεῖν βουλομένου, καὶ φήσαντος πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς πόλεως, βούλεσθαι [3] θεάσασθαι τὴν ἀκρό-

(1) « Cod. μακράς." M.

(2) τῶν deest in ed. R.

(3) βούλεσθαι collocatum est post φήσαντος in ed. R. sed to-

ἀκρόπολιν καὶ θῦσαι τῷ Διΐ, ἀναβαίνει μετὰ τῆς θεραπείας[1] 373 καὶ θύοντος μετὰ ταῦτα[2] » ἐκ τῶν τυθέντων[3] ἱερείων προσενεχθέντων[4] αὐτῷ τῶν σπλάγχνων, δεξάμενος εἰς τὰς χεῖρας, καὶ βραχὺ διακλίνας, ἤρετο προτείνων[5] τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, τί δοκεῖ τὰ ἱερὰ σημαίνειν, πότερον ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας, ἢ κρατεῖν αὐτῆς; Ὁ μὲν οὖν[6] Δημήτριος αὐτόθεν ἐκ τοῦ προβεβηκότος, εἰ μὲν μάντεως φρένας ἔχεις, ἔφη, ἐκχωρεῖν τὴν ταχίστην· εἰ δὲ βασιλέως πραγματικοῦ, τηρεῖν αὐτὴν, ἵνα μὴ, νῦν ἀφεὶς, ζητῇς ἕτερον ἐπιτήδειον[7] καιρόν· οὕτω γὰρ ἑκατέρων τῶν κεράτων κρατῶν, μόνως[8] ἂν ὑποχείριον ἔχοις τὸν βοῦν· αἰνιττόμενος τὰ μὲν κέρατα, τὸν Ἰθωμάτην καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, τὴν δὲ Πελοπόννησον, τὸν βοῦν. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιστρέψας πρὸς τὸν Ἄρατον, σὺ δὲ ταῦτα συμβουλεύεις; ἔφη· τοῦ δ' ἐπισχόντος, αὐτὸ[9] λέγειν ἠξίου τὸ φαινόμενον· ὁ δὲ διαπορήσας, εἰ μὲν χωρὶς[10], ἔφη,

τοῦ

tum hoc exordium satis confusum, usque ad θύοντος μετὰ ταῦτα, ab excerptore est.

(1) τὴν θεραπείαν ed. R.

(2) « In edd. (VI, 11) pro ταῦτα est κατὰ δὲ τὸν ἐθισμόν; quae fortasse varietas ab eclogario obtrusa fuit. » M. Minime vero; in editis agnoscitur manus Polybii.

(3) τιθέντων ed. R.

(4) « Male in Cod. Vat. προσενεχθέν. » M.

(5) προτείνας ed. R.

(6) Ὁ δὲ ed. R. Edita secuti sumus, quae meliora sunt.

(7) ἐπιτηδειότερον ed. R. « male in edd. ἐπιτήδειον. » M. Nos maluimus edita sequi.

(8) μόνος ed. R. « Perperam in edd. μόνως. M. non intellexit Maius.

(9) Consentiebat hîc Cod. Maii cum editis in αὐτὸν, quamobrem hic: « perperam Schweigh. αὐτό » Immo recte; αὐτὸν inepte abundaret: sensus requirit αὐτό.

(10) « Vicissim perperam in Cod. χωρεῖν. » M.

τοῦ παρασπονδῆσαι Μεσσηνίους δύνῃ κρατεῖν τοῦ τόπου, συμβουλεύω κρατεῖν· [1] εἰ δὲ τοῦτον καταλαβὼν φρουρᾷ, πάσας ἀπολλύναι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις, καὶ τὴν φρουρὰν ἣν παρέλαβες παρ' Ἀντιγόνου, φρουρούμενος τοὺς συμμάχους, (λέγων τὴν πίστιν) σκόπει, μὴ καὶ νῦν κρεῖττον ᾖ, τοὺς ἄνδρας ἐξαγαγόντα τὴν πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν καὶ ταύτῃ φρουρεῖν τοὺς Μεσσηνίους."

» "Ὅτι μεγάλην [2] τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥοπὴν ἔχει καὶ
374 πρὸς ἀτυχίαν καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἀρχῆς ἡ τῶν παρεπομένων φίλων ἐκλογὴ καὶ κρίσις· ὑπὲρ ἧς οἱ πλείους οὐκ οἶδ' ὅπως ῥᾳθυμοῦντες, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ποιοῦνται πρόνοιαν."

LIB. VIII.

Λοιπὸν ταῖς ἀδήλοις ἐλπίσι προσανέχων διὰ τὸ πρόδηλον τῆς τιμωρίας πᾶν ἔκρινεν ὑπομένειν.

"Ὅτι Τιβέριος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς δόλῳ ἐνεδρευθεὶς καὶ γενναίως ὑποστὰς σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν τὸν βίον κατέστρεψεν. » Περὶ δὲ τῶν τοιούτων περιπετειῶν πότερα χρὴ τοῖς πάσχουσιν ἐπιτιμᾷν ἢ συγγνώμην ἔχειν, καθόλου μὲν οὐκ ἀσφαλὲς ἀποφήνασθαι, διὰ τὸ καὶ πλείους, τὰ κατὰ λόγον πάν-

(1) « Desunt vitiose in edd. verba τοῦ τόπου, συμβουλεύω κρατεῖν." M. Interpretes adhibuerunt elegantem reticentiam atticam, quae in Polybium non cadit, qui praeterea non dicturus erat τοῦτον, nisi vox, quo referretur, praecessisset.

(2) « Edd. τηλικαύτην." M. quod consilio excerptoris obstabat.

πάντα πράξαντας, ὅμως ὑποχειρίους γεγονέναι τοῖς ἑτοίμως τὰ παρ' ἀνθρώποις ὡρισμένα δίκαια παραβαίνουσιν· οὐ μὴν οὐδ' αὐτόθεν ἀποστατέον τῆς ἀποφάσεως ἀργῶς, ἀλλὰ βλέποντα πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς περιστάσεις, οἷς μὲν ἐπιτιμητέον τῶν ἡγεμόνων, οἷς δὲ συγγνώμην δοτέον." [1]

* * *

. . . . » πιστεύειν ῥᾳδίως· καθ' ἕτερον δὲ, πρὸς τὸ μὴ 19
μεγαλαυχεῖν ἐν ταῖς εὐπραγίαις, πᾶν δὲ προσδοκᾷν ἀνθρώπους ὄντας."

Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι διὰ τὸ τῆς εὐδαιμονίας ὑπερήφανον ἐπεκαλέσαντο Πύῤῥον τὸν Ἠπειρώτην· » πᾶσα γὰρ ἐλευθερία μετ' ἐξουσίας πολυχρονίου, φύσιν ἔχει κόρον λαμβάνειν 375
τῶν ὑποκειμένων· κἄπειτα ζητεῖ δεσπότην· τυχοῦσά γε μὴν τούτου, ταχὺ πάλιν μισεῖ," διὰ τὸ μεγάλην φαίνεσθαι τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολήν· ὃ καὶ τότε συνέβαινε τοῖς Ταραντίνοις.

Ὅτι πᾶν τὸ μέλλον κρεῖττον φαίνεται τοῦ παρόντος ὑπάρχειν.

LIB. IX.

Ὅτι τοῦ τετραετοῦς διαστήματος τὴν πάροδον Ὀλυμπιάδα φαμὲν εἶναι. [2]

Ὅτι

(1) « Desiderantur paginae duae." M.

(2) « Sequitur in Cod. prolixum fragmentum de Polybianae historiae genere, οἷα ἀγνοῶ δὲ, usque ad τοῖς νῦν λεγομένοις, quod exstat in editis, lib. IX. 1, 2. Subtexitur

20. "Οτι ἐκρίθη τοῖς Ῥωμαίοις τὰ τῶν Συρακουσῶν πολυτελέστατα, καὶ τὰ σκευάσματα πάντα μετὰ τὴν ἅλωσιν μετακομίζειν εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα· » πότερα δὲ ὀρθῶς κ. τ. λ.
51. | τὰς ἀλλοτρίας συμφοράς." Ῥωμαῖοι δὲ μετακομίσαντες τὰ προειρημένα, ταῖς μὲν ἰδιωτικαῖς κατασκευαῖς τοὺς αὐτῶν ἐκόσμησαν βίους, ταῖς δὲ δημοσίαις τὰ κοινὰ τῆς πόλεως.

"Οτι τοὺς μὴ μετ' εὐνοίας καὶ προθυμίας ἐμβαίνοντας, οὔτ' αὐτῶν [1] εἰκός ἐστι τῶν ἔργων ἀληθεῖς εἶναι συμμάχους.

"Οτι τοιαύτης διαθέσεως ὑπαρχούσης περί τε τοὺς Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους, καὶ παλιντρόπων [2] ἑκάστοις ἐκ τῶν ὑπὸ
376 τῆς τύχης ἀπαντωμένων ἐναλλὰξ προσπιπτόντων, κατὰ τὸν ποιητὴν ἅμα λύπην καὶ χαρὰν ὑποτρέχειν δείκνυσι τὰς ἑκάστων ψυχάς. [3]

Καὶ ἔστιν ἀληθὲς τὸ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν εἰρημένον, ὡς οὐχ οἷόν τε [4] περιλαβεῖν οὐδὲ συνθεάσασθαι τῇ ψυχῇ τὸ κάλλιστον θέαμα τῶν [5] γεγονότων, λέγω δὲ τὴν τῶν ὅλων οἰκονομίαν, ἐκ τῶν τὰς κατὰ μέρος πράξεις γραφόντων.

"Οτι

tur deinde in codice locus de ornamentis devictarum Syracusarum Romam translatis, qui exstat in edd. X. 10, sed est diversus initio, in calce autem aliquantulum augetur a Codice Vaticano." M. Descriptio Olympiadis adumbrata est ex iis quae sunt in edd. IX, 1. in.

(1) ταυτῶν ed. R. post προθυμίας fortasse excidit εἰς πόλεμον.

(2) παλιντρόπως ed. R.

(3) Locum Poëtae non reperio, nisi significetur Andromacha in Iliad. VI.

(4) τῶν πολλάκις ἀφ' ἡμῶν εἰρημένων οὐχ οἷόν τε ed. R.

(5) θεαμάτων ed. R.

» Ὅτι μέγα τι χρῆμα φύεται [1] καὶ θαυμάσιον ἀνὴρ καὶ ψυχὴ δεόντως ἁρμοσθεῖσα κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν πρὸς ὅ τι ἂν ὁρμήσῃ τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων."

» Ὅτι οὐχ οὕτως ὅσιόν ἐστι τὸ τὰς ἐγγράπτους πίστεις βεβαιοῦν, ὡς ἀνόσιον τὸ τοῖς σώσασι πολεμεῖν."

Ὅτι τῆς Αἰγίνης ὑπὸ Ῥωμαίων ἁλούσης, οἱ Αἰγινῆται συναθροισθέντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅσοι μὴ [2] διεκλάπησαν, | ἐδέ- 52.
οντο τοῦ στρατηγοῦ συγχωρῆσαί σφισι ἐκπέμψαι πρὸς τὰς συγγενεῖς πόλεις περὶ λύτρων· ὁ δὲ Πόπλιος πρῶτον μὲν πικρῶς ἀντέφη φάσκων, ὅτε ἦσαν αὐτῶν κύριοι, τότε δεῖν [3] διαπρεσβεύεσθαι πρὸς τοὺς κρείττους περὶ σωτηρίας, μὴ νῦν δούλους γεγονότας· ἅτε δὴ [4] καὶ μικρῷ πρότερον αὐτοὺς μηδὲ λόγου καταξιώσαντας τοὺς παρ' αὐτοῦ πρεσβευτάς; νῦν ὑποχειρίους γεγονότας ἀξιοῦν πρεσβεύειν πρὸς τοὺς συγγενεῖς, πῶς οὐκ εὔηθες εἶναι; καὶ τότε μὲν ἀπέτρεψε [5] τοὺς ἐντυγχάνοντας, ταῦτ' εἰπών· τῇ δ' ἐπαύριον συγκαλέσας ἅπαν- 377
τας τοὺς αἰχμαλώτους, Αἰγινήταις μὲν ὀφείλειν ἔφη μηδ' ὁποῖον φιλάνθρωπον [6], τῶν δὲ λοιπῶν Ἑλλήνων ἕνεκα συγχωρεῖν ἔφη πρεσβεύειν περὶ τῶν λύτρων, ἐπεὶ τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐστίν.

LIB.

(1) « φύεται deest in edd." M. sed ab excerptore additum videtur.

(2) μὲν ed. R *quotquot fuga non evaserant.*

(3) δεῖν supplevimus.

(4) ἅτε δὲ ed. R. tum locum interpungendo juvimus.

(5) Exspectabam ἀπετρέψατο, saepe corruptum in Polybio.

(6) Αἰγινήτας μὲν ὀφείλειν ἔφη μὴ ποιεῖν φιλάνθρωπον ed. R. in quibus μὴ inseruerat Maius.

LIB. X.

"Οτι οἱ πολλοὶ μὴ δυνάμενοι τοὺς καιροὺς μηδὲ τὰς αἰτίας καιρῶν ἑκάστων ἀκριβῶς συνθεωρεῖν, ἢ διὰ φαυλότητα φύσεως ἢ δι' ἀπειρίαν καὶ ῥαθυμίαν, εἰς θεοὺς καὶ τύχας ἀναφέρουσι τὰς αἰτίας τῶν δι' ἀγχίνοιαν ἐκ λογισμοῦ καὶ προνοίας ἐκτελουμένων. [1]

65. » "Οτι οὐχ οἷόν τε τῶν κοινῶν προστατεῖν καλῶς τὸν ὀλιγωροῦντα τῶν κατὰ τὸν ἴδιον βίον, οὔτε μὴν ἀποσχέσθαι τῶν τῆς πατρίδος, ὅστις πολυτελέστερον ζῇ τῆς κατὰ τὴν ἰδίαν ὕπαρξιν χορηγίας." [2]

378

LIB. XI.

66. "Ισως δέ τινες ἐπιζητήσουσι [3], πῶς ἡμεῖς οὐ προγραφὰς ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ [4], καθάπερ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ προεκ-

(1) « Sequitur in Cod. de Mandonii uxore narratio, quae exstat in excerptis edd. X, 18, 19, usque ad τοῖς ὑποταττομένοις. Unde etiam cognoscimus excerpta haec Vaticana pertinere ad Librum decimum. Sequitur deinde in Codice ut infra." M.

(2) In fragmento, quod Maius non vidit editum esse l. X, 25, 5, οὔτε μὴν et χορηγίας pro τιμωρίας correximus ex editis. « Sequitur in Cod. fragmentum editum libri X, 36. ἔτι μεγάλου ὄντος etc. usque ad ἃ καὶ τότε συνέβη τοῖς Καρχηδονίοις; quibus in verbis cessat editio. Verum in Codice additur *καὶ πολλοὶ τούτων ἀπέστησαν, multique ab his desciverunt.* Subsequitur in Cod. excerptum ineditum "Ισως δέ τινες, quod pertinere arbitror ad lib. XI initium." M.

(3) ἐπιζητοῦσι ed. R. futurum requiritur, habetque Polybius in eadem formula, III, 57. Exc. Mai. l. XXXVIII. fin. et alias.

(4) Cur magis mirarentur in hoc undecimo libro, quam in praecedentibus? scribendum videtur ἐν ἑκάστῃ βίβλῳ.

ἐκθέσεις [1] καθ' ἑκάστην Ὀλυμπιάδα πεποιήκαμεν τῶν πράξεων· ἐγὼ δὲ κρίνω χρήσιμον μὲν εἶναι τὸ τῶν προγραφῶν γένος· καὶ γὰρ εἰς ἐπίστασιν ἄγει τοὺς [2] ἀναγινώσκειν θέλοντας καὶ συνεκκαλεῖται καὶ παρορμᾷ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας· πρὸς δὲ τούτοις πᾶν τὸ ζητούμενον ἑτοίμως εὑρεῖν ἐστι διὰ τούτου [3]. Θεωρῶν δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας οὐ τὰς τυχούσας [4] ὀλιγωρούμενον καὶ φθειρόμενον τὸ τῶν προγραφῶν γένος, οὕτως καὶ διὰ ταῦτα πρὸς τοῦτο τὸ μέρος κατηνέχθην· τῆς γὰρ προεκθέσεως οὐ μόνον ἰσοδυναμούσης τῇ προγραφῇ [5], ἀλλὰ καὶ πλεῖόν τι δυναμένης, ἅμα δὲ καὶ χώραν ἐχούσης ἀσφαλεστέραν, διὰ τὸ συμπεπλέχθαι τῇ πραγματείᾳ, τούτῳ μᾶλλον ἐδοκιμάσαμεν χρῆσθαι τῷ μέρει πρὸς ὅλην τὴν σύνταξιν, πλὴν ε' [6] τῶν πρώτων βιβλίων· ἐν ἐκεί-

νοις

(1) *ἀλλὰ καὶ πρ.* ed. R. Sic autem accipio Polybii sententiam: *προγραφὴ* est argumentum vel summa cuiusque libri, quae initio ponebatur; eis usos dicit Polybius veteres historicos, ideoque utiles appellat in primis, quod quaerenti opem ferant; *προέκθεσις* est eiusdem generis argumentum, sed initio cuiusque Olympiadis positum. Hanc recte perhibet Auctor magis *συμπλέκεσθαι τῇ πραγματείᾳ*: etenim *προέκθεσις* necessaria est et temporis cursum sequitur, *προγραφὴ* voluntaria, quippe pendens a lubitu scribentis et magnitudine libri. Vid. infra excerptum libri XIV.

(2) *ἀμαθοὺς* pro *ἄγει τοὺς* ed. R.

(3) *εὑρεῖν διὰ τούτων* ed. R.

(4) *αἰτίας καὶ τὰς τυχούσας* ed. R. Vult Polybius: *multis de causis, quas recensere longum sit et difficile.*

(5) *τῆς προγραφῆς* ed. R.

(6) Non certus erat Maius de numeri scriptura, nec male idem animadvertit non omnes quinque priores libros argumentis instructos esse. Tamen non necessario id efficitur e Polybii verbis, qui non intelligat unumquemque priorum librorum: itaque *προγραφὴ* primi libri est in c. 5: secun-

cun-

νοις γὰρ [1] προγραφὰς ἐποιησάμεθα διὰ τὸ μὴ λίαν ἐναρμόζειν ἐν αὐταῖς τὸ τῶν προεκθέσεων γένος.

Ὁ δὲ φαντασίαν μὲν ἔχειν ἔφη τοὺς εἰρημένους λόγους, τὴν δ᾽ ἀλήθειαν οὐ τοιαύτην εἶναι, τὸ δ᾽ ἐναντίον.

Ὅτι πολλῷ ἐστιν ἄμεινον ὀνειδισθέντας ἐν καιρῷ σωθῆναι,
μᾶλλον ἢ πρὸς χάριν ἀκούσαντας μετ᾽ ὀλίγου ἀπολέσθαι [2] μὲν
379 αὐτούς, ἀπολέσθαι δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας.

» Τὰ δὲ ἱερὰ [3] διελωβήσατο, κακῶς μὲν πρὸ τοῦ, [4]
75. κακῶς δὲ τότε χρώμενος τῷ θυμῷ· τὸ [5] γὰρ τοῖς | ἀνθρώ-
ποις ὀργιζόμενον εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν, πάσης ἀλογιστίας ἐστὶ 10
σημεῖον." I

»Ὅτι εἷς λόγος, εὐκαίρως ῥηθεὶς ὑπ᾽ ἀνδρὸς ἀξιοπίστου, πολλάκις οὐ μόνον ἀποτρέπει τῶν χειρίστων, ἀλλὰ καὶ παρορμᾷ πρὸς τὰ κάλλιστα τοὺς ἀνθρώπους· ὅταν δὲ καὶ τὸν ἴδιον βίον ἀκόλουθον εἰσφέρηται τοῖς εἰρημένοις ὁ παρακαλῶν, ἀνάγκη λαμβάνειν τὴν πρώτην πίστιν τὴν παραίνεσιν."

Ὅτι φησὶν ὁ Πολύβιος· τί γὰρ ὄφελός ἐστι τοῖς ἀναγινώσκου-

cundus caret: tertius habet argumentum plenissimum totius operis: quarti et quinti est in l. IV, c. 1. Sed ideo mihi suspectus est numerus ε̄, quod iis libris, in quos προεκθέσεις Olympiadum non cadebant, addi certe debebat sextus, utpote continens rei publicae Romanae descriptionem.

(1) γὰρ deest in ed. R.

(2) δ᾽ ἀπολέσθαι ed. R.

(3) ἕτερα ed. R. editum hoc fragmentum, XI, 4, fugit Maium; ibi quae designantur ἀναθήματα, excerptor hic ἱερὰ appellavit.

(4) « Ita Cod." M. Impedivit Maium, ut videtur, sequens τότε omissum: mox ed. R. ἀλογίας: in edd. τῆς πάσης.

(5) τῷ ed. R.

σκουσι διεξιέναι πολέμους καὶ μάχας καὶ πόλεων ἐξανδραποδισμοὺς καὶ πολιορκίας, εἰ μὴ τὰς αἰτίας ἐπιγνώσονται, δι' ἃς [1] ἐν ἑκάστοις οἱ μὲν κατώρθωσαν, οἱ δὲ ἐσφάλησαν; τὰ γὰρ τέλη τῶν πράξεων ψυχαγωγεῖ μόνον τοὺς ἀκούοντας, αἱ δὲ πρόσθεν διαλήψεις τῶν ἐπιβαλλομένων ἐξεταζόμεναι δεόντως ὠφελοῦσι τοὺς φιλομαθοῦντας· μάλιστα δὲ πάντων ὁ κατὰ μέρος χειρισμὸς ἑκάστων ἐπιδεικνύμενος ἐπανορθοῖ τοὺς συνεφιστάνοντας. [2]

Ὅτι πάντων εὐδαιμονιζόντων τὸν Πόπλιον μετὰ τὸ τοὺς Καρχηδονίους ἐξελάσαι τῆς Ἰβηρίας, καὶ παρακαλούντων ἀναπαύεσθαι καὶ ῥαθυμεῖν, ἐπεὶ πέρας [3] ἐπιτέθεικε τῷ πολέμῳ, μακαρίζειν αὐτοὺς ἔφη διότι τοιαύτας ἔχουσι τὰς ἐλπίδας· αὐτὸς δὲ νῦν καὶ μάλιστα βουλεύεσθαι τίνα τρόπον ἄρξεται [4] τοῦ πρὸς Καρχηδονίους πολέμου· τὸν μὲν γὰρ πρὸ τοῦ [5] χρόνου Καρχηδονίους Ῥωμαίοις πεπολεμηκέναι, νῦν 380 δὲ τὴν τύχην παραδεδωκέναι καιρὸν εἰς τὸ Ῥωμαίους Καρχηδονίοις ἐξενεγκεῖν πόλεμον.

Ὅτι Πόπλιος διαλεχθεὶς τῷ Σύφακι, ἅτε δὴ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος εὐφυὴς ὑπάρχων, οὕτω φιλανθρώπως ὡμίλησε καὶ ἐπιδεξίως, ὥστε τὸν Ἀσδρούβαν εἰπεῖν ταῖς ὕστερον ἡμέραις πρὸς τὸν Σύφακα, διότι φοβερώτερος αὐτῷ Πόπλιος πέφηνε κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἤπερ ἐν τοῖς ὅπλοις. [6]

Ὅτι

(1) περὶ ἃς ed. R.
(2) συνυφιστάνοντας ed. R.
(3) « Cod. τέρας.» M.
(4) ἄρξηται ed. R.
(5) πρὸ τούτου ed. R.
(6) Compara Appian. Hisp. c. 30. ubi ipse Hasdrubal domi apud Syphacem cum Scipione colloquitur. Fortasse aliquid in hoc Polybii fragmen-

gmen-

Ὅτι στάσεως γενομένης τινῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ῥωμαϊκῷ, ὁ Πόπλιος » οὐδέποτε μᾶλλον εἰς ἀπορίαν ἧκε" κ. τ. λ. [1]

LIB. XII.

76. Ὅτι διασύρας ὁ Πολύβιος τὸν Τίμαιον ἐν πολλοῖς, αὖθίς
φησι· τίς ἂν ἔτι δοίη συγγνώμην ἐπὶ [2] τοῖς τοιούτοις ἁμαρ-
τήμασιν; ἄλλως τε καὶ Τιμαίῳ τῷ προσφυομένῳ τοῖς ἄλλοις
πρὸς τὰς τοιαύτας παρωνυχίας; ἐν αἷς Θεοπόμπου μὲν κατη-
γορεῖ, διότι Διονυσίου ποιησαμένου τὴν ἀνακομιδὴν ἐκ Σικε-
λίας εἰς Κόρινθον ἐν μακρᾷ νηΐ, Θεόπομπός φησιν ἐν στρογ-
γύλῃ παραγενέσθαι τὸν Διονύσιον. Ἐφόρου δὲ παλιλλογίαν
καταψεύδεται [3], φάσκων λέγειν αὐτὸν ὅτι Διονύσιος ὁ πρε-
σβύτερος παρελάμβανεν τὴν ἀρχὴν ἐτῶν εἴκοσι τριῶν ὑπάρ-
χων, βασιλεῦσαι δὲ τετταράκοντα καὶ δύο, μεταλλάξαι δὲ
τὸν βίον προσλαβόντα [4] τοῖς ἑξήκοντα τρία· τοῦτο γὰρ οὐ-
381 δεὶς εἴποι ἂν [5] δήπου τοῦ συγγραφέως εἶναι τὸ διάπτωμα,
τοῦ δὲ γραφέως ὁμολογουμένως· ἢ γὰρ δεῖ [6] τὸν Ἔφορον ἐπα-
να-

gmento excerptor turbavit.

(1) « Nimirum, excepto initio, fragmentum hoc est editum Lib. XI, 25, atque idcirco a me praetermittitur." M. Sed ipsum hoc initium ab excerptore confectum est, quod patebit edita conferenti.

(2) Addidimus ἐπὶ propter sequentem dat. Τιμαίῳ.

(3) Necessario correximus verba sensu carentia, Ἐφόρου δὲ πάλιν ὅταν καταψεύδηται.

(4) προσλαβὼν ed. R. Hic simplicissimus corrigendi modus fuit: qui hanc enallagen constructionis fastidiet, corrigere debebit ἐβασίλευσε — μετήλλαξε. Vid. tamen Exc. l. XXXIV—XXXVII, fragm. 4 in.

(5) τοῦτο γὰρ οὐδενὸς εἰπεῖν δήπου ed. R. et mox διατύπωμα.

(6) εἰ γὰρ δὴ ed. R. respondent his seqq. ἢ τούτου μηδαμῶς.

καβεβηκέναι [1] τῇ μωρίᾳ καὶ τὸν Κόροιβον καὶ τὸν Μαργίτην, εἰ μὴ δυνατὸς ἦν συλλογίζεσθαι, διότι τὰ τετταράκοντα καὶ δύο προστεθέντα [2] τοῖς εἴκοσι καὶ τρισὶν, ἑξήκοντα γίνεται καὶ πέντε· ἢ τούτου μηδαμῶς ἂν πιστευθέντος ὑπὲρ Ἐφόρου, φανερὸν ὅτι τὸ μὲν ἁμάρτημα φανερόν ἐστι τοῦ γραφέως [3], τὸ δὲ Τιμαίου φιλότιμον καὶ φιλέγκλημον οὐδεὶς ἂν ἀποδέξαιτο. [4]

Καὶ μὴν [5] ἐν ταῖς περὶ τοῦ Πύῤῥου πάλιν φησὶ, τοὺς Ῥωμαίους ἔτι νῦν ὑπόμνημα ποιουμένους τῆς κατὰ τὸ Ἴλιον ἀπωλείας, ἐν ἡμέρᾳ τινὶ κατακοντίζειν ἵππον πολεμιστὴν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ κάμπῳ καλουμένῳ, διὰ τὸ τῆς Τροίας τὴν ἅλωσιν [6] διὰ τὸν ἵππον γενέσθαι τὸν δούριον προσαγορευόμενον· | 57.
πρᾶγμα πάντων παιδαριωδέστατον· οὕτω μὲν γὰρ δεήσει πάντας τοὺς βαρβάρους λέγειν Τρώων ἀπογόνους ὑπάρχειν· σχεδὸν γὰρ πάντες, εἰ δὲ μὴ, οἵ γε [7] πλείους ὅταν ἢ πολεμεῖν μέλλωσιν ἐξ ἀρχῆς, ἢ διακινδυνεύειν πρός τινας ὁλοσχερῶς, ἵππον προθύονται καὶ σφαγιάζονται, σημειούμενοι τὸ μέλλον ἐκ τῆς τοῦ ζώου πτώσεως.

Ὁ

(1) Requiritur ὑπερβεβηκέναι, vel ὑπερβεβληκέναι. Mox ed. R. Κόρυβον. « Ita in Cod." M.

(2) προσθέντα ed. R.

(3) Hunc lusum in Polybio non admiserim, quare alterum φανερὸν expungendum videtur.

(4) φιλεγκλήμον οὐ δέξαιτο οὐδ' ἀποδέξαιτο ed. R. quod monstrum e correctione nasci potuit.

(5) καὶ μὲν ed. R.

(6) Melius haec transponentur τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας. Mox διὰ cum accusativis vitio iungitur. Intactum reliqui, quod ipsius fortasse excerptoris est.

(7) εἰ δὲ μή γε οἱ ed. R. mox ἵππῳ pro ἵππον.

Ὁ δὲ Τίμαιος περὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἀλογίας οὐ μόνον ἀπειρίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὀψιμαθίαν δοκεῖ μοι πολλὴν ἐπιφαίνειν· ὅς γε διότι θύουσιν ἵππον, εὐθέως ὑπέλαβε τοῦτο ποιεῖν αὐτοὺς διὰ τὸ τὴν Τροίαν ἀφ' ἵππου [1] δοκεῖν ἑαλωκέναι· πλὴν ὅτι γε κακῶς ἱστόρηκε καὶ τὰ περὶ τὴν Λιβύην καὶ τὰ
382 περὶ τὴν Σαρδόνα, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐκ τούτου ἐστὶ συμφανές· καὶ καθόλου διότι τὸ περὶ τὰς ἀνακρίσεις μέρος ἐπισέσυρται [2] παρ' αὐτῷ τελέως, ὅπερ ἐστὶ κυριώτατον τῆς ἱστορίας· ἐπειδὴ γὰρ αἱ μὲν πράξεις ἅμα πολλαχῇ συντελοῦνται, παρεῖναι δὲ τὸν αὐτὸν ἐν πλείοσι τόποις κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀδύνατον, ὁμοίως γε μὴν οὐδ' αὐτόπτην γενέσθαι πάντων τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην τόπων καὶ τῶν ἐν τοῖς τόποις ἰδίων αὐτὸν [3] τὸν ἕνα δυνατὸν, καταλείπεται πυνθάνεσθαι μὲν ὡς παρὰ πλείστων, πιστεύειν δὲ τοῖς ἀξίοις πίστεως, κριτὴν δ' εἶναι τῶν προσπιπτόντων μὴ κακόν.

Ἐν ᾧ γένει μεγίστην ἐπίφασιν ἕλκων Τίμαιος πλεῖστον ἀπολείπεσθαί μοι δοκεῖ τῆς ἀληθείας· τοσοῦτο γὰρ ἀπέχει τοῦ δι' ἑτέρων ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν ἀρτίζειν, ὡς οὐδὲ τούτων, ὧν αὐτόπτης γέγονεν καὶ ἐφ' οὓς αὐτὸς ἥκει τόπους, οὐδὲ περὶ τούτων οὐδὲν ὑγιὲς ἡμῖν ἐξηγεῖται. Τοῦτο δ' ἔσται δῆλον, ἐὰν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν δείξωμεν αὐτὸν ἀγνοοῦντα περὶ ὧν ἀποφαίνεται· σχεδὸν γὰρ οὐ πολλῶν προσδεήσει λόγων ὑπέρ γε τῆς ψευδολογίας, ἐὰν ἐν οἷς ἔφυ καὶ ἐτράφη τόποις, καὶ τούτων ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις, ἐν τούτοις ἀγνοῶν εὑρεθῇ

καὶ

(1) ἀπὸ ἵππου ed. R.
(2) ἐπισεσύρεται ed. R.
(3) αὐτῶν ed. R.

καὶ παραπαίων τῆς ἀληθείας· φησὶ τοιγαροῦν τὴν Ἀρέθουσαν κρήνην, τὴν ἐν ταῖς Συρακούσαις, ἔχειν τὰς πηγὰς ἐκ τοῦ κατὰ Πελοπόννησον διά τε τῆς Ἀρκαδίας καὶ διὰ τῆς Ὀλυμπίας ῥέοντος ποταμοῦ Ἀλφείου· ἐκεῖνον γὰρ δῦντα κατὰ γῆς, τετρακισχιλίους δὲ σταδίους ὑπὸ τὸ Σικελικὸν ἐνεχθέντα πέλαγος, ἀναδύειν[1] ἐν ταῖς Συρακούσαις· γενέσθαι δὲ τοῦτο
δῆλον ἐκ τοῦ κατά | τινα χρόνον, οὐρανίων ὄμβρων ῥαγέντων 58. 383
κατὰ τὸν τῶν Ὀλυμπίων καιρὸν καὶ τοῦ ποταμοῦ τοὺς κατὰ τὸ τέμενος ἐπικλύσαντος τόπους, ὄνθου[2] τε πλῆθος ἀναβλύζειν τὴν Ἀρέθουσαν ἐκ τῶν κατὰ τὴν πανήγυριν θυομένων βοῶν, καὶ φιάλην χρυσῆν ἀναβαλεῖν, ἣν ἐπιγνόντες εἶναι τῆς ἑορτῆς, ἀνείλοντο.

Ἐκ τούτων ἄν τις συλλογιζόμενος Ἀριστοτέλει πρόσχοι μᾶλλον ἢ Τιμαίῳ· καὶ μὴν τὸ συνεχὲς τούτῳ τελέως ἄτοπον· τὸ γὰρ ὑπολαμβάνειν, καθάπερ ἐκεῖνος ὑποδείκνυσι, ὡς οὐκ εἰκὸς ἦν τοὺς οἰκέτας τῶν Λακεδαιμονίοις[3] συμμαχησάντων τὴν τῶν κυρίων εὔνοιαν ἀναφέρειν πρὸς τοὺς ἐκείνων φίλους, εὔηθες· οὐ γὰρ μόνον τὰς εὐνοίας ἀλλὰ καὶ τὰς ξενίας καὶ τὰς συγγενείας τῶν δεσποτῶν οἱ δουλεύσαντες, ὅταν εὐτυχήσωσι παραδόξως καὶ χρόνος ἐπιγένηται, πειρῶνται προσποιεῖσθαι καὶ συνανανεοῦσθαι τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων μᾶλ-

(1) τετρακισχιλίους σταδίους ὑπό γε Σ. ἐ. π. καὶ ἀναδύειν ed. R.

(2) « In Codicis margine glossa est βοείας κόπρου.

(3) Λακεδαιμονίων ed. R. οἰκέτας dicit Locros Epizephyrios, olim servos Locrorum Ozolarum, qui Lacedaemoniis opem tulerunt in bello Messeniaco.

μᾶλλον [1], αὐτὸ τοῦτο σπουδάζοντες, τὴν προγεγενημένην περὶ αὐτοὺς ἐλάττωσιν καὶ τὴν ἀδοξίαν ἐξαλείφειν, τῷ βουλεύεσθαι τῶν δεσποτῶν ἀπόγονοι μᾶλλον ἐπιφανῆναι [2], ἤπερ ἀπελεύθεροι.

Τοῦτο δὲ μάλιστα περὶ τοὺς Λοκροὺς εἰκός ἐστι γεγονέναι· πόῤῥω [3] γὰρ ἐκτοπίσαντες ἐκ τῶν συνειδότων καὶ προσλαβόντες σύνεργον τὸν χρόνον, οὐχ οὕτως ἄφρονες ἦσαν [4], ὥστε ταῦτ' ἐπιτηδεύειν, δι' ὧν ἔμελλον ἀνανέωσιν ποιεῖσθαι
384 τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων, ἀλλὰ μὴ τοὐναντίον, δι' ὧν ἐπικαλύψειν ταῦτα· διὸ καὶ τὴν ὀνομασίαν τῇ πόλει τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰκότως ἐπέθεσαν, καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν κατὰ τὰς γυναῖκας προσεποιήθησαν· ἔτι δὲ τὰς φιλίας καὶ τὰς συμμαχίας τὰς προγονικὰς τὰς ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἀνενεοῦντο· ἢ καὶ [5] τὸ τοὺς Ἀθηναίους πορθῆσαι τὴν χώραν αὐτῶν, οὐδέν ἐστι σημεῖον ψευδῆ λέγειν τὸν Ἀριστοτέλην· εὐλόγου γὰρ ὄντος ἐκ τῶν προειρημένων, εἰ καὶ δεκάκις ἦσαν οἰκέται, τοῦ προσπεποιῆσθαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλίαν τοὺς ἐξάραντας ἐκ τῶν Λοκρῶν καὶ κατασχόντας εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὔλογος γίνεται καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀλλοτριότης πρὸς τοὺς προειρημένους, οὐκ ἐξεταζόντων τὸ γεγονὸς, ὡς τὴν προαίρεσιν. Νὴ Δία [6], ἀλλὰ πῶς αὐτοὶ μὲν ἐξαπέ-

στελ-

(1) *Magis quam consanguinei.* Maius distinxerat non post sed ante μᾶλλον: hinc eius versio.

(2) ἐπιφαίνειν ed. R.

(3) πολλοὶ ed. R.

(4) Post ἄφρονες deest ἦσαν in ed. R.

(5) ἢ καὶ corruptum est: requiritur καὶ μήν.

(6) Νὴ Δία ἀλλὰ frequens formula in Polybio, ubi quid obiicitur. In ed. R. continuatur oratio post προαίρεσιν. Ohie-

στέλλειν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἀκμάζοντας εἰς τὴν πατρίδα
τεκνοποιΐας χάριν, τοὺς | δὲ Λοκροὺς τὸ παραπλήσιον οὐκ 25.
εἴων ποιεῖν· ἕκαστα [1] δὲ ταῦτα οὐ μόνον κατὰ τὸ πιθανὸν,
ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν, μεγάλην ἔχει διαφοράν· οὔτε
γὰρ κωλύειν τοὺς Λοκροὺς ἔμελλον, ὡς τοῦτο ὅμοιον ποιοῦν-
τες· ἄτοπον γάρ· οὐδὲ μὴν κελευόντων αὐτῶν, οἱ Λοκροὶ
πάντως ποιήσειν ἐκείνοις τὸ παραπλήσιον· παρὰ μὲν γὰρ τοῖς
Λακεδαιμονίοις καὶ πάτριον ἦν καὶ σύνηθες τρεῖς ἄνδρας ἔχειν
γυναῖκα καὶ τέτταρας, πότε [2] δὲ καὶ πλείους ἀδελφοὺς ὄν-
τας, καὶ τέκνα τούτων εἶναι κοινά· καὶ γεννήσαντα παῖδας
ἱκανοὺς, ἐκδόσθαι γυναῖκά τινι τῶν φίλων, καλὸν καὶ σύνη-
θες· διόπερ οἱ Λοκροὶ μήτε ταῖς ἀραῖς ὄντες ἔνοχοι μήτε τοῖς
ὅρκοις, οἷς [3] ὤμοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ πρότερον εἰς τὴν
οἰκείαν ἐπανήξειν πρὶν ἢ τὴν Μεσσήνην κατὰ κράτος ἑλεῖν,
τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς εὐλόγως οὐ μετέσχον, 385
κατὰ δὲ μέρος τοὺς ἐπανόδους ποιούμενοι καὶ σπανίως, ἔδω-
σαν ἀναστροφὴν ταῖς γυναιξὶ πρὸς οἰκέτας γενέσθαι συνήθειαν,

ἢ

iectio autem haec ita interpretanda est: dicat aliquis: Tu, qui cum Aristotele facis, affirmasque Locros Epizephyrios oriundos esse e colluvie hominum, qui olim servi fuerant Ozolarum, negabis item, Ozolas bello Messeniaco cum Lacedaemoniis occupatos, horum exemplo domum misisse qui cum uxoribus procreandis liberis operarentur; quod si non fecerunt (scimus autem non fecisse) impediti sunt; quomodo autem a Lacedaemoniis, idem facientibus, impediri potuerunt? etc.

(1) Ab ἕκαστα inde incipit refutatio. Mox ὡς τοῦτο ὅμοιον ποιοῦντες corrupta sunt: multis modis corrigi possint: simplicissima ratio: οἱ τούτοις ὅ. π.

(2) τότε ed. R.

(3) οἷς deest in ed. R.

ἢ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἄνδρας· ταῖς δὲ παρθένοις καὶ μᾶλλον· ὃ καὶ τῆς ἐξαναστάσεως αἴτιον γέγονεν. [1]

Ὅτι Τίμαιός φησι μέγιστον ἁμάρτημα περὶ τὴν ἱστορίαν
26. εἶναι τὸ ψεῦδος· διὸ καὶ | παρεῖναι τούτοις, οὓς ἂν ἐξελέγξῃ διεψευσμένους ἐν τοῖς συγγράμμασιν, ἕτερόν τι ζητεῖν ὄνομα τοῖς βιβλίοις, πάντα δὲ μᾶλλον ἢ καλεῖν ἱστορίαν. [2]

Τούτων δ' ἡμῖν ὁμολογουμένων περὶ αὐτοῦ [3] τοῦ ψεύδους, με-

(1) Maii causa, qui difficile hoc sed magni pretii fragmentum, cum non intelligeret, commentando obscuravit, quaedam breviter monenda sunt. Discimus enim Locros Ozolas (cf. Strabo T. II, p. 397. et Dion. Per. v. 364, cum Eustathio) non servos Lacedaemoniorum, sed in bello Messeniaco horum socios fuisse: eodemque tempore, quo Lacedaemonii iuvenes Spartam mitterent ad procreandos liberos, ipsos raro ac per intervalla domum rediisse: quae causa fuit, cur servi cum Ozolarum uxoribus et virginibus constupratis aufugerent, conderentque coloniam in Italia. Nam extrema fragmenti non ad Lacedaemoniorum, sed ad Ozolarum servos referenda sunt. Alii autem diversas traditiones conciliare conabuntur, qui non sine fructu comparabunt Pausaniam, IV, 24, 7, referentem Athenienses abstulisse Locris Ozolis urbem Naupactum, eamque inhabitandam cessisse Messeniis, qui ex obsesso a Lacedaemoniis Ithoma fuga evaserant. « Sequitur in codice locus ὅτι μὲν οὖν ἀμφότεροι κατὰ τὸν εἰκότα λόγον etc. usque ad Τίμαιος κατὰ Ἀριστοτέλους, qui extat in excerptis editis lib. XII. 8. Pergit deinde codex ut infra. » M.

(2) « Sequitur in codice locus καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν κανόνων etc. usque ad γίνεται διήγημα, qui extat in excerptis editis lib. XII. 7; unde cognoscimus perversum esse in editionibus fragmentorum ordinem; nempe caput octavum praeversum esse septimo. Quare locus praedictus ὅτι μὲν οὖν etc. praeponendus est in futuris editionibus loco καθάπερ γάρ. »

(3) ὁμολογουμένων, αὐτοῦ τούτου τοῦ ψεύδους μεγάλην κ. τ. λ. ed.

μεγάλην ὑπολαμβάνω διαφορὰν εἶναι τοῦ κατ' ἄγνοιαν γινομένου καὶ τοῦ κατὰ προαίρεσιν· τὸ μὲν γὰρ [1] ἐπιδέχεσθαι συγγνώμην καὶ διόρθωσιν εὐμενικὴν, τὸ δὲ ἀπαραιτήτου δικαίως ἂν τυγχάνειν κατηγορίας· ᾧ γένει μάλιστα ἂν εὕροι τις ἔνοχον αὐτὸν ὄντα τὸν Τίμαιον· διότι δ' ἐστὶ τοιοῦτος, σκοπεῖν ἤδη πάρεστιν.

Ἐπὶ τῶν ἀθετούντων τὰς ὁμολογίας [2] προφερόμεθα ταύτην 386
τὴν παροιμίαν, Λοκροὶ τὰς συνθήκας· τοῦτο δέ τις ἐξιστόρηκεν, ὅτι [3] καὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογούμενόν ἐστι, διότι κατὰ τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἔφοδον συνθεμένων τῶν Λοκρῶν τοῖς Πελοποννησίοις πολεμίους πυρσοὺς αἴρειν, ἐὰν συμβῇ τοὺς Ἡρακλείδας μὴ κατὰ τὸν ἰσθμὸν ἀλλὰ κατὰ τὸ νῆιον [4] ποιεῖσθαι τὴν διάβασιν, χάριν τοῦ προαισθομένους φυλάξασθαι τὴν ἔφοδον αὐτῶν· οὐ ποιησάντων δὲ τῶν Λοκρῶν, πᾶν δὲ τοὐναντίον φιλίας ἀράντων πυρσοὺς ὅτε παρῆσαν, τοὺς μὲν Ἡρακλείδας συνέβη μετ' ἀσφαλείας χρήσασθαι τῇ διαβάσει, τοὺς δὲ Πελοποννησίους κατολιγωρήσαντας λαθεῖν [5] παραδεξαμένους εἰς τὴν οἰκείαν τοὺς ὑπεναντίους παρασπονδηθέντας [6] ὑπὸ τῶν Λοκρῶν. [7] | . . .

ed. R. *Quum haec mihi conveniant cum Timaeo de ipso mendacio.*

(1) Addidimus γὰρ, quod in huiusmodi oratione numquam omittit Polybius.

(2) ἀπολογίας ed. R

(3) Corrupta. Fortasse scribendum: τοῦτο δ' εἴ τις ἐξιστόρηκεν, οὐδὲν ὅτι κ. τ. λ.

(4) Insolenter dictum. Designantur autem iidem Locri Ozolae, qui prope sinum Crissaeum habitabant.

(5) μαθεῖν ed. R.

(6) παρασπονδήσαντας ed. R. « Ita Cod. pro παρασπονδηθέντας."

(7) « Desiderantur paginae duae." M.

* * *

15. . . . κατηγορεῖν καὶ θείας εὑρεῖν [1] τῶν ἐνειρωττόντων καὶ δαιμονώντων ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν· ὅσαι γε μὴν αὐταὶ πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐμπεποίηνται [2] φλυαρίας, τοὺς τοιούτους ἀγαπᾷν ἂν δέοι μὴ τυγχάνοντας κατηγορίας, μηδέ τι καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέχειν, ὃ συμβέβηκε περὶ Τίμαιον· ἐκεῖνος γὰρ κόλακα μὲν εἶναι αὐτὸν κάλλιστον καὶ τοιαῦτα γράφοντα [3], καὶ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας, κόραξι δὲ προσέχοντα καὶ κορυβαντιώσαις γυναιξί· δικαίως δ' αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας, διεφθαρκότα τὴν
387 ἐκείνου ψυχὴν καθόσον οἷός τε ἦν [4]· Δημοσθένην μὲν καὶ τοὺς ἄλ-

(1) Corruptissima: sed facile periodi initium ita suppleri poterit, ut locum inveniant, κατηγορεῖν καὶ διασύρειν, verba Polybiana (*errores*) *iudicare et ridendo confutare.* Mox ed R. habet δαιμόνων τῶν.

(2) Non intelligo ἐμπεπόιηνται. An ἐμπεφόρηνται?

(3) In promtu esset corrigere κάκιστον pro κάλλιστον; sed aliquanto plus latere videtur. Ἐκεῖνος ad Timaeum referri moneo, ne quem in errorem inducat Maii nota: tum procul dubio sermo est de Callisthene, qui ipse his verbis insidet: sic enim lege: ἐκεῖνος γὰρ κόλακα μὲν εἶναί φησι τὸν Καλλισθένην τὰ τοιαῦτα γράφοντα, τὸ δὲ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας, κόραξι προσέχοντα καὶ κορυβαντιώσαις γυναιξί. De corvis et mulierculis vaticinantibus satisfaciet Strabo L. XVII. p. 1168.

(4) διεφθάρκοτα ταύτην ἐκείνου τύχην etc. ed. Rom. vitiosissime. De Callisthenis adulatione difficilis admodum quaestio est. In editis Polybii, XII, 23, locus, quem citat Maius in notula, non adeo torsisset interpretes, si, eiecto οὐκ, verba ἀποθεοῦν Ἀλέξανδρον accepissent non de προσκυνήσει, sed de commentariis Callisthenis, in quibus Alexandro divinam originem tribuisse dicebatur. Cf. l. l. Strabonis. Comparandus Arrian. IV, 10, ea citans in quibus Cal-

ἄλλους ῥήτορας τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκμάσαντας ἐπαινεῖ, καί φησι τῆς Ἑλλάδος ἀξίους γεγονέναι, διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς ταῖς ἰσοθέοις ἀντέλεγον· τὸν δὲ φιλόσοφον [1] αἰγίδα καὶ κεραυνὸν ἐπιθέντα [2] θνητῇ φύσει, δικαίως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετευχέναι τούτων ὧν ἔτυχεν.

Ὅτι περὶ Τιμαίου φησὶν ὁ Πολύβιος Μεγαλοπολίτης. Καθάπερ γὰρ ἐκ τῶν παροιμιῶν ἱκανὸν εἶναί φασι σταλαγμὸν

Callisthenes divinitatem Alexandri non ex iis pendere ait, quae Olympias mentita esset, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν αὐτὸς ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγράψας ἐξενέγκῃ ἐς ἀνθρώπους, quamquam haec perperam interpretatur Sancto Cr. Exam. Crit. etc. p. 37. In illis verbis Callisthenes, ut puto, spondebat Alexandrum propterea immortalem futurum, quod ipse eius historiam scripturus esset.

(1) γεγονέναι· διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς ταῖς ἰσοθέοις τὸν τέλειον τόνδε φιλόσοφον ed. R. Pauci, ut spero, dubitabunt me verum restituisse. Cognitum est Alexandrum, antequam Thebas expugnaret, ab Atheniensibus petiisse, ut sibi Demosthenem aliosque Oratores, de quorum numero non convenit, traderent: excitaverant enim hi populum contra Regem iuvenem, quem Demosthenes etiam puerum appellare solebat. Vid. Plut. in Dem. p. 856 E. et Diod. Sic. T. II, p. 171. De Lycurgo similia tradit Auctor Vitt. X Oratt. in Plut. T. II, p. 842 D. sed in primis conferendus Dinarchus contra Demosth. T. IV, p. 65 R. quam vere calumnians nunc nihil attinet quaerere: ἐῶ γὰρ τἄλλα, inquit, ὅσα μεταβαλλόμενος ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ δημηγορῶν, οὐδὲν ὑγιὲς τετέλεκε· καὶ τότε μὲν γράφων καὶ ἀπαγορεύων, μηδένα ἄλλον νομίζειν θεὸν, ἢ τοὺς παραδεδομένους, τότε δὲ λέγων, ὡς οὐ δεῖ τὸν δῆμον ἀμφισβητεῖν τῶν ἐν οὐρανῷ τιμῶν Ἀλεξάνδρῳ. Denique ἀντιλέγειν τοῖς γραφομένοις in formula est, et literarum ει et εγ confusio facillima est in codicibus X et XI seculi.

(2) τιθέντα ed. R. mox ταυτῶν pro τούτων.

γμὸν ἕνα τοῦ μεγίστου τεύχους εἰς τὸ γνῶναι τὸ πᾶν ἔγχυμα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ τῶν [1] ὑποκειμένων χρὴ διαλαμβάνειν· ἐπειδὰν γὰρ ἓν ἢ δεύτερον εὑρεθῇ ψεῦδος ἐν τοῖς συγγράμμασι [2], καὶ τοῦτο γεγονὸς ᾖ κατὰ προαίρεσιν, δῆλον ὡς οὐδὲν ἂν ἔτι βέβαιον οὐδ' ἀσφαλὲς γένοιτο τῶν ὑπὸ τοῦ τοιούτου συγγραφέως λεγομένων. Τὸ δ' αὐτὸ ἵνα καὶ τοὺς φιλοτιμότερον διακειμένους μεταπείσωμεν, ῥητέον ἂν εἴη [3] περὶ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ καὶ μᾶλλον τῆς κατὰ τὰς δημηγορίας καὶ τὰς παρακλήσεις, ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς πρεσβευτικοὺς λόγους, καὶ συλλήβδην πᾶν τοιοῦτο γένος, ἃ σχεδὸν ὡσεὶ κεφάλαια τῶν πράξεων εἴη, καὶ συνέχοι [4] τὴν ὅλην ἱστορίαν· διότι γὰρ [τὰς παρακλήσεις] ἐν τοῖς ὑπομνήμασι κατατέταχε Τίμαιος, καὶ τοῦτο πεποίηκε κατὰ πρόθεσιν, τίς οὐ παρακολουθεῖ τῶν ἀνεγνωκότων; οὐ γὰρ τὰ ῥηθέντα γέγραφεν, οὐδ' ὡς ἐῤῥήθη ἐπ' ἀληθείας [5], ἀλλὰ προθέμενος ὡς δεῖ ῥηθῆναι, πάντας ἐξαριθμεῖται τοὺς ῥηθέντας λόγους,
388 καὶ τὰ παρεπόμενα τοῖς πράγμασιν οὕτως, ὡσανεί τις ἐν
διατριβῇ πρὸς ὑπόθεσιν ἐπιχειροῖ [6], ὥσπερ ἀπόδειξιν τῆς
ἑαυτοῦ δυνάμεως | ποιούμενος, ἀλλ' οὐκ ἐξήγησιν τῶν κατ'
16. ἀλήθειαν εἰρημένων.

Ὅτι τῆς ἱστορίας ἰδίωμα τοῦτ' ἐστί· πρῶτον [7] μὲν αὐτοὺς τοὺς

(1) καὶ τούτων ed. R. Praetulerim simplex ταῦτα.

(2) F. ἔν τινος συγγράμμασι. Mox ed. R. γεγονὸς ἦν.

(3) τὸ δ' αὐτὸ δὲ καὶ — μεταπείσωμεν. Ῥητὸν ἂν εἴη ed. R.

(4) συνέχει ed R. Deinde uncinis inclusa τὰς παρακλήσεις nescio annon a Maio sint.

(5) ἐπ' ἀλήθειαν ed. R. Polybianum est, *in ipsa re, quum fieret*.

(6) ἐπιχειροίη ed. R. tum excidisse puto λέγειν.

(7) τοῦτ' ἔστι τὸ πρῶτον ed. R. mox e δεύτερον δὲ abest δέ.

τοὺς κατ' ἀλήθειαν εἰρημένους, οἷοί ποτ' ἂν ὦσι, γνῶναι λόγους· δεύτερον δὲ τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι, παρ' ἣν ἢ διέπεσεν ἢ κατωρθώθη τὸ πραχθὲν ἢ ῥηθέν· ἐπεὶ ψιλῶς λεγόμενον τοῦτο τὸ γένος [1] ψυχαγωγεῖ μὲν, ὠφελεῖ δὲ οὐδέν· προστεθείσης δὲ τῆς αἰτίας, ἔγκαρπος ἡ τῆς ἱστορίας γίνεται χρῆσις· καὶ γὰρ [2] τῶν ὁμοίων ἐπὶ τοὺς οἰκείους μεταφερομένων καιροὺς, ἀφορμαὶ γίνονται καὶ προλήψεις εἰς τὸ προϊδέσθαι τὸ μέλλον, καὶ ποτὲ μὲν εὐλαβηθῆναι, ποτὲ δὲ μιμούμενον τὰ προγεγονότα [3] θαῤῥαλεώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἐπιφερομένοις· ὁ δὲ καὶ τοὺς ῥηθέντας λόγους καὶ τὴν αἰτίαν παρασιωπῶν, ψευδῆ δὲ ἀντὶ [4] τούτων ἐπιχειρήματα καὶ διεξοδικοὺς λέγων λόγους, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἱστορίας ἴδιον· ὃ μάλιστα ποιεῖ Τίμαιος· καὶ διότι τούτου τοῦ μέρους ἐστὶ πλήρη τὰ βιβλία παρ' αὐτῷ, πάντες γινώσκομεν.

Ἴσως δ' οὖν ἄν τις ἐναπορήσειε πῶς [5] τοιοῦτος ὢν, οἷον ἡμεῖς ὑποδείκνυμεν, τοιαύτης παρ' ἐνίοις ἀποδοχῆς τέτυχε καὶ πίστεως [6]; τούτου δ' ἐστὶν αἴτιον διότι πλεοναζούσης αὐτῷ κατὰ τὴν πραγματείαν τῆς κατὰ τῶν ἄλλων ἐπιτιμήσεως καὶ λοιδορίας, οὐκ ἐκ τῆς αὐτοῦ ὁρμᾶται [7] πραγματείας οὐδ' ἐκ τῶν

(1) κατωρθώθη τὸ πραχθὲν ἢ ῥηθέν· ἐπεὶ ψιλῶς λεγόμενον ἂν τοῦτο γένος ed. R.

(2) εἰ γάρ ed. R ubi Maius adscripsit: « Εἰ γὰρ, saltem cum opt. modo, vim quandam habet optandi apud Polybium, ut in eius indice graecitatis recte adnotatur. »

(3) παραγεγονότα ed. R.

(4) κατὰ τούτων ed. R.

(5) ποῖος ed. R.

(6) ἀποδοχῆς τέτυχε τῆς πίστεως ed R.

(7) χωρεῖται ed. R. quod nihili est: quod reposuimus, sententia requirebat et usus Polybii.

τῶν ἰδίων ἀποφάσεων, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πέλας κατηγορίας, πρὸς ὃ γένος καὶ πολυπραγμοσύνην δοκεῖ μοι καὶ φύσιν προσενέγκασθαι διαφέρουσαν· παραπλήσιον γὰρ [1] Στράτωνι τῷ φυσικῷ συμβέβηκε· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ὅταν ἐγχειρῇ [2] τὰς τῶν
389 ἄλλων δόξας διαστέλλεσθαι καὶ ψευδοποιεῖν, θαυμάσιος ἐστίν· ὅταν δ' ἐξ αὐτοῦ τι προφέρηται καί τι [3] τῶν ἰδίων ἐπινοημάτων ἐξηγῆται, παρὰ πολὺ φαίνεται τοῖς ἐπιστήμοσιν εὐηθέστερος αὐτοῦ καὶ νωθρότερος· καί μοι δοκεῖ παντάπασιν ὅμοιόν τι γίνεσθαι περὶ τοῦ συγγράφοντος τῷ περὶ τὸν ὅλον [4] ἡμῶν βίον συμβαίνοντι· καὶ γὰρ ἐν τούτῳ « τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαι τοῖς πέλας ἐστὶ ῥᾴδιον, τὸ δ' αὐτὸν ἀναμάρτητον παρέχεσθαι, χαλεπόν·» καὶ σχεδὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἴδοι τις ἂν τοὺς [5] προχειρότατα τοῖς πέλας ἐπιτιμῶντας, πλεῖστα περὶ τὸν ἴδιον βίον ἁμαρτάνοντας.

Τῷ δὲ Τιμαίῳ καὶ ἕτερόν τι χωρὶς τῶν προγεγραμμένων
67. συμβέβηκεν· ἀποκαθίσας γὰρ Ἀθήνησι σχεδὸν ἔτη πεντήκοντα, καὶ πρὸς τοῖς τῶν προγεγονότων ὑπομνήμασι γενόμενος, ὑπέλαβε τὰς μεγίστας ἀφορμὰς ἔχειν [6] πρὸς τὴν ἱστορίαν· ἀγνοῶν, ὥς γέ μοι δοκεῖ· ἐχούσης γάρ τι παραπλήσιον τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἰατρικῆς, διὰ τὸ κατὰ τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς ἑκατέραν αὐτῶν ὑπάρχειν τριμερῆ, παραπλησίους εἶναι συμβαίνει καὶ τὰς τῶν ἐπιβαλλομένων ἐπ' αὐτὰς διαθέσεις· οἷον εὐθέως τῆς ἰατρικῆς, ἑνὸς μὲν μέρους αὐ-

(1) Pro γὰρ f. scrib. γοῦν.
(2) ἐγχειρήσει ed. R.
(3) Deest τι in ed. R.
(4) τῶν ὅλων ed. R.
(5) « Cod. τά.» M.
(6) ἄγειν ed. R.

αὐτῆς ὑπάρχοντος λογικοῦ, τοῦ δ' ἑξῆς διαιτητικοῦ, τοῦ δὲ τρίτου χειρουργικοῦ καὶ φαρμακευτικοῦ γένους· ὁλοσχερῶς δὲ καὶ τολμᾷν καὶ καταψεύδεσθαι τοῦ ἐπιτηδεύματος [1], τὸ δὲ λογικὸν, ὃ δὴ πλεῖστον ἀπὸ τῆς 'Αλεξανδρείας ἄρχεται παρὰ τῶν Ἡροφιλείων καὶ Καλλιμαχείων [2] ἐκεῖ προσαγορευομένων, τοῦτο μέρος μέν τι κατέχει τῆς ἰατρικῆς, κατὰ δὲ τὴν ἐπίφασιν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοιαύτην ἐφέλκεται φαντασίαν, 390
ὥστε δοκεῖν μηδένα τῶν ἄλλων κρατεῖν τοῦ πράγματος· οὓς ὅταν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν ἀπαγαγὼν ἄρρωστον ἐγχειρίσῃς [3], τοσοῦτον ἀπέχοντες γινώσκονται τῆς χρείας, ὅσον καὶ οἱ μηδὲν ἐγνωκότες ἁπλῶς ἰατρικὸν ὑπέμνημα [4]· οἷς ἤδη τινὲς τῶν ἀρρώστων ἐπιτρέποντες αὑτοὺς, διὰ τὴν ἐν λόγῳ δύναμιν, οὐδὲν ἔχοντες δεινὸν, τοῖς ὅλοις πολλάκις ἐκινδύνευσαν· εἰσὶ γὰρ ἀληθῶς ὅμοιοι τοῖς ἐκ βίβλου κυβερνῶσιν [5]· ἀλλ' ὅμως οὗ-

(1) Ab οἷον εὐθέως inde haec vitia contraxerunt: puto excidisse quaedam post γένους. Vult autem Polybius: nam, exempli gratia, quum medicinae tres partes sint, has adoriuntur homines quidam, veram scientiam nullam afferentes, sed audaciam et ipsius artis contemtum. Hanc sententiam esse, patet ex iis quae deinde de tribus historiae partibus dicuntur.

(2) « Immo Callimachus vulgo dictus est *Herophileus* propter suum Herophileae sectae studium. » M. Recte: nusquam huius sectae, ne in doctissimo quidem Galeno, vestigia video. Sed iudicent huius rei peritiores. Polybio memoria fortasse imposuit.

(3) ἐγχειρήσει ed. R.

(4) Ut semper Polybius, ita hoc in primis loco, pleraque artis ad αὐτοψίαν et πρᾶξιν refert: quare ὑπόμνημα, *commentarius*, hic non convenit: verum puto ὑπούργημα.

(5) Hoc videtur vim proverbii habere, mihi ignoti.

οὗτοι μετὰ φαντασίας ἐπιπορευόμενοι τὰς πόλεις, ἐπειδὰν ἀθροίσωσι τοὺς λόγους ἐπ' ὀνόματος [1], τοὺς ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀληθινὴν πεῖραν δεδωκότας αὐτῶν, εἰς τὴν ἐσχάτην ἄγουσιν ἀπορίαν, καὶ καταφρόνησιν παρὰ τοῖς [2] ἀκούουσι, τῆς τοῦ λόγου πιθανότητος καταγωνιζομένης πολλάκις τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων δοκιμασίαν· τὸ δὲ τρίτον, τὸ τὴν ἀληθινὴν προσφερόμενον ἕξιν ἐν ἑκάστοις τῶν ἐπιτηδευμάτων, οὐ μόνον ὑπάρχει σπάνιον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπὸ τῆς στωμυλίας καὶ τόλμης ἐπισκοτεῖται διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀκρισίαν.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῆς πραγματικῆς ὑπαρχούσης τριμέρους, τῶν δὲ μερῶν αὐτῆς ἑνὸς μὲν ὄντος τοῦ περὶ τὴν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι πολυπραγμοσύνην, καὶ τὴν παράθεσιν τῆς ἐκ τούτων ὕλης· ἑτέρου δὲ τοῦ περὶ τὴν θέαν [3] τῶν πόλεων καὶ τῶν τόπων, περί τε ποταμῶν καὶ λιμένων, καὶ
68. καθόλου τῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἰδιωμάτων | καὶ διαστημάτων· τρίτου δὲ τοῦ περὶ τὰς πράξεις τὰς πολιτικὰς, παραπλησίως ἐφίενται [4] μὲν ταύτης πολλοὶ διὰ τὴν προγεγενημένην περὶ αὐτῆς δόξαν, προσφέρονται δὲ πρὸς τὴν ἐπι-

(1) Nescio quid ἀθροίσωσι hic significet: agitur enim de pronunciando, non de colligendis scriptis: quare legendum puto, ἐπειδὰν ῥίψωσι· *postquam effutiverunt sermones quibus nomen medicorum sibi concilient.*

(2) παρ' αὐτοῖς ed. R.

(3) Nescio an Polybius scripserit θέσιν, quod alibi habet; tamen nihil mutavi, quia *adspectus* opponitur *commentationi*, quamvis oratio ad διαστημάτων usque paulo negligentior est.

(4) δ' ἐφίενται ed. R. delevi δ', quia haec apodosin continent genitivorum absolutorum in praecedentibus.

ἐπιβολὴν οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν [1] συγγραφόντων ἁπλῶς δίκαιον οὐδὲν, πλὴν εὐχέρειαν καὶ τόλμαν καὶ ῥᾳδιουργίαν· παραπλή- 391
σιον τοῖς φαρμακοπώλαις δοξοκομποῦντες καὶ πρὸς χάριν βλέποντες. εἶτα πρὸς τοὺς καιροὺς ἕνεκα τοῦ πορίζειν τὸν βίον διὰ τούτων· περὶ ὧν οὐκ ἄξιον πλείω ποιεῖσθαι λόγον [2].

Ἔνιοι δὲ τῶν δοκούντων εὐλόγως προσάγειν πρὸς τὴν ἱστορίαν, καθάπερ οἱ λογικοὶ τῶν ἰατρῶν [3], ἐνδιατρίβοντες ταῖς βιβλιοθήκαις . . . καθ' ὅλην τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων περιποιησάμενοι [οἳ] ἐπειδὰν πείθουσιν αὐτοὺς ὡς ὄντες ἱκανοὶ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν, καὶ . . . . . ἀρκοῦν δοκοῦσι προσφέρεσθαι εἰ μὴ . . . . μενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πρὸς τὴν . . . ἱστορίαν· τὸ γὰρ ὑποπτεῦσαι τὰ προγεγενη . . . . τας τῶν ἀρχαίων διαλήψεις, καὶ τὴν εὔνοιαν . . . . εἶχον ὑπὲρ ἐνίων τούτων, ἔθνων, πολιτειῶν, πράξεων . . προς . . . τὰς ἐκείνων περιστάσεις καὶ τύχας αἷς κέχρηνται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω χρόνους εὔχρηστον ἐστί· συνεφίστησι γὰρ τὰ προγεγονότα πρὸς τὸ μέλλον ἡμᾶς οἰκείως, ἐάν τις ὑπὲρ ἑκάστου [4] ἀληθινῶς ἱστορῇ τὰ παρεληλυθότα· τό γε μὴν ἀπ' αὐτῆς ταύτης δυνάμεως ὁρμηθέντα πεπεῖσθαι γράφειν τὰς ἐπιγενομένας πράξεις καλῶς, ὃ πέπεισται Τίμαιος, τελέως εὔηθες, καὶ παραπλησίως ὡσανεί τις τὰ τῶν ἀρχαίων ζωγράφων ἔργα

(1) τῶν deest in ed. R.
(2) λόγοι ed. R.
(3) ἠτρῶν ed. R. quae sequitur lacuna cum corruptis καθ' ὅλην probabiliter sic suppleatur et corrigatur: καὶ ἐμπειρίαν καθολικὴν, quare inserto [οἳ] Maiano non indigemus. In caeteris coniectura non abutar.
(4) ἕκαστον ed. R. mox παραλελυθότα. Τά γε μέν.

γα θεασάμενος, ἱκανὸς οἴοιτο ζωγράφος εἶναι καὶ προστάτης τῆς τέχνης.

Δῆλον ἔσται τὸ λεγόμενον ἔτι μᾶλλον ἐκ τῶν ἐπιφερομένων· οἷον εὐθέως ἐκ τῶν συμβεβηκότων Ἐφόρῳ κατὰ τόπους τινὰς τῆς ἱστορίας· ἐκεῖνος γὰρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς τῶν μὲν κατὰ θάλατταν ἔργων ἐπὶ πόσον ὑπόνοιαν ἐσχηκέναι μοι δοκεῖ, τῶν δὲ κατὰ γῆν ἀγώνων ἄπειρος εἶναι τελέως· τοιγαροῦν ὅταν μὲν [εἰς] τὰς [περὶ] [1] Κύπρον ναυμαχίας
392 καὶ τὰς περὶ Κνίδον [2] ἀτενίσῃ τις, αἷς ἐχρήσαντο οἱ βασιλέως στρατηγοὶ πρὸς Εὐαγόραν τὸν Σαλαμίνιον, καὶ πάλιν
1. πρὸς Λακεδαιμονίους, θαυμάζειν [3] τὸν συγγραφέα κατὰ τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν ἐμπειρίαν, καὶ πολὺ τῶν χρησίμων [4] ἀπενέγκασθαι πρὸς τὰς ὁμοίας περιστάσεις· ὅταν δὲ τὴν περὶ Λεῦκτρα μάχην ἐξηγῆται Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων, ἢ τὴν ἐν Μαντινείᾳ πόλει τῶν αὐτῶν τούτων, ἔνθα καὶ [5] μετήλλαξε τὸν βίον Ἐπαμινώνδας, ἐν τούτοις ἐὰν ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος ἐπιστήσας τις θεωρῇ [6] τὰς ἐκτάξεις καὶ μετατάξεις τὰς κατ' αὐτοὺς τοὺς κινδύνους, γελοῖος φαίνεται καὶ παντελῶς ἄπειρος καὶ ἀόρατος τῶν τοιούτων ὤν· ὁ μὲν οὖν ἐν τοῖς Λεύκτροις κίνδυνος ἁπλοῦς γεγονὼς καὶ καθ' ἕν τι μέρος

τῆς

(1) Maius suppleverat [ἐπὶ] τὰς [πρὸς].

(2) « Cod. Κνήδον." M.

(3) « ita Cod." M. Sed propter sequens ἀπενέγκασθαι corrigendum puto θαυμάσαι πάρεστι.

(4) Ne corrigas τὸ χρήσιμον obstat similis dictio in edd. III, 51, πολλὰ τῶν χρησίμων.

(5) ἕνεκα pro ἔνθα καὶ ed. R. « Cod. ἔνηκα." M. Τῶν αὐτῶν τούτων est, *eorundem*, *Thebanorum et Lacedaemoniorum*.

(6) θεωρεῖ ed. R. mox φαίνει.

τῆς δυνάμεως, οὐ λίαν ἐκφανῆ ποιεῖ τὴν [1] τοῦ συγγραφέως ἀπειρίαν· ὁ δὲ περὶ τὴν Μαντίνειαν τὴν μὲν ἔμφασιν ἔχει ποικίλην καὶ στρατηγικὴν, ἐστὶ δ᾽ ἀνυπόστατος καὶ τελέως ἀδιανόητος τῷ συγγραφεῖ· τοῦτο δ᾽ ἔσται δῆλον ἐάν τις τοὺς τόπους ὑποθέμενος ἀληθινῶς ἐπιμετρῇ τὰς κινήσεις τὰς ὑπ᾽ αὐτοῦ δηλουμένας· τὸ δ᾽ αὐτὸ συμβαίνει καὶ Θεοπόμπῳ καὶ μάλιστα Τιμαίῳ, περὶ οὗ νῦν λόγος· οὐ μὴν γὰρ ἂν ὑπὲρ τῶν τοιούτων κεφαλαιώδη ποιήσωνται τὴν ὑπόθεσιν διαλανθάνουσιν, οὐδ᾽ ὂν βουληθῶσι διαθέσθαι καὶ συνυποδεῖξαί τι τῶν κατὰ μέρος, τοιοῦτοι δὲ φαίνονται καὶ πάντως οἷος [2] Ἔφορος [3].

Ὅτι οὔτε περὶ τῶν κατὰ πόλεμον συμβαινόντων δυνατόν ἐστι γράψαι καλῶς τὸν μηδεμίαν ἐμπειρίαν ἔχοντα τῶν πο- 393
λεμικῶν ἔργων, οὔτε περὶ τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις τὸν μὴ πεπειρημένον τῶν τοιούτων πράξεων καὶ περιστάσεων· λοιπὸν, οὔτε ἐμπείρως ὑπὸ τῶν βιβλιακῶν, οὔτ᾽ ἐμφατικῶς οὐδενὸς γραφομένου, συμβαίνει τὴν πραγματείαν ἄπρακτον γίνεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν· εἰ γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀφέλῃ τις τὸ δυνάμενον ὠφελεῖν ἡμᾶς, τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἄζηλον καὶ ἀνωφελὲς γίνεται παντελῶς· ἔτι δὲ περὶ [4] πόλεων καὶ τόπων ὅταν ἐπιβάλλωνται γράφειν, τὰ κατὰ μέρος ὄντες ἀτριβεῖς τῆς τοιαύ-

(1) ταύτην ed R. mox Μαντίνειαν, et paulo ante Μαντινίᾳ.

(2) « Cod. videtur habere εἷς.» M.

(3) οὐ μὲν γὰρ ἂν ὑπὲρ τῶν τοιούτων κεφαλαίων ἢ ποιήσωνται τὴν ὑπόθεσιν διαλανθάνουσιν, οὐδ᾽ ὧν — μέρος· τοιοῦτοι φαίνονται καὶ πάντες οἷος Ἔφορος ed. R. Duplex ἂν pro ἐὰν, διαλανθάνουσιν, *latent* i. e. *imperitia eorum latet*.

(4) κατὰ ed. R. nisi forte latet substantivum κατάστασιν: nam γράφειν καιροὺς et similia e more Polybii sunt.

τοιαύτης ἐμπειρίας, δῆλον ὡς ἀνάγκη συμβαίνειν τὸ παραπλήσιον, καὶ πολλὰ μὲν ἀξιόλογα παραλιπεῖν, περὶ πολλῶν δὲ ποιεῖσθαι πολὺν λόγον οὐκ ἀξίων ὄντων· ὃ δὴ συμβαίνει μάλιστα Τιμαίῳ διὰ τὴν ἀορασίαν.

Ὅτι Τίμαιός φησιν ἐν τῇ τριακοστῇ καὶ τετάρτῃ βίβλῳ.

2. Πεντήκοντα | συνεχῶς ἔτη διατρίψας Ἀθήνησι ξενιτεύων, καὶ πάσης ὁμολογουμένως ἄπειρος ἐγενόμην πολεμικῆς χρείας, καὶ δὴ καὶ τῆς τῶν τόπων θέας· λοιπὸν [1] ὅταν εἴς τι τῶν μερῶν τούτων ἐμπέσῃ κατὰ τὴν ἱστορίαν, πολλὰ μὲν ἀγνοεῖ καὶ ψεύδεται· κἂν ποτε δὲ τῆς ἀληθείας ἐπιψαύσῃ, παραπλήσιός ἐστι ζωγράφοις τοῖς ἀπὸ τῶν ἀνα..γμένων θυλάκων [2] ποιουμένοις τὰς ἀπογραφάς· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων ἡ μὲν ἐκτὸς ἐνίοτε γραμμὴ σώζεται, τὸ δὲ τῆς ἐμφάσεως καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ἀλκίμων ζώων ἄπεστιν, ὅπερ ἴδιον ὑπάρχει τῆς ζωγραφικῆς τέχνης.

Τὸ

(1) εἰ δὲ καὶ τῆς τῶν τόπων θέας, λοιπὸν etc. ed. R. Maius sua vertit: *Iam si ne regiones quidem oculis lustravit.* Verum procul dubio Timaei verba profert Polybius, apud quem λοιπὸν, *igitur*, semper sententiam orditur.

(2) ἀνα[μεμι]γμένων θυλάκων ed. R. « Aegre et incerte legitur hoc vocabulum in oblitterata pagina; ideoque interpretationem quoque loci nutare necesse est. » M. Praestabat nihil supplere: nam quid, quaeso, sunt pictores *qui de perturbatis saccis tabulas colorant*, ut ille interpretatur. Arbitror scriptum fuisse ἀνασεσαγμένων vel ἀναπεπλασμένων σκύλων, vel simillimum quid, de quo nemo dubitabit, qui comparationem a Polybio institutam accurate consideraverit. Itaque unicum hoc esset apud Veteres, nisi fallor, indicium eius artis, quae animalium pelles foeno aliave materia ita implet, ut vitam imitentur.

Τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ Τίμαιον, καὶ καθόλου τοὺς 394
ἀπὸ [1] ταύτης τῆς βιβλιακῆς ἕξεως ὁρμωμένους· ἡ γὰρ ἔμφασις τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἄπεστιν, διὰ τὸ μόνον ἐκ τῆς αὐτοπαθείας τοῦτο γίνεσθαι τῆς τῶν συγγραφέων· ὅθεν οὐκ ἐντίκτουσιν ἀληθινοὺς ζήλους τοῖς ἀκούουσιν οἱ μὴ δι' αὐτῶν πεπραγμένοι [2] τῶν πραγμάτων, ἐπεὶ [3] καὶ τοιαύτας ᾤοντο δεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ὑπάρχειν ἐμφάσεις οἱ πρὸ ἡμῶν, ὥσθ' ὅτε μὲν ὑπὲρ πολιτικῶν ὁ λόγος εἴη πραγμάτων, ἐπιφθέγγεσθαι διότι κατ' ἀνάγκην ὁ γράφων πολιτεύεται, καὶ πεῖραν ἔσχηκε τῶν ἐν τούτῳ τῷ μέρει συμβαινόντων· ὅτε [4] δὲ περὶ πολεμικῶν, ὅτι πάλαι ἐστράτευκε καὶ κεκινδύνευκε· καὶ μὴν ὅτε περὶ βιωτικῶν, ὅτι τέτραφε τέκνα καὶ μετὰ γυναικὸς ἔζηκε· τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ τῶν [5] ἄλλων τοῦ βίου μερῶν· ὃ παρὰ μόνοις εἰκὸς εὑρίσκεσθαι τῶν συγγραφέων τοῖς δι' αὐτῶν πεπραγμένοις τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτο τὸ μέρος περιπεποιημένοις τῆς ἱστορίας· πάντων μὲν οὖν οἷον αὐτουργὸν γενέσθαι καὶ δραστὴν, δυσχερὲς ἴσως· τῶν μέντοι μεγίστων καὶ κοινοτάτων, ἀναγκαῖον.

Ὅτι δὲ τὸ λεγόμενον οὐκ ἀδύνατον, ἱκανὸν ὑπόδειγμα πάρεστιν [6] ὁ ποιητὴς, παρ' ᾧ πολὺ τὸ τῆς τοιαύτης ἐμφάσεως ἴδοι τις ἂν ὑπάρχον· ἐξ ὧν πᾶς ἄν τις εἰκότως συγ-

κα-

(1) καθόλου τῆσδε ed. R. mox ὁρμημένους — γενέσθαι.

(2) πράττεσθαι hic et infra videtur esse *exerceri*.

(3) πραγμάτων· εἰ ed. R. In καὶ τοιαύτας redundat καὶ, ut creberrime in Polybio.

(4) ὅς τε ed. R. mox πάλιν.

(5) Scrib. καὶ περὶ τῶν, vel καὶ ἐπὶ τῶν.

(6) πρόσεστιν ed. R.

καταλάβοι τὸ [1] τρίτον εἶναι μέρος τῆς ἱστορίας καὶ τριτην
ἔχειν ἕξιν τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνην· ὡς
δὲ ἀληθές ἐστι τὸ νῦν λεγόμενον, ἐκφανέστατον γένοιτ' ἂν ἐπί
τε τῶν συμβουλευτικῶν καὶ παρακλητικῶν ἔτι δὲ πρεσβευ-
895 τικῶν λόγων, οἷς κέχρηται Τίμαιος· ὀλίγοι μὲν γὰρ [μα-
99. κροὺς] πάντας ἐπιδέχονται διαθέσθαι τοὺς ἐνόν|τας λόγους· [2]
οἱ δὲ πλεῖστοι βραχεῖς, καί τινας τῶν ὑπόντων [3]· καὶ τού-
των ἄλλους μὲν οἱ νῦν, ἄλλους δὲ οἱ προγεγονότες· καὶ τίνας
μὲν Αἰτωλοὶ προσίενται, τίνας δὲ Πελοποννήσιοι, τίνας δὲ
Ἀθη-

(1) ἐξ ὧν πᾶσιν εἰκότως συγκαταλάβοιτο τρίτον etc. ed. R.

(2) Ad *ὀλίγοι* Maius notavit « Dubitabam utrum in oblitterato codice scriptum esset *λογικοί*; quod interpretarer *rationalis sectae historici.* In sequentibus quatuor versiculis quaedam sunt difficultates sive a corrupta codicis lectione, sive fortasse aliunde, quae me interpretem valde ambiguum reddebant." Sed *ὀλίγοι* verum esse ostendit oppositum *οἱ δὲ πλεῖστοι*, tum sententiae propter corruptelam obscurioris interpretatio. Recte sequens [*μακρὸς*] inseruit Maius, sed pro adiuncto *πάντες* scribendum *πάντως*. deinde *διατίθεσθαι* pro *διαθέσθαι*. *Οἱ ἐνόντες λόγοι* sunt sermones qui vel in ipso dicente vel in re adsunt, qui in promtu sunt, quosque occasio sponte adfert. Rarioris usus est, sed comparandus Lucian. Charid. in fine. *πολλὰ τῶν ἐνόντων μοι περὶ κάλλους εἰπεῖν ἀφελών*, et formula *ἐκ τῶν ἐνόντων*. Hic sensus est: *pauci longarum omnino orationum pronuntiationem recipiunt:* id est, *pauci omnino sunt, quos in historia prolixo sermone utentes facere liceat.*

(3) « Ita Cod. num pro *εἰπόντων*." M. *τὰ ὕποντα* sunt, quae ad manum habeas, *τὰ πρόχειρα*, quae occasio offert, nec longe quaeruntur. Horum, inquit Polybius, sermonum alii nostri temporis hominibus conveniunt, alii maioribus nostris, quos absurdum est in historia eodem uti genere dictionis.

'Αθηναῖοι, καὶ διόπερ 'Αθηναῖοι καιρῷ [1]· καὶ πρὸς πάντας διεξιέναι τοὺς ἐνόντας λόγους, ὃ ποιεῖ Τίμαιος πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν εὑρεσιλογῶν, τελέως ἀνάληθες [2] καὶ μειρακιῶδες καὶ διατριβικὸν φαίνεται, καὶ πολλοῖς ἀποτυχίας αἴτιον ἤδη τοῦτο γέγονεν καὶ καταφρονήσεως· τὸ δὲ τοὺς ἁρμόζοντας καὶ καιρίους ἀεὶ λαμβάνειν, τοῦτ' ἀναγκαῖον.

'Αστάτου [3] δὲ τῆς χρείας οὔσης, καὶ πόσοις καὶ ποίοις τῶν ἐνόντων χρηστέον, ἀλλοιωτέρου τινὸς δεῖ ζήλου καὶ παραγγέλματος, εἰ μέλλοιμεν μὴ βλάπτειν ἀλλ' ὠφελεῖν τοὺς ἀναγινώσκοντας· ἔστι μὲν οὖν ὁ καιρὸς ἐν πᾶσι δυσπαράγγελτος, οὐ μὴν ἀδύνατος εἰς ὑπόνοιαν ἀναχθῆναι διὰ τῶν ἐκ

τῆς

(1) Corruptissima, de quorum tamen correctione desperandum non est. Triplex τίνας eodem accentu probat, cum Maio intelligi non debere, *alii*, *alii*, *alii*. Polybius Timaeum increpat, quod suo semper proprioque orationis studio indulgebat, quibusvis hominibus idem orationis genus tribuens, quamquam diversorum populorum concionibus diversa dicendi genera congruebant Igitur pergit: καὶ τίνας μὲν Αἰτωλοὶ προσίενται, τίνας δὲ Πελοποννήσιοι, τίνας δὲ 'Αθηναῖοι, ῥᾴδιον πειραθῆναι ἐν καιρῷ· *quodnam genus Aetolorum concio, quodnam Peloponnesiorum, quodnam Atheniensium admittat, facile est ad tentandum, ubi occasio offertur*: πειραθῆναι, *experimentum facere*, plus semel usurpat Polybius. — Pro sequentibus καὶ πρὸς πάντας scribendum videtur πρὸς πάντας δέ. Cf. in primis infra Exc. XXXIV. initio.

(2) ἂν εὐηθὲς ed. R. adscribente Maio "e Cod. ἀληθές." fateor bene excogitatum esse, et saepe Polybium εὐήθης usurpare: sed sequens φαίνεται, item corrigendum si particula ἂν servetur, fecit ut scribere ipsis codicis literis maluerim: ἀναλήθης, cum veritate pugnans, recurrit infra διατριβικοὶ τελέως ἀναλήθεις.

(3) ἀναστάτου ed. R.

τῆς ἠθοποιΐας [1] καὶ τριβῆς θεωρημάτων· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος μάλιστ' ἂν ὑπονοηθείη τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων· εἰ γὰρ οἱ συγγραφεῖς ὑποδείξαντες τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ὁρμὰς καὶ διαθέσεις τῶν βουλευομένων, κἄπειτα τοὺς κατ' ἀλήθειαν ῥηθέντας λόγους ἐκθέντες, διασαφήσαιεν ἡμῖν τὰς αἰτίας δι' ἃς ἢ κατευστοχῆσαι συνέβη τοὺς εἰπόντας ἢ διαπεσεῖν, γένοιτ'
396 ἄν τις ἔννοια τοῦ πράγματος ἀληθινὴ, καὶ δυναίμεθ' ἂν [2] ἅμα μὲν διακρίνοντες ἅμα δὲ μεταφέροντες ἐπὶ τὰ παραπλήσια κατευστοχεῖν ἀεὶ τῶν προκειμένων· ἀλλ' ἐστὶν οἶμαι τὸ μὲν αἰτιολογεῖν δυσχερὲς, τὸ δὲ ῥησικοπεῖν ἐν [3] τοῖς βιβλίοις ῥᾴδιον· τὸ μὲν ὀλίγα [4] καιρίως εἰπεῖν, καὶ τούτου παραγγελίαν εὑρεῖν, ὀλίγοις ἔφικτον, τὸ δὲ πολλὰ διαθέσθαι καὶ ματαίως, τῶν ἐν μέσῳ κειμένων [5] καὶ κοινόν.

Ἵνα δὲ καὶ περὶ ταῦτα βεβαιωσώμεθα τὴν ἀπόφασιν τὴν ὑπὲρ Τιμαίου, καθάπερ καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας, ἔτι δὲ τῆς ἑκουσίας [6] ψευδογραφίας, βραχέα [7] προσοισόμεθα τῶν ὁμολογουμένων αὐτοῦ λόγων ἐπ' ὀνόματος· ὅτι τῶν δεδυναστευκότων ἐν Σικελίᾳ μετὰ Γέλωνα πραγματικωτάτους ἄνδρας [8] παρειλήφαμεν Ἑρμοκράτην, Τιμολέοντα, Πύῤῥον τὸν Ἠπειρώτην· οἷς ἥκιστ' ἂν δέοι περιάπτειν μειρακιώδεις καὶ διατριβικοὺς λόγους· ὁ δέ φησιν ἐν τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ

(1) ed R. ἠθοπαθείας. Sic scilicet correxerat Maius, quod in codice legerat, αἰθοπαθείας.
(2) δυνάμεθα ed. R.
(3) ἐν deest in ed. R.
(4) δ' ὀλίγα ed. R.
(5) « Cod. κειάενον.» M.
(6) τὰς ἑκουσίους ed. R.
(7) βραχέως ed. R. *pauca afferemus ex iis orationibus, quae nominatim ei tribuuntur.*
(8) post ἄνδρας videtur excidisse γεγονέναι. Cf. Polyb. VI, 5, 5.

βλῳ, καθ' ὃν | καιρὸν Εὐρυμέδων παραγενόμενος εἰς Σικελίαν παρεκάλει τὰς πόλεις εἰς τὸν κατὰ τῶν Συρακουσίων πόλεμον, τότε τοὺς Γελώους [1] κάμνοντας τῷ πολέμῳ διαπέμψασθαι πρὸς τοὺς Καμαριναίους ὑπὲρ ἀνοχῶν· τῶν δὲ προθύμως δεξαμένων, μετὰ ταῦτα πρεσβεύειν ἑκατέρους πρὸς τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους καὶ παρακαλεῖν ἄνδρας ἐκπέμψαι πιστοὺς, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Γέλαν [2] βουλεύσονται περὶ διαλύσεως καὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων· παραγενομένων δὲ εἰς [3] συνέδριον, καὶ διαβουλίου προτεθέντος τοιούτοις τισὶ χρώμενον εἰσάγει λόγοις τὸν Ἑρμοκράτην. 100

Ἐπαινέσας γὰρ ὁ προειρημένος ἀνὴρ τοὺς Γελώους καὶ 397
τοὺς Καμαριναίους, πρῶτον μὲν ὡς [4] αὐτῶν ποιησάντων τὰς ἀνοχάς· δεύτερον ὅτι τοὺς [ὑπὲρ ἰδίων . . . ἐπι]γενέσθαι [5] λόγους αἴτιοι καθεστήκασι· τρίτον ὅτι προνοηθεῖεν τοῦ μὴ βουλεύεσθαι τὰ . . [κατὰ δι]αλύσεων, ἀλλὰ . . . τας τῶν πολιτῶν . . [καὶ] σαφῶς εἰδότας τίνα διαφορὰν ἔχει ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης· μετὰ δὲ [ταῦ]τα δύο ἢ τρία λαβὼν ἐπιχειρήματα πραγματικὰ, λοιπὸν [ἔφη] αὐτοὺς ἐπιστήσαντας μαθεῖν ἡλίκην ὁ πόλεμος διαφορὰν ἔχει τῆς εἰρήνης, μικρῷ πρότερον εἰρηκὼς ὅτι κατα . . . [6] χάριν ἔχει τοῖς

(1) Γελωνίους ed. R. vid. Holstein. ad Steph. in v. Γέλα, et sic infra ipse Polybius.

(2) Γέλωνα ed. R.

(3) πρὸς ed. R. quod autem praecedit εἰσελθόντες in συνελθόντες mutandum puto.

(4) τῶν pro ὡς ed. R. mox προνοηθεῖεν optativus dubius est.

(5) Sic Maius partim supplevit, nescio num de coniectura an literarum vestigiis: sensus requirit: ὅτι τοῦ περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων γίνεσθαι λόγους αἴτιοι καθεστήκασι, vel simillimum quid.

(6) Cuiusnam vocis κατα reliquiae sint, non adsequor.

Po-

τοῖς Γελῴοις τοῦ γίνεσθαι τοὺς λόγους ἐ[κείνους] ἐν συνεδρίῳ καλῶς γινώσκοντι τὰς τοιαύτας παρα[δοχάς [1]] ἐξ ὧν ὁ Τίμαιος οὐ μόνον τῆς πραγματικῆς ἂν δόξειεν [2] ἀπολείπεσθαι δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς ἐπιστημῶν [πολὺ] ἐλάττων· πάντες [3] γὰρ οἴονται δεῖν τὰς ἀποδείξεις φέρειν τῶν ἀγνοουμένων καὶ τῶν ἀπιστουμένων παρὰ τοῖς ἀκροαταῖς· περὶ δὲ τῶν ἤδη γινωσκομένων ματαιότατον εἶναι [ἀλλὰ καὶ] [4] παιδαριωδέστατον τὸ καθευρεσιλογεῖν . . . μενον ἢ τὸ γινωσκόμενον· ὁ δὲ χωρὶς τῆς ὅλης παραπτώσεως, οὐδ' . . . θεῖσθαι [5] τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ λόγου πρὸς τὰ καθάπαξ μὴ προσδεόμενα λόγου· καὶ λήμμασι χρῆται τοιούτοις, οἷς τὸν μὲν Ἑρμοκράτην τίς ἂν κεχρῆσθαι πιστεύσειε, τὸν συναγωνισάμενον μὲν Λακεδαιμονίοις τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, αὐτανδρίᾳ δὲ χειρωσάμενον τὰς Ἀθηναίων
109. δυνάμεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ Σι|κελίαν; ἀλλ' οὐδὲ μειράκιον· ὅς γε » πρῶτον μὲν οἴεται δεῖν ἀναμνησθῆναι τοὺς συνέδρους κ. τ. λ." [6] . Θαυ-

Polybianum foret *μεγάλην χάριν*: mox ed. R. habebat *τὸ μὴ γίνεσθαι*, et deinde ἐ[*κείνους*] a nobis insertum est.

(1) A *καλῶς γινώσκοντι* inde, verba e persona Hermocratis, non Polybii dicuntur: quare *παρα*[*δοχάς*] infeliciter excogitatum est a Maio: verius puto *περιστάσεις*. Statim pro *ἐξ ὧν* ed. Rom. *ἐξ* [*οὗ*].

(2) *ἐνδόξειεν* ed. R.

(3) « Cod. *πάντας* " M. Deinde nos pro lacunoso *ἀπο . . . .* scripsimus *ἀποδείξεις*. Recurrit *ἀποδείξεις φέρειν* in Polyb. XII, 5, 5.

(4) [*ἀλλὰ καὶ*] hic graecum non est. Restituendum fortasse *ἔργον*. nam *ἀνδρὸς*, *μανίας ἔργον* Polybius usurpat.

(5) In *θεῖσθαι* procul dubio latet *διατίθεσθαι* vel *διαθέσθαι*, in praecedente lacuna haec fere sententia: *neque veretur maximam orationis partem insumere iis quae sermone non indigent.*

(6) » Sequitur in codice post *πρῶτον μὲν* locus qui in Schweig-

Θαυμάζω δὴ τίσι ποτ' ἂν ἄλλοις ἐχρήσατο λόγοις ἢ προ- 398
φοραῖς μειρακιῶν τι γενόμενον περὶ [1] διατριβὰς καὶ τῶν ὑπο-
μνημάτων πολυπραγμοσύνας, καὶ βουλόμενον παραγγελματι-
κῶς ἐκ τῶν παρισταμένων τοῖς προσώποις ποιεῖσθαι τὴν ἐπι-
χείρησιν· δοκεῖ γὰρ . . . πρὸς [2] ἄλλα τούτοις οἷς Τίμαιος
Ἑρμοκράτην κεχρῆσθαι φησί.

Πάλιν δὲ [3] ὁ Τιμολέων ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ παρακαλεῖ [4]
τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὸν ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους κίνδυνον, καὶ
μόνον οὐκ ἤδη μελλόντων συνάγειν εἰς τὰς χεῖρας τοῖς ἐ-
χθροῖς πολλαπλασίοις [5] οὖσι, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ | μὴ βλέπειν 110.
πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὑπεναντίων, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀνανδρεί-
αν [6]· καὶ γὰρ τῆς Λιβύης ἁπάσης συνεχῶς οἰκουμένης καὶ
πληθυούσης ἀνθρώπων, ὅμως ἐν ταῖς παροιμίαις ὅταν περὶ
ἐρη-

Schweighaeuseri editione constituit caput XXVI. libri XII, usque ad verba καὶ τούτοις ἕτερα παραπλήσια. Est autem haec tota Timaei oratio ore Hermocratis pronunciata, quam Polybius ut ineptam irridet. Fallitur ergo Reiskius, qui Polybium ipsum heic loquentem putat. Fallitur Gronovius qui hunc locum communem esse dicit ad comparationem pacis et belli. Denique ne ipse quidem Schweighaeuserus Timaeum loci huius auctorem agnovit. Subtexitur deinde in codice sine ullo intervallo θαυμάζω δὴ etc." M.

(1) Maius ad γενόμενον notat « ita Cod. " sed in eo nulla corruptela est. Nos haec scripsimus pro lectione ed. R. μειρακιώδεσι γενόμενον διατριβάς. sequens παραγγελματικῶς est, *certa praecepta sequens.*

(2) Hic complura exciderunt, etsi sententia facile instaurabitur a lectore.

(3) πάλιν δὲ ὅταν ὁ Τιμολέων e quibus prorsus abundans et ineptum ὅταν eieci, natum e sequentibus literis.

(4) παρακαλεῖ ed. R.

(5) παραπλησίοις ed. R.

(6) » Cod. ἀνδρείαν. " M.

ἐρημίας ἔμφασιν βουλώμεθα [1] ποιῆσαι, λέγειν ἡμᾶς, ἐρημότερα τῆς Λιβύης· οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν φέροντας τὸν λόγον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν ἀνανδρείαν [2] τῶν κατοικούντων· καθόλου δέ, φησι, τίς ἂν [3] φοβηθείη τοὺς ἄνδρας, οἵτινες τῆς φύσεως τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις δεδωκυίας ἴδιον παρὰ τὰ λοιπὰ τῶν ζώων, λέγω δὲ τὰς χεῖρας, ταύτας παρ᾽ ὅλον τὸν βίον ἐντὸς τῶν χιτώνων ἔχοντες, ἀπράκτους περιφέρουσι· τὸ δὲ μέ-
399 γιστον, οἳ καὶ ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις, φησί, περιζωμάτια φοροῦσι, ἵνα μηδ᾽ ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις, φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις.

Ὅτι Γέλων ἐπαγγελλόμενος τοῖς Ἕλλησι δισμυρίοις πεζοῖς, διακοσίαις δὲ ναυσὶ καταφράκτοις βοηθήσειν, ἐὰν αὐτῷ τῆς ἡγεμονίας ἢ τῆς κατὰ γῆν ἢ τῆς κατὰ θάλατταν παραχωρήσωσι, φασὶ τοὺς προκαθημένους ἐν Κορίνθῳ τῶν Ἑλλήνων πραγματικώτατον ἀπόκριμα δοῦναι τοῖς παρὰ τοῦ Γέλωνος πρεσβευταῖς· ἐκέλευον γὰρ ὡς ἐπίκουρον [4] ἔρχεσθαι τὸν Γέλωνα μετὰ τῶν δυνάμεων, τὴν δ᾽ ἡγεμονίαν ἀνάγκῃ τὰ πράγματα περιθήσειν [5] τοῖς ἀρίστοις τῶν ἀνδρῶν· τοῦτο δ᾽ ἐστὶν οὐ [6] τῶν καταφευγόντων ἐπὶ τὰς Συρακουσίων ἐλπίδας, ἀλλὰ πιστευόντων αὐτοῖς καὶ παρακαλουμένων τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὸν τῆς ἀνδρείας ἀγῶνα καὶ τὸν περὶ τῆς ἀρετῆς στέ-

(1) περὶ ἐρημίας φάσιν βουλόμεθα ed. R.

(2) « Cod. rursus ἀνδρείαν. Ludit autem Timaeus in duplici sensu morali et physico vocabuli ἀνανδρεία. Veluti cynicus ille pleno hominum foro hominem lampade quaeritare se aiebat. » M.

(3) Deest ἂν in ed. R.

(4) « Cod. ἔπικον. » M.

(5) Sic solet Polybius. Ed. R. παραθήσειν.

(6) « In Cod. deest οὐ. » M.

στέφανον· ἀλλ' ὅμως Τίμαιος εἰς ἕκαστα τῶν προειρημένων τοσούτους ἐντείνει λόγους καὶ τοιαύτην ποιεῖται σπουδὴν περὶ τοῦ τὴν μὲν Σικελίαν μεγαλομερεστέραν ποιῆσαι τῆς συμπάσης Ἑλλάδος, τὰς δ' ἐν αὐτῇ πράξεις ἐπιφανεστέρας καὶ καλλίους τῶν κατὰ τὴν ἄλλην οἰκουμένην, τῶν δ' ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διενηνοχότων σοφωτάτους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, τῶν δὲ πραγμάτων ἡγεμονικωτάτους καὶ θειοτάτους τοὺς ἐκ Συρακουσῶν, ὥστε μὴ καταλιπεῖν ὑπερβολὴν τοῖς μειρακίοις τοῖς ἐν ταῖς διατριβαῖς καὶ τοῖς τόποις [1] πρὸς τὰς παραδόξους ἐπιχειρήσεις, ὅταν ἢ Θερσίτου λέγειν ἐγκώμιον ἢ Πηνελόπης προθῶνται ψόγον ἢ τινος ἑτέρου τῶν τοιούτων.

Λοιπὸν ἐκ τούτων, διὰ τὴν ὑπερ|βολὴν τῆς παραδοξολο- II. 400
γίας οὐκ εἰς σύγκρισιν ἀλλ' εἰς καταμώκησιν ἀεὶ καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς πράξεις, ὡς βούλεται, παρίστασθαι [2]· ἃ σχεδὸν εἰς τὸ παραπλήσιον ἐμπίπτει τοῖς περὶ τοὺς ἐν ἀκαδημίᾳ λόγους τὸν χείριστον [3] λόγον ἠσκηκόσι· καὶ γὰρ ἐκείνων τινὲς βουλόμενοι [4] περί τε τῶν προφανῶς καταληπτῶν εἶναι δοκούντων καὶ περὶ τῶν ἀκαταλήπτων εἰς ἀπορίαν ἄγειν τοὺς προσμαχομένους, τοιαύταις χρῶνται παραδοξολογίαις, καὶ

(1) Mirarer nisi verum esset *μειρακίοις τοῖς ἐνδιατριβοῦσι τοῖς τόποις.* Construe *ὑπερβολὴν πρὸς τὰς παραδόξους ἐπιχειρήσεις.*

(2) *προΐστασθαι* ed. R. *παρίστασθαι* sensu passivo sumitur. *Reliquum ex his est, hinc sequitur — tum homines tum actiones in contemtum trahi.*

(3) *προχειριστότατον* ed. R. proximum erat corrigenti *προχειρότατον*, sed non agitur de extemporali facultate, sed de illa arte, quae, ut in rhetoram schola erat, *τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖ.* Itaque *χείριστον* verum puto, quod reposui.

(4) « Cod. *βουλόμενον.*" M.

καὶ τοιαύτας εὐποροῦσι πιθανότητας, ὥστε διαπορεῖν δυνατὸν ἐστι τοὺς ἐν Ἀθήναις ὄντας ὀσφραίνεσθαι τῶν ἑψομένων ᾠῶν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ διστάζειν μή πως [1] καθ' ὃν καιρὸν ἐν ἀκαδημίᾳ διαλέγονται περὶ τούτων, οὐχ ὑπὲρ ἄλλων ἄρ' ἐν οἴκῳ κατακείμενοι τούτους διατιθῶνται [2] τοὺς λόγους· ἐξ ὧν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παραδοξολογίας εἰς διαβολὴν ἤχασι [3] τὴν ὅλην αἵρεσιν, ὥστε καὶ τὰ καλῶς ἀπορούμενα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἀπιστίαν ἦχθαι· καὶ χωρὶς τῆς ἰδίας ἀστοχίας, καὶ τοῖς νέοις τοιοῦτον ἐντετόκασι ζῆλον, ὥστε τῶν [4] μὲν ἠθικῶν καὶ πραγματικῶν λόγων μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐπίνοιαν ποιεῖσθαι, δι' ὧν ὄνησις τοῖς φιλοσοφοῦσι· περὶ δὲ τὰς ἀνωφελεῖς καὶ παραδόξους εὑρεσιλογίας κενοδοξοῦντες κατατρίβουσι τοὺς βίους.

Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τιμαίῳ συμβέβηκε περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τοῖς τούτου ζηλωταῖς· παραδοξολόγος γὰρ ὢν καὶ φιλόνεικος περὶ τὸ προτεθὲν, τοὺς μὲν πολλοὺς καταπέπληκται ἀλόγως,
401 ἠνάγκακε δ' αὐτῷ [5] διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀληθινολογίας· τινὰς δὲ καὶ προσκέκληται, καὶ μετ' ἀποδείξεως δοκεῖ πείθειν [6]· καὶ μάλιστα ταύτην γ' ἐνείργασται τὴν δόξαν ἐκ τῶν

(1) πω ed. R.

(2) διατίθενται ed. R.

(3) ed. R. εἴχασι. Quod Maius putabat esse pro εἰλήχασι. At εἰς διαβολὴν φέρειν tritum est, sicut sequens εἰς ἀπιστίαν ἦχθαι.

(4) ζῆλον εἰς τὸ τῶν ed. R.

(5) Maius vertit *sibi conciliat*, quorum auctoritatem requiro. Nisi quid excidit, scribendum certe ἠνάγκακε δ' αὐτὸς, scil. πιστεῦσαι. Nam conciliatio deinde memoratur a Polybio in προσκέκληται.

(6) πείσειν ed. R.

τῶν περὶ τὰς ἀποικίας καὶ κτήσεις [1] καὶ συγγενείας ἀποφάσεων· ἐν γὰρ τούτοις τηλικαύτην ἐπίφασιν ποιεῖ διὰ τῆς ἀκριβολογίας καὶ τῆς πικρίας τῆς ἐπὶ τῶν ἐλέγχων οἷς χρῆται κατὰ τῶν πέλας, ὥστε δοκεῖν καὶ [2] τοὺς ἄλλους συγγραφέας ἅπαντας συγκεκοιμῆσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ κατεσχεδιακέναι τῆς οἰκουμένης, αὐτὸν δὲ μόνον ἐξητακέναι τὴν ἀκρίβειαν καὶ διευκρινηκέναι τὰς ἐν ἑκάστοις ἱστορίας, ἐν οἷς πολλὰ μὲν ὑγιῶς λέγεται, πολλὰ δὲ καὶ ψευδῶς.

Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ [3] πλείω χρόνον συντραφέντες [4] ἐν τοῖς τούτου πρώτοις ὑπομνήμασιν [5], | 12. ἐν οἷς αἱ τῶν προειρημένων εἰσὶ συντάξεις, ὅταν ἅπασαν συνταξαμένῳ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπαγγελίας ἀποπιστεύσωσι, κἄπειτά τις αὐτοῖς ἀποδεικνύῃ τὸν Τίμαιον, ἐν οἷς πικρότατός ἐστι κατὰ τῶν πέλας, αὐτὸν ἔνοχον ὄντα, καθάπερ ἡμεῖς ἀρτίως ἐπὶ τῶν Λοκρῶν καὶ τῶν ἑξῆς παραπαίοντα συνεστήσαμεν, δυσέριδες γίνονται καὶ φιλόνεικοι καὶ δυσμετάθετοι, καὶ σχεδὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν οἱ φιλοπονέστατα προσεδρεύσαντες τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ τοῦτ' ἀποφέρονται τὸ λυσιτελὲς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως· οἱ γε μὴν [6] ταῖς δημηγορίαις προσέχοντες [7] τούτου καὶ

κα-

(1) κτίσεις ed. R. mox malim ἐγκεκοιμῆσθαι.

(2) κατὰ ed. R. Redundat καὶ, ut saepissime in Polybio, ante πολὺς, πᾶς et similia.

(3) οὐ μὴν ἄλλοι ed R.

(4) « Ita legebam in cod. συν potius quam συσ." M. Nihil miror: nam συντρέφειν hic verum est, sed ἐν suspectum.

(5) ἐν τούτοις πρώτοις ὑπ. ed. R. deinde συνταξάμενοι — ἀποπιστεύσουσι — ἀποδεικνύει.

(6) ἀναγνώσεως, οἵ γε μὲν etc. ed. R. quibus vitiis omnia turbabantur.

(7) Sic correxi προσχόντες: primo dubitans propter edd. IX, 2, 6. ubi vulgo item legebatur προσχόντων, et Schweigh. προσσχ. dedit. Sed in nostrum locum praesens convenit.

καθόλου τοῖς διεξοδικοῖς λόγοις, μειρακιώδεις καὶ διατριβικοὶ τελέως ἀναληθεῖς γίνονται διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας αἰτίας.

Λοιπὸν δὲ τὸ πραγματικὸν αὐτοῦ [1] μέρος τῆς ἱστοριας, ἐκ πάντων συγκείμενον τῶν ἁμαρτημάτων, ὧν τὰ πλεῖστα διεληλύθαμεν· τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἁμαρτίας νῦν ἐροῦμεν, ἥτις
402 οὐκ ἔνδοξος μὲν φαίνεται τοῖς πλείστοις, ἀληθινωτάτη δ' εὑρεθήσεται τῶν Τιμαίου κατηγορημάτων· δοκεῖ μὲν γὰρ καὶ τὴν ἐμπειρικὴν περὶ ἕκαστα δύναμιν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς πολυπραγμοσύνης ἕξιν παρεσκευάσθαι, καὶ συλλήβδην φιλοπόνως προεληλυθέναι πρὸς τὸ γράφειν τὴν ἱστορίαν· ἐν ἐνίοις δ' οὐδεὶς οὔτ' ἀπειρότερος οὔτ' ἀφιλοπονώτερος φαίνεται γενόμενος τῶν ἐν ὀνόματι συγγραφέων [2]· δῆλον δ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων· » δυεῖν γὰρ ὄντων κατὰ φύσιν ὡσανεί τινων ὀργάνων ἡμῖν κ. τ. λ." [3] |

73. » Ὅτι τοιοῦτός [4] ἐστιν, αὐτὸν ἀνθομολογούμενον εὐχερὲς
74. παραστῆσαι [5] τὸν Τίμαιον· κατὰ γὰρ τὸ προοίμιον τῆς | ἕκτης βίβλου φησὶ τινὰς ὑπολαμβάνειν διότι τινὸς μείζονος δεῖται φύσεως καὶ φιλοπονίας καὶ παρασκευῆς τὸ τῶν ἐπιδεικτικῶν λόγων γένος, ἢ τὸ τῆς ἱστορίας· ταύτας δὲ τὰς δόξας πρότε-

(1) αὐτῷ ed. R.

(2) ἀπειρότατος οὔτ' ἀφιλοπονώτατος — ἐπ' ὀνόμασι συγγραφέων ed. R.

(3) « Sequitur in codice locus prolixus editus lib. XII, 27, 28, usque ad ἐπιδεικτικοῖς λόγοις, qui occupat in codice sesquipaginam: post quae verba rursus pergit ineditus vaticanus codex πρᾶγμα ποιῶν etc. Sed enim ego paulo altius scripturam incipiam, ut sententia vaticani palimpsesti clarius intelligatur." M.

(4) « Edd. τοιοῦτον. » M. sed vitiosum servavit.

(5) Edd. παρασχέσθαι. Sed verum fortasse παραστήσασθαι.

τερον μὲν Ἐφόρῳ φησὶ προσπεσεῖν· οὐ δυνηθέντος δ' ἱκανῶς ἐκείνου πρὸς τοὺς [1] ταῦτα λέγοντας ἀπαντῆσαι, πειρᾶται συγκρίνειν αὐτὸς ἐκ παραβολῆς τὴν ἱστορίαν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις." — πρᾶγμα ποιῶν πάντων ἀτοπώτατον· πρῶτον μὲν τὸ καταψεύσασθαι τοῦ συγγραφέως· ὁ γὰρ Ἔφορος, παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν θαυμάσιος ὢν καὶ κατὰ τὴν φράσιν καὶ κατὰ τὸν χειρισμὸν καὶ κατὰ τὴν ἐπίνοιαν τῶν λημμάτων, δεινότατός ἐστιν ἐν ταῖς παρεκβάσεσι καὶ ταῖς ἀφ' αὑτοῦ γνωμολογίαις, καὶ συλλήβδην ὅταν που τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον διατίθηται [2]· κατὰ δέ τινα συντυχίαν εὐχαριστότατα καὶ πιθανώτατα περὶ τῆς συγκρίσεως εἴρηκε [3] τῆς τῶν ἱστοριογράφων καὶ λογογράφων· ὁ δ' ἵνα [4] μὴ δόξῃ ταὐτὰ λέγειν Ἐφόρῳ, πρὸς τῷ κατεψεῦσθαι ἐκείνου, καὶ τῶν λοιπῶν κατέγνωκε· τὰ γὰρ [5] 403 ὑπ' ἄλλων δεόντως κεχειρισμένα, μακρῶς καὶ ἀσαφῶς καὶ τῷ παντὶ χειρόνως ἐξηγούμενος [6], οὐδένα τῶν ζώντων ὑπέλαβε τοῦτο παρατηρήσειν.

Οὐ μὴν ἀλλὰ βουλόμενος αὔξειν τὴν ἱστορίαν, πρῶτον μὲν τηλικαύτην εἶναί φησι διαφορὰν τῆς ἱστορίας πρὸς τοὺς ἐπιδεικτικοὺς λόγους, ἡλίκην ἔχει τὰ κατ' ἀλήθειαν ᾠκοδομημέ-

(1) τοὺς deest in ed. R. recepi ex editis.

(2) διατίθεται ed. R. post hoc verbum distinctionem posui, sublatam post praecedens γνωμολογίαις.

(3) εὕρηκε ed. R.

(4) Fortasse scrib. ὁ δὲ Τίμαιος ἵνα. Mox ed. R. habet ταῦτα pro ταὐτὰ sine ullo sensu: tum καταψεύσθαι.

(5) Ed. Rom. continua oratione ἐκείνου καὶ τῶν λοιπῶν ἂν κατέγνωκε γὰρ τά. Sententia plana: Timaeus, ne Ephori libros compilare videatur, his ceterisque obtrectat.

(6) κεχειρισμένα μακρῶς καὶ σαφῶς καὶ τῷ παντὶ χεῖρον ἐξηγούμενος ed. R.

μένα καὶ κατεσκευασμένα, τῶν ἐν ταῖς σκηνογραφίαις φαι-
νομένων τόπων καὶ διαθέσεων· δεύτερον δὲ τὸ [1] συναθροῖσαί
φησι τὴν παρασκευὴν τὴν πρὸς τὴν ἱστορίαν μεῖζον ἔργον
εἶναι τῆς ὅλης πραγματείας τῆς περὶ τοὺς ἐπιδεικτικοὺς λό-
γους· αὐτὸν γοῦν τηλικαύτην ὑπομεμενηκέναι [2] δαπάνην καὶ
κακοπάθειαν τοῦ συναγαγεῖν τὰ περί τινων ὑπομνήματα [3],
καὶ πολυπραγμονῆσαι τὰ Λιγύων ἔθη καὶ Κελτῶν, ἅμα δὲ
τούτοις Ἰβήρων, ὥστε μήτ' ἂν αὐτὸς ἐλπίσαι, μήτ' ἂν
ἑτέροις ἐξηγουμένοις πεισθῆναι περὶ τούτων [4]· ἡδέως γέ τις ἂν
ἔροιτο τῶν συγγραφέων, πότερον ὑπολαμβάνει μείζονος δεῖ-
σθαι δαπάνης καὶ κακοπαθείας, τὸν καθήμενον ἐν ἄστει συν-
άγειν ὑπομνήματα καὶ πολυπραγμονεῖν τὰ Λιγύων ἔθη καὶ
29. Κελτῶν, ἢ τὸ πειραθῆναι τῶν πλείστων | ἐθνῶν, καὶ τού-
των αὐτόπτην γενέσθαι; τί δ' αὖ τὸ πυνθάνεσθαι τὰς παρα-
τάξεις καὶ πολιορκίας ἔτι δὲ ναυμαχίας τῶν παρατετυχη-
κότων τοῖς κινδύνοις, ἢ τὸ πεῖραν λαβεῖν τῶν δεινῶν καὶ τῶν
404 ἅμα τούτοις συμβαινόντων ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων; ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐκ οἴομαι τηλικαύτην διαφορὰν ἔχειν τὰ κατ' ἀλήθειαν
οἰκοδομήματα τῶν ἐν ταῖς σκηνογραφίαις τόπων, οὐδὲ τὴν
ἱστο-

(1) *δευτερον αὐτὸ* ed. R.

(2) *αὐτὸς γοῦν τηλικαύτην ὑπομεμένηκε* ed. R. quod Polybius dicere non potuit, qui ipse iudicaverat, e libris disci posse *χωρὶς κινδύνου καὶ κακοπαθείας*. Vid. edd. XII, 27, 4. Igitur sunt verba Timaei in obliqua oratione: vid. seqq.

(3) *τὰ παρὰ τινῶν ὑπομνημάτων.* ed. R.

(4) *ὥστε μηδὲν αὐτὸς ἐλπίσαι μήτ' ἂν ἑτέροις ἐξηγούμενος πεπεισθῆναι περὶ τούτων·* ed. R. tantum laboris se insumsisse dicebat, *ut neque ipse id exspectavisset, neque aliis fidem esset habiturus idem sibi narrantibus.*

ἱστορίαν τῶν ἐπιδεικτικῶν λόγων, ἡλίκην ἐπὶ πασῶν τῶν συντάξεων τὴν ἐξ αὐτουργίας καὶ τὴν ἐξ αὐτοπαθείας ἀπόφασιν τῶν ἐξ ἀκοῆς καὶ διηγήματος γραφομένων· ἧς [1] εἰς τέλος ἄπειρος ὤν, εἰκότως ὑπελάβετο πάντων ἐλάχιστον καὶ ῥᾷστον εἶναι τοῖς πραγματευομένοις ἱστορίαν, λέγω δὲ τὸ συνάγειν ὑπομνήματα καὶ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν εἰδότων ἕκαστα τῶν πραγμάτων· καίτοι γε περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἀνάγκη μεγάλα διαψεύδεσθαι τοὺς ἀπείρους· πῶς γὰρ οἷόν τε καλῶς ἀνακρῖναι περὶ παρατάξεως ἢ πολιορκίας ἢ ναυμαχίας, πῶς δὲ συνιέναι [2] τῶν ἐξηγουμένων τὰ κατὰ μέρος, ἀνεννόητον ὄντα τῶν προειρημένων; οὐ γὰρ ἔλαττον ὁ πυνθανόμενος τῶν ἀπαγγελλόντων [3] συμβάλλεται πρὸς τὴν ἐξήγησιν· ἡ γὰρ τῶν παρεπομένων τοῖς πράγμασιν ὑπόμνησις αὕτη χειραγωγεῖ τὸν ἐξηγούμενον ἐφ' ἕκαστα τῶν συμβεβηκότων· ὑπὲρ ὧν ὁ μὲν ἄπειρος [4] οὔτε ἀνακρῖναι τοὺς παραγεγονότας [5] ἱκανός ἐστιν, οὔτε συμπαρὼν γνῶναι τὸ γινόμενον· ἀλλὰ κἂν παρῇ, τρόπον τινὰ παρών. [6]

LIB.

(1) ἣν ed. R. refertur ἧς ad ἀπόφασιν.

(2) συνεῖναι ed. R.

(3) ἀπαγγελμάτων ed. R. *non enim minus ille qui sciscitatur, quam ille qui narrat, confert ad iustam rerum explicationem.* Sequens ὑπόμνησις est eius, qui recte sciscitans narrantis memoriam iuvat.

(4) « Cod. ἔμπειρος.» M.

(5) προγεγονότας ed. R. mox γενόμενον.

(6) « Deest in Cod. μή; quam tamen particulam esse addendam suadet sensus, tum etiam similis Polybii locus ed. XII, 24.» Recte; verum ibi ratio diversa est: debebat certe οὐ πάρεστι, quale fortasse scriptum fuit, nisi quaedam perierunt.

LIB. XIII.

Ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς νομοθετοῦντος Δωριμάχου καὶ
405 Σκοπᾶ ἀντέλεγε τοῖς γραφομένοις, ἐκ πολλῶν ἐπιδεικνύμενος
ὅτι » παρ' οἷς ἔφυ τὸ φυτὸν τοῦτο [1], οὐδέποτε κατέληξε πρότερον ἢ μεγάλοις κακοῖς περιβαλεῖν τοὺς ἅπαξ αὐτῷ χρησαμένους:" διόπερ ἠξίου μὴ μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἀποβλέπειν εἰ κουφισθήσονται τῶν ἐνεστώτων συναλλαγμάτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον· ἄτοπον γὰρ εἶναι πολεμοῦντας μὲν καὶ τὸ πνεῦμα προΐεσθαι χάριν τῆς τῶν τέκνων ἀσφαλείας, βουλευομένους δὲ μηδένα ποιεῖσθαι λόγον τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου.

Ὅτι Σκόπας ὁ Αἰτωλῶν νομογράφος ἀποτυχὼν τῆς ἀρχῆς,
ἧς χάριν τοὺς νόμους ἔγραφε [2], μετέωρος ἦν εἰς τὴν Ἀλε-
30. ξανδρείαν, ταῖς ἐκεῖθεν ἐλπίσιν ἀναπληρώσων [3] τὰ λεί|ποντα
τοῦ βίου, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν [4]· οὐκ εἰδὼς ὅτι, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν οὐδέποτε ποιεῖ παῦ-

(1) τοῦτο τὸ φυτὸν in edd.

(2) ἧς χάριν ἐτόλμα γράφειν τοὺς νόμους edd.

(3) In edd. πεπεισμένος ἀναπληρώσειν, magis utique Polybianum.

(4) Post ἐπιθυμίαν in editis XIII, 2, Exc. Vales. sequitur: ἀλλ' ἀκόρεστος ἦν· τούτῳ γὰρ εἰς Ἀλεξανδρείαν ἀφικομένῳ· Dissolutum orationis genus, alienum a Polybii more. Haec igitur exemplo sint qualia nobis identidem ab eclogariis istis obtrudantur. Nam in editis contracta sunt, quae ad Scopam pertinent, omissa comparatione hydropici, in γνώμαις scilicet referenda. Itaque haec sic iungenda videntur, ut post fragmentum hoc Maianum continuo sequatur τούτῳ γὰρ εἰς Ἀλεξανδρείαν etc., omissis Ἀλλ' ἀκόρεστος ἦν. Verum haec nunc non sunt nostrae operae.

παῦλαν οὐδὲ κόρον [1] τῆς ἐπιθυμίας ἡ τῶν ἔξωθεν ὑγρῶν παράθεσις, ἐὰν μὴ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ σώματι διάθεσιν ὑγιάσῃ τις, τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν οἷόν τε κορέσαι, μὴ οὐ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ κακίαν λόγῳ τινὶ διορθωσάμενον [2]· ἐμφανέστατον δὲ τοῦτο συνέβη γενέσθαι περὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὑπὲρ οὗ νῦν ὁ λόγος. [3]

LIB. XIV. 406

Σχολ. Ἰστέον ὅτι τὸ προοίμιον μόνον διεσάφει [4] τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου λόγου· τὰ δ' ἐφεξῆς πάντα ἐνέλειπεν μέχρι λ' φύλλων.

Ὅτι φησὶ Πολύβιος περὶ ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῆς τῶν βίβλων ὑποθετικῆς ἐξηγήσεως. Ἴσως μὲν οὖν ἐπὶ πάσαις ταῖς ὀλυμπιάσιν αἱ προεκθέσεις [5] τῶν πράξεων εἰς ζήτησιν ἄγουσι τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ διὰ τὸ πλῆθος καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων, ὡς ἂν ὑπὸ μίαν σύνοψιν [6] ἀγομένων τῶν ἐξ ὅλης

(1) « Cod. κύριον." M. praeterea in edd. deest τῆς ἐπιθυμίας.

(2) « Cod. διορθωσάμενος.

(3) « Sequitur in codice locus de vi veritatis, *καί μοι δοκεῖ* etc usque ad *καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος*; qui locus occurrit in excerptis editis lib. XII, 5. Tum additur in codice vaticano clausula praedicti loci inedita : *ὡς συνέβη γενέσθαι ἐπὶ* (sic) *τὸν Ἡρακλείδην τὸν τοῦ Φιλίππου τοῦ βασιλέως εἰς Ῥόδον ἀφικόμενον.*" M.

(4) An διασαφεῖν excerptoris aetate significabat *apparere?*

(5) προθέσεις ed. R. vid. supra pag. 11.

(6) σύναψιν ed. R. quod vitium typorum non est: vertit enim Maius *seriem.* Pro praeced. ὡς ἄν, quod in Polybio non *veluti* sed *circiter* valet, malim ὡσανεί.

ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔργων· οὐ μὴν τὰ κατ' αὐτὴν τὴν ὀλυμπιάδα μάλιστα νομίζουσιν ἐπιτηρεῖν [1] τοὺς ἀναγινώσκοντας, διὰ τὸ πρῶτον μὲν τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Λιβύην πολέμους ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις εἰληφέναι τὴν συντέλειαν· ὑπὲρ ὧν τίς οὐκ ἂν ἱστορῆσαι βουληθείη, ποία τις ἡ καταστροφὴ καὶ τί [2] τὸ τέλος αὐτῶν ἐγένετο; φύσει γὰρ πάντες ἄνθρωποι ἑκάστων τὸ τέλος ἱμείρουσι μαθεῖν· πρὸς δὲ τούτοις συμβαίνει καὶ τὰς προαιρέσεις τῶν βασιλέων ἐκφανεστάτας γεγονέναι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους· ἃ γὰρ πρότερον ἐγένετο περὶ αὐτῶν, τότε σαφῶς ἐπεγνώσθη πάντα παρὰ πᾶσι [3], καὶ τοῖς μήθ' ὅλως ἐθέλουσι πολυπραγμονεῖν· διὸ καὶ βουλόμενοι κατ' ἀξίαν τῶν ἔργων ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, οὐ τὰς ἐν κ δυεῖν [4] ἐτῶν πράξεις κατατετάχαμεν εἰς μίαν βίβλον,
37. καθάπερ | ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἀποδεδώκαμεν. [5]

LIB.

(1) Veniam petere videtur Polybius quod τὴν προέκθεσιν τῆς ὀλυμπιάδος hoc loco omiserit: rerum enim multitudinem et seriem coagmentatam postulare ut complurium annorum historiam hoc uno libro complectatur. Quare legendum, ut arbitror: οὐ μὴν τὰ κατὰ ταύτην τὴν ὀλυμπιάδα μάλιστα νομίζω ἐπιτηρήσειν, vel fortasse συνεπιτηρήσειν.

(2) τίς ed. R.

(3) An παντάπασι.

(4) « Suspicabar delendam esse hanc particulam οὐ *nequaquam*. In codice scribitur κτῶν δυεῖν, quasi εἰκοστῶν. Sic in Latinorum antiquis codicibus post notam numeralem memini me videre aliquando vocabuli terminationem, v. gr. $\overline{XX}$*mus* pro *vigesimus*." M. Sed quid εἰκοστῶν ordinale, quid praepositio ἐν, cum genitivo? Probabiliter corrigatur, deleto οὐ, τὰς εἴκοσι δυεῖν.

(5) « Sequuntur in codice orationes duae Hannibalis et Scipionis in colloquio prope Zamam habito, quae extant in excerptis editis lib. XV, 6—9; ideoque a me pro more meo praetermittuntur." M.

LIB. XV.

Ὅτι εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἀτυχίας προφανῶς οὐκ οἶσθα 407 3.
πῶς ἐμπίπτουσι πάντες ἄνθρωποι, καὶ οὐ δύνανται λῆξαι τῆς
ἐννοίας, ἀλλ᾽ οὐδὲ βραχὺ διαπιστῆσαι ῥᾴδιον [1], καθάπερ
ἔνια τῶν ἀλόγων ζώων· ἐκεῖνα γὰρ οὐ μόνον ἐὰν αὐτὰ πολὺ
δυσχρηστήσῃ περὶ τὰ δελέατα καὶ τὰς ἄρκυς, ἀλλὰ κἂν
ἕτερον ἴδῃ κινδυνεῦον, οὐκ ἂν ἔτι ῥᾳδίως αὐτὰ προσαγάγοις
πρὸς οὐδὲν τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ὑποπτεύει, καὶ
παντὶ τῷ φαινομένῳ διαπιστεῖ· οἱ δ᾽ ἄνθρωποι τὰς μὲν ἀκού-
οντες ἀπολλυμένας πόλεις ἄρδην τρόπῳ τινὶ, τὰς δ᾽ ἀκμὴν
ὁρῶντες, ὅμως ὅταν τις τῷ πρὸς χάριν λόγῳ προτείνῃ τὴν
ἐλπίδα τῆς ἐξάλλου [2] ἐπανορθώσεως, πρόεισι [3] πρὸς τὸ δέ-
λεαρ ἀνεπιστάτως· σαφῶς εἰδότες ὅτι τῶν τὰ τοιαῦτα δε-
λέατα καταπιόντων οὐδεὶς οὐδέποτε σέσωσται, πᾶσι δ᾽ ὁμο-
λογουμένως ὄλεθρον ἐπήνεγκαν αἱ τοιαῦται πολιτεῖαι.

Ἴσως μὲν γὰρ πάντες οἱ βασιλεῖς κατὰ τὰς πρώτας ἀρ-
χὰς τοῖς * [4] προτείνουσι τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα καὶ φίλους
προσαγορεύουσι καὶ συμμάχους τοὺς [5] κοινωνήσαντάς σφισι
τῶν αὐτῶν ἐλπίδων· καθικόμενοι δὲ τῶν πράξεων, παρὰ πό- 408
δας

(1) Fort. ῥᾴδιον ὄν, *licet facile sit.*

(2) ἐξ ἀλλήλων ed. R.

(3) Posset πρόσεισι. Sed aeque probandum illud ac προϊόντων πρὸς τὴν ἀρχὴν, in edd. II, 2, 10.

(4) « In cod. est tantummodo τοῖς. Addidi ergo ἀνθρώποις; nisi forte pro τοῖς mavis πᾶσι." M. Sed ego delevi inventum ἀνθρώποις. Excidit aliquod συμμάχου synonymum.

(5) In ed. R. deest τούς.

4. δας | οὐ συμμαχικῶς ἀλλὰ δεσποτικῶς χρῶνται τοῖς πιστεύσασι· διὸ καὶ τοῦ μὲν καλοῦ διαψεύδονται, τοῦ δὲ παραυτίκα [1] συμφέροντος ὡς ἐπίπαν οὐκ ἐπιτυγχάνουσι· τὸ [2] δ᾽ ἐπιβαλλόμενον τοῖς μεγίστοις καὶ περιλαμβάνοντα ταῖς ἐλπίσι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάσας ἀκμὴν ἀκεραίους ἔχοντα τὰς ἐπιβολὰς, εὐθέως ἐν τοῖς ἐλαχίστοις καὶ πρώτοις τῶν ὑποπιπτόντων ἐπικηρύττειν ἅπασι τὴν ἀθεσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀβεβαιότητα, πῶς οὐκ ἂν δόξειεν ἀλόγιστον εἶναι καὶ μανικόν;

Ὅτι ἐπεὶ πάσας καθ᾽ ἕκαστον ἔτος τὰς κατάλληλα πράξεις γενομένας κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐξηγούμεθα, δῆλον ὅτι [3] ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ τέλος ἐπ᾽ ἐνίων πρότερον ἐκφέρειν τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὰν πρότερος ὁ τόπος ὑποπέσῃ κατὰ τὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως μερισμὸν, καὶ κατὰ τὴν τῆς διηγήσεως ἔφοδον, ὁ τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως ἔχων τοῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπιβολὴν περιέχοντος. [4]

Ὅτι Δείνωνα τὸν Δείνωνος ἐπανείλετο Ἀγαθοκλῆς, καὶ τοῦτο ἔπραξεν τῶν ἀδίκων ἔργων, ὡς ἡ παροιμία φησὶ, δικαιότατα· καθ᾽ ὃν μὲν γὰρ καιρὸν τῶν γραμμάτων αὐτῷ πρασ-

(1) παρ᾽ αὐτοῖς συμφέροντος ed. R. Et sensus nostram correctionem postulabat et simillima verba infra, in exc. l. XIX — XX. pag. 57. διότι τό τε καλὸν φεύγει τὴν τοῦ παραυτίκα λυσιτελοῦς φύσιν.

(2) Revocavi lectionem codicis τὸ, quam Maius mutaverat in τόν.

(3) δῆλον ἀεὶ ἀναγκαῖον ed. R.

(4) In ed. R. haec mala interpunctione turbata sunt; ὁ τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως ἔχων iungendum cum τόπος: tum τοῦ περιέχοντος (scil. τόπου) pendet a comparativo πρότερος.

προσπεσόντων ὑπὲρ τῆς ἀναιρέσεως τῆς Ἀρσινόης, ἐξουσίαν ἔσχε μηνῦσαι τὴν πρᾶξιν, καὶ [1] σῶσαι τὰ κατὰ τὴν βασίλειαν, τότε δὴ [2] συνεργήσας τοῖς περὶ τὸν Φιλάμμωνα, πάντων ἐγένετο τῶν ἐπιγενομένων κακῶν αἴτιος· μετὰ δὲ τὸ συντελεσθῆναι τὸν φόνον [3], ἀνανεούμενος καὶ πρὸς πολλοὺς οἰκτιζόμενος, καὶ μεταμελόμενος ἐπὶ τῷ [4] τοιοῦτον καιρὸν καταλιπεῖν, δῆλος ἐγένετο τοῖς περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα· διὸ καὶ παραυτίκα τυχὼν τῆς ἁρμοζούσης τιμωρίας, μετήλλαξε τὸν βίον.

Ὅτι περὶ Ἀγαθοκλέους τοῦ ψευδεπιτρόπου Πτολεμαίου φησὶν ὁ Πολύβιος. » Ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν τὰς τερατείας 409
καὶ διασκευασίας κ. τ. λ." [5]

LIB. XVI.

Ὅτι μετὰ τὸ συντελεσθῆναι τὴν ἐπὶ τὴν Λάδην ναυμαχίαν, καὶ τοὺς μὲν Ῥοδίους ἐκποδὼν γενέσθαι, τὸν δ' Ἄτταλον μηδέπω συμμεμαχηκέναι [6], δῆλον ὡς ἐξῆν τελεῖν τῷ 50.
[illegible]
Φι-

(1) « Cod. καὶ τὴν πρᾶξιν σῶσαι." M.

(2) δὲ ed. R. quod saepe non tentandum in Polybio, hic certe tolerari nequit.

(3) « Cod. φόβον." M.

(4) ἐπὶ τὸ ed. R.

(5) « Sequitur in codice locus editus in excerptis lib. XV, 34, usque ad finem capitis 36, μήτε τέρπειν δυναμένων. Cui loco accedit in codice vat. clausula inedita: περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν εἰρήσθω." M.

(6) « Cod. συμμεμυχέναι, quasi a συμμύω, quam lectionem mutandam esse indicavi." M. Gratias agimus; sed non intelligebat ille, vertens: *Attalo belli societatem iam omittente.* Hoc autem loco refutatur opinio Schweighäuseri ad XVI, 14, affirmantis, con-

Φιλίππῳ τὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν· ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλιστά τις καταμάθοι [1] μανιώδη γενόμενον Φίλιππον τοῦτο πρᾶξαι· τί οὖν ἦν τὸ τῆς ὁρμῆς ἐπιλαβόμενον; οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἡ φύσις τῶν πραγμάτων· ἐκ πολλοῦ μὲν γὰρ ἐνίοτε πολλοὶ τῶν ἀδυνάτων ἐφίενται διὰ τὸ μέγεθος τῶν προφαινομένων ἐλπίδων, κρατούσης τῆς ἐπιθυμίας τῶν | [2] . . . . [3]

LIB.

contra Valesium, pugnam Ladensem pugnatam esse ante alteram ad Chium. Quo tempore prope Ladem certatum sit, non traditur a Polybio in editis, neque a Livio. Sed nihil obstat quominus accidisse credatur ante Pergamum obsessam a Philippo, cuius rei meminit Polybius, XVI, 1, 2. Eius certe pugnae particeps non fuisse videtur Attalus, quod praesertim coniicio e Polyb. XVI, 14. Ibi enim Zeno et Antisthenes, scriptores Rhodii, summa contentione aiunt, proelium ad Ladem non inferius fuisse proelio ad Chium: cuius quidem rei affirmandae alia causa vix esse poterat, nisi quod in pugna ad Ladem nullae adfuissent Attali copiae: in qua tamen perhibebant a Rhodiis victum esse Philippum. Igitur Polybius in hoc fragmento Maiano significat tempus elapsum inter proelia ad Ladem et ad Chium, quod tempus Philippus consumsit infructuosa populatione agri Pergameni, tametsi liberrime Alexandriam navigare potuisset. Sequitur autem hinc, verba μανιώδη γενόμενον Φίλιππον τοῦτο πρᾶξαι recte se habere, nec cum Maio corrigendum esse μὴ πρᾶξαι: respexerit enim Polybius ad ipsam illam populationem, de qua lege XVI, 1, ubi dicitur Philippus non in homines tantum, sed contra deos saeviisse λυσσῶντι τῷ θυμῷ. Probabile igitur est, nostrum fragmentum collocandum esse inter c. 1 et 2 libri XVI editi.

(1) καταμάθοιτο ed. R.

(2) A τί οὖν ἦν τὸ τῆς ὁρμῆς inde, haec iam edita erant L. XVI, 10, ubi iustum finem sententia habet.

(3) «Desiderantur paginae duae.» M.

* * *

LIB. XIX. XX. XXI.

. . . ἐξ αὐτῶν τὸν ἐροῦντα περὶ τούτων πρὸς αὐτόν· ἀλλ' 13.
ὥσπερ ἐπὶ τῶν πλείστων ἐργολάβους [1] πολλοὶ προσφέρουσι τὰς 410
τοιαύτας χάριτας καὶ ταύτην ἀρχὴν ποιοῦνται φιλίας καὶ συστάσεως, οὕτως ἐπὶ Φιλοποίμενος ὁ προσοίσων ταύτην τὴν χάριν οὐχ εὑρίσκετο τοπαράπαν· ἕως ἂν ἀπορήσαντες ψήφῳ προεχειρίσαντο [2] Τιμόλαον, ὃς ὑπάρχων καὶ ξένος πατρικὸς καὶ συνήθης ἐπὶ πολὺ τῷ Φιλοποίμενι δὶς [3] εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν ἐκδημήσας αὐτοῦ τούτου χάριν, οὐκ ἐτόλμησε Φιλοποίμενι [4] . . . οὐθέν· μέχρις ὅτε μυωπίσας ἑαυτόν, καὶ τρίτον ἐλθ[ὼν ἐθάῤῥησε] [5] μνησθῆναι τῆς δωρεᾶς· τοῦ δὲ Φιλοποίμενος παρὰ δόξαν [λόγους] [6] τούτους ἀποδεξαμένου καὶ φιλανθρώπως, ὁ μὲν Τιμόλαος περιχαρὴς ἦν, ὑπολαβὼν καθῖχθαι τῆς ἐπιβολῆς· ὁ δὲ Φιλοποίμην ἥξειν ἔφη μετ' ὀλίγας ἡμέ-

(1) Debebat certe ἐργόλαβοι, sed verum arbitror ἐργολάβως, non *pretio redemtis*, ut Maius, sed *emolumentum spectantes*.

(2) προεχείρησαν ed. R.

(3) Sic recte emendavit Maius δὶς, quod in Codice erat.

(4) Φιλοποίμεν[ει] . . . ed. R. excidit autem verbum *aperiendi*, *offerendi*. Iniuriam hoc loco Plutarcho facit Maius, plagii insimulans, siquidem plagium in historia, ubi testes non memorantur, tum demum appellandum est, si iisdem prope verbis refertur. Atqui Plutarchus in hac narratione vel insigniter mentitus est de Timolao devertente apud Philopoemenem, vel aliam etiam praeter Polybium auctoritatem secutus est.

(5) A Maio sic suppletum videtur feliciter.

(6) λόγους item a Maio est.

ἡμέρας εἰς τῆς Λακεδαίμονος [1]· θέλειν γὰρ εὐχαριστῆσαι πᾶσι τοῖς ἄρχουσι περὶ τούτων· ἐλθὼν δὲ μετὰ ταῦτα καὶ κληθεὶς εἰς τὸ συνέδριον, πάλαι μὲν ἔφη γινώσκειν τὴν τῶν Λακεδαιμονίων εἰς αὐτὸν εὔνοιαν, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ νῦν προτεινομένου στεφάνου καὶ τῆς τοιαύτης τιμῆς· τὴν μὲν οὖν προαίρεσιν αὐτῶν ἔφησεν ἀποδέχεσθαι, τῷ δ' [2] ἐγχειρισμῷ δυσωπεῖσθαι· δεῖν γὰρ οὐ τοῖς φίλοις δίδοσθαι τὰς τοιαύτας τιμὰς καὶ τοὺς στεφάνους, ἐξ ὧν ὁ περιθέμενος οὐδέποτε μὴ τὸν ἰὸν ἐκνίψεται [3], πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς ἐχθροῖς· ἵνα οἱ μὲν φίλοι τηροῦντες τὴν παῤῥησίαν πιστεύωνται παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς,
411 ἐὰν [4] προθῶνται τῇ πόλει βοηθεῖν· οἱ δ' ἐχθροὶ καταπίνοντες [5] τὸ δέλεαρ, ἢ συνηγορεῖν αὐτοῖς ἀναγκάζωνται [6], ἢ σιωπῶντες μηδὲν δύνωνται βλάπτειν.

Ὅτι οὐχ ὅμοιόν ἐστιν ἐξ ἀκοῆς περὶ πραγμάτων [7] διαλαμβάνειν καὶ τὸ γινόμενον κατοπτεύειν [8], ἀλλὰ καὶ μεγάλα διαφέρει· πολὺ δέ τι [9] συμβάλλεσθαι πέφυκεν ἑκάστοις ἡ κατὰ τὴν ἐνέργειαν πίστις.

Ὅτι τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον σπανίως εἴωθε συντρέχειν· καὶ σπάνιοί τῶν ἀνδρῶν εἰσιν οἱ δυνάμενοι ταῦτα συνάγειν καὶ συν-

(1) « Subintelligitur πόλιν. Veluti Latini dicunt *ad Vestae*, id est templum." Haec igitur Maius. Nos abstinuimus a correctione τὴν Λακεδαίμονα, quoniam scribi potuit a Polybio, εἰς τὸ Λακεδαίμονος συνέδριον.

(2) Abest δ' in ed. R.

(3) ἐκνίψηται ed. R.

(4) ἐπὰν ed. R.

(5) « Cod. καταλιπόντες." M. acutissime.

(6) ἐναγκάζονται ed. R.

(7) πράγματα ed. R.

(8) καὶ γινόμενον κατ' ὀπῆς ed. R. κατοπτεύειν frequentatur a Polybio.

(9) δ' ἔτι ed. R.

συναρμόζειν πρὸς ἄλληλα· κατὰ μὲν γὰρ τὸ πολὺ πάντες
ἴσμεν διότι τό τε καλὸν φεύγει τὴν τοῦ παραυτίκα λυσιτελοῦς
φύσιν, καὶ τὸ λυσιτελὲς τὴν τοῦ καλοῦ· πλὴν Φιλοποίμην
προέθετο ταῦτα, καὶ καθίκετο ἐπιβολῆς· καλὸν μὲν γὰρ τὸ
κατάγειν τοὺς αἰχμαλώτους φυγάδας εἰς τὴν Σπάρτην, συμ-
φέρειν δὲ τὸ ταπεινῶς αὐτὴν τῶν Λακεδαιμονίων | πόλιν [1] . . 14.
σαι· τούς γε δορυφορήσαντας . . θεωρῶν δή τι πάσης βα-
σιλείας . . ρω τὰ χρήματα . . τῇ φύσει νουνεχὴς ὢν καὶ
στρατηγικὸς . . . γένοιτο κομιδῇ καὶ τῶν ἔξω . . μένων χρη-
μάτων . . πράξεως τῆς περὶ τὸν Ἀριαράθην εἰς τὴν παροι-
μίαν ἄξοντες . . τοῖς πολεμίοις . . τὴν ἐπάνοδον παρὰ τῶν
Θρακῶν . . .

. . . ἐλέους καὶ συγγνώμης . . . σασθαι τὸν βασιλέα πολὺς
μὲν . . ων γε μὴν καὶ βασιλικώτερος . . ἀθετηθῆναι γὰρ 412.
ὑφ' ἑτέρων κρεῖττον ἦν ἢ πρότερον αὐτὸν ἀθετεῖν τὰς [2] πί-
στεις· ὁ μὲν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ προ[αδικεῖν]. [3] |

. . ἀλλὰ καὶ πάσχων ὑπ' Ἀθηναίων, νικήσας αὐτοὺς τὴν 59.
περὶ Χαιρωνείαν [4] μάχην, τοσοῦτον ἐπέσχε τοῦ χρήσασθαι
τῷ καιρῷ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν βλάβην, ὥστε [5] τοὺς
μὲν τεθνηκότας τῶν Ἀθηναίων ἐκέλευσε [6] θάψαι, τοὺς δ'
αἰχμαλώτους χωρὶς λύτρων προσαμφιέσας ἀπέστειλε τοῖς ἀνα-
γκαίοις· μιμοῦνται δ' ἥκιστα τὴν τοιαύτην προαίρεσιν, ἁμιλ-
λῶν-

(1) Fortasse sic rest. σύμφορον δὲ τὸ ταπεινῶσαι τὴν Λ. πόλιν ταῖς ψυχαῖς. A ceteris divinandis abstineo.

(2) Deest τὰς in ed. R.

(3) Maius supplevit. In ὁ μὲν praecedenti vitium est.

(4) Χαιρωνείᾳ ed. R.

(5) ἕς γε ed. R.

(6) κελεύσας ed. R.

λῶνται δὲ τοῖς θυμοῖς καὶ ταῖς τιμωρίαις πρὸς τούτους οὓς πολεμοῦσι, τούτων αὐτῶν ἕνεκα [1].

» Πλὴν ὅ γε Πτολεμαῖος δήσας τοὺς ἀνθρώπους γυμνοὺς
» ταῖς ἁμάξαις εἷλκε, καὶ μετὰ ταῦτα τιμωρησάμενος [2]
» ἀπέκτεινεν."

LIB. XXII.

"Ότι φησὶν ὁ Πολύβιος ἐν εἰκοστῷ δευτέρῳ. Περὶ δὲ τὴν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων οἰκίαν ἤδη τις ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἐφύετο κακῶν ἀνηκέστων ἀρχή· καίτοι γε οὐκ ἀγνοῶ διότι τινὲς τῶν συγγραφόντων περὶ τοῦ Ῥωμαίοις πολέμου πρὸς Περσέα, βουλόμενοι τὰς αἰτίας ἡμῖν ἐπιδεικνύναι τῆς διαφορᾶς, πρῶτον μὲν ἀποφαίνουσι τὴν Ἀβρουπόλιος [3] ἔκπτωσιν
413 ἐκ τῆς ἰδίας δυναστείας, ὡς καταδραμόντος αὐτοῦ τὰ παρὰ τὸ Παγγαῖον μέταλλα, μετὰ τὸν τοῦ Φιλίππου θάνατον· Περσεὺς δὲ παραβοηθήσας καὶ τρεψάμενος ὁλοσχερῶς ἐξέβαλε τὸν προειρημένον ἐκ τῆς ἰδίας ἀρχῆς· ἑξῆς δὲ ταύτῃ τὴν εἰς Δολοπίαν εἰσβολὴν, καὶ τὴν εἰς Δελφοὺς παρουσίαν Περσέως, ἔτι δὲ τὴν Εὐμένους [4] τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴν γενομένην ἐν Δελφοῖς, καὶ τὴν τῶν ἐκ Βοιωτίας πρεσβέων ἐπαναίρεσιν· ἐξ ὧν

(1) Haec pertinere non possunt ad *invectionem in Philippum*, Demetrii filium, quod coniecit Maius: etenim ipsi Athenienses carpuntur. Non dubito quin verba sint ipsius Philippi. Qui plura coniectari cupiet, legat Livium, XXX, 14 sqq.

(2) Revocavi lectionem edd. et ipsius codicis Vat., sine causa a Maio damnatam.

(3) Ἀβρουπόριος ed. R.

(4) « Cod. Περιμένους; sed bene infra Εὐμένους." M.

ὧν ἔνιοί φασι φῦναι [1] Περσεῖ τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον.

Ἐγὼ δέ φημι κυριώτατον μὲν εἶναι καὶ τοῖς συγγράφουσι
καὶ τοῖς φιλομαθοῦσι τὸ γινώσκειν τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν τὰ κατὰ
γεννᾶται καὶ φύεται τῶν πραγμάτων· συγκέχυται δὲ ταῦτα
παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν συγγραφέων διὰ τὸ μὴ κρατεῖν τίνι
διαφέρει πρόφασις αἰτίας, πάλιν προφάσεως ἀρχὴ πολέμου·
καὶ νῦν δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσυπομιμνησκόντων,
ἠνάγκασμαι πάλιν ἀνανεώσασθαι τὸν αὐτὸν λόγον. Τῶν γὰρ
ἄρτι ῥηθέντων πραγμάτων τὰ μὲν πρῶτα προφάσεις εἰσὶ,
τὰ δὲ τελευταῖα περὶ τὴν τοῦ βασιλέως Εὐμένους ἐπιβουλὴν,
καὶ τὰ περὶ [2] πρεσβευτῶν ἀναίρεσιν, καὶ τούτοις ἕτερα πα-
ραπλήσια τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς γεγονότων, ἀρχὴ
πρόδηλος τοῦ συστάντος Ῥωμαίοις καὶ Περσεῖ πολέμου, καὶ
τοῦ καταλυθῆναι τὴν Μακεδόνων ἀρχήν· | αἰτία δὲ τούτων 60.
ἁπλῶς ἐστιν οὐδεμία· δῆλον δὲ τοῦτ᾽ ἔσται διὰ τῶν ῥηθησο-
μένων. Καθάπερ γὰρ εἴπομεν Φίλιππον τὸν Ἀμύντου διανοη-
θέντα καὶ προθέντα συντελεῖν τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλε- 414
μον, Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς ὑπ᾽ ἐκείνου κεκριμένοις χρῆσθαι
τῶν πράξεων [3], οὕτω καὶ νῦν Φίλιππον μὲν τὸν Δημητρίου
φαμὲν διανοηθῆναι πρότερον πολεμεῖν Ῥωμαίοις τὸν τελευταῖον
πόλεμον, καὶ τὰς παρασκευὰς ἑτοίμους πάσας πρὸς ταύτην
ἔχειν τὴν ἐπιβολήν· ἐκείνου δ᾽ ἐκχωρήσαντος, Περσέα γε-
νέσθαι χειριστὴν πράξεων· εἰ δὲ τοῦτ᾽ ἀληθὲς, καὶ ἐκεῖνο
σαφές· οὐ γὰρ οἷόν τε ταύτας [4] ὕστερον γενέσθαι τῆς τελευ-

τῆς

(1) « Cod. φᾶναι.» M.

(2) An τὴν τῶν πρ. et infra χειριστὴν τῶν πρ.

(3) An instaurandum χρῆσθαι ἐπὶ χειρισμῷ τῶν πράξεων?

(4) ταύτας quo pertineat

hae-

τῆς τοῦ κρίναντος καὶ προθεμένου πολεμεῖν· ὃ συμβαίνει τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων συγγραφέων εἰρημένοις· πάντα γάρ ἐστι τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῖς ὕστερα τῆς Φιλίππου τελευτῆς.

LIB. XXIII.

Ὅτι Φιλοποίμην πρὸς Ἄρχωνα τὸν στρατηγὸν λόγοις τισὶ διεφέρετο· ὁ μὲν οὖν Φιλοποίμην εὐδοκήσας ἐκ τοῦ καιροῦ τοῖς λεγομένοις, καὶ μεταγνοὺς ἐπῄνει τὸν Ἄρχωνα φιλοφρόνως, ὡς ἐντρεχῶς καὶ πανούργως τῷ καιρῷ κεχρημένον· ἐμοί γε μὴν, φησὶ Πολύβιος, οὔτε τότε παρόντι τὸ ῥηθὲν εὐηρέστησεν, ὥστ' ἐπαινοῦντά τινα κακῶς ἅμα ποιεῖν, οὔτε μετὰ ταῦτα τῆς ἡλικίας προβαινούσης· πολὺ γὰρ δή τί μοι δοκεῖ κεχωρίσθαι κατὰ τὴν αἵρεσιν ὁ πραγματικὸς ἀνὴρ τοῦ κακοπράγμονος, καὶ παραπλησίαν ἔχειν διαφορὰν τῷ κακεντρεχεῖ πρὸς τὸν ἐντρεχῆ· ἃ μὲν γάρ ἐστι κάλλιστα τῶν ὄντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἃ δὲ τοὐναντίον· ἀλλὰ διὰ τὴν νῦν
415 ἐπιπολάζουσαν ἀκρισίαν βραχείας ἔχοντα κοινότητας τὰ προειρημένα τῆς αὐτῆς ἐπισημασίας καὶ ζήλου τυγχάνει παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.[1]

LIB.

haereo: non potest ad πράξεων, obstante sensu. In hoc fragmenti fine Polybius revertitur ad refutandum eos, qui in quaerendis causis belli Macedonici errabant: itaque in ταύτας latet τὰς αἰτίας: suspicor tamen plura excidisse, nempe τὰς αἰτίας πολέμου τινός. Verum his obiici possit, sequens aoristum γενέσθαι generalem hanc sententiam repudiare. In verbis autem καὶ ἐκεῖνο σαφὲς respicitur ad supra dicta αἰτίας δὲ τούτων ἁπλῶς ἐστιν οὐδεμία.

(1) *Sed propter perversitatem iudicii nostris temporibus,*

LIB. XXIV.

» Οἱ συνόντες τῷ Φιλίππῳ τοιαύτας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τιμωρίας, ἕως οὗ τὸ ζῆν ἐξέλιπεν [1] · ὡς καὶ πάντας ἀνθρώπους ὁμολογῆσαι, διότι κατὰ τὴν παροιμίαν ἔστι [2] δίκης ὀφθαλμὸς, ἧς μηδέποτε δεῖ καταφρονεῖν ἀνθρώπους ὑπάρχοντας."

Ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἀνελὼν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀνεῖλεν, ὥς φασι, τὸν στίχον τοῦτον εἰπὼν,

Νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει.

Καὶ διὰ ταῦτα τῆς ψυχῆς οἱονεὶ λυττώσης αὐτοῦ, καὶ τὸ κατὰ τοὺς υἱοὺς νεῖκος ἅμα τοῖς προειρημένοις ἐξεκαύθη. [3]

Τῆς τύχης | ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβαζούσης ὥσπερ [4] ἐπὶ 9.
σκηνὴν ἐν ἑνὶ καιρῷ τὰς τούτων συμφορὰς κατιδεῖν [5], μὴ μό-

bus, ea, quae diximus, (τὸ πραγματικὸν καὶ τὸ κακόπραγμον) *etsi dissimillima sunt, eodem tamen pretio et honore apud homines habentur:* sententiam non admodum obscuram interpretatus sum Maii causa.

(1) Sic edd. melius. Ed. R. ἐξέλειπεν.

(2) ἔστι τις in edd.

(3) In hoc fragmento nihil praeter rem narratam Polybianum est.

(4) Prius ὥσπερ damnari non potest, ut in formula Polybiana positum: alterum delendum. Compar. edd. XI, 6, τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες ἐπὶ τὴν ἐξώστραν ἀναβιβαζούσης τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν.

(5) Haec non cohaerent. Nam si iungitur ἀναβιβαζούσης κατιδεῖν, quae dictio Polybio familiaris non est, infinitivus ἀναγινώσκειν nihil habet a quo regatur: supplendum igitur esset ὥσθ' ἡμᾶς μὴ μόνον etc. nisi potius credas similia intercidisse ante initium τῆς τύχης. Fortasse scriptum fuit: συμφοράς· διότι δεῖ μὴ μόνον κ. τ. λ.

μόνον ἀναγινώσκειν τὰς τραγῳδίας καὶ τοὺς μύθους καὶ τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ γινώσκειν καὶ συνεφιστάνειν ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἅπασιν ἔστιν ὁρᾷν [1], ὅσοι μὲν τῶν ἀδελφῶν
416 εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὀργὴν καὶ φιλονεικίαν ἐμπεσόντες ἐπὶ πολὺ προὔβησαν, ἅπαντας τοὺς τοιούτους οὐ μόνον σφᾶς ἀπολωλεκότας, ἀλλὰ καὶ τέκνα καὶ πόλεις ἄρδην κατεστροφότας [2]· ὅσοι δὲ μετρίως ἐζήλωσαν τὸ στέργειν αὐτοὺς τὰς ἀλλήλων ἀγνοίας, τούτους ἅπαντας σωτῆρας γεγονότας ὧν ἀρτίως εἶπον, καὶ μετὰ τῆς καλλίστης φήμης καὶ δόξης βεβιωκότας.

Καὶ μὴν ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Λακεδαίμονι βασιλεῖς πολλάκις ὑμᾶς ἐπέστησα, λέγων ὅτι τοσοῦτον χρόνον διετήρησαν [3] τῇ πατρίδι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, ὅσον πειθαρχοῦντες ὥσπερ γονεῦσι τοῖς ἐφόροις ἠνείχοντο συμβασιλεύοντες ἀλλήλοις· ὅτε δὲ φρονήσαντες εἰς μοναρχίαν τὰ πράγματα μετέστησαν, τότε πάντων ἅμα τῶν κακῶν πεῖραν ἐποίησαν λαβεῖν τὴν Σπάρτην· τὸ δὲ [4] τελευταῖον ὡσανεὶ κατ' ἔνδειξιν ὑμῖν λέγων, καὶ τιθεὶς ἐναργῶς ὑπὸ τὴν ὄψιν διετέλουν τούτους τοὺς περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἄτταλον, ὅτι παραλαβόντες οὗτοι μικρὰν ἀρχὴν καὶ τὴν τυχοῦσαν, ηὐξήκασι ταύτην, ὥστε μηδεμιᾶς εἶναι καταδεεστέραν, δι' οὐθὲν ἕτερον

(1) ἐν οἷς ἅπασιν ἐστὶν εὑρεῖν ed. R. ᾧ necessario refertur ad μέρος. Librarius, vel ipse excerptor, sequenti ἅπασιν aptaverat, ut solebant male seduli. Sequebatur ὡς ὅσοι μέν: ὡς utrimque ortum est, ex ὅσοι et e corrupto εὑρεῖν.

(2) καταστραφότας ed. R.

(3) « Cod. διατηρησασῶν.» M.

(4) Ed. R. τότε pro τὸ δέ.

ρων ἢ διὰ τὴν πρὸς αὑτοὺς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν, καὶ τὸ δύνασθαι εὐταξίαν [1] ἐν ἀλλήλοις διαφυλάττειν· ὧν ὑμεῖς ἀκούοντες οὐχ ὅπου εἰς νοῦν ἐλαμβάνετε, τὸ δ' ἐναντίον [2] ἠκονᾶτε, ἐμοὶ δοκεῖ, τοὺς κατ' ἀλλήλων θυμούς.

Ὅτι Φιλοποίμην, ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς, συλληφθεὶς ὑπὸ 417
Μεσσηνίων ἀνῃρέθη [3] φαρμάκῳ· » ἀνὴρ γενόμενος οὐδενὸς τῶν πρὸ αὐτοῦ [4] κατ' ἀρετὴν δεύτερος, τῆς τύχης μέντοι γ' ἥττων," καίτοι δόξας ἐν παντὶ πρὸ τοῦ βίῳ σύνεργον ἐσχηκέναι ταύτην. Ἀλλά μοι δοκεῖ, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, εὐτυχῆσαι μὲν ἄνθρωπον ὄντα δυνατὸν, διευτυχῆσαί γε μὴν [5] ἀδύνατον· διὸ καὶ μακαριστέον τῶν περιγεγονότων [6] οὐχ ὡς διευτυχηκότας τινάς· τίς γὰρ ἀνάγκη ψευδεῖ λόγῳ χρωμένοις ματαίως προσκυνεῖν τὴν τύχην; ἀλλὰ τοὺς ὡς πλεῖστον χρόνον ἐν τῷ ζῆν ἵλεω ἔχοντας ταύτην, | κἂν ποτε 10.
μετανοῇ, μετρίως περιπεσόντας συμφοραῖς.

Ὅτι Πόπλιος ἐν τῷ συνεδρίῳ, χρείας ποτὲ χρημάτων οὔσης εἴς τινα κατεπείγουσαν οἰκονομίαν, τοῦ δὲ ταμίου διά τινα νόμον οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν τὸ ταμεῖον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, αὐτὸς ἔφη λαβὼν τὰς κλεῖς ἀνοίξειν· αὐτὸς γὰρ αἴ-

(1) κατ' ἀξίαν ed. R. quod nihili est hoc loco.

(2) τὸ ἐναντίον ed. R.

(3) ἀνῃρέθη ed. R.

(4) Melius videtur in edd. πρὸ τοῦ, ubi tamen collocatio verborum minus apta est, quam facile restituere poterat Schweigh.

(5) γε μὴν post μὲν insolens est. Ipsa sententia apud Veteres, in primis tragicos, decantata; sed proverbium non reperio.

(6) περιγεγονότων, si sanum est, significat, *eorum, qui fortunam superarunt*: id tamen huic loco contrarium est. Videtur corrigendum προγεγονότων.

αἴτιος γεγονέναι τοῦ κλεῖσθαι τὸ ταμεῖον. Πάλιν δέ ποτε λόγον ἀπαιτοῦντός τινος ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν χρημάτων, ὧν ἔλαβε παρ' Ἀντιόχου πρὸ τῶν συνθηκῶν, εἰς [1] τὴν τοῦ στρατοπέδου μισθοδοσίαν, ἔχειν μὲν ἔφη τὸν λόγον, οὐ δεῖν δ' αὐτὸν ὑποσχεῖν οὐδενὶ λόγον· τοῦ δ' ἐπικειμένου καὶ κε-
418 λεύοντος φέρειν, ἠξίωσε τὸν ἀδελφὸν ἐνεγκεῖν· κομισθέντος δὲ τοῦ βιβλίου, προτείνας αὐτὸ καὶ καταπράξας πάντων ὁρώντων, τὸν μὲν ἀπαιτοῦντα τὸν λόγον ἐκ τούτων ζητεῖν ἐκέλευσε· τοὺς δ' ἄλλους εἴρετο πῶς τῶν μὲν τρισχιλίων ταλάντων τὸν λόγον ἐπιζητοῦσι πῶς ἐδαπανήθη, καὶ διὰ τίνων; τῶν δὲ μυρίων καθόλου καὶ πεντακισχιλίων, ὧν παρ' Ἀντιόχου λαμβάνουσιν, οὐκέτι ζητοῦσι πῶς εἰσπορεύεται καὶ διὰ τίνων, οὐδὲ πῶς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύης ἔτι δὲ τῆς Ἰβηρίας κεκυριεύκασιν; ὥστε μὴ μόνον καταπλαγῆναι πάντας, ἀλλὰ καὶ τὸν ζητήσαντα τὸν λόγον ἀποσιωπῆσαι. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω τῆς τε τῶν μετηλλαχότων ἀνδρῶν εὐκλείας ἕνεκεν, καὶ τῆς τῶν ἐπιγενομένων παραινέσεως πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων.

LIB. XXV.

Ὅτι οὐ καλὸν τὸ φθείρειν τοὺς καρποὺς τῶν ὑπεναντίων. Φησὶ γὰρ ὁ Πολύβιος· οὐδέποτε δὲ ἐγὼ συντίθεμαι τὴν γνώμην τοῖς ἐπὶ τοσοῦτον διατιθεμένοις τὴν ὀργὴν εἰς τοὺς ὁμοφύλους, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ἐπετείους καρποὺς παραιρεῖσθαι τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ κατεσκευασμένα δια-

(1) « εἰς desideratur in Cod." M.

διαφθείρειν, μηδὲ μεταμελείας καταλιπόντας τόπον· ἀλλά
μοι δοκοῦσι μεγαλείως ἀγνοεῖν οἱ ταῦτα πράττοντες· καθό-
σον γὰρ ὑπολαμβάνουσι καταπλήττεσθαι τοὺς πολεμίους λυ-
μαινόμενοι τὴν χώραν, καὶ παραιρούμενοι [1] πάσας, οὐ μό-
νον τὰς κατὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας
τῶν πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων, κατὰ τοσοῦτον ἀποθηριοῦντες 419
τοὺς ἀνθρώπους, ἀμετάθετον ποιοῦσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀργὴν
τῶν ἅπαξ ἁμαρτόντων. [2]

Κατὰ δὲ τὴν Κρήτην ἀρχὴ πραγμάτων ἐκινεῖτο μεγά-
λων, εἰ χρὴ λέγειν ἀρχὴν πραγμάτων | ἐν Κρήτῃ· διὰ 39.
γὰρ τὴν συνέχειαν τῶν ἐμφυλίων πολέμων, καὶ τὴν ὑπερβο-
λὴν τῆς εἰς ἀλλήλους ὠμότητος, ταὐτὸν ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶν
ἐν Κρήτῃ· καὶ τὸ δοκοῦν παραδόξως τισὶν εἰρῆσθαι, τοῦτο
ἐκεῖ θεωρεῖται συνεχῶς [3] γινόμενον.

Ὅτι τοιούτοις ἀπολογισμοῖς Ἀρίσταινος ἐχρῆτο πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ τῆς ἰδίας αἱρέσεως· ἔφη γὰρ οὐκ εἶναι δυνατὸν καὶ τὸ δόρυ καὶ τὸ κηρύκιον [4] ἅμα προτεινομένους συνέχειν τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν· ἀλλ' εἰ μὲν οἷοί τ' ἐσμὲν ἀντοφθαλμεῖν καὶ δυνάμεθα τοῦτο ποιεῖν . . Ὁ Φιλοποίμην εἰπεῖν τοῦτο τολμᾷ [5]; καιροῖς ἕνα Ῥωμαίοις. Διὰ τί ἀδυνάτων ὀρεγόμενοι, τὰ δυνατὰ παρίεμεν; δύο γὰρ ἔφη σκοποὺς

(1) παραιτούμενοι ed. R.

(2) ἁμαρτάντων ed. R.

(3) συνεχῶς τὸ γινόμενον ed. R.

(4) Ed. R. καὶ δόρυ, omisso τό. Sed proverbiale est. Vid. Polyb. ed. IV, 25. Κηρύκειον verius videtur.

(5) « Interrogationem coniecturaliter facio." M. Neque hic quidquam affirmare ausim nec mox, ubi ad ἕνα Maius adscripsit: « *ita evidenter codex.*

ποὺς εἶναι πάσης πολιτείας, τό τε καλὸν καὶ τὸ συμφέρον· οἷς μὲν οὖν ἔφικτός ἐστιν ἡ τοῦ καλοῦ κτῆσις, ταύτης ἀντέχεσθαι δεῖν [1] τοὺς ὀρθῶς πολιτευομένους· οἷς δ' ἀδύνατος, ἐπὶ τὴν τοῦ συμφέροντος μερίδα καταφεύγειν· τὸ δ' ἑκατέρων ἀποτυγχάνειν, μέγιστον εἶναι τεκμήριον ἀβουλίας· πάσχειν δὲ τοῦτο προφανῶς τοὺς ἀχαρίστως ὁμιλοῦντας μὲν πᾶν [2] τὸ παραγγελλόμενον, ἀκουσίως δὲ τοῦτο πράττοντας καὶ μετὰ προσκοπῆς· διόπερ ἢ τοῦτ' εἶναι δεικτέον, ὡς ἐσμὲν ἱκανοὶ
420 πρὸς τὸ μὴ πειθαρχεῖν, ἢ μηδὲ λέγειν [3] τοῦτο τολμῶντας, ἐπακουστέον ἑτοίμως [4] πᾶσι τοῖς παραγγελλομένοις.

Ὁ δὲ Φιλοποίμην οὐκ ἐπὶ [5] τοσοῦτον ἔφη δεῖν ἀμαθίαν αὐτοῦ καταγινώσκειν [6], ὥστε μὴ δύνασθαι μετρεῖν μήτε τὴν διαφορὰν τοῦ πολιτεύματος τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἀχαιῶν, μήτε τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυνάμεως· ἀλλὰ πάσης ὑπεροχῆς φύσιν ἐχούσης ἀεὶ βαρύτερον χρῆσθαι τοῖς ὑποταττομένοις, πότερον ἔφη συμφέρει συνεργεῖν [7] ταῖς ὁρμαῖς ταῖς τῶν κρατούντων, καὶ μηδὲν ἐμποδὼν ποιεῖν, ἵν' ὡς τάχιστα πεῖραν λάβωμεν τῶν βαρυτάτων ἐπιταγμάτων; ἢ τοὐναντίον, καθόσον οἷοί τ' ἐσμὲν, συμπαλαίοντας προσαντέχειν ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον [8] μέλλομεν τελέως. * Κἂν ἐπιτάττωσιν * τούτων ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς ἐπιλαμβανόμεθα τῆς ὁρμῆς, καὶ [9] παρακαθέξομεν ἐπὶ

(1) δεῖ ed. R. sed oratio obliqua est.

(2) An ἀχαρίστως μὲν ὁμιλοῦντας πρὸς πᾶν etc.?

(3) « Cod. μηδὲ λέγειν μή. Sed recte infra. Cap. III." M.

(4) « Cod. ἑτοίμους" M.

(5) οὐκέτι pro οὐκ ἐπὶ ed. R.

(6) γινώσκειν ed. R.

(7) συμφέρειν ἐνεργεῖν ed. R. Sed ἐνεργεῖν dativum postulat, et συνεργεῖν paulo post recurrit.

(8) ἐφόσον ed. R.

(9) Incertum est, an (καὶ) inventum sit Maii, quem credo

ἐπὶ ποσὸν τὸ πικρὸν αὐτῶν τῆς ἐξουσίας· ἄλλως τε δὴ καὶ
περὶ πλείονος ποιουμένων Ῥωμαίων, ἕως γε τοῦ νῦν, ὡς αὐ-
τὸς φῄς, Ἀρίσταινε, τὸ τηρεῖν τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθή-
κας καὶ τὴν πρὸς τοὺς συμ|μάχους πίστιν· ἐὰν δ' αὐτοὶ κα- 40.
ταγνόντες τῶν ἰδίων δικαίων, αὐτόθεν εὐθέως καθάπερ οἱ δο-
ριάλωτοι πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον ἑτοίμους ἡμᾶς αὐτοὺς παρα-
σκευάζωμεν [1], τί διοίσει τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος Σικελιωτῶν
καὶ Τυανῶν [2] τῶν ὁμολογουμένως καὶ πάλαι δουλευόντων;
διόπερ ἔφη δεῖν ἢ τοῦτο συγχωρεῖν, ὡς οὐδὲν ἰσχύει δίκαιον
παρὰ Ῥωμαίοις, ἢ μηδὲ τολμῶντας τοῦτο λέγειν, χρῆσθαι
τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ μὴ προΐεσθαι σφᾶς ἔχοντάς γε δὴ με-
γίστας καὶ καλλίστας ἀφορμὰς πρὸς Ῥωμαίους· ὅτι μὲν γὰρ
ἥξει ποτὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁ καιρὸς οὗτος, ἐν ᾧ δεήσει ποιεῖν 421
κατ' ἀνάγκην πᾶν τὸ παραγγελλόμενον, σαφῶς ἔφη γινώσκειν·
ἀλλὰ πότερα τοῦτον ὡς τάχιστά τις ἂν ἰδεῖν βουληθείη; ἢ
τοὐναντίον ὡς βραδύτατα; δοκῶμεν γὰρ ὡς βραδύτατα·
διὸ καὶ τούτῳ διαφέρειν ἔφη τὴν Ἀρισταίνου πολιτείαν τῆς
ἑαυτοῦ· ἐκεῖνον μὲν γὰρ σπουδάζειν ὡς τάχιστα τὸ χρεὼν
ἰδεῖν γενόμενον, καὶ συνεργεῖν τούτῳ [3] κατὰ δύναμιν· αὐτὸς
δὲ πρὸς τοῦτ' ἀντερείδειν καὶ διωθεῖσθαι, καθ' ὅσον ἐστὶ δυ-
να-

do sic voluisse copulare ἐπιλαμβανόμεθα cum παρακαθέξομεν. Incerta omnia: nam fortasse ἐὰν excidit scriptumque fuit ἐπιλαμβανώμεθα.

(1) παρασκευάζοιμεν ed. R.

(2) Videatur docta Maii annotatio. Sed Tyanenses plane ferri nequeunt. Melius cum Siculis sociabuntur Etrusci: quare scribendum puto Τυῤῥηνῶν: quamquam me amplexurum polliceor, si quis tam similis lectionis nomen populi extra Italiam indicaverit.

(3) τοῦτο ed. R.

κατός. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐκ τῶν προειρημένων δῆλον ὡς συνέβαινε γίνεσθαι τοῦ μὲν καλὴν, τοῦ δ' εὐσχήμονα τὴν πολιτείαν· ἀμφοτέρας γε μὴν ἀσφαλεῖς. Τοιγαροῦν μεγίστων καιρῶν τότε περιστάντων καὶ [1] Ῥωμαίους καὶ τοὺς Ἕλληνας, τῶν τε κατὰ Φίλιππον καὶ τῶν [2] κατ' Ἀντίοχον, ὅμως ἀμφότεροι διετήρησαν ἀκέραια τὰ δίκαια τοῖς Ἀχαιοῖς πρὸς Ῥωμαίους· φήμη δέ τις ἐνέτρεχεν ὡς Ἀρισταίνου Ῥωμαίοις εὐνουστέρου μᾶλλον ἢ Φιλοποίμενος ὑπάρχοντος.

LIB. XXVII.

Ὅτι τῆς κατὰ τὴν ἱππομαχίαν φήμης μετὰ τὴν νίκην
τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν Ἑλλάδα διαγγελθείσης, ἐξέλαμψε
καθαπερεὶ πῦρ ἡ τῶν πολλῶν πρὸς τὸν Περσέα διάθεσις, τὸν
πρὸ τοῦ [3] χρόνου ἐπικρυπτομένων τῶν πλείστων· ἦν δὲ περὶ
αὐτοὺς τοιαύτη τις, ἐμοὶ δοκεῖ, διάθεσις· παραπλήσιον ἦν τὸ
γινόμενον τῷ συμβαίνοντι περὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας· καὶ
422 γὰρ ἐκείνοις ὅταν πρὸς ἐπιφανῆ καὶ ἀήττητον ἀθλητὴν εἶναι
δοκοῦντα συγκαταστῇ ταπεινὸς καὶ πολὺ καταδεέστερος ἀνταγωνιστὴς,
εὐθέως ἀπομερίζει τὰ πλήθη τὴν εὔνοιαν τῷ καταδεεστέρῳ
καὶ θαῤῥεῖν παρακαλεῖ καὶ συνεξανίσταται τούτῳ
105. ταῖς ὁρμαῖς· ἐὰν δὲ καὶ ψαύσῃ τοῦ προσώπου, καὶ | ποιήσῃ
τι σημεῖον τῆς πληγῆς, παραυτίκα πάλιν ἁπάντων ἀγὼν
πικρὸς [4] γίνεται· ποτὲ δὲ καὶ χλευάζειν ἐγχειροῦσι τὸν ἕτερον·

(1) Aut τοὺς scrib. pro καὶ aut καὶ τούς.

(2) καὶ κατ', om. τῶν ed. R.

(3) πρὸ τούτου ed. R.

(4) μικρὸς ed. R. et sic codicem habere testatur Maius. Vehementius fit studium spectatorum, ubi minor ille athle-

ρον· οὐ μισοῦντες οὐδὲ καταγινώσκοντες, ἀλλὰ παραδόξως τε συμπαθεῖς γινόμενοι, καὶ τῷ καταδεεστέρῳ φύσει προσμερίζοντες [1] τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν· οὓς ἐὰν ἐπιστήσῃ τις ἐν καιρῷ, ταχέως μετατίθενται, καὶ παρὰ πόδας [2] ἐπιλαμβάνονται τῆς ἑαυτῶν ἀγνοίας.

Ὅ φασι ποιῆσαι [3] Κλειτόμαχον· ἐκείνου γὰρ ἀνυποστάτου [4] δοκοῦντος εἶναι κατὰ τὴν ἄθλησιν, καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης ἐπιπολαζούσης κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, Πτολεμαῖον φασι τὸν βασιλέα φιλοδοξήσαντα πρὸς τὸ καταλῦσαι τὴν δόξαν αὐτοῦ, παρασκευάσαντα μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας Ἀριστόνικον τὸν πύκτην ἐξαποστεῖλαι, δοκοῦντα φύσιν ἔχειν ὑπερέχουσαν ἐπὶ ταύτην τὴν χρείαν· παραγενομένου δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ προειρημένου καὶ συγκαταστάντος Ὀλυμπιᾶσι πρὸς τὸν Κλειτόμαχον, ἐξ αὐτῆς ὡς ἔοικεν ἀπένευσαν πολλοὶ πρὸς τὸν Ἀριστόνικον καὶ παρεκάλουν, χαίροντες ἐπὶ τῷ βλέ[πειν] τετολμηκέναι [5] τινὰ συγκαταστῆναι πρὸς τὸν Κλειτόμαχον· ὡς δέ γε προβαίνων ἐφάμιλλος ἐφαίνετο κατὰ τὸν ἀγῶνα, καί που καὶ τραῦμα καίριον ἐποίησε, κρότος ἐγίνετο, καὶ συνεξέπιπτον οἱ πολλοὶ ταῖς ὁρμαῖς, θαῤῥεῖν παρα- 423
καλοῦντες τὸν Ἀριστόνικον· ἐν ᾧ καιρῷ φασι τὸν Κλειτόμαχον ἀποστάντα καὶ διαπνεύσαντα βραχὺν χρόνον, ἐπιστρέψαντα πρὸς τὰ πλήθη πυνθάνεσθαι, τί βουλόμενοι παρακαλοῦ-

leta adversarii frontem leviter tetigit, aut vulneris simulacrum ei intulit.

(1) προσμετριζοντες ed. R.

(2) ποδὸς ed. R.

(3) ποιεῖσθαι ed. R.

(4) « Cod. ἀποστάτου. » M.

(5) Non dubito quin Maius recte instauraverit βλέ[πειν]. Sed necessarium eo fit τετολμηκότα pro τετολμηκέναι.

λαῦσι τὸν Ἀριστόνικον, καὶ συναγωνίζονται ἐκείνῳ καθόσον εἰσὶ δυνατοί; πότερον οὐ συνοίδασιν αὐτῷ ποιοῦντι τὰ δίκαια κατὰ τὴν ἄθλησιν; ἢ τοῦτο ἀγνοοῦσι, διότι Κλειτόμαχος μὲν ἀγωνίζεται νῦν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης, Ἀριστόνικος δὲ περὶ τῆς Πτολεμαίου βασιλέως; πότερον ἂν οὖν βουληθεῖεν, τὸν Ὀλυμπιᾶσι στέφανον Αἰγύπτιον ἀποφέρειν ἄνθρωπον, νικήσαντα τοὺς Ἕλληνας, ἢ Θηβαῖον καὶ Βοιώτιον κηρύττεσθαι νικῶντα τῇ πυγμῇ τοὺς ἄνδρας [1]; ταῦτα δ' εἰπόντος τοῦ Κλειτομάχου τηλικαύτην φασὶ γενέσθαι τὴν μετάπτωσιν τῶν πολλῶν, ὥστε πάλιν ἐκ μεταβολῆς μᾶλλον ὑπὸ [2] τοῦ πλήθους, ἢ τοῦ Κλειτομάχου, καταγωνισθῆναι τὸν Ἀριστόνικον.

Τούτῳ [3] δὲ παραπλήσιον ἦν καὶ τὸ κατὰ τὸν Περσέα συμβαῖνον παρὰ τοὺς ὄχλους [4]· εἰ γάρ τις ἐπιστήσας αὐτοὺς εἴ-
106 ρετο μετὰ | παῤῥησίας, εἰ βούλοιντ' ἂν εἰς ἕνα πεσεῖν τὴν τηλικαύτην ὑπεροχήν, καὶ λαβεῖν μοναρχικῆς [5] πεῖραν ἐξουσίας ἀνυπευθύνου κατὰ πάντα τρόπον, ταχέως αὐτοὺς ὑπολαμβάνω παλινῳδίαν ποιῆσαι, καὶ μεταπεσεῖν εἰς τοὐναντίον· εἰ δὲ καὶ βραχέα τις ὑπέμνησε τῶν γεγονότων, ἐκ μὲν τῆς Μακεδόνων οἰκίας δυσκόλων [6] τοῖς Ἕλλησιν, ἐκ δὲ τῆς

Ῥω-

(1) « Num pro ἄνδρες dicendum est Αἰγυπτίους? explicandumque Thebanum Boeotiumque hominem pugilatu victorem Aegyptiorum praedicari. » M. Haud admodum probabilis coniectura. Nihil mutandum in formula praeconis, cuius hic particulam lucrati videmur.

(2) ἀπὸ ed. R. tum sequitur Κλειμάχου — Ἀνιστόνικον. vitia typorum, ut puto.

(3) Τοῦτο ed. R.

(4) Malim τοῦ ὄχλου.

(5) μοναρχικὴν ed. R.

(6) « Cod. δύσκολον. » M.

Ῥωμαίων ἀρχῆς συμφερόντων [1], καὶ λίαν παρὰ πόδας [2] αὐτοὺς ὑπολαμβάνω μεταμεληθῆναι· πλὴν τό γε κατὰ τὴν ἀνυπόστατον καὶ πρώτην ὁρμὴν ἐκφανὴς ἦν ἡ τῶν πολλῶν εὐδόκησις τοῖς προσαγγελλομένοις, ἀσμενιζόντων διὰ τὸ παράδοξον, εἰ καθόλου πέφηνέ τις ἱκανὸς ἀνταγωνιστὴς Ῥωμαίοις. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον προήχθην εἰπεῖν [3], ἵνα 424 μή τις ἀκρίτως εἰς ἀχαριστίαν ὀνειδίζῃ τοῖς Ἕλλησι τὴν τότε διάθεσιν, ἀγνοῶν τὰ φύσει παρεπόμενα τοῖς ἀνθρώποις.

Ἴσως μὲν οὖν ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπείοις [4] τῷ καιρῷ δεῖ μετρεῖν ἕκαστα τῶν ἐνεργουμένων· μεγίστην γὰρ οὗτος ἔχει δύναμιν· μάλιστα δ' ἐν τοῖς πολεμικοῖς τούτου [5] εἰς ἕκαστα τὰ μέρη γίνονται ῥοπαί· τὸ δ' ἀστοχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστι τῶν ἁμαρτημάτων.

Ὅτι δοκοῦσι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμεῖν τῶν καλῶν, ὀλίγοι δὲ τολμᾶν ἐγχειρεῖν αὐτοῖς· σπάνιοι δὲ τῶν ἐγχειρησάντων ἐπὶ τέλος ἄγειν, τὰ πρὸς τὸ καθῆκον ἐν ἑκάστοις ποιεῖν.

LIB. XXVIII.

Ὅτι ὁ Περσεὺς ἐπταικὼς τοῖς ὅλοις ἐπὶ τῷ εἰσελθεῖν Ῥωμαίους

(1) « Cod. συμφέροντα.» M. potuerat tamen, δύσκολα — συμφέροντα.

(2) ὑπὸ πόδας ed. R.

(3) « Eadem locutione utitur Polybius, XVI, 20.» M.

(4) ἀνθρώποις ed. R.

(5) τούτων ed. R. In τούτου intellige καιροῦ, cuius magnum momentum est in utramque belli partem: puta in victoriam et in cladem. Sequens τούτων tentari nolim.

μαίους εἰς Μακεδονίαν, τῷ Ἱππίᾳ ἐπετίμα· ἀλλά μοι δοκεῖ τὸ ἐπιτιμῆσαι τοῖς ἄλλοις εἶναι ῥᾴδιον καὶ συνιδεῖν τὰς τῶν πέλας ἁμαρτίας· τὸ δ' αὐτὸν πράττειν τὰ καθ' αὑτὸν, πάντων δυσχερέστατον· ὃ καὶ περὶ τὸν Περσέα συνέβη γενέσθαι.

"Ὅτι Πολύβιος πρεσβευτὴς ἀποσταλεὶς πρὸς τὸν Ἄππιον παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, μετὰ δὲ τοῦτο » ἀναχωρήσας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἤδη τῶν γραμμάτων ἐκ τῆς Ἠπείρου προσπεπτωκότων, καὶ μετ' οὐ πολὺ συναχθέντων εἰς Σικυῶνα τῶν
425 Ἀχαιῶν, εἰς πρόβλημα παμμέγεθες ἐνέπεσε· τοῦ γὰρ διαβουλίου προτεθέντος [1] ὑπὲρ ὧν ὁ Κέντων ᾔτει στρατιωτῶν."

"Ὅτι Εὐλαῖος ὁ εὐνοῦχος ἔπεισε Πτολεμαῖον ἀναλαβόντα τὰ χρήματα, τὴν βασιλείαν προϊέμενον τοῖς ἐχθροῖς, ὑποχωρεῖν
95. εἰς Σαμοθράκην· ἐφ' ἃ τίς οὐκ ἂν ἐπιστήσας ὁμολογήσειε [2] | ὅτι μάλιστα κακοποιοῦσιν οἱ κακοὶ [3] σύντροφοι τοὺς ἀνθρώπους; τὸ γὰρ μηδ' ἐκτὸς γενόμενον τῶν δεινῶν καὶ τοσοῦτον τόπον ἀποστάντα τῶν ἐχθρῶν, ὁρμῆσαι πρός τι τῶν καθηκόντων, ἄλλως τε τηλικαύτας ἀφορμὰς ἔχοντα, καὶ τοσούτων τόπων κυριεύοντα καὶ τοσούτων πληθῶν, ἀλλ' εὐθέως αὐτόθεν ἀκονιτὶ [4] παραχωρῆσαι βασιλείας τῆς ἐπιφανεστάτης καὶ μακαριωτάτης, πῶς οὐκ ἄν τις εἶναι φήσειε ψυχῆς ἐκτεθηλυμένης [5] καὶ διεφθαρμένης ὁλοσχερῶς; ἣν εἰ μὲν συνέβαινε φύσει περὶ Πτολεμαῖον ὑπάρχειν, τὴν φύσιν ἔδει κα-

τα-

(1) Sic recte edd. Ed. Rom. προθέντος.

(2) ὁμολογήσει ed. R.

(3) αἱ κακαὶ ed. R.

(4) ἀκονητὶ ed. R.

(5) ἐκτεθηλυμμένης ed. R.

ταμέμψασθαι καὶ μηδενὶ τῶν ἐκτὸς αἰτίαν ἐπιφέρειν· ἐπειδὴ δὲ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα πράξεων ἡ φύσις ὑπὲρ αὐτῆς ἀπελογήθη, δείξασα τὸν Πτολεμαῖον καὶ στάσιμον ἱκανῶς καὶ γενναῖον ἐν τοῖς κινδύνοις ὑπάρχοντα, δῆλον ὡς εἰκότως ἄν τις τῆς τότε περὶ αὐτὸν γενομένης ἀγεννίας καὶ τῆς ὁρμῆς 428
τῆς εἰς τὴν Σαμοθράκην τὴν ὁρμὴν [1] ἐπὶ τὸν σπάδωνα καὶ τὴν τούτου συντροφίαν [2] ἀναφέροι.

Ἔφη γὰρ αὐτοὺς μίαν ἔχειν διατριβὴν καὶ παρὰ τὰς συνουσίας καὶ παρὰ τὰς ἐν τοῖς περιπάτοις ὁμιλίας· διοικεῖν [3] αὐτοὺς ἐν Ῥώμῃ καθημένους τὸν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεμον, ποτὲ μὲν ἐπιτιμῶντας τοῖς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν πραττομένοις, ποτὲ δὲ τὰ [4] παραλειπόμενα διεξιόντας· ἐξ ὧν ὄνησιν μὲν οὐδέποτε γενέσθαι τοῖς κοινοῖς πράγμασι, βλάβην δὲ πολλάκις καὶ ἐπὶ πολὺ [5] γεγονέναι· καὶ ποτὲ δὲ τοὺς ἄρχοντας μεγάλα βλάπτεσθαι διὰ τὰς ἀκαίρους εὑρεσιλογίας· πάσης γὰρ διαβολῆς ἐχούσης ὀξύ τι καὶ κινητικόν, ὅταν προκαταληφθῇ τὸ πλῆθος ἐκ τῆς συνεχοῦς λαλιᾶς * [6] εὐκαταφρόνητος γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς.

LIB.

(1) ὁρμὴν error festinantis excerptoris; αἰτίαν scripsisse Polybium existimo.

(2) συντροφὴν ed. R.

(3) Scribendum puto διοικεῖν γάρ.

(4) Abest τὰ in ed. R.

(5) ἐπὶ πολλῶν ed. R.

(6) Liv. XLIV, 34, *in quo exercitu milites consulant, imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi nihil salutare esse.* In Maii suspicione nemo acquiescet: quem mallem certius lacunae indicium fecisse. Nam si continua serie leguntur in codice, facilis correctio est, εὐκαταφρόνητον γίνεσθαι. scil. τὸν ἄρχοντα.

LIB. XXIX.

Ὑπὲρ ὧν ἔγωγε διηπόρηκα τί δεῖ ποιεῖν· τό τε γὰρ γράφειν κατὰ μέρος ὑπὲρ τοιούτων ἀκριβολογούμενον, ἃ δι' ἀποῤῥήτων πρὸς αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς ἔπραττον, εὖ γ' ἐπίληπτον
427 ἐφαίνετο καὶ τελέως ἐπισφαλές· τό τε παρασιωπῆσαι πάλιν ὁλοσχερῶς τὸ δοκοῦν πραγματικώτατον ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ γεγονέναι, καὶ δι' οὗ πολλὰ τῶν ὕστερον ἀπορουμένων γνωρίμους ἔσχε τὰς αἰτίας, τελέως τῆς [1] ἀργίας ἐδόκει μοι σημεῖον εἶναι καὶ πάσης ἀτολμίας· οὐ μὴν ἀλλὰ κατενέχθην
96. ἐπὶ τὸ [2] γράφειν κεφαλαιωδῶς τὸ δοκοῦν, | καὶ δι' ὧν εἰκότων καὶ σημείων ἐπὶ ταύτης ἐγενόμην τῆς γνώμης, ὑπάρχων κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιρούς, καὶ μᾶλλον ἑτέρου ἐκπληττόμενος ἕκαστα τῶν γενομένων.

Ὅτι μὲν οὖν Κύδας ὁ Κρὴς στρατευόμενος παρ' Εὐμένει [3] καὶ τιμώμενος ὡς ἔνι μάλιστα, πρῶτον μὲν πρὸς Ἀμφίπολιν παραγενόμενος χιλιάρχῳ [4] ἑνὶ τῶν σὺν Περσεῖ στρατευομένων, καὶ πάλιν πρὸς Δημητριάδα συνεγγίσας [5] τῷ τείχει, ἐκοινολόγει τὸ μὲν [6] πρῶτον Μενεκράτει, τὸ δὲ δεύτερον [7] Τιμάρχῳ, εἴρηται· καὶ μὴν ὅτι δὶς Ἡροφῶν ἐπρέσβευσε πρὸς Εὐμένη παρὰ Περσέως, καὶ διὰ τοῦτο Ῥωμαίων αἱ

(1) In τῆς reliquias esse credo superlativi μεγίστης. Mox ed. R. κατηνέχθην.

(2) ἐπὶ τοῦ in. ed. R.

(3) Εὐμενῇ ed. R. et porro cum pravo accentu.

(4) « Cod. χειμάρῳ.» M.

(5) συνεγγύσας ed. R.

(6) τό τε μὲν ed. R.

(7) Delevi ἂν post δεύτερον.

αἱ πλείους ὑποψίαν ἔσχον οὐκ [1] ἀπίθανον περὶ βασιλέως Εὐμένους, δῆλον ἐκ τῶν περὶ Ἀττάλου συμβάντων· τῷ μὲν γὰρ συνεχώρησαν καὶ παραγενέσθαι πρὸς σφᾶς εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ τοῦ Βρεντεσίου, καὶ χρηματίσαι περὶ ὧν προῃρεῖτο [2], καὶ τέλος ἀποκρίσεις δόντες αὐτῷ φιλανθρώπως ἀπέστειλαν, οὔτε πρότερον οὔτε κατὰ τὸν πρὸς Περσέα [3] πόλεμον ἀξιόλογον αὐτοῖς συνηργηκότι· Εὐμένη δὲ τὰς μεγίστας χρείας σφισὶ παρεσχημένον καὶ πλεῖστον συνηργηκότα ἔν τε τοῖς πρὸς Ἀντίοχον καὶ κατὰ τὸν Περσέα πολέμοις [4], οὐ μόνον τῆς εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβάσεως ἐκώλυσαν, ἀλλὰ καὶ προσέταξαν, μέσου χειμῶνος ὄντος, ἐν ἡμέραις τακταῖς ἐκ- 428
χωρεῖν ἐξ Ἰταλίας. Ἐξ ὧν [5] ὅτι μὲν γέγονέ τις ἐπιβολὴ τῷ Περσεῖ πρὸς τὸν Εὐμένη, δι᾽ ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἠλλοτριώθησαν πρὸς αὐτὸν Ῥωμαῖοι, προφανὲς ἐκ τῶν εἰρημένων· τίς δ᾽ αὐτὴ καὶ μέχρι τίνος προὔβη, πάρεστι σκοπεῖν.

Ὅτι μὲν οὖν Εὐμένης οὐκ ἂν ἐβουλήθη [6] Περσέα κρατῆσαι τῷ πολέμῳ καὶ γενέσθαι κύριον τῶν ὅλων, εὐχερὲς καταμαθεῖν· χωρὶς γὰρ τῆς πατρικῆς ἀλλοτριότητος καὶ δυσμενείας, ἣν εἶχον πρὸς ἀλλήλους, τὸ τῆς ἀρχῆς ὁμογενὲς ἱκανὸν ἦν [7] καὶ ἀπιστίαν καὶ ζηλοτυπίαν καὶ καθόλου τὴν [illegible] με-

(1) Inserui οὐκ, suadente Maio.

(2) προαιρεῖτο ed. R.

(3) ἀπέστειλαν, πρότερον οὔτε κατὰ τὸν Περσέα ed. R.

(4) « Cod. πόλεμον." M.

(5) ἐξ ὧν — ἐκ τῶν εἰρημένων, abundantia sermonis, in Polybio non frequens.

(6) Polybius leniter ait, *non verosimile esse Eumenem voluisse* etc. Itaque nec ἂν deleri, et indicativus servari debuit.

(7) ἦν abest in ed. R.

μεγίστην ἀλλοτριότητα παρασκευάζειν ἐν αὐτοῖς· λοιπὸν ἦν [1], ἐξαπατᾷν καὶ στρατηγεῖν ἀλλήλους δι' ἀποῤῥήτων· ὅπερ ἐποίουν ἀμφότεροι· θεωρῶν γὰρ [2] Εὐμένης δυσπαθοῦντα καὶ συγκλειόμενον τὸν Περσέα πανταχόθεν, καὶ πᾶν τι [3] ἐπιδεχόμενον χάριν τοῦ τὸν πόλεμον ἀπολύσασθαι, καὶ διαπεμπόμενον ὑπὲρ τούτων πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καθ' ἕκαστον ἔτος, τοὺς δὲ
17. Ῥωμαίους αὐτοὺς [4] δυσχρηστουμένους | τοῖς ὅλοις διά τε τὸ μηδὲν προκόπτειν ἐν τῷ πολέμῳ μέχρι τῆς Παύλου στρατηγίας, καὶ διὰ τὸ τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μετεώρους ὑπάρχειν, ὑπέλαβε οὐκ ἀδύνατον εἶναι τὸ συγκαταβῆναι Ῥωμαίους 19
εἰς ἐξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ διάλυσιν· πρὸς δὲ τὸ μεσιτεῦσαι ταῦτα καὶ συναγαγεῖν ἐνόμισεν αὐτὸν ἐπιτηδειότατον εἶναι.

Ταῦτα δὲ συλλογισάμενος ἀφ' ἑαυτοῦ, κατεπείρασε [5] τοῦ Περσέως διὰ Κύδα τοῦ Κρητὸς τῷ πρότερον ἔτει, πόσου βούλοιτο ὠνήσασθαι τὴν ἐλπίδα ταύτην; ἡ μὲν οὖν καταλλαγὴ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπιπλοκῆς δοκεῖ μοι διὰ ταῦτα γεγονέναι· δυεῖν δὲ συγκρινόντων [6], τοῦ μὲν πανουργοτάτου δο-
429 κοῦντος εἶναι, τοῦ δὲ φιλαργυρωτάτου, γελοίαν συνέβαινε γί-

νε-

(1) λοιπὸν ἦν, *hinc necessario sequebatur.* Igitur optime correxit Schweighäuserus VI, 48, 7. λοιπὸν ἦν, τοιαύτην τινὰ παρεισαγαγεῖν, ibique recte delevit sequens δεῖ.

(2) γὰρ abest in ed. R.

(3) πάλιν ἐπιδεχόμενον ed R. sine ullo sensu: πᾶν τι e more Polybii est: nec dubitavi corrigere, ut feci, post lectum in Livio, XLIV, 25, *Cernebat et Persea iam inde ab initio belli omni modo spem pacis tentasse.*

(4) οὕτως pro αὐτοὺς ed. R. Livius l. l. *Romanos quoque.*

(5) κατεπείραζε ed. R.

(6) Mallem συγκρινομένων.

νεσθαι τήνδε μάχην αὐτῶν· ὁ μὲν γὰρ Εὐμένης πᾶσαν ἐλπίδα προὔτεινε καὶ πᾶν γένος δελέατος ὑπηρέτει [1], πεπεισμένος θεραπεύειν [2] τὸν Περσέα ταῖς ἐπαγγελίαις· ὁ δὲ Περσεὺς μακρὸς ἐνώρμα [3] πρὸς τὰ προτεινόμενα καὶ συνετίθετο· καταπιεῖν δὲ τῶν λεγομένων οὐδὲν οἷος ἦν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ προθέσθαι τι τῶν αὐτοῦ.

Τὸ δὲ γένος τῶν παλαισμάτων ἦν τοιοῦτον [4]· ὁ μὲν Εὐμένης ᾔτει τοῦ [5] μὲν ἡσυχίαν ἔχειν κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος, καὶ μὴ συστρατεῦσαι Ῥωμαίοις μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλατταν, πεντακόσια τάλαντα, τοῦ δὲ διαλῦσαι τὸν πόλεμον, χίλια πεντακόσια· καὶ τούτων ὁμήρους δώσειν κατὰ ταῦθ' [6] ὑπισχνεῖτο καὶ πίστεις· ὁ δὲ Περσεὺς ἐλέγετο [7] περὶ τῶν ὁμήρων, πόσα καὶ ποτὲ πέμπεσθαι, καὶ πῶς δεήσει ταῦτα τηρεῖσθαι παρὰ τοῖς Κνωσσίοις· περὶ δὲ τῶν χρημάτων, ὑπὲρ μὲν τῶν πεντακοσίων ταλάντων αἰσχρὰν ἔφησεν εἶναι καὶ τῷ διδόντι καὶ μᾶλλον ἔτι τῷ λαμβάνοντι, τὸ [8] δοκεῖν μισθῷ τὴν ἡσυχίαν ἔχειν· τὰ δὲ χίλια καὶ πεντακόσια πέμψειν φέροντας τοὺς περὶ Πολεμοκράτην εἰς Σαμοθράκην,

(1) *ὑπερήτει* ed. R.

(2) *θεραπεῖν* ed. R.

(3) *μακρὸς ἐνώρμα, avide accedebat.* Dictio Polybiana e re militari sumta. Vid. Schweigh. ad XI, 16, 6. Dubium tamen est, potuitque qui cupide et extento collo in rem aliquam propensus esset, dici *μακρὸς ἐνορμᾷν.*

(4) *τοσοῦτον* ed. R.

(5) « Cod. heic *τὸ*, sed infra habet *τοῦ*." M.

(6) *κατὰ ταῦθ'* non expedio. Fort. *κατὰ πόδας*, quod quodammodo inest in Livianis, *non fidem modo se, sed obsides quoque dare* paratum esse *ostendebat.*

(7) Facilis est correctio *ἔλεγε τὸ*, *definiebat:* verum id quoque displicet. An *ἐδέχετο τὸ περὶ* etc.?

(8) « Cod. *τῷ*." M.

κὴν, κἀκεῖ μεσιτεύεσθαι [1]· τῆς δὲ Σαμοθράκης αὐτὸς ἦν κύριος· ὁ δὲ Εὐμένης σπουδάζων, καθάπερ οἱ μοχθηροὶ τῶν ἰατρῶν, περὶ τὸ πρόδομα μᾶλλον ἢ περὶ τὸν μισθὸν, τέλος ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς, ἀδυνατήσας καταγωνίσασθαι τῇ σφετέρᾳ πανουργίᾳ τὴν τοῦ Περσέως μικρολογίαν. Καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ ποιήσαντες ἱερὸν τὸν στέφανον [2] τῆς φιλαργυρίας, διελύθησαν ἐπ' ἴσης, καθάπερ ἀγαθοὶ παλαισταί· τούτων δ' ἔνια μὲν ἐῤῥύη [3] παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν, ἔνια δὲ μετ' ὀλί-
430 18. γον εἰς τοὺς | παρακειμένους τῷ Περσεῖ φίλους, παρ' ὧν ἡμῖν ἐξεποίησε πυθέσθαι ὅτι πάσης κακίας ὡσανεὶ ἐργαλεῖόν ἐστιν ἡ φιλαργυρία.

Προστίθημι ἔτι παρ' ἐμαυτοῦ τοιοῦτον [4], μὴ καὶ μωροποιεῖσθαι [5] συμβαίνει τὴν φιλαργυρίαν· τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐπιση-

(1) μεσιτεύεσθαι, media forma, *apud sequestrum depositum esse*, nusquam occurrere videtur: itaque suspicor scriptum fuisse μεσιτεύσειν. Suidas in μεσιτεύειν· ἀνάμεσον κεῖσθαι. Τὰ δὲ χρήματα μεσιτεύειν ἐν Κύπρῳ συνετάξατο, παρ' οἷς ἂν αὐτὸς εὐδοκηθῇ. cuius fragmenti dictio auctorem Polybium arguit.

(2) Errat Maius cum Virgilii versiculo. Interpretationem pete a Schweighäusero ad Polyb. I, 58: pro ἀγαθοὶ, altero loco Polybius habet ἀπαθεῖς καὶ ἀήττητοι.

(3) *Horum quaedam effluxerunt, sparsi rumores sunt extemplo, quaedam deinde audiverunt amici Persei.* Extrema huius fragmenti difficultatem habent. Ed. Rom. maiori utitur distinctione post φίλους. Atque hinc sensus turbatus est, et Maius ipse. Mihi in ὅτι πάσης κακίας novum excerptum incipere videtur: et eclogarius post πυθέσθαι quaedam omisisse. Non enim significat Polybius, *hinc intelligi avaritiam esse improbitatis officinam*, sed, se de Persei et Eumenis contentione partim ex amicis Persei didicisse.

(4) Fort. τοσοῦτον.

(5) Suspectum verbum.

σημήναιτο τὴν ἄνοιαν ἀμφοτέρων βασιλέων; Εὐμένους μὲν, κατὰ τίνα λόγον [1] ἤλπισε, τηλικαύτης ἀλλοτριότητος ὑπαρχούσης, πιστευθήσεσθαι καὶ προσλήψεσθαι τοσοῦτο πλῆθος χρημάτων, μηδεμίαν δυνάμενος ἱκανὴν πίστιν παρασχέσθαι τῷ Περσεῖ τῆς κομιδῆς τούτων, ἐὰν μὴ βεβαιοῖ τὰς ὑποσχέσεις; πῶς δὲ λαβὼν τοσοῦτο πλῆθος χρημάτων ὑπέλαβε λήσειν Ῥωμαίους; εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸ παρὸν, οὐκ ἂν ἔν γε τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ διέλαθε· λοιπὸν ἔδει πάντως ἀντὶ τῶν διδομένων χρημάτων ἀλλάξασθαι τὴν πρὸς Ῥωμαίους διαφορὰν, δι' ἣν ἔμελλε καὶ τῶν ληφθέντων χρημάτων ἅμα καὶ τῆς ἀρχῆς, σχεδὸν δὲ καὶ τοῦ βίου στερηθήσεσθαι [2], πολέμιος φανεὶς Ῥωμαίοις· εἰ γὰρ καὶ νῦν, μηδὲν πράξας, ἐπινοήσας δὲ μόνον, εἰς τοὺς μεγίστους ἦλθε κινδύνους, τί ποτε παθεῖν αὐτῷ προσῆκε, ἐπὶ τέλος ἀχθείσης τῆς προειρημένης πράξεως;

Τοῦ δὲ Περσέως πάλιν τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε πῶς ἄλλο τι συμφορώτερον [3] ἢ προὐργιαίτερον ἐνόμισε τοῦ δοῦναι τὰ χρήματα καὶ καταπιεῖν ἐᾶσαι Εὐμένη τὸ δέλεαρ; εἰ μὲν γὰρ συνήργησέ τι τῶν κατὰ τὰς ἐπαγγελίας καὶ διέλυσε τὸν πόλεμον, εἰς καλὸν ἡ δόσις· εἰ δὲ ταύτης διεψεύσθη τῆς ἐλπίδος, ἕς [4] γε τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἔχθραν ὁμολογουμένως ἀνα-

φαν-

(1) Εὐμενοῦς μὲν ὅτι κατά τινα λόγον ed. R. « Ὅτι a me additur: quod si nolis, scribendum tibi erit Εὐμενὴς » M. Neutrum velim. Genitivus servandus est: respondet enim sequentis fragmenti initium τοῦ δὲ Περσέως πάλιν: ibique eadem interrogatio est, πῶς ἄλλο τι.

(2) στερήσεσθαι ed. R.

(3) συμφερώτερον ed. R.

(4) « Cod. ὅς.» M.

431 φανδὸν ἐμβεβλήκει· τοῦ γὰρ εἰς τὸ μέσον [1] ἔχειν ταῦτα κύριος ὑπῆρχεν αὐτός· πόσου δὲ τοῦτ' ἄξιον Περσεῖ καὶ κατορθοῦντι τῷ πολέμῳ καὶ πταίοντι, ῥᾴδιον συλλογίσασθαι· πάντων γὰρ τῶν συμβαινόντων κακῶν αἴτιον ἐνόμιζεν Εὐμένη γεγονέναι· ὃν οὐκ ἂν ἐδυνήθη κατ' οὐδένα τρόπον ἀμύνασθαι βέλτιον ἢ πολέμιον ποιησάμενος [2] Ῥωμαίοις· τίς οὖν αἰτία τῆς οὕτως ἐκφανοῦς ἀλογιστίας; φιλαργυρία· τί γὰρ ἄλλο τις εἴποι ἂν [3]; ὁ μὲν γὰρ χάριν τοῦ λαβεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πάντα παρεώρα τἄλλα καὶ πάντα ἐδέχετο ποιήσειν· ὁ δὲ τοῦ μὴ δεινὰ πάντα παθεῖν, καὶ πᾶν ὑπεριδεῖν οὐχ [4] ὑπέμεινεν· ἀκολούθως δὲ τούτοις Περσεὺς καὶ τὰ πρὸς Γαλάτας καὶ τὰ πρὸς Γέντιον [5] | . . .

* * *

LIB. XXX.

27. . . πάλιν ἕτεροι περὶ τοῦ Συριακοῦ πολέμου· τούτου δ' αἰ-

(1) Intelligo *εἰς τὸ μέσον*, pro *ἐν μέσῳ* dictum, *ad manum habere*; ita ut alterutrum duorum accidere debeat.

(2) *ποιήσασθαι* ed. R.

(3) *εἴποιεν* pro *εἴποι ἂν* ed. R.

(4) « Οὐχ a me additur." M. Assentior, sed non intelligo *καὶ πᾶν*: nam ut nunc verba sunt, quae ad Perseum referuntur, nihil inest e quo avaritia appareat, quae in Eumene designata est verbis *λαβεῖν τὰ μὴ καθήκοντα*. An pro *καὶ πᾶν* scrib. *δαπάνην*.

(5) « Ita cod. Γέντιον non Γένθιον, etiam apud Diodorum in excerptis vat. Fallitur ergo Schweighaeuserus, qui in editis Polybii mutat simplicem in adspiratam. Sine adspiratione scribit etiam Livius. — Desiderantur paginae quatuor." M.

αἴτιόν ἐστιν, ὅπερ ἡμῖν εἴρηται διὰ πλειόνων, ὅταν φαύλας καὶ μονοειδεῖς λαβόντες ὑποθέσεις βούλωνται μὴ τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν βίβλων ἱστοριογράφοι νομίζεσθαι, καὶ τὴν τοιαύτην ἐφέλκεσθαι φαντασίαν· ἀναγκαῖον οὖν τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα ποιεῖν, τὰ δὲ βραχέως εἰρημένα κατασκευάζειν [1] καὶ λογοποιεῖν· ἔνια δὲ τῶν ἐν παρέργῳ πεποιημένων, ἔργα καὶ πράγματα κατασκευάζειν, ἀγῶνας διατιθε- 432
μένους καὶ παρατάξεις ἐξαγγέλλοντας, ἐν αἷς ἐνίοτε πεζοὶ μὲν ἔπεσον δέκα, ποτὲ δὲ [2] μικρῷ πλείω, ἱππεῖς δὲ τούτων ἐλάττους· πολιορκίας μὲν γὰρ καὶ τοπογραφίας καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις οὐκ ἂν εἴποι τις ἀξίως ἀφ' ὅσων [3] ἐξεργάζονται, διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν πραγμάτων· πρὸς δὲ τοὺς ταῦτα γράφοντας ἐνάντιός ἐστιν ὁ τρόπος [4]. Διόπερ οὐ χρὴ καταγινώσκειν ἡμῶν ὡς [5] ἐπισυρόντων τὰς πράξεις, ὅταν τὰ παρ' ἐνίοις πολλοῦ τετευχότα λόγου καὶ διασκευῆς, ἡμεῖς ποτὲ μὲν παραλείπωμεν, ποτὲ δὲ βραχέως ἐξαγγέλλωμεν, ἀλλὰ πιστεύειν ὅτι τὸν καθήκοντα λόγον ἑκάστοις ἀποδίδομεν. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὅταν ἐν τῇ συμπάσῃ πραγματείᾳ λόγου χάριν Φανοτείας καὶ Κορωνείας καὶ . . κε[βολ]σῦ [6] πολιορκίαν γράφω-

(1) Non damnaverim; sed hoc loco exspectabam διασκευάζειν. Post πεποιημένων videtur omissum ὡς.

(2) Abest δὲ in ed. R.

(3) ὑφ' ὅσων ed. R. debebat esse, *quanto apparatu elaborent*, exquisitiore usu praepositionis ἀπό.

(4) Requiritur ὁ ἡμέτερος τρόπος.

(5) ὡς ἡμῶν ed. R.

(6) Φανωτίας — Κορωνίας ed. R. ad proximam lacunam adnotavit Maius: « Vexatissima in codice lectio. Ego vero quod mihi legere videor scribo. Et quidem, si paulo ma-

φωσιν, ἀναγκάζονται πάσας τὰς τῆς πολιορκίας ἐπινοίας καὶ τόλμας καὶ διαθέσεις ἐκτίθεσθαι· πρὸς δὲ τούτοις Τάραντος κατάληψιν, Κορίνθου πολιορκίαν, Σάρδεων, Γάζης, Βάκτρων, ἐπὶ πᾶσι Καρχηδόνος πολιορκίας διακριβοῦν [1] καὶ προστιθέναι παρ' αὐτῶν * [2]. ἀλλ' οὐ παντάπασιν εὐδοκεῖν, ἐὰν ψιλῶς περὶ τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸν ἀληθῆ καὶ κύριον ἀποδίδωμεν λόγον· ἡ δ' αὐτὴ καὶ περὶ παρατάξεων ἡμῖν ἔστω καὶ τῶν δημηγοριῶν ἀπόφασις, παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἱστορίας· ἐν οἷς ἅπασι πολλῆς ἂν δικαίως
433 τυγχάνοιμεν [3] συγγνώμης· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λέγεσθαι μελλόντων, καὶ τῶν ἐπίπαν φανερῶν, [4] ἢ λήμμασι χρώμενοι τοῖς αὐτοῖς, ἢ χειρισμῷ πραγμάτων, ἢ τοῖς τῆς λέξεως ῥήμασι· πρὸς δὲ τούτοις, ἐάν που παραπίπτωμεν ὀνομασίαις ὀρῶν ἢ ποταμῶν ἢ τόπων ἰδιότησι [5]· τὸ γὰρ μέγεθος τῆς πραγματείας ἱκανόν ἐστιν ἡμᾶς ἐν ἅπασι τούτοις παραιτεῖσθαι,

maiore otio abundarem, neque preli opera instaret, urbis huius nomen me expleturum sperabam." Videntur haec tria nomina urbium e belli Peloponnesiaci historia desumta esse: quamobrem in lacuna fortasse delitescit Δηλίου. Vid. Thucyd. IV, 100. Huius certe obsessae narratio propter machinae novitatem historici artem et curiositatem recipiebat.

(1) διατρίβειν ed. R. *coguntur Sardium, Gazae, Bactrorum, Carthaginis denique obsessiones accurate explorare, quaeque ibi facta esse sciant, adhibere ad augendam ornandamque praesentem narrationem.*

(2) Exciderunt quaedam, respondentia praegressis, ἐκεῖνοι μὲν γάρ.

(3) τυγχάνωμεν ed. R.

(4) φανερῶν μὲν ἢ ed. R. λήμμασι est *argumentationibus.* Vid. supra p. 38, 11.

(5) « Similis locutio apud Polyb. V, 68." M.

σθαι, πλὴν ἐὰν που κατὰ πρό[θεσιν] [1] τινὸς ἕνεκεν εὑρισκώμεθα [2] ψευδογραφοῦντες· τοῦτο γὰρ οὐ παραιτούμεθα, | 28.
καθάπερ ἤδη καὶ πλεονάκις ἐν τῇ πραγματείᾳ περὶ τούτου τοῦ μέρους διεστάλμεθα.

Ὅτι πολλὰ τῶν ἐπινοημάτων κατὰ μὲν τὸν λόγον φαίνεται πιθανὰ καὶ δυνατὰ, παραγενόμενα δὲ εἰς τὴν χρείαν, καθάπερ τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων εἰς τὸ πῦρ, οὐκέτι ποιεῖ τὸ ἀκολουθοῦν ταῖς πρώταις ἐπινοίαις.

Ὁ δὲ μεταλαβὼν τὴν ῥωμαϊκὴν διάλεκτον, παρεκάλει τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ, βλέποντας εἰς τὰ παρόντα, δεικνὺς ὑπὸ τὴν ὄψιν τὸν Περσέα, μήτε μεγαλαυχεῖν ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι παρὰ τὸ δέον, μήτε βουλεύεσθαι μηδὲν ὑπερήφανον μηδ' ἀνήκεστον περὶ μηδενὸς, μήτε καθόλου πιστεύειν μηδέποτε ταῖς παρούσαις τύχαις· ἀλλ' ὅτε μάλιστά τις κατορθοῖ [3] 434
κατὰ τὸν ἴδιον βίον καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις, τότε μάλιστα παρεκάλει τῆς ἐναντίας τύχης ἔννοιαν λαμβάνειν· καὶ γὰρ οὕτω μόλις ἂν ἐν ταῖς εὐκαιρίαις ἄνθρωπον μέτριον ὄντα φανῆναι. Τούτῳ [4] γὰρ διαφέρειν ἔφη τοὺς ἀνοήτους τῶν νοῦν ἐχόντων, διότι συμβαίνει τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀτυχίαις παιδεύεσθαι, τοὺς δὲ ἐν ταῖς τῶν πέλας.

Ὥστε πολλάκις καὶ λίαν μνημονεύειν τῆς Δημητρίου τοῦ Φαληρέως φωνῆς. Ἐκεῖνος γὰρ ἐν τῷ περὶ τῆς τύχης ὑπομνή-

(1) Recte Maius instauravit *πρόθεσιν*, sed quod addiderat, *καὶ* delevi: desideratur enim substantivum quocum *τινὸς* iungatur, commodum vel utilitatem significans.
(2) *εὑρισκόμεθα* ed. R.
(3) *κατορθείη* ed. R.
(4) *τοῦτο* ed. R. semper Polybius hoc dativo utitur.

μνήματι βουλόμενος ἐναργῶς ὑποδεικνῦναι τοῖς ἀνθρώποις τὸ ταύτης εὐμετάβολον, ἐπιστὰς ἐπὶ τοὺς κατ' Ἀλέξανδρον καιρούς, ὅτε κατέλυσε τὴν Περσῶν ἀρχήν, λέγει ταῦτα. — Εἰ γὰρ λάβοις [1] μὴ χρόνον ἄπειρον, μηδὲ γενεὰς πολλάς, ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταυτὶ τὰ [2] πρὸ ἡμῶν, γνοίης ἂν ὡς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεντηκοστῷ γὰρ ἔτει [3] οἴεσθ' ἂν ἢ Πέρσας ἢ βασιλέας [4] τῶν Περσῶν, ἢ Μακεδόνας ἢ βασιλέας τῶν Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προὔλεγε τὸ μέλλον, πιστεῦσαί ποτ' ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν μὲν [5] οὐδ' ὄνομα λειφθήσεται τοπαράπαν, οἳ πάσης σχεδὸν [6] τῆς οἰκουμένης ἐδέσποζον; Μακεδόνες δὲ καὶ πάσης κρατήσουσιν [7], ὧν οὐδ' ὄνομα πρότερον ἦν [8]; ἀλλά πως [9] ἡ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀσύνθετος τύχη [10], καὶ πάντα πα-

(1) λάβοι τις ed. R. Sed sequens γνοίη τ' ἄν, propter otiosum τε, ostendit verum esse apud Diodorum, λάβοις — γνοίης. Apud hunc autem scribitur λάβοις πρὸ τῆς ἐννοίας, quorum auctoritatem non diiudico.

(2) ταῦτα pro ταυτὶ τὰ ed. R. Sic emendare speravit Maius quod in codice erat, ταύτῃ, manifesto vitio iotacismi: igitur secuti sumus Diodorum.

(3) πεντηκοστὸν γὰρ ἔτος ed. R. Nostram lectionem habet Diod. quam Maius probabat.

(4) Diod. hic et paulo post βασιλέα, rectius fortasse.

(5) Adiecimus μὲν iubente sensu et Diodoro.

(6) σχεδὸν abest in ed. R. Non dubito quin hoc temperamento usus sit Demetrius. Habet Diodorus, et apte his πάσης σχεδὸν opponitur sequens καὶ πάσης.

(7) Recte recepit Maius e Diodoro. Cod. κρατοῦσιν: in καὶ πάσης recepimus καὶ e Diodoro.

(8) ὄνομα ἦν γνώριμον Diodor. Nostram lectionem praeferendam duco.

(9) ἀλλὰ πῶς ed. R. Diodor. ἀλλ' ὅμως vitiose.

(10) Diod. ἡμῶν ἀναλογία τῆς τύχης.

παρὰ τὸν λογισμὸν [1] τὸν ἡμέτερον καινοποιοῦσα, καὶ τὴν αὐτῆς δύναμιν ἐν τοῖς παραδόξοις [2] ἐνδεικνυμένη, καὶ νῦν, 435
ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, δείκνυσι πᾶσιν ἀνθρώποις, Μακεδόνας [3] εἰς τὴν Περσῶν εὐδαιμονίαν εἰσοικίσασα [4], διότι καὶ τούτοις ταῦτα [5] τἀγαθὰ κέχρηκεν, ἕως ἂν [6] ἄλλο τι βουλεύσηται | περὶ 113.
αὐτῶν· (ὃ νῦν γέγονε κατὰ Περσέα.) [7] — Ταῦτα μὲν ὁ Δημήτριος ὡσανεὶ θείῳ τινὶ στόματι περὶ τοῦ μέλλοντος πεφοίβακεν· ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν γραφὴν ἐπιστὰς τοῖς καιροῖς καθ' οὓς συνέβη καταλυθῆναι τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, οὐκ ἔκρινον ἀνεπιστάτως παραδραμεῖν [8], ἅτε γεγονὼς αὐτόπτης τῆς πράξεως· ἀλλ' αὐτός τε τὸν πρέποντα λόγον ἐπιφθέγξασθαι, καὶ Δημητρίου μνησθῆναι. δοκεῖ γάρ μοι θειοτέραν ἢ κατ' ἄνθρωπον τὴν ἀπόφασιν ποιήσασθαι· σχεδὸν γὰρ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα πρότερον ἔτεσι [9] τἀληθὲς ἀπεφήνατο περὶ τῶν ἔπειτα συμβησομένων.

Ὅτι Εὐμένης ὁ βασιλεὺς, τῆς Περσέως καὶ Ῥωμαίων μάχης συντετελεσμένης, εἰς παράλογον ἐνέπεσε διάθεσιν, ὡς οἱ πολλοί φασιν, ὡς δὲ τὰ ἀνθρώπεια πράγματα φύσιν ἔχει γενέσθαι κατὰ τὸ πλεῖστον, εἴς τι τῶν εἰωθότων συμβαίνειν·

ἱκα-

(1) λογισμὸν sine articulo ed. R.

(2) Diod. ἐνδόξοις.

(3) Diod. καὶ νῦν ὁμοίως ἐνδείκνυται Μακεδόνας etc.

(4) Diod. ἡγεμονίαν ἐνοικίσασα. Polybiana lectio multo melior.

(5) pro ταῦτα ap. Diod. est ἡ τύχη, pessime.

(6) Sic Diod. om. ἂν ed. R.

(7) « Scilicet haec intercalatio Polybii est." M.

(8) « Locutio Polybio familiaris. Vid. Indicem Graecitatis." M.

(9) ἐτῶν ed. R.

ἱκανὴ [1] γὰρ ἡ τύχη τοῖς παρὰ λόγον τὰ κατὰ λόγον ἀνατρέψαι· κἂν τινι συνεργήσῃ καὶ προσθῇ τὴν αὑτῆς ῥοπὴν [2], αὖθις οἷα ἐκ μεταμελείας ἀντισηκοῦν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κατορθώματα παρὰ πόδας· ὃ καὶ τότε περὶ τὸν Εὐμένη γενέσθαι συνέπεσε. Δόξας γὰρ μάλιστα τότε τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἐν ἀσφαλεῖ βεβηκέναι, καὶ πολλὴν ἐπιφέρειν ῥαστώνην τὸν
436 ἑξῆς [3] χρόνον, ἅτε τοῦ Περσέως καὶ καθόλου τῆς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείας ἄρδην ἀνῃρημένης, τότε μεγίστοις ἐνεκύρησε κινδύνοις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Γαλατῶν ἀνυπονοήτως [ἐπελθόν]των [4] τοῖς καιροῖς.

LIB. XXXI.

Ἐπιλαθόμενος τῶν γεγραμμένων ὑπ' αὐτοῦ Ἀντίοχος καὶ τῶν εἰρημένων, ἐξήρτυε πόλεμον κατὰ Πτολεμαίου· ὥστε καὶ λίαν ἀληθὲς φαίνεσθαι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Σιμωνίδου — χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι· [5] — ἔχειν μὲν γὰρ ὁρμὰς ἐς τὰ καλὰ, καὶ μέχρι τινὸς [6] ἀντιποιήσασθαι τούτων, εὐμαρές· ὁμα-

(1) « Apud Diodorum deterius ἀγαθή." M. Fallitur Maius, sed difficilis optio est, quamquam ἀγαθὸς eo sensu usurpat Polybius. Infra Exc. XXXIX, fr. 3, ὁρᾶτε τὴν τύχην, — ὡς ἀγαθὴ παραδειγματίζειν κ. τ. λ. iterum prope finem, θεωροῦντες τὴν τύχην ὡς ἐστι ἀγαθὴ φθονῆσαι κ. τ. λ. Itaque ἀγαθός ἐστι significat *solet*, tolliturque dubitatio Schweighäuseri de loco XXI, 5, 6. in Lexico v. ἀγαθός.

(2) ἐπιτρέψαι καὶ τινὶ σ. κ. πρ. τε τὴν ἀ. ῥ. ed. R.

(3) « Cod. ἐξ ἀρχῆς." M.

(4) Sic ed. R.

(5) Proprie Pittaci versus. Vid. Plato Prot. p. 343 D, et versus Simonidis ab Hermanno digesti in notis Heindorfii ad p. 346 D.

(6) ἔχει — καλὰ μέχρι τινὸς ed. R.

ὁμαλίσαι δὲ καὶ κατὰ πᾶσαν περίστασιν ἐπίμονον γενέσθαι τῇ γνώμῃ, μηδὲν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου προὐργιαίτερον τιθέμενον, δυσχερές.

Ὅτι τῶν κοινοπραγησάντων περί τινων ἀποῤῥήτων οὐ τοὺς διὰ φόβον ἢ πόνον μηνυτὰς γενομένους τῶν συνειδότων ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τοὺς πᾶσαν ἐπιδεξαμένους βάσανον καὶ τιμωρίαν, καὶ μηδενὶ τῶν συνειδότων παραιτίους [1] γενομένους τῆς αὐτῆς συμφορᾶς, τούτους ἀποδεχόμεθα, καὶ τούτους [2] ἄνδρας ἀγαθοὺς νομίζομεν. ὁ δὲ διὰ τὸν ἄδηλον φόβον πάντα τὰ τῶν ἄλλων [3] ἁμαρτήματα τιθεὶς ὑπὸ τὴν ὄψιν τοῖς
κρα|τοῦσι, καὶ καινοποιήσας ὑπὲρ ὧν ὁ χρόνος λήθην ἀγηό- 114.
χει τοὺς ὑπερέχοντας, πῶς οὐκ ἔμελλε δυσαρεστήσειν τοῖς 437
ἱστορήσασιν [4];

Ὅτι ἀεὶ τὰ μείζω τῶν προσδοκωμένων κακῶν λήθην ποιεῖ τῶν ἐλαττόνων συμπτωμάτων.

Ἐξ ὧν μάλιστα κατίδοι [5] τις ἂν ἅμα τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς τύχης, ὅταν ἃ [5] μάλιστά τις αὐτοῦ χάριν οἴηται διαπονεῖν, ταῦτα παρὰ πόδας εὑρίσκηται τοῖς ἐχθροῖς κατασκευάζων. κίονας γὰρ κατεσκεύασε [6] Περσεὺς, καὶ ταύτας καταλιπὼν ἀτελεῖς, Λεύκιος Αἰμίλιος ἐτελείωσε, καὶ τὰς αὐτοῦ [7] εἰκόνας ἐπέστησεν.

Ὅτι

(1) [ἀναξίους] ed. R.

(2) αὐτοὺς ed. R.

(3) φόβον [τηλικ]αῦτα τῶν [ἄλλων] ed. R.

(4) Operam in hoc fragmento a τῶν κοινοπραγησάντων inde perdidit infeliciter Maius: exstabat in edd. XXX, 4.

(5) κατίδῃ ed. R.

(6) ἃ a nobis insertum.

(7) κατεσκεύαζε ed. R.

(8) αὐτὰς ed. R.

Ὅτι τῆς αὐτῆς ψυχῆς ἐστιν ἀγῶνάς τε διατίθεσθαι καλῶς, καὶ παρασκευὴν καὶ πότον μεγαλομέρη χειρίσαι [1] δεόντως, καὶ παρατάξασθαι τοῖς πολεμίοις στρατηγικῶς.

Καὶ τὴν μὲν Λῆμνον [2] καὶ τὴν Δῆλον κατὰ τὴν παροιμίαν τὸν λύκον τῶν ὤτων ἔλαβον· πολλὰ γὰρ ὑπέμειναν δυσχρηστήματα [3] συμπλεκόμενοι τοῖς Δηλίοις· ἐκ δὲ τῆς τῶν Ἁλιαρτίων χώρας ὄνειδος αὐτοῖς μᾶλλον ἢ καρπός τις συνεξηκολούθησεν.

438 Ὅμοιοι γάρ εἰσιν οἱ τὴν Περαίαν κατοικοῦντες τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐκ τῶν δεσμῶν ἀνελπίστως λελυμένοις, οἵτινες πιστεύοντες [4] τοῖς παροῦσι, μείζω μὲν λαμβάνουσι [5] τῆς κατὰ φύσιν κινήσεως· οὐ δοκοῦσι δὲ γινώσκεσθαι παρὰ τοῖς ἀπαντῶσιν, οὔτε συνορᾶσθαι διότι λέλυνται σαφῶς, ἐὰν μή [6] τι παράλογον ποιῶσι τῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένον.

Ὅτι

(1) χειρῆσαι ed. R.

(2) « Ita mihi legere videor." M. Nihil miror: cf. ed. XXX, 18.

(3) Ed. R. δυσχηρήματα. Reposui quod proximum erat, quamquam usurpat Polybius δυσχέρεια et δυσχρηστία.

(4) πιστοῦντες ed. R.

(5) Maius se expedivit cum hac versione: *maiores sumunt sua conditione spiritus.* Igitur vocem *spiritus* supplevit. Sed quid κινήσεως? corrigo: μείζω μὲν διαβαίνουσι, quod hominem gestientem pingit. Respiciuntur autem compedes, quae divaricationem impediebant: unde Xenophon, Anab. IV, 3, 7, qui in somnio sibi visus erat vinculis liberari, ὥστε λυθῆναι, inquit, καὶ διαβαίνειν ὁπόσον ἐβούλετο. Cf. ibi Weisk.

(6) Audaciores fuimus: ed. R. habet haec monstra, οὐ δοκοῦσι δὲ γινώσκεσθαι πεpάτους παντάπασιν, οὔτε συνορᾶσθαι διὰ τί λέλυνται, σαφῶς ἐὰν μή etc. Maius παντάπασιν scripserat pro πάντασιν, quod in codice legebat. Hinc verum emersit, nisi fallor: *nec putant obvios intelligere ac perspicere se solutos vinculis esse, nisi si quid absurde inso-*

Ὅτι καθόσον ἐδόκουν οἱ Ῥωμαῖοι βαρύτερον τῷ Εὐμένει προσφέρεσθαι, κατὰ τοσοῦτο συνέβαινε τοὺς Ἕλληνας προσοικειοῦσθαι· φύσει τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ τῷ θλιβομένῳ τὴν εὔνοιαν προσνεμόντων.

LIB. XXXII.

Ὅτι Ἀρτάξιας ἐβούλετο ἐπανελέσθαι [1] Ἀρα..θ . . παραινέσεσι δὲ Ἀριαράθου τοῦτ᾽ οὐκ ἔπραξεν, ἀλλ᾽ ἐντιμότερον [εἶχεν [2]] αὐτὸν ἢ πρότερον· οὕτως ἥ τε τοῦ δικαίου φύσις ἔχει μεγάλην δύναμιν, αἵ τε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν γνῶμαι καὶ παραινέσεις, ὥστε μὴ μόνον τοὺς φίλους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς πολλάκις σώζειν καὶ μετατιθέναι τὰς φύσεις αὐτῶν πρὸς τὸ βέλτιον.

Ὅτι παντὸς ἐπιστολίου τὸ κάλλος ἐστὶ συστατικώτερον.

Ὅτι τοσαύτη τις ἀκολασία καὶ τηλικαύτη ἐνεπεπτώκει ἐκ-
τοπωτάτων ἔργων τοῖς νέοις, ὥστε πολλοὺς μὲν ἐρώμενον
ἠγορακέναι ταλάντου, πολλοὺς δὲ ταρίχου [3] κεράμιον τρια- 439
κοσίων δραχμῶν· ἐφ᾽ οἷς καὶ Μάρκος εἶπε | ποτὲ πρὸς τὸν 103.
δῆμον, ὅτι μάλιστ᾽ ἂν κατίδοιεν [4] τὴν ἐπὶ χεῖρον προκοπὴν
τῆς πολιτείας ἐκ τούτων, ὅταν πωλούμενοι πλεῖον εὑρίσκω-
σιν

solenterque faciant. Hunc usum Polybianum praepositionis παρὰ vindicavit Schweigh. ad VIII, 14.

(1) ἐπανελθεῖν ed. R. quod Maius mutare volebat in ἐπανελεῖν, qui sequenti lacunae adscripsit: « ante θ alia litera est quam non lego. Item huius proprii nominis terminationem legere nequeo."

(2) εἶχεν recte supplevit Maius.

(3) ταρύχου hic et paulo post ed R.

(4) μάλιστα κατ. ed. R.

σιν [1] οἱ μὲν εὐπρεπεῖς παῖδες τῶν ἀγρῶν, τὰ δὲ κεράμια τοῦ ταρίχου τῶν ζευγηλατῶν.

Ὅτι Ῥόδιοι τἄλλα συζῶντες τῇ τοῦ πολιτεύματος προστασίᾳ, βραχὺ παρώλισθον ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς, ὡς ἐμὴ δόξα· ἐπεδέξαντο γὰρ μυριάδας σίτου ὀκτὼ καὶ εἴκοσι παρ' Εὐμένους, χάριν τοῦ τὸ λογισθὲν [2] ἐκ τούτων δανείζεσθαι· τὸν δὲ τόκον εἰς τοὺς μισθοὺς ὑπάρχειν τοῖς παιδευταῖς καὶ [3] διδασκάλοις τῶν υἱῶν· τοῦτο δὲ, στενοχωρίας ὑπαρχούσης καθάπερ [4] ἐπὶ τῶν κατ' ἰδίαν βίων, ἴσως ἂν ἐπιδέξαιτό τις παρὰ τῶν φίλων, ἕνεκα τοῦ μὴ περιιδεῖν ἀπαίδευτα γινόμενα [5] τὰ τέκνα διὰ τὴν ἀπορίαν. εὐκαιρῶν δὲ τῷ βίῳ πᾶν ἄν τις ὑπομεῖναι μᾶλλον, ἢ τὸν διδόμενον τοῖς διδασκάλοις μισθὸν ἐρανίζεσθαι παρὰ τῶν φίλων· ὅσῳ δὲ μεῖζον δεῖ πολίτην ἰδιώτου φρονεῖν [6], τοσῷδε καὶ τὸ πρέπον ἐπὶ τῶν πολλῶν μᾶλλον ἢ τῶν ἰδίων τηρητέον, Ῥοδίοις [7] δὲ καὶ τελέως διά τε τὴν εὐκαιρίαν τὴν ἐν τοῖς κοινοῖς, καὶ τὴν ἐπίφασιν τῆς σεμνότητος [8].

Ὅτι

(1) « Apud Diodorum (πλείονος) εὑρίσκωνται.» M.

(2) « Cod. λογεσθέν.» M. Verum puto συλλεχθέν.

(3) Inserui καί: differunt enim παιδευτὴς et διδάσκαλος.

(4) καθάπερ plane ferri nequit. Verum non certus eram correctionis καθόλου. Sed nisi hoc, simile certe postulat sententia.

(5) γενόμενα ed. R. deinde τοσῶδε.

(6) ἰδίᾳ σωφρονεῖν ed. R. Sensum et antithesin restituimus: nam opponuntur πολίτην et τῶν πολλῶν, ut ἰδιώτου et τῶν ἰδίων.

(7) Sustuli maiorem distinctionem post Ῥοδίοις, pro quo ed. R. habet Ῥοδίους.

(8) « Sequitur in codice brevis locus de Isocrate grammatico, qui est in editis lib. XXXII. 7. a verbis εἰς ὃν ἀποβλέψας ἄν τις usque ad προσελθεῖν ἢ πρὸς ἐκεῖνον. Tum sub-

"Οτι Λυκίσκου τοῦ Αἰτωλοῦ ταραχώδους ὄντος καὶ θηριώ-
δους [1], ἀναιρεθέντος δὲ τούτου, τὸ ἑξῆς οἱ Αἰτωλοὶ ὡμοφρό- 440
νησαν καὶ ὡμονόησαν ἑνὸς ἀνθρώπου παραχωρήσαντος· τηλι-
καύτη τις ἔστιν ὡς ἔοικε δύναμις ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων φύ-
σεσιν, ὥστε μὴ μόνον στρατόπεδα καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὰς
ἐθνικὰς συστάσεις καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς τῆς οἰκουμένης,
δι' ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν, ποτὲ μὲν τῶν μεγίστων
κακῶν, ποτὲ δὲ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν πεῖραν λαμβάνειν.

"Οτι Λύκισκος κάκιστος ὢν, καλῶς κατέστρεψε τὸν βίον·
ὥστε τοὺς πλείστους εἰκότως ὀνειδίζειν τῇ τύχῃ, διότι τῶν
ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἆθλον, τὴν ἀθανασίαν, | τοῖς χειρίστοις
ἐνίοτε περιτίθησιν. 104.

LIB. XXXIII.

"Οτι οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν καὶ τὸ πνεῦμα προσαπέθηκαν [2] τοῖς χρήμασιν, ὡς Ὀλοφέρνης [3] ὁ τῆς Καππαδοκίας βασιλεὺς καταληπτὸς γε-

νό-

subsequitur in codice locus de Lycisco ineditus.

(1) θουριώδους ed. R.

(2) προσέθηκαν ed. R. Polyb. XIII, 2, τὸ πνεῦμα προσαπέθηκαν τῷ χρυσίῳ.

(3) « Ita Ολ non Oρ scribi vulgo apud Polyb. etiam in fragm. ed. XXXIII. 12. monet Schweighaeuserus. Iustinus et Zonaras scribunt Oρ. Et quidem Stephanus byz. *Haliartum* etiam dictum interdum *Ariartum* tradit. Tum de permutatione *r* cum *l* ego disputavi ad Cic. de rep. I. 5. De Holopherne Zonaras IX. 24. » M. In ὡς Ολ. manum Polybii non agnosco. Fortasse ὧν scribendum, scil. ἀνθρώπων, solemni more. Sed plura consideranda sunt: nam si cum Maio καταληπτὸς intelligis *captus*, falsum est, siquidem Orofernes regno Cappadociae pulsus deinde profu-

gus

νόμενος ἀπώλετο καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν. Ἡμεῖς δὲ συγκεφαλαιωσάμενοι τὴν τούτου κάθοδον, ἐπανάξομεν τὴν διήγησιν ἐπὶ τὴν εἰθισμένην [1] τάξιν, ᾗ χρώμεθα παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν· καὶ γὰρ νῦν ὑπερβάντες τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, προελάβομεν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰ [2] κατὰ τὴν Καππαδοκίαν, διὰ τὸ μηδεμίαν εὔλογον ἔχειν διαίρεσιν τὸν
441 ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπόπλουν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πράγματα κάθοδον τοῦ Ἀριαράθου· διόπερ ἐπάνειμι δηλώσων τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γενόμενα περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς· ἐν οἷς ἴδιον καὶ παράλογον πρᾶγμα συνέβη γενέσθαι περὶ τὴν τῶν Ὠρωπίων πόλιν· ὑπὲρ οὗ τὰ μὲν ἀναδραμόντες, τὰ δὲ προλαβόντες τοῖς χρόνοις συγκεφαλαιωσόμεθα τὴν ὅλην πρᾶξιν, ἵνα μὴ κατὰ μέρος αὐτῆς οὔσης, οὐδ' [3] ὅλως ἐπιφανοῦς, ἐν διῃρημένοις χρόνοις ἀπαγγέλλοντες, εὐτελῆ καὶ ἀσαφῆ ποιῶμεν τὴν διήγησιν· ὅταν γὰρ μόλις τὸ ὅλον ἄξιον ἐπιστάσεως φαίνηται τοῖς ἀκούουσιν, ἦ πού γε τοῖς κατὰ μέρος ἐκ διαστήματος λεγομένοις συμπράξει τις τῶν ἀφιλομαθούντων [4];

Ὅτι

gus adest Demetrio, apud Iustinum XXXV, 1. Posses legere οἷς Ὀλ. *quibus* (divitiis, lucri cupiditati) Orophernes *quum obnoxius factus esset* (cf. Diod. Sic. T. II, p. 588.) ἀπώλετο *corruptus est*, ut in ed. XXXII, 19. — *Orophernes* vera scriptura est: vid. Periz. ad Aelian. II, 41. p. 180, et imprimis Schweigh. ad Polyb. l. l. a Maio.

(1) εἰθεισμένην ed. R.

(2) ταῦτα ed. R. debebat certe ταῦτα τὰ, contra Polybii consuetudinem.

(3) οὐχ ed. R. *quum ne integra quidem illustris sit.*

(4) Miror verbum sine exemplo: exspectabam φιλομαθούντων, quod frequens est in Polybio. Incertus sum, quia videntur non sine consilio opposita ἀκούουσιν — ἀφιλομαθούντων

Ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν [1] ταῖς ἐπιτυχίαις ὡς ἐπίπαν ἄνθρωποι συμφρονοῦσιν· κατὰ δὲ τὰς ἀποτυχίας ἀσχάλλοντες τοῖς πράγμασιν, ἑλκώδεις καὶ δύσκολοι γίνονται πρὸς τοὺς φίλους· ὃ καὶ περὶ τὸν Ὀλοφέρνην συνέβη γενέσθαι, τῶν πραγμάτων αὐτῷ ἀντιπιπτόντων καὶ τῷ Θεοτίμῳ, καὶ μεμφομένων ἀλλήλοις.

Ὅτι οἱ Ῥόδιοι δυσθετούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν, εἰς παραλόγους τινὰς ἐνέπεσον ὁρμὰς καὶ παρασκευὰς, καὶ εἰς παραπλησίαν διάθεσιν ἦλθον τοῖς ἐν ταῖς πολυχρονίοις ἀῤῥωστίαις δυσποτμοῦσι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πολλάκις ἐπειδὰν πάντα ποιοῦν-
τες κατὰ λόγον τῆς θεραπείας [2], καὶ πειθαρχοῦντες τοῖς ἰα- 44a
τροῖς, μὴ δύνωνται τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον προκοπῆς ἅψασθαι, δυσθετούμενοι τοῖς συμβαίνουσιν ἀποδυσπετεῖν ἀναγκάζονται, καί τινες μὲν θύταις καὶ μάντεσι προσέχειν, ἔνιοι δὲ πάσης ἐπῳδῆς καὶ παντὸς περιάμματος [3] πεῖραν λαμβάνειν· ὃ καὶ περὶ τοὺς Ῥοδίους συνέβαινε· πάντων γὰρ αὐτοῖς παρὰ δόξαν
ἀπαντωμένων | » ἠναγκάζοντο παντὶ τῷ λεγομένῳ προσέχειν 31.
καὶ πᾶσαν ἐλπίδα σωματοποιεῖν καὶ προσδέχεσθαι·" καὶ τοῦτ' ἐδόκουν πάσχειν εἰκότως· ὅταν γὰρ μηδὲν ἀνύηται κατὰ λόγον, δέῃ δὲ κατ' ἀνάγκην ἐνεργεῖσθαι τὸ συνεχὲς, ἀνάγκη πεῖραν λαμβάνειν καὶ τῶν παρὰ λόγον· διὸ καὶ Ῥόδιοι ἐμπεσόντες εἰς τοιαύτην διάθεσιν, ἐποίησάν τι τῶν γινομένων·

καὶ

των, quamquam non scribebat eorum causa, qui historiam non curabant.

(1) ἐν abest in ed. R. desiderabat Maius.

(2) τῇ θεραπείᾳ ed. R. Scripsimus id quod sensus et auctoris usus requirunt.

(3) περιόμματος ed. R.

καὶ ὃν ἀπεδοκίμασαν ἄρχοντα, τοῦτον πάλιν εἵλοντο ἄρχοντα, καὶ ἄλλα τινὰ παράλογα.

Ὅτι ὅταν ἅπαξ οἱ πολλοὶ σχῶσιν ὁρμὴν πρὸς τὸ φιλεῖν ἢ μισεῖν τινας ὑπερβαλλόντως, πᾶσα πρόφασις ἱκανὴ γίνεται πρὸς τὸ συντελεῖν τὰς αὐτῶν προθέσεις.

Ἀλλὰ γὰρ ὀκνῶ μή ποτε εἰς τὸ [1] περιφερόμενον ἐμπεσὼν λάθω, πότερον ὁ τὸν τράγον [2] ἀμέλγων ἢ ὁ τὸ κόσκινον ὑπέχων· δοκῶ γὰρ δὴ [3] κἀγὼ πρὸς ὁμολογουμένην ψευδολογίαν ἀκριβολογούμενος, καὶ τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον εἰσφέρων, παραπλήσιόν τι ποιεῖν· διὸ καὶ μάτην τελέως περὶ τούτων λέγω [4], εἰ μή τις καὶ γράφειν ἐνύπνια βούλεται, καὶ θεωρεῖν ἐγρηγορότως ἐνύπνια.

LIB. XXXIV—XXXVII.

443 Ἴσως δέ τινες ἐπιζητήσουσι πῶς ἡμεῖς οὐδὲν ἀγωνίσματι [5] κε-

(1) Om. τὸ ed. R.

(2) Ed. R. τρίγωνα. Intelligitur in hoc dicto ἀφρονέστερος.

(3) μὴ ed. R.

(4) λέγων ed. R.

(5) Ed. R. οὐκ ἐναγωνίσματι. « Cod. ἐν ἀγωνίσματι: nam duo scribi a librario vocabula constat e spiritu primae utriusque vocabuli litterae appicto. Ego tamen unum vocabulum faciendum censui; nam ἐναγωνίζομαι verbum in usu est; quamquam ἐναγώνισμα nondum occurrere in libris videtur. Sensus certe, nec non verbi κεχρήμεθα syntaxis, postulare videntur ἐναγωνίσματι. Sed grammatici iudicent." M. Iudicavimus: nam ἐναγωνίσματι nihili est: ἀγώνισμα, *ostentatio*, oblectatio lectorum, quo modo Polybius III, 31, caussarum expositione sublata, reliquum, inquit, ἀγώνισμα μὲν μάθημα δ' οὐ γίνεται. Adverbii vice fungitur οὐδὲν, ut saepe. Comparetur cum hoc loco Exc. l. XII, supra p. 25, 15, et edd. XXXIV, 1, 5, et alias. De-

κεχρήμεθα, προφερόμενοι τοὺς κατὰ μέρος λόγους, τοιαύτης ὑποθέσεως ἐπειλημμένοι καὶ τηλικαύτης πράξεως, ὅπερ οἱ πλεῖστοι ποιοῦσι τῶν συγγραφέων, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη διατιθέμενοι τοὺς ἐνόντας λόγους; ἐγὼ δὲ διότι μὲν οὐκ ἀποδοκιμάζω τοῦτο τὸ μέρος, ἐν πλείοσι τόποις τῆς ἱστορίας δῆλον πεποίημαι, πολλάκις ἀπηγγελκὼς δημηγορίας καὶ συντάξεις ἀνδρῶν πολιτικῶν· ὅτι δ᾽ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου τοῦτο προαιροῦμαι πράττειν, νῦν ἔσται συμφανές· οὔτε γὰρ ὑπόθεσιν ἐπιφανεστέραν ταύτης εὑρεῖν ῥᾴδιον, οὔτε ὕλην πλείω καὶ παράθεσιν· καὶ μὴν οὐδὲ προχειρότερον ἕτερον ἐμοὶ [1] τῆς τοιαύτης παρασκευῆς· ἀλλ᾽ οὔτε τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν οἶμαι πρέπειν πρὸς πᾶν τὸ προτεθὲν διαβούλιον εὑρεσιλογεῖν [2], καὶ διεξοδικοῖς χρῆσθαι λόγοις, ἀλλ᾽ ἀεὶ τοῖς ἁρμόζουσι πρὸς τὸν ὑποκείμενον καιρόν· οὔτε τοῖς ἱστοριογράφοις ἐμμελετᾷν τοῖς ἀκούουσι, οὐδ᾽ ἐναποδείκνυσθαι τὴν αὑτῶν δύναμιν, ἀλλὰ τὰ [3] κατ᾽ ἀλήθειαν ῥηθέντα, ὅσον οἷόν τε, πολυπρα- 444
γμονήσαντας διασαφεῖν, καὶ τούτων τὰ καιριώτατα καὶ πραγματικώτατα.

Πάλαι δὲ τούτου κεκυρωμένου βεβαίως ἐν ταῖς ἑκάστων | 32.
γνώμαις, καιρὸν ἐζήτουν ἐπιτήδειον καὶ πρόφασιν εὐσχήμονα πρὸς τοὺς ἐκτός· πολὺ γάρ τι [4] τούτου τοῦ μέρους ἐφρόντιζον οἱ

Denique scripsimus ἐπιζητήσουσιν pro ἐπιζητοῦσι. Vid. supra p. 10, n. 3.

(1) ἐμοῦ ed. R.

(2) εὑρησιλογεῖν ed. R.

(3) Addidi τά.

(4) γὰρ δὴ ed. R. mox Ῥωμαῖοι sine articulo. Quod sequitur Demetrii Phalerei dictum, incognitum erat, quantum memini. Unde sumtum sit, quis affirmabit in tanta huius scriptorum multitudine?

οἱ Ῥωμαῖοι, καλῶς φρονοῦντες· ἔνστασις γὰρ πολέμου, κατὰ τὸν Δημήτριον, δικαία μὲν δοκοῦσα εἶναι καὶ τὰ νικήματα ποιεῖ μείζω καὶ τὰς ἀποτεύξεις ἀσφαλεστέρας· ἀσχήμων δὲ καὶ φαύλη, τἀναντία ἐνεργάζεται· διὸ καὶ τότε περὶ τῆς τῶν ἐκτὸς διαλήψεως πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι παρ' ὀλίγον ἀπέστησαν τοῦ πολέμου.

Ὅτι περὶ Καρχηδονίων ὅτε κατεπολέμησαν αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν Ψευδοφίλιππον, κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολλοὶ καὶ παντοῖοι διεφέροντο λόγοι· τὰς μὲν ἀρχὰς περὶ τῶν κατὰ Καρχηδονίους, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν Ψευδοφίλιππον. Τὰ μὲν οὖν περὶ Καρχηδονίους ἀλλοδοξουμένας εἶχε τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς διαλήψεις· ἔνιοι μὲν γὰρ συγκατήνουν τοῖς Ῥωμαίοις, φάσκοντες αὐτοὺς φρονίμως καὶ πραγματικῶς βουλεῦσαι περὶ τὰς δυναστείας· τὸ γὰρ τὸν ἐπικεκρεμαμένον φόβον καὶ τὴν [1] πολλάκις μὲν ἠμφισβητηκυῖαν πρὸς αὐτοὺς πόλιν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας, ἔτι δὲ καὶ νῦν δυναμένην ἀμφισβητῆσαι σὺν καιρῷ, ταύτην ἐπανελομένους βεβαιῶσαι [2] τῇ σφετέρᾳ πατρίδι τὴν ἀρχὴν, νοῦν ἐχόντων εἶναι καὶ μακρὰ βλεπόντων ἀνθρώπων.

445 Ἔνιοι δὲ τούτοις ἀντέλεγον φάσκοντες, ὅτι οὐ ταύτην ἔχοντες [3] τὴν προαίρεσιν κατεκτήσαντο τὴν ἡγεμονίαν· ἀλλὰ [4] κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἐκτρέπεσθαι

σθαι

(1) « Cod. *μήν*. » M.

(2) *ἐβεβαίωσαν* ed. R.

(3) « Cod. habet *οὐ τῆς*. Tum relicto non ita brevis vocabuli spatio, sequitur *τοὺς τὴν προαίρεσιν*. Ego igitur lacunam explevi totidem litteris, locumque persanavi. » M.

(4) *καὶ* ed. R.

σθαι [1] φιλαρχίαν, καὶ βραδύτερον μὲν ἐκείνων ὁρμᾷν, ἥ-
ξειν [2] δ' ἐπὶ τέλος ἐκ τῶν προφαινομένων· πρότερον μὲν
γὰρ πᾶσι πεπολεμηκέναι μέχρι τοῦ κρατῆσαι, καὶ συγχωρῆ-
σαι τοὺς ἀντιταξαμένους ὅτι δεῖ πείθεσθαί σφισι καὶ ποιεῖν
τὸ παραγγελλόμενον· νῦν δὲ προοίμιον μὲν ἐκτεθεῖσθαι τῆς
ἰδίας προαιρέσεως τὰ κατὰ [3] Περσέα, βαστάζοντας [4] ἐκ
ῥιζῶν τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, τετελειωκέναι δὲ κατὰ τὸ
παρὸν διὰ τῆς περὶ Καρχηδονίων διαλήψεως· μηδενὸς γὰρ
ἀνηκέστου γεγονότος ἐξ ἐκείνων, ἀνηκέστως καὶ βαρέως βε-
βουλεῦσθαι περὶ αὐτῶν, πᾶν ἀναδεχομένων καὶ πᾶν ὑπομε-
νόντων ποιήσειν τὸ προσταττόμενον.

Ἕτεροι δὲ καθόλου [5] πολιτικὸν εἶναι τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος
ἔφασαν, καὶ τοῦτο ἴδιον εἶναι, καὶ ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεσθαι
τοὺς Ῥωμαίους, ἐπὶ τῷ | καὶ τοὺς πολεμίους ἁπλῶς καὶ γεν- 35.
ναίως πολεμεῖν, μὴ νυκτεριναῖς ἐπιθέσεσι χρωμένους μήτ' ἐνέ-
δραις, πᾶν δὲ τὸ δι' ἀπάτης ἢ δόλου γινόμενον ἀποδοκιμά-
ζοντας· μόνους δὲ τοὺς ἐκ προδήλου καὶ κατὰ πρόσωπον κιν-
δύνους ὑπολαμβάνοντας αὐτοῖς καθήκειν· νῦν δὲ πάντα περὶ
τοὺς Καρχηδονίους δι' ἀπάτης καὶ δόλου κεχειρικέναι [6], κα-
τὰ

(1) *ἐκτρίβεσθαι* ed. R.

(2) « Cod. *ἔξειν*.» M.

(3) *τοῦ κατὰ — τῶν* M. ed. R.

(4) *βαστάζαντας* ed. R. « Ita Cod.» M. Quippeni? *βαστάζω* Polybio est *tollo*; nisi Maius aliquid significaverit magis reconditum, quam vitiosum *α*: quod ego non assequor.

(5) *καθόλου*, *universe*, ut deinde aliquid excipiatur. In toto hoc fragmento labitur Maius, in laudem Romanorum accipiens. Non dubito autem quin Polybius post *καθόλου* addiderit *μέν*.

(6) Ed. R *ἦν δὲ πάντα — κεχειρημένα*. Procedit oratio obliqua: *νῦν δὲ* oppositum est priori *καθόλου*, vel potius *καθόλου μέν*.

τὰ βραχὺ τὸ μὲν προτείνοντας, τὸ δ' ἐπικρυπτομένους, ἕως οὗ παρείλοντο [1] πάσας τὰς ἐλπίδας τοῦ βοηθεῖν αὐτοῖς τοὺς συμμάχους· τοῦτο δὲ μοναρχικῆς πραγματοποιΐας οἰκεῖον εἶναι μᾶλλον ἢ πολιτικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς αἱρέσεως, καὶ προσεοικὸς ἀθετήματι [2] καὶ παρασπονδήμασι κατὰ τὸν ὀρθὸν λό-
446 γον. Ἦσαν δέ τινες οἱ καὶ τούτοις ἀντιλέγοντες· εἰ μὲν γὰρ, πρὶν ἢ δοῦναι τοὺς Καρχηδονίους τὴν ἐπιτροπὴν αὐτῶν, οὕτως ἐχείριζον τὰ πράγματα, κατὰ βραχὺ τὰ μὲν προτείνοντες, τὰ δὲ παραγυμνοῦντες [3], εἰκότως ἂν αὐτοὺς ἐνόχους φαίνεσθαι τοῖς ἐγκαλουμένοις· εἰ δὲ δόντων αὐτῶν τῶν Καρχηδονίων τὴν ἐπιτροπὴν, ὥστε βουλεύεσθαι Ῥωμαίους ὅ τί ποτε φαίνοιτο περὶ αὐτῶν, οὕτω λαβόντες τὴν ἐξουσίαν ᾧ ποτε δοκεῖ [4] σφισι τὸ κριθὲν ἐπιτάττειν . . . ουκ . . . γενόμενον ἀσεβήματι παραπλήσιον . . . . . . παρασπονδήματι μικροῦ εἶχ . . . μήματι τὸ παρα . . . τριων . . . . . ἐγ-

(1) παρείλαντο ed. R.

(2) Videtur corrig. ἀσεβήματι, propter sequentis sententiae rationem, in qua ἀσεβήματος et παρασπονδήματος crimen diluitur. In his autem substantivis numerus aequandus.

(3) παραγυμνοῦντες, *aversam rei partem ostendentes, itaque decipientes.*

(4) Pertinent haec ad Carthaginenses, non ad quemvis alium populum. Itaque verum arbitror, ὁπότε δοκοῖ σφισι. Caeterum non admodum difficilis esset divinatio, in resarciendis huius fragmenti damnis collocanda: v. c. initio ἐπιτάττειν, ἐχείριζον τὰ πράγματα, οὐκ εἶναι τὸ γενόμενον etc. non longe aberrabit, et in postremis, ὧν οὐδενὶ κατὰ τὸ παρόν. Sensus perspicitur: probant enim hi, qui Romanorum causam agebant, illos neque ἀσεβήματος neque παρασπονδήματος erga Carthaginenses reos esse, definiturque ab eis utrumque crimen.

ἔγκλημα . . . τὸ γενόμενον ὑπὸ Ῥωμαίων· ἀσέβημα μὲν γὰρ εἶναι τὸ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἁμαρτάνειν· παρασπόνδημα δὲ παρὰ τὰς ἐνόρκους [1] καὶ τὰς ἐγγράπτους ὁμολογίας πρὸς τὸν . . . τοὺς ἐθισμοὺς ἐπιτελοῦμεν . . . ὧν οὐδὲν . . . τὸ παρὸν ἐνόχους εἶναι Ῥωμαίους· οὐ γὰρ εἰς τοὺς θεοὺς οὐδ' εἰς τοὺς γονεῖς οὐδ' εἰς τοὺς τεθνηκότας ἐξαμαρτάνειν, οὐδὲ μὴν ὅρκους οὐδὲ συνθήκας παραβαίνειν· τὸ δ' ἐναντίον αὐτοὺς ἐγκαλεῖν τοῖς Καρχηδονίοις ὅτι παραβεβήκασι· καὶ μὴν [2] οὐδὲ νόμους οὐδ' ἐθισμοὺς οὐδὲ τὴν ἀκεραίαν πίστιν [3] ἀθετεῖν· λαβόντας γὰρ τὴν ἐπιτροπὴν παρ' ἑκόντων ὅ βούλοιντο πράττειν, οὐ πειθαρχούντων τοῖς παραγγελλομένοις, | οὕτως αὐτοῖς προσάγειν [4] τὴν ἀνάγκην· 36.
περὶ μὲν οὖν Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων ταῦτ' ἐλέγετο.

Περὶ δὲ τοῦ Ψευδοφιλίππου τὸ μὲν πρῶτον οὐδ' ἀνεκτὸς ὁ λόγος ἐφαίνετο· πάρεστί τις ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν ἀεροπετὴς Φίλιππος, καταφρονήσας οὐ μόνον Μακεδόνων ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίων, οὐδεμίαν ἀφορμὴν εὔλογον ἔχων πρὸς τὴν ἐπιβολήν· ἅτε γινωσκομένου τοῦ κατ' ἀλήθειαν Φιλίππου, διότι σχεδὸν ὀκτωκαίδεκα γεγονὼς ἐτῶν μετήλλαξε τὸν βίον ἐν Ἄλβᾳ τῆς 417
Ἰταλίας, δυσὶν ἔτεσιν ὕστερον μετ' [5] αὐτοῦ τοῦ Περσέως·

με-

(1) « Cod. videtur habere ἐνοίκους.» M. τὰς ἐν. ed. R.

(2) καὶ μὲν ed R.

(3) Ed. R. καρδίαν πιστόν. Sic in Cod. legisse se testatur Maius, et interpretationem prudenter omittit. Nostram correctionem, utique necessariam, firmat usus Polybianus. Sensus: *neque illibatam adhucdum fidem fallere.*

(4) προάγειν ed. R.

(5) μετ' delendum videtur.

μετὰ δὲ μῆνας τρεῖς. ἡ δ' προσπεσούσης φήμης διότι νενίκηκε μάχῃ τοὺς Μακεδόνας πέραν τοῦ Στρυμόνος κατὰ τὴν Ὀδομαντικὴν [1], τινὲς μὲν ἀπεδέχοντο [2] τὸν λόγον, οἱ δὲ πλείους ἀκμὴν ἠπίστουν· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν ἅμα τοῦ λόγου προσπεσόντος ὅτι νικᾷ μάχῃ τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ τάδε τοῦ Στρυμόνος, καὶ πάσης Μακεδονίας κρατεῖ, καὶ Θετταλῶν γράμματα καὶ πρεσβευτὰς πεμψάντων πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ παρακαλεσάντων βοηθεῖν σφισι κατὰ τοὺς [3] περὶ αὐτοὺς ὑπάρχοντας κινδύνους, θαυμαστὸν ἐφάνη καὶ παράδοξον τὸ [4] γεγονός· οὐδεμία γὰρ οὔτε πιθανότης οὔτ' εὔλογον προὐφαίνετο περὶ τοῦ συμβεβηκότος· τοιαῦται μὲν οὖν περὶ τούτων ἦσαν διαθέσεις.

Ὅτι προσπεσόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον γραμμάτων [5] τοῖς Ἀχαιοῖς παρὰ τοῦ Μανιλίου, διότι καλῶς ποιήσουσι Πολύβιον τὸν Μεγαλοπολίτην ἐκπέμψοντες μετὰ σπουδῆς εἰς Λιλυβαῖον, ὡς χρείας οὔσης αὐτοῦ δημοσίων ἕνεκεν πραγμάτων, ἔδοξε τοῖς Ἀχαιοῖς ἐκπέμπειν ἀκολούθως τοῖς ὑπὸ τοῦ ὑπάτου γεγραμμένοις· ἡμεῖς δὲ νομίζοντες ἑαυτοῖς καθήκειν κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸ πειθαρχεῖν Ῥωμαίοις, καὶ [6] πάντα τἄλλα πάρεργα [θέσθαι], τῆς θερείας ἀρχομένης ἐξεπλεύσαμεν. Ἀφικόμενοι δ' εἰς Κέρκυραν καὶ καταλαβόντες

(1) Ed. R. τὴν ὀδομαντικὴν, sine κατά. « Ita evidenter codex » M. Sed facile erat restituere regionem Thraciae.

(2) ἀπέσχοντο ed. R.

(3) καὶ pro κατὰ τοὺς ed. R.

(4) Abest τὸ ab ed. R.

(5) πραγμάτων ed. R. solemni permutatione.

(6) Inserui καί: sequens θέσθαι recte supplevit Maius.

τες αὖθις γράμματα παρὰ τῶν ὑπάτων προσπεπτωκότα τοῖς
Κερκυραίοις, ἐν οἷς διέταξαν [1], ὅτι τοὺς ὁμήρους ἤδη πα-
ραδεδώκασιν αὐτοῖς οἱ Καρχηδόνιοι, πάντες [2] ἕτοιμοι δ' εἰσὶν 448
αὐτοῖς πειθαρχεῖν, νομίσαντες δὲ [3] λελῦσθαι τὸν πόλεμον
καὶ μηκέτι χρείαν ἡμῶν εἶναι μηδεμίαν, αὖθις ἀπεπλεύσα-
μεν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν ἐὰν ποτὲ μὲν τῷ κυρίῳ σημαίνω-
μεν αὐτοὺς ὀνόματι, | ποτὲ δὲ ταῖς κοιναῖς ἐμφάσεσιν· οἷον 97.
οὕτως, ἐμοῦ δὲ ταῦτ' εἰπόντος· καὶ πάλιν, ἡμῶν
δὲ συγκαταθεμένων· ἐπὶ πολὺ γὰρ [4] ἐμπεπλεγμένων
ἡμῶν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μελλούσας ἱστορεῖσθαι πράξεις,
ἀναγκαῖόν ἐστι μεταλαμβάνειν τὰς περὶ αὐτῶν σημασίας,
ἵνα μήτε τοὔνομα συνεχῶς προφερόμενοι προσκόπτωμεν [5] ταυ-
τολογοῦντες, μήτε πάλιν ἐμοῦ καὶ δι' ἐμὲ παρ' ἕκαστον
λέγοντες λάθωμεν εἰς φορτικὴν διάθεσιν ἐμπίπτοντες, ἀλλὰ
συγχρώμενοι τοῖς τοιούτοις [6] καὶ μεταλαμβάνοντες ἀεὶ τὸ τῷ
καιρῷ πρέπον, ἐφ' ὅσον οἷόν τε διαφεύγοντες [7] τὸ λίαν ἐπα-
χθὲς

(1) Valde suspecta, quoniam διατάττειν sensu *scribendi*, *exponendi*, Polybius nec umquam usurpat, neque usurpare poterat. Incertus sum, sitne vulnus in codice, an ipse Maius suae editioni inflixerit. Nam sic scribi debuit: Κερκυραίοις, διότι, οὓς διέταξαν ὁμήρους, ἤδη κ. τ. λ. Διατάττειν Polybio interdum est imperare: V, 4, ἧκον παρ' Ἠπειρωτῶν — οἱ διαταχθέντες (a Philippo) σύμμαχοι.

(2) Aut πάντας scribe, ut referatur ad ὁμήρους, aut πάντως δ' ἕτοιμοι.

(3) Saepe apud Polybium δὲ est in apodosi; hic tamen malim ἤδη.

(4) μὲν pro γὰρ ed. R.

(5) προσκόπτομεν ed. R.

(6) τοῖς τούτοις ed. R.

(7) An διαφεύγωμεν?

χθὲς τῆς περὶ αὐτῶν λαλιᾶς· ἐπειδὴ φύσει μὲν ἀπρόσδεκτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἀναγκαῖος δ' ὑπάρχει πολλάκις, ὅταν μὴ δυνατὸν ἄλλως ᾖ δηλῶσαι τὸ προκείμενον· γέγονε δέ τι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἡμῖν οἷα ἐκ ταὐτομάτου συνέργημα, τὸ μηδένα μέχρι γε τῶν καθ' ἡμᾶς καιρῶν ταὐτὸν ἡμῖν ὄνομα κεκληρονομηκέναι κυρίως, ὅσον γε ἡμᾶς εἰδέναι.

"Οτι κατά τι σύμπτωμα τῶν μὲν τοῦ Καλλικράτους εἰκόνων εἰσφερομένων κατὰ σκότος, τῶν δὲ τοῦ Λυκόρτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκφερομένων εἰς τὸ φῶς κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν [1], πάντας ἠνάγκαζε τὸ γινόμενον ἐπιφθέγγεσθαι, διό-

(1) Post Lycortae mortem huius statuae a Callicrate sublatae videntur, et in nescio quem angulum abiectae; mortui deinceps Callicratis statuas, quas ipse sibi loco Lycortaearum posuisset, subversas esse a populo, et retrusas in easdem tenebras, imaginibus Lycortae pristinam sedem cessisse. Ipsa haec fortunae conversio satis admonebat de sua inconstantia: quam ob rem ab aliis doceri velim quid *σύμπτωμα* illud diei et noctis habuerit, quo tantopere percellere homines posset. Verum haec in compendii obscuritatem redacta sunt ab excerptore, ad *γνώμην* festinante, ideoque incertissima emendatio est: cf. supra p. 14 et 48. E sequentibus *μηδέποτε τοῖς καιροῖς ὑπερηφάνως ἔχειν κατὰ τῶν πέλας*, me non expedio. Οἱ *καιροὶ* non sunt *res prosperae*; quam interpretationem Maius praestabit. A Polybio semper ita vocantur *pericula*, *res dubiae*; sed fac *res prosperas* vel omnino *tempora* significari, tamen aliquid desideratur, ut *νομοθετήματα* et *νομοθετήσαντες*, quae deinde commemorantur, aptum locum habeant. Sententia postulabat, *μηδέποτ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς*. Plura non disputabo de hoc loco, quandoquidem eum pertractandum suscepit Hamakerus meus, a me consultus: quidquid dederit, in fine huius libri describetur.

διότι δεῖ μηδέποτε τοῖς καιροῖς ὑπερηφάνως ἔχειν κατὰ τῶν 449
πέλας, εἰδότα διότι καὶ λίαν τοῦτ' ἔστιν ἴδιον ἐπίτηδες τῆς τύχης, τὸ τοῖς αὐτῶν ἐπινοήμασι καὶ νομοθετήμασιν ἐξ ὑποστροφῆς αὐτοὺς ὑποβάλλειν τοὺς νομοθετήσαντας.

Ὅτι αὐτὸ τὸ φύσει φιλόκαινον τῶν ἀνθρώπων ἱκανόν ἐστι πρὸς πᾶσαν μεταβολήν.

Ὅτι Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν πρεσβευτὰς τοὺς ἐπιληψομένους τῆς ὁρμῆς τῆς τοῦ Νικομήδους [1], καὶ κωλύσοντας τὸν Ἄτταλον πολεμεῖν τῷ Προυσίᾳ· καὶ κατεστάθησαν Μάρκος Λικίννιος, ἄνθρωπος ποδαγρικὸς καὶ τελέως [2] ἀδύνατος τοῖς ποσὶν, καὶ μετὰ τούτου [3] Αὖλος Μαγκῖνος [4], ὃς κεραμίδος εἰς τὴν κεφαλὴν ἐμπεσούσης αὐτῷ, τηλικαύτας καὶ τοσαύτας οὐλὰς εἶχε διὰ τῆς κεφαλῆς, ὥστε θαυμαστὸν εἶναι πῶς ἐσώθη, καὶ Λεύκιος Μαλλιολέων [5], ὃς πάντων ἐδόκει Ῥωμαίων ἀναισθητότατος ὑπάρχειν. Τῆς δὲ πράξεως προσδεομένης τάχους καὶ τόλμης, ἐδόκουν ἀφυέστατοι πρὸς τὴν χρείαν εἶναι ταύτην οἱ καθιστάμενοι· διὸ καί φασι Μάρκον Πόρκιον, τὸν Κάτωνα προσαγορευόμενον, εἰπεῖν | ἐν συγκλήτῳ, διότι συμβήσεται 98.
μὴ μόνον ἀπολειπόμενον [6] φθάσαι τὸν Προυσίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν

(1) « Cod. Λυκομήδους. Sed recte infra Νικ.» M.

(2) τελετῶς ed. R. poterat etiam τελείως.

(3) « Cod. τούτων.» M.

(4) Μακίνιος ed. R. Verum restituit Dindorf. ad Diod. Ex. Vat XXXII, 6.

(5) Non satis liquet mihi de graeca scriptura nominis Malleoli.

(6) *Prius superatum iri a Nicomede et Attalo.* Sed mihi quidem displicet verbum ἀπολειπόμενον, non satis aculeato ioco. Cf. Appian. Mithr. c. 6. Plut. in Catone, p. 341 A. In ed. R. est σφάσαι.

τὸν Νικομήδην γηράσαντα ἐν τῇ βασιλείᾳ· πῶς γὰρ οἷόν τε καταταχῆσαι; πῶς δὲ καταταχήσαντας ἀνύσασθαι τὴν πρεσβείαν, μήτε πόδας μήτε κεφαλὴν μήτε καρδίαν ἔχοντας.

Ἐγὼ δὲ, φησὶν ὁ Πολύβιος, ἐπιτιμῶν τοῖς τὴν τύχην καὶ τὴν εἱμαρμένην ἐγγράφουσιν ἐπί τε κοινὰς πράξεις καὶ
450 τὰς κατ' ἰδίαν περιπετείας [1], νῦν βούλομαι περὶ τούτου τοῦ μέρους διαστείλασθαι, καθόσον ὁ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ἐπιδέχεται τρόπος. Ὧν μὲν ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τὰς αἰτίας καταλαβεῖν ἄνθρωπον ὄντα [2], περὶ τούτων ἴσως ἄν τις ἀπορῶν ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἀναφορὰν ποιοῖτο καὶ τὴν τύχην, οἷον ὄμβρων καὶ ὑετῶν δεξιῶν [3] ἐπιφορὰ συνεχής· ἢ τἀναντία πάλιν αὐχμῶν καὶ πάγων, καὶ διὰ ταῦτα φθορὰ καρπῶν· ὁμοίως λοιμικαὶ διαθέσεις συνεχεῖς, (καὶ) ἄλλα παραπλήσια τούτοις, ὧν οὐκ εὐμαρὲς τὴν αἰτίαν εὑρεῖν. διόπερ εἰκότως περὶ τῶν τοιούτων ἀκολουθοῦντες ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις,

(1) « In codice heic mendose obtruditur ἐπιδέχεται τρόπος, quae verba suo in loco infra occurrunt.» M.

(2) Ed. R. ὧν μὲν ἡμῖν — ὄντα. « Ita Cod. Sed pervelim ἀνθρώποις οὖσι, vel ἀνθρώπῳ ὄντι.» M. — ἡμῖν natum est ex μέν: itaque delevimus.

(3) Maius vertit: *pluviarumque felicium perpetuam vicissitudinem.* Sic facile expeditur difficultas; nam συνεχὴς est *continuus sine intermissione*, neque Polybius felicitatem aliquam commemorat, sed calamitatem deprecandam. Quodsi in bonam partem accipiendum epitheton est, ut intelligatur bonum quid, nimis se profundendo noxium, sit δεξιὸς, *bonus*, *pulcher*, quo sensu fortasse Cydnus dicitur δεξιώτατος fluminum Dioni Chr. p. 394 C. In Polybio tamen exspectasses ὑετῶν ῥοθίων. Caeterum loci compositio displicet: nam genitivi αὐχμῶν καὶ πάγων unde pendeant, difficile dictu est.

ξαις, διὰ τὴν ἀπορίαν ἱκετεύσαντες καὶ θύσαντες ἐξιλασκόμενοι τὸ θεῖον, πέμπομεν ἐρησόμενοι τοὺς θεοὺς, τί ποτ' ἂν [1] λέγουσιν ἢ πράττουσιν ἡμῖν ἄμεινον εἴη καὶ γένοιτο παῦλα τῶν ἐνεστώτων κακῶν· τῶν δ' ἀδυνάτων ἐστὶ τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἣν ἐγένετο συμβαῖνον.

Ὅτι [2] μοι δοκεῖ τῶν τοιούτων δεῖν ἐπὶ τὸ θεῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀναφοράν· λέγω δὲ οἷον, οὕτως [3] ἐπέσχεν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἀπαιδία καὶ συλλήβδην ὀλιγανθρωπία, δι' ἣν αἵ τε πόλεις ἐξηρημώθησαν, καὶ ἀφορίαν

(1) Ed. R. pro *τί ποτ' ἂν* habet *ὅτι ταῦτα*. Fidenter restitui formulam, infra recurrentem, in oraculis solemnem ab Aeschylo inde, Prom. Vinct. 663. Paulo ante Maius bene *ἐρησόμενοι* scripsit pro *εὑρ.*

(2) « Cod. *μοί*. Verum tamen sensus postulat *μή*. » M. quod graecum non esset; sed partem aliquam veri suspicatus est Maius, qui vereor ne ipse huius mali auctor sit. Nam quod ab *ὅτι μοι δοκεῖ* novum caput suum duodecimum orditur, una serie cum praecedentis fine comprehendendum arbitror. Is finis, *τῶν δ' ἀδυνάτων — συμβαῖνον*, absurdus est inanisque repetitio eorum, quae Polybius ante dixerat: desiderantur autem, quae respondeant praegressis, *ὧν μὲν ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τὰς αἰτίας καταλαβεῖν*. Reperta sunt, modo corrupta emendentur, socienturque quae male disiuncta sunt, ita: *ὧν δὲ δυνατόν ἐστι τὴν αἰτίαν εὑρεῖν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἣν ἐγένετο συμβαίνοντα* (vel potius *τὸ συμβαῖνον*) *οὔ μοι δοκεῖ τῶν τοιούτων δεῖν ἐπὶ τὸ θεῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀναφοράν*.

(3) Quid *οὕτως* velit ignoro: in formula est *λέγω δὲ οἷον*, velut infra fragm. 2°. l. XXXIX, *λέγω δὲ οἷον, ἐπειδάν*. Nolim redundantiae tribuere, quae ratio est in illo recentiorum *οἷον ὡς*: nec *temere* significat, nec *aliquando*, quod in quotidiano sermone usurpabatur; nec denique correctio *ὄντως* mihi commendatur: iudicent alii.

ρίαν εἶναι συνέβαινε, καίπερ οὔτε πολέμων συνεχῶν ἐσχηκότων ἡμᾶς, οὔτε λοιμικῶν περιστάσεων. Εἴ τις οὖν περὶ τούτου συνεβούλευσεν εἰς θεοὺς πέμπειν ἐρησομένους, τί ποτ' ἂν ἢ λέγοντες ἢ πράττοντες πλείονες γινοίμεθα καὶ κάλλιον οἰ-
451 69. κοῖμεν [1] τὰς πόλεις, ἆρ' οὐ * [2] ἂν ἐφαίνετο, τῆς αἰτίας προφανοῦς ὑπαρχούσης καὶ τῆς διορθώσεως ἐν ἡμῖν κειμένης; τῶν γὰρ ἀνθρώπων εἰς ἀλεξικακίαν καὶ φιλαπημοσύνην [3] ἔτι δὲ ῥαθυμίαν ἐκτετραμμένων, καὶ μὴ βουλομένων μήτε ἀναγάμως [4] τὰ γενόμενα τέκνα τρέφειν, ἀλλὰ μόλις ἓν τῶν πλείστων ἢ δύω, χάριν τοῦ πλουσίους | τούτους καταλιπεῖν καὶ σπαταλῶντας θρέψαι, ταχέως ἔλαθε τὸ κακὸν αὐξηθέν· καὶ γὰρ ἑνὸς ὄντος ἢ δυεῖν, τούτων τὸν μὲν πόλεμος ἢ νόσος ἐνστᾶ-

σα

(1) γινόμεθα — οἰκοίημεν ed. R.

(2) ἆρ' οὐ [καθαρὸν] ἂν ed. R. Maianum καθαρὸν delevi, aliquid magis purum requirens, *stultitiae*, *stoliditatis* vocabulum: ἐφαίνετο sanum est, nec propter ἂν tentandum. Sed quid Maio ineptum illud καθαρὸν suppeditavit, praeter simulacrum quoddam veritatis, isti voci simillimum? nihil credo: itaque huic simul et Polybio subveniam, sic corrigens, ἆρ' οὐκ ἀθύρων ἂν ἐφαίνετο; *annon iocari videretur*, vel *visus esset?* opposita sunt παίζειν et σπουδάζειν, et grammatici in glossis habent ἀθύρων, παίζων. Sequior aetas admisit potestatem impropriam: Dio Cass. LXIII, 26, de Nerone senatoribus illudente, τοιαῦτα, inquit, καὶ τότε ἤθυρε. Ridet autem Polybius hunc abusum rerum divinarum eodem modo quo Socrates Rhodius ἀθύρματα Διονυσιακὰ, apud Athen. IV, p. 148 C. Recipere nolui, quod essent fortasse qui mallent, ἆρ' οὐ καὶ μωρὸς ἂν ἐφαίνετο.

(3) ἀλεξανεμίαν καὶ φιλατρημοσύνην ed. R. at neque terrores nec venti evitabantur, sed labores et molestiae.

(4) An ἀγάμως?

σα παρείλετο [1], δῆλον ὡς ἀνάγκη καταλείπεσθαι [2] τὰς οἰκήσεις ἐρήμους· καὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν μελιττῶν τὰ σμήνη, τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ βραχὺ τὰς πόλεις ἀπορουμένας ἀδυνατεῖν· ὑπὲρ ὧν οὐδὲ χρεία παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι, πῶς ἂν ἀπολυθείημεν τῆς τοσαύτης βλάβης· ὁ γὰρ τυχὼν τῶν ἀνθρώπων ἐρεῖ διότι [3] μάλιστα μὲν αὐτοὶ δι' αὑτῶν, μεταθέμενοι τὸν ζῆλον· εἰ δὲ μὴ, νόμους γράψαντες ἵνα τρέφηται [4] τὰ γεινόμενα· περὶ τούτων οὔτε μάντεων οὔτε τερατειῶν [5] χρεία· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος· ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἐφ' ὧν ἀλήπτους ἢ δυσλήπτους εἶναι τὰς αἰτίας συμβαίνει ὑπερ[βαί]νειν [6]· ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ περὶ Μακεδόνας γεγενημένον. Μακεδόνες μὲν γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων πολλῶν καὶ μεγάλων ἐτετεύχεισαν φιλανθρωπιῶν [7], κοινῇ . . ἀπολυθέντων τῶν ἀρχικῶν ἐπιταγμάτων, ἐφόσον καὶ μεταλαβόντες ἀπὸ δουλείας ὁμολογουμένως ἐλευθερίαν· ἰδίᾳ δὲ [8] . . δυσ-

(1) Manca oratio: scriptum fuit, *ὅτε τούτων τὸν μὲν πόλεμος, τὴν δὲ νόσος κ. τ. λ.* vel similiter. Potuit etiam excidisse *alter patriam reliquit*, quae suspicio oritur e sequenti apum comparatione: alvearia enim tum interitu apum tum migratione deseruntur.

(2) *καταλίπεσθαι* ed. R.

(3) Ed. R. *διὰ τί* pro *διότι*.

(4) *στρέφηται* ed. R.

(5) *τερατιῶν* ed. R.

(6) Haec vehementer turbata sunt, neque postremum *ὑπερ[βαί]νειν* expedio. Melius procedent, si verba *ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος* collocantur post *τρέφηται τὰ γεινόμενα*, deleturque *ὑπερβαίνειν*, quod unde ortum sit affirmare nequeo: affirmarem, si constaret librarios aliquando margini adscripsisse *ὑπερβαίνει*, ubi sententia aliqua alterius contiguae locum praecepisset. Tamen ne sic quidem oratio multo concinnior evadit.

(7) *φιλανθρωπειῶν* ed. R. Tum leg. *κοινῇ μὲν ἀπολυθέντες*.

(8) « Reliqua paginae hu-

ius

δυσμενείας μὲν ἢ βλάβης . . ὑπὸ δὲ τοῦ ψευδοῦς . . ται
παρὰ τοῦ Ψευδοφιλίππου τῶν εἰς αὐτοὺς παρανομημάτων· οἱ
69 δὲ τὸ . . πολλῶν τε μετὰ | μὲν τοῦ Δημητρίου, καὶ πά-
λιν μετὰ Περσέως, μαχόμενοι πρὸς Ῥωμαίους ἡττήθησαν·
ἀνδρὶ στυγνῷ συναγωνιζόμενοι, περὶ τῆς τούτου βασιλείας
ἀνδραγαθήσαντες ἐνίκησαν Ῥωμαίους· ἐξ ὧν τίς οὐκ ἂν δια-
πορήσειεν ἐπὶ τῷ συμβάντι; τὴν γὰρ αἰτίαν εὑρεῖν τούτων
452 δυσχερές· διόπερ ἄν τις ἐπὶ τοιούτων διαθέσεων δαιμονοβλά-
βειαν εἴποι τὸ γεγονὸς, καὶ μῆνιν ἐκ θεῶν ἅπασι Μακεδόσιν
ἀπηντῆσθαι· δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν λέγεσθαι μελλόντων.

LIB. XXXVIII.

Ὅτι ἡ λη' βίβλος περιέχει τὴν συντέλειαν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀτυχίας. Καίπερ [1] γὰρ τῆς Ἑλλάδος καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος πλεονάκις ἐπταικυίας, ὅμως οὐδ' ὁποίῳ [2] ἄν τις τῶν προτέρων ἐλαττωμάτων οἰκειότερον ἐφαρμόζοι [3] τὸ τῆς ἀτυχίας ὄνομα καὶ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὡς τοῖς κατ [4] . . . γεγονόσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ [δι' ὧν] [5] ἔπαθον, ἐλεήσειέ τις ἂν τοὺς Ἕλληνας· ἔτι δὲ μᾶλλον [αὐτοὺς] [6] ἠτυχηκέναι νομίσειε, πυθόμενος περὶ ἑκάστων [7] τὰς ἀληθείας· δοκοῦντος γοῦν με-

jus pars dimidia legi nequit in oblitterato codice." M.

(1) καὶ περὶ γὰρ ed. R.

(2) οὐδὲ ποῖος ed. R.

(3) ἐφάρμοστον ed. R.

(4) Supplendum videtur καθ' ἡμᾶς.

(5) Lacuna est in ed. R. ubi nos scripsimus δι' ὧν. Tum correximus vitiosum ἐλεήσῃ.

(6) εἰ δὲ μᾶλλον . . . . ἠτυχηκέναι ed. R.

(7) πειθόμενος περὶ ἑκάστας ed. R.

μεγίστου [1] πάθους γεγονέναι τοῦ [2] περὶ τοὺς Καρχηδονίους, οὐκ ἔλαττον ἄν τις θήσαιτο, κατὰ δέ τι μεῖζον, τὸ περὶ τὴν Ἑλλάδα τότε συμβάν· οἱ μὲν γὰρ τόπον ἔσχατον ἀπολογίας [3] πρὸς τοὺς ἐπιγινομένους περὶ σφῶν ἀπέλιπον [4], οὗτοι δὲ οὐδὲ ἀφορμὴν εὔλογον ἔδοσαν [5] τοῖς βουλομένοις σφίσι βοηθεῖν ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων· οἱ Καρχηδόνιοι μὲν ἅμα ταῖς περιπετείαις ἄρδην ἀφανισθέντες, ἀνεπαίσθητοι τῶν σφετέρων εἰς τὸ μέλλον ἐγένοντο συμπτωμάτων, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφορῶντες τὰς [6] αὑτῶν ἀτυχίας, παισὶ παίδων παραδόσιμον ἐποίησαν τὴν ἀκληρίαν· ὥστε [7] καθόσον τοὺς ζῶντας μετὰ τιμωρίας ἐλεεινοτέρους νομίζομεν τῶν ἐν τοῖς [8] δεινοῖς ἐκλει- 453
πόντων τὸν βίον, κατὰ τοσοῦτο [9] καὶ τὰς τότε περιπετείας τῶν Ἑλλήνων ἐλεεινοτέρας νομιστέον τῶν συμβάντων Καρχηδονίοις, ἐὰν μή τις ἀφροντίστως τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ καλοῦ, πρὸς δὲ τὸ [10] συμφέρον ἀποβλέπων, ποιῇ [11] τὴν ἀπόφασιν· ὅτι δ' ἐστὶ τὸ νῦν εἰρημένον ὑφ' ἡμῶν ἀληθὲς, εἴποι τις ἂν ὑπομνησθεὶς καὶ παραθεὶς [12] τὰς δοκούσας μεγίστας συμφορὰς γεγονέναι κατὰ τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὰ νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα.

Μέ-

(1) pro μεγίστου ed. R. μέχρι τοῦ.

(2) τὸ ed. R.

(3) τὸ πᾶν ἔσχατον ἀπολογίαν τε. ed. R. Polyb. XXX, 8: ὥστε παρὰ τοῖς ἐπιγιγνομένοις μηδ' ἔσχατον ἐλέῳ καὶ συγγνώμῃ τόπον καταλιπεῖν.

(4) ἀπέλειπον ed. R.

(5) οὗτοι οὐδὲ ἀφορμὴν οὐδὲ λόγον ἔδοσαν. Tritum est Polybio εὔλογος ἀφορμή.

(6) Addidi τάς.

(7) ὡς ed. R.

(8) τούτοις ed. R.

(9) τοσούτου ed. R.

(10) πρὸς τόδε τὸ ed. R.

(11) ποιεῖ ed. R.

(12) παρὰ pro παραθεὶς ed. R.

Μέγιστον ἡ τύχη δοκεῖ φόβον ἐπιστῆσαι τοῖς Ἕλλησι κα-
71. τὰ | τὴν Ξέρξου διάβασιν εἰς τὴν Εὐρώπην· τότε γὰρ ἐκιν-
δύνευσαν μὲν πάντες [1], ἔπταισαν δὲ τελέως ὀλίγιστοι, μάλι-
στα δὲ τούτων Ἀθηναῖοι· προειδόμενοι γὰρ ἐμφρόνως τὸ
μέλλον, ἐξέλιπον [2] τὴν πατρίδα μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν.
Βλάβην μὲν οὖν ὁ καιρὸς αὐτοῖς ἐπήνεγκε· κύριοι γὰρ γενη-
θέντες οἱ βάρβαροι, πικρῶς διέφθειραν τὰς Ἀθήνας· οὐ μὴν
ὄνειδος οὐδ᾽ αἰσχύνην, τὸ δ᾽ ἐναντίον εὔκλειαν παρὰ πᾶσι
τοῖς ἀνθρώποις τὴν μεγίστην ἀπήνεγκαν [3], ὅτι πάντα ἐν
ἐλάσσονι θέμενοι, τῆς αὐτῆς τύχης εἵλοντο [4] κοινωνεῖν τοῖς
ἄλλοις Ἕλλησι· τοιγαροῦν καλῇ χρησάμενοι προαιρέσει, πα-
ρὰ πόδας οὐ μόνον ἀνεκτήσαντο τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἑαυ-
τῶν χώραν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἡγε-
μονίας μετ᾽ ὀλίγον ἠμφισβήτουν πρὸς Λακεδαιμονίους· με-
τὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὑπὸ Σπαρτιατῶν καταπολεμηθέντες εἰς
τοῦτ᾽ ἀνάγκης ἦλθον, ὥστε καθελεῖν τὰ τείχη τῆς αὐτῶν
πατρίδος· ἀλλὰ καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίων οὐκ . . . ἄν τις
εἶναι φήσει τοὔγκλημα· διότι βαρύτερον ἐχρήσαντο τῇ . . .
τῆς ἐξουσίας Σπαρτιαταὶ . . τῶν Ἑλλήνων . . ἀποστάν-
454 τες . . ὅτι δὴ τοῦτ᾽ αἰσχρὸν εἰπεῖν . . ἀτυχήματα δ᾽ οὐ-
δαμῶς ῥη . . Μαντινεῖς . . σαν ἐκλιπεῖν τὴν πατρίδα . .
καὶ διασωθέντες οἰκῆσαι κατὰ κώμας· ἀλλὰ πάντες . . οὐ
τὴν

(1) ἐκινδυνεύσαμεν πάντες ed. R.
(2) ἐξέλειπον ed. R.
(3) ἀπένηγκαν ed. R.
(4) εἵλαντο ed. R. ut supra p. 98, 2, παρείλαντο: vid. Buttm. Gr. gr. §. 96, p. 417. Sed hanc formam aliquoties veteribus obtrusam puto a librariis.

τὴν τῶν Μαντινέων ἀβουλίαν . . νειδίζον . . . ὡς ἄδικα καὶ δεινὰ πεπονθότων . . | ταύτην οὐδείς. 71.

Ἀλεξάνδρου τοιγαροῦν βραχεῖ χρόνῳ τυχόντος ἐπικουρίας τινὸς . . μετ᾽ ἀσφαλείας γὰρ παρὰ τῶν ἐκτὸς οὐ μικρὸν . . ἔστη τοῖς ἀδίκως ἀκληροῦσιν· εἰ καὶ πολλάκις [ἰδεῖν] ἐστιν ἅμα ταῖς τῶν πολλῶν ὁρμαῖς καὶ τὴν τύχην μεταβαλλομένην, καὶ τοὺς κρατοῦντας αὐτοὺς μεταμελομένους καὶ διορθουμένους (διὰ) τὰς τῶν παραλόγως ἠτυχηκότων περιπετείας· πάλιν ἐπέθεντο κατά τινας καιροὺς Χαλκιδεῖς καὶ Κορίνθιοι καί τινες ἕτεραι πόλεις διὰ τὴν τῶν τόπων εὐφυΐαν τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλεῦσι, καὶ φρουρὰς εἶχον· ἀλλὰ τοὺς μὲν δουλεύοντας πάντας ἐσπούδαζον κατὰ δύναμιν ἐλευθεροῦν, τοὺς δὲ καταδουλωσαμένους ἐμ . . . πολεμίους ἡγοῦντο διὰ τέλους· καθόλου δὲ . . τελευταῖον καὶ κατὰ πόλιν ἐσφάλλοντο τὸν πρὸ τοῦ χρόνου ὡς ἐπίπαν· οἱ μὲν ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ πραγμάτων ἀμφισβητοῦντες, οἱ δὲ ὑπὲρ μονάρχων καὶ βασιλέων παρασπονδούμενοι· διὸ καὶ . . . τοῖς ὄνειδος ἠκολούθει τῶν ἀκληρούντων η και . . γὰρ . . ἰδίαν τοὺς παραλόγοις συμφοραῖς περιπίπτοντας· ἀτυχεῖν δὲ μόνους τούτους . . διὰ τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν . . πράξεις ἐπιφέρουσι· κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς ἠτύχησαν ἅμα Πελοποννήσιοι, Βοιωτοί, Φωκεῖς . . τινὲς . . μὴ μόνον κατοικούντων κόλπον . . μὴ μόνον κατὰ τὸ πλῆθος . . πρότερον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἑνὸς . . ἀλλ᾽ ἠτύχησαν ἀτυχίαν αἰσχρὰν . . τιας . . διὰ τὴν . . ων· ἐγὼ γὰρ . . παρὰ . . | 111.
γεγονότας τῆς ἐπὶ τούτων ἀγνοίας.

Ὑπὲρ ὧν οὐ δεήσει θαυμάζειν ἐὰν παρεκβαίνοντες τὸ τῆς ἱστο-

ἱστορικῆς διηγήσεως ἦθος, ἀποδεικτικωτέραν καὶ φιλοτιμοτέ-
455 ραν φαινώμεθα ποιούμενοι περὶ αὐτῶν τὴν ἀπαγγελίαν· καί-
τοι τινὲς ἴσως ἐπιτιμήσουσιν ἡμῖν ὡς φιλαπεχθῶς ποιουμένοις
τὴν γραφὴν, οἷς καθῆκον ἦν μάλιστα πάντων περιστέλλειν
τὰς τῶν Ἑλλήνων ἁμαρτίας· ἐγὼ δὲ οὔτε φίλον οὐδέποτ' ἂν
ὑπολαμβάνω γνήσιον νομισθῆναι παρὰ τοῖς ὀρθῶς φρονοῦσι
τὸν δεδιότα καὶ φοβούμενον τοὺς μετὰ παῤῥησίας λόγους· καὶ
μὴν οὐδὲ πολίτην ἀγαθὸν τὸν ἐγκαταλείποντα [1] τὴν ἀλήθειαν
διὰ τὴν ἐσομένην ὑπ' ἐνίων προσκοπὴν παρ' αὐτὸν τὸν και-
ρόν· συγγραφέα δὲ [2] κοινῶν πράξεων οὐδ' ὅλως ἀποδεκτέον
τὸν ἄλλο τι πλείονος ποιούμενον τῆς ἀληθείας· ὅσῳ γὰρ εἰς
πλείους διατείνει, καὶ πλείω χρόνον, ἡ τῶν ὑπομνημάτων
παράδοσις τῶν πρὸς καιρὸν λεγομένων [3], τοσούτῳ χρὴ μᾶλ-
λον καὶ τὸν γράφοντα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν,
καὶ τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι τὴν τοιαύτην αἵρεσιν· κατὰ
μὲν γὰρ τοὺς τῶν περιστάσεων καιροὺς καθήκει [4] βοηθεῖν
τοὺς Ἕλληνας ὄντας τοῖς Ἕλλησι κατὰ πάντα τρόπον, τὰ
μὲν ἀμύνοντας, τὰ δὲ περιστέλλοντας, τὰ δὲ παραιτουμένους
τὴν τῶν κρατούντων ὀργὴν, ὅπερ ἡμεῖς ἐπ' αὐτῶν τῶν πρα-
γμάτων ἐποιήσαμεν ἀληθινῶς· τὴν δ' ὑπὲρ τῶν γεγονότων τοῖς
ἐπιγενομένοις διὰ τῶν ὑπομνημάτων παράδοσιν ἀμιγῆ παντὸς
μίσους ἀπολείπομεν [5], χάριν τοῦ μὴ ταῖς ἀκοαῖς τέρπεσθαι
κατὰ τὸ παρὸν τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἀλλὰ ταῖς ψυχαῖς διορ-

θοῦ-

(1) ἐγκαταλιπόντα ed. R.
(2) δὴ ed. R.
(3) Ed. R. haec ita turbavit: ἡ τῶν ὑπομνημάτων, τῶν πρὸς καιρὸν, παράδοσις λεγομένων.
(4) καθῆκε ed. R.
(5) ἀπολίπομεν ed. R.

θεῦσθαι, πρὸς τὸ μὴ πλεονάκις ἐν τοῖς αὐτοῖς διασφάλλεσθαι. καὶ περὶ τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν εἰρήσθω.

LIB. XXXIX.

Οὐ γὰρ ἀγνοῶ διότι τινὲς ἐπιλήψονται τῆς πραγματείας,
φάσκοντες ἀτελῆ καὶ διεῤῥηγμένην ἡμᾶς πεποιῆσθαι τὴν ἐξή- 456
γησιν τῶν πραγμάτων· ἐπιβαλλόμενοι λόγου χάριν διεξιέναι
τὴν Καρχηδόνος πολιορκίαν, κἄπειτα μεταξὺ ταύτην ἀπολεί-
ποντες καὶ μεσολαβήσαντες σφᾶς αὐτοὺς, μεταβαίνομεν ἐπὶ
τὰς Μακεδονικὰς ἢ Συριακὰς ἢ τινας ἑτέρας πράξεις· ζη-
τεῖν δὲ τοὺς φιλομαθεῖς τὸ συνεχὲς, καὶ τὸ τέλος ἱμείρειν
ἀκοῦσαι τῆς προθέσεως. τὴν γὰρ [1] ψυχαγωγίαν | καὶ τὴν 112.
ὠφέλειαν οὕτω μᾶλλον συνεκτρέχειν τοῖς προσέχουσιν· ἐμοὶ
δ' οὐχ οὕτως δοκεῖ, τὸ δ' ἐναντίον· μάρτυρα δὲ τούτων ἐπικαλεσαίμην ἂν αὐτὴν τὴν φύσιν, ἥτις κατ' οὐδ' ὁποῖον [2] τῶν αἰσθητῶν εὐδοκεῖ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν κατὰ τὸ συνεχὲς, ἀλλ' ἀεὶ μεταβολῆς ἐστιν οἰκεία· τοῖς δ' αὐτοῖς ἐγκυρεῖν ἐκ διαστήματος βούλεται καὶ διαφορᾶς [3]· εἴη δ' ἂν τὸ λεγόμενον ἐναργὲς πρῶτον μὲν [4] ἐκ τῆς ἀκοῆς, ἥτις οὔτε κατὰ τὰς μελῳδίας οὔτε κατὰ τὰς λεκτικὰς ὑποκρίσεις εὐδοκεῖ συνεχῶς ταῖς αὐταῖς

(1) Om. γὰρ ed. R.

(2) κατ' οὐδοποίαν ed. R. « ita evidenter codex." M.

(3) Ed. R. corruptissime τοῖς δ' αὐτὸ μὲν κυρεῖν — καὶ διαφθορᾶς. Nostram correctionem nemo, ut spero, improbabit, praesertim si contulerit edd. Polyb. XV, 36, in simillimo argumento: τῷ δ' αὐτῷ πλεονάκι; ἐγκυρεῖν οὐδ' ὅλως ἂν βουληθείη.

(4) πρῶτον μὲν γὰρ ed. R. eiecimus γὰρ sublata interpunctione post ἐναργές.

ταῖς ἐπιμένειν στάσεσιν· ὁ δὲ μεταβολικὸς τρόπος, καὶ καθόλου πᾶν τὸ διεῤῥιμμένον [1], καὶ μεγίστας ἔχον ἀλλαγὰς καὶ πυκνότητας, αὐτίκα κινεῖ· παραπλησίως καὶ τὴν γεῦσιν εὕροι τις ἂν οὐδὲ τοῖς πολυτελεστάτοις βρώμασιν ἐπιμένειν δυναμένην, ἀλλὰ σικχαίνουσαν καὶ χαίρουσαν ταῖς μεταβολαῖς, καὶ προσηνεστέρως [2] ἀποδεχομένην πολλάκις καὶ τὰ λιτὰ [3] τῶν ἐδεσμάτων ἢ τὰ πολυτελῆ, διὰ τὸν ξενισμόν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὴν ὅρασιν ἴδοι τις ἂν γινόμενον· ἥκιστα γὰρ δύναται πρὸς ἓν μένειν ἀτενίζουσα· κινεῖ δ' αὐτὴν ἡ ποικιλία καὶ μεταβολὴ τῶν ὁρωμένων· μάλιστα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν τοῦτό τις ἂν ἴδοι συμβαῖνον· αἱ γὰρ μεταλήψεις τῶν ἀτενισμῶν καὶ τῶν ἐπιστάσεων οἷον ἀναπαύσεις εἰσὶ τοῖς φιλοπόνοις τῶν ἀνδρῶν.

457 Διὸ καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων οἱ λογιώτατοι δοκοῦσί μοι προσαναπεπαῦσθαι [4] τῷ τρόπῳ τούτῳ· τινὲς μὲν οὖν μυθικαῖς καὶ διηγηματικαῖς κεχρημένοι παρεκβάσεσι, τινὲς δὲ καὶ πραγματικαῖς· ὥστε μὴ μόνον ἐν αὐτοῖς τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ποιεῖσθαι τὰς μεταβάσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκτὸς περιλαμβάνειν· λέγω δὲ οἷον, ἐπειδὰν τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐξηγούμενοι καὶ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ [5] Φεραίου πράξεις, μεταξὺ τὰς κατὰ Πελοπόννησον Λακεδαιμονίων ἐπιβολὰς διηγεῖσθαι [6], καὶ πάλιν τὰς ἀπ' Ἀθηναίων, ἔτι δὲ

τὰς

(1) διεῤῥιμένον ed. R.
(2) προσενηστέρως ed. R.
(3) λεῖα ed. R.
(4) προσαναπαῦσθαι ed. R.
(5) Aberat articulus ab ed. R. Sed rarissime a Graecis hoc cognomine insignitur regulus ille: semper fere ὁ Φεραίων τύραννος aut similiter.
(6) Requiritur διηγῶνται. Deinde in ἀπ' Ἀθηναίων aut delendum ἀπ' aut scrib. ὑπ'.

τὰς κατὰ Μακεδονίαν ἢ τὴν Ἰλλυρίδα, κἄπειτα διατρίψαντες λέγωσι τὴν Ἰφικράτους εἰς Αἴγυπτον στρατείαν, καὶ τὰ Κλεάρχῳ πραχθέντα παρανομήματα κατὰ τὸν Πόντον. ἐξ ὧν κεχρημένους μὲν ἅπαντας εὕροι τις ἂν τῷ τοιούτῳ χειρισμῷ, κεχρημένους γε μὴν ἀτάκτως, | ἡμᾶς δὲ τεταγμένως· 41.
ἐκεῖνοι [1] μὲν γὰρ μνησθέντες πῶς Βράδυλλις ὁ τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεὺς καὶ Κερσοβλέπτης ὁ τῶν Θρᾳκῶν κατεκτήσαντο τὰς δυναστείας, οὐκέτι προστιθέασι τὸ συνεχὲς, οὐδ' ἀνατρέχουσι ἐπὶ ἀκόλουθον ἐκ διαστήματος, ἀλλὰ καθάπερ ἐν ποιήματι [2] χρησάμενοι, πάλιν ἐπανάγουσιν ἐπὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεις· ἡμεῖς δὲ πάντας διῃρημένοι τοὺς ἐπιφανεστάτους τόπους τῆς οἰκουμένης καὶ τὰς ἐν τούτοις πράξεις, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔφοδον ἀεὶ ποιούμενοι κατὰ τὴν πρᾶξιν τῆς διηγήσεως, ἔτι δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος ὁρισθέντως [3] ἐξηγούμενοι τὰς καταλλήλους πράξεις ἐνεστηκυίας, ἀπολείπομεν πρόδηλον τοῖς φιλομαθέσι τὴν ἐπαγωγὴν ἐπὶ τὸν ἐν ἀρχῇ λόγον καὶ τὰς μεσολαβηθείσας ἀεὶ τῶν πράξεων, ὥστε μηδὲν [4] ἐλλειπὲς γίνεσθαι τοῖς φιληκόοις τῶν προειρημένων· καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον.

Ὅτι τοῦ Ἀσδρούβου τοῦ τῶν Καρχηδονίων στρατηγοῦ ἱκέ- 458
του [5] παραγενομένου τοῖς τοῦ Σκιπίωνος γόνασιν, ὁ στρατη-

γὸς

(1) ἐκεῖνο ed. R. opponitur in seqq. ἡμεῖς δέ.

(2) Non intelligo. Aut excidit aliquid, aut legendum uno verbo ἐμποιήματι, *utuntur tamquam inserta narratione, cum ceteris non cohaerente.*

(3) Nova adverbii forma: nisi aliquid latet, corr. ὡρισμένως.

(4) μηδ' pro μηδὲν ed. R.

(5) ἱκήτου ed. R.

γὸς ἐμβλέψας εἰς τοὺς συνόντας, ὁρᾶτε, ἔφη, τὴν τύχην, ὦ ἄνδρες, ὡς ἀγαθὴ [1] παραδειγματίζειν ἐστὶ τοὺς ἀλογίστους τῶν ἀνθρώπων· οὗτός ἐστιν Ἀσδρούβας ὁ νεωστὶ πολλῶν αὐτῷ φιλανθρώπων προτεινομένων ὑφ' ἡμῶν ἀπαξιῶν, φάσκων δὲ κάλλιστον ἐντάφιον εἶναι τὴν πατρίδα καὶ τὸ ταύτης πῦρ, νῦν πάρεστι μετὰ στεμμάτων δεόμενος ἡμῶν τυχεῖν τῆς ζωῆς, καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχων ἐν ἡμῖν· ἃ τίς οὐκ ἂν ὑπὸ τὴν ὄψιν θεασάμενος ἐν νῷ λάβοι διότι δεῖ μηδέποτε λέγειν μηδὲ πράττειν μηδὲν ὑπερήφανον ἄνθρωπον ὄντα; καὶ προελθόντες τινὲς τῶν αὐτομόλων ἐπὶ τοῦ τέγους [2] παρῃτοῦντο τοὺς προμαχομένους ἀνασχεῖν μικρόν· τοῦ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος ἐπισχεῖν, ἤρξαντο τὸν Ἀσδρούβαν λοιδορεῖν, οἱ μὲν εἰς ἐπιορκίαν, φάσκοντες αὐτὸν πολλάκις ἐπὶ τῶν ἱερῶν ὀμωμοκέναι μὴ προλείψειν αὐτούς, οἱ δὲ εἰς ἀνανδρίαν καὶ καθόλου τὴν τῆς ψυχῆς ἀγεννίαν· καὶ ταῦτα ἐποίουν μετὰ χλευασμοῦ καὶ λοιδορίας ἀσυροῦς καὶ δυσμενικῆς [3].

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἡ γυνὴ θεωροῦσα τὸν Ἀσδρούβαν προκαθήμενον μετὰ [4] τοῦ στρατηγοῦ, προῆλθεν ἐκ τῶν
42. αὐτομόλων, αὐτὴ μὲν ἐλευθερίως καὶ σεμνῶς | ἠμφιεσμένη, τοὺς

(1) « Sic loquitur Diodorus in Exc. Vat. XXXI. 7. Sic rursus infra Polybius, p. 460.» M. Vid. suprà p. 86.

(2) προσελθόντες — αὐτομόλων τοῦ τέγους ed. R. Transfugae Romanorum, in Aesculapii templo obsessi, conscenso tecto prodierunt ad dicendum.

(3) δυσμηνικῆς ed. R.

(4) Puto μετὰ deberi librario vel excerptori, locum non intelligenti. Appianus Pun. c. 31. καὶ αὐτὸν ὁ Σκιπίων ἐκάθισε πρὸ ποδῶν ἑαυτοῦ.

τοὺς δὲ παῖδας ἐν χιτωνίσκοις ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους προσειληφυῖα ταῖς χερσὶ μετὰ τῶν ἰδίων ἐνδυμάτων· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὀνομαστὶ προσεφώνει τὸν Ἀσδρούβαν· τοῦ δ᾽ ἀποσιωπῶντος καὶ νεύοντος εἰς τὴν γῆν, τὰς μὲν ἀρχὰς τοὺς
θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ τῷ στρατηγῷ μεγάλας ἐπα . . τὰς 45a
χάριτας, διότι τὸ μὲν . . μέρος οὐκ αὐτ . . ἀλλὰ καὶ τῷ θανάτῳ . . τούτου κάλλιον . . . . μήποτέ τις ἄλλος τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσει περὶ τῆς . . πραγματικωτέ-
ραν | καὶ νουνεχεστέραν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν· τὸ γὰρ τοῖς μεγί- 45.
στοις κατορθώμασι καὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν συμφοραῖς ἔννοιαν λαμβάνειν τῶν οἰκείων πραγμάτων καὶ τῆς ἐναντίας περιστάσεως, καὶ καθόλου πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις τὴν τῆς τύχης ἐπισφάλειαν [1], ἀνδρός ἐστι μεγάλου καὶ τελείου καὶ συλλήβδην ἀξίου μνήμης.

Παρὰ γὰρ αὐτὰ ἐφάνη ἡ ἀπάντησις τῶν πολεμίων. — Ἀλλά μοι δοκεῖ ταῦτα τὴν παροιμίαν [2], κενὰ κενοὶ λογίζονται· λοιπὸν εἰκότως τοῖς τοιούτοις τὰ πρόδηλα παράδοξα φαίνονται.

Καὶ ἐβουλεύετο περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς· ὅμοιον ποιῶν ὡς εἴ τις ἄπειρος ὑπάρχων τοῦ νεῖν [3] καὶ μέλλων αὐτὸν ῥίπτειν εἰς τὸ πέλαγος, περὶ μὲν τοῦ ῥίψαι μὴ βουλεύοιτο, ῥίψας δὲ διανοοῖτο περὶ τοῦ πῶς ἂν ἐκνήξαιτο πρὸς τὴν γῆν· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τοῦ σκάμματος ὢν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐδύ-

(1) « Notemus vocabulum.» M.

(2) Addendum censeo σώζειν: habet idem proverbium Polyb. ed. XXXIII, 3.

(3) πονεῖν ed. R. « ita evidenter codex.» M. qui vertit *laborandi imperitus.*

ἐδύνατο λῆξαι τῆς περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἀναισχυντίας καὶ παρανομίας ὁ Δίαιος ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν [1].

Ὅτι τῶν Ἀχαιῶν ἀπολομένων ὑπὸ Διαίου, παροιμία τις ἐξηνέχθη, ὡς εἰ μὴ ταχέως ἀπωλόμεθα [2], οὐκ ἂν ἐσώθημεν· ὡς ἂν εἰ μὴ κακοὶ ἀπώλοντο, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς διεσέσωστο.

Ὅτι διὰ τὴν προϋπάρχουσαν τοῦ πλήθους πρὸς Φιλοποίμενα εὔνοιαν, οὐ καθεῖλον τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐν πόλεσι τισὶν
460 οὔσας· οὕτως μοι δοκεῖ πᾶν τὸ γινόμενον [3] ἀληθινῶς ἐνεργάζεσθαί τινα δυσεξάλειπτον εὔνοιαν τοῖς εὖ παθοῦσι. — Διὸ καὶ δικαίως ἂν εἴποι τις τὸ περιφερόμενον, οὐ θύρᾳ τὸ δὴ λεγόμενον ἀλλ' ἀμφόδῳ διεψεῦσθαι [4].

Ὅτι

(1) Verba οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τοῦ σκάμματος — τῶν Ἀχαιῶν iam legebantur in edd. XL, 5. Igitur in fragm. Maiano non cohaerent.

(2) ἀπολῶμεν ed. R. Ipsum proverbium iam editum exstabat l. modo l. ibique claudit fragmentum Valesianum, et e toto contextu orationis proverbii vis satis apparet: unde hanc explicationem ὡς ἂν εἰ excerptori reddiderim.

(3) γινόμενον mendosum est, nisi excidit μετὰ χάριτος vel similia, pluraque.

(4) Proverbii aliud exemplum desidero. Multa disputat Erasmus, p. 6, de simili, τίς ἂν θύρας ἁμάρτοι, ex Aristotele desumto, nimirum possitne defendi θύρας an corrigendum sit θήρας: de emendatione mihi non persuadet, in tanta originis obscuritate ac verborum ancipiti sensu; quodsi idem est ac Polybianum, in Aristotele θύρας verum est, sed Polybius fortasse scripsit θύρας — ἀμφόδου: potuit usurpari in magno errore, quo quis dicatur *non modo a ianua sed a vico aberrare.* — Caeterum initium huius fragmenti ipsius Polybii verbis conscriptum non est, quod docet comparatio ed. XL, 8.

Ὅτι Πολύβιός φησι κατὰ τὸ τέλος τῆς συγγραφῆς. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμεῖς καταπράξαντες, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπανήλθομεν ὡσανεὶ κεφάλαιά τινα τῶν προπεπολιτευμένων [1] κατειργασμένοι, χάριν ἀξίαν τῆς πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίας· διὸ καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς εὐχὰς ποιούμεθα, τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ζωῆς ἐν τούτοις καὶ ἐπὶ τούτων διαμεῖναι· θεωροῦντες τὴν τυχὴν ὥς ἐστι ἀγαθὴ φθονῆσαι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἰσχύειν [2] καθ' ὅ τις ἂν δοκοῖ [3] μάλιστα μακαρίζεσθαι καὶ κατορθοῦν· καὶ ταῦτα μὲν οὕτως γενέσθαι συνέπεσεν.

Ἡμεῖς δὲ παραγεγονότες ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς ὅλης πραγματείας, βουλόμεθα προαναμνήσαντες [4] τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προεκθέσεως, ἧς ἐποιήσαμεν [5] καταβαλλό|μενοι τὴν ἱστορίαν, 46. συγκεφαλαιώσασθαι τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, οἰκειώσαντες τὴν ἀρχὴν τῷ τέλει καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος. Ἐξεθέμεθα τοιγαροῦν ἐν ἀρχαῖς ὅτι τῆς μὲν προκατασκευῆς ποιησόμεθα τὴν ἀρχὴν ἀφ' ὧν Τίμαιος ἀπέλιπεν [6]· ἐνδραμόντες δὲ κεφαλαιωδῶς τὰς [7] κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ Λιβύην πρά-

(1) προσπεπολιτευμένων ed. R. *imposito tamquam cumulo iis, quae antea in re publica nostra gesseram.* Significat Polybius mille nobiles Achivos, quorum libertatem ac domum redeundi potestatem a Senatu romano impetraverat: id enim sibi concessum esse suae erga Romanos benivolentiae causa. Vid. Plut. Cat. Mai. p. 341 A, B. Igitur nunc certum est, Polybium una cum illis in Achaiam reversum esse.

(2) An ἰσχύει?

(3) δοκῇ ed. R.

(4) προσαναμνήσαντες ed. R.

(5) An ἐποιησάμεθα?

(6) ἀπέλειπεν ed. R.

(7) An ἀνεδραμόντες δὲ κεφαλαιωδῶς ἐπὶ τὰς κ. τ. λ.?

πράξεις, ἐπειδὴ περὶ μόνων τῶν τόπων τούτων κἀκεῖνος πε-
ποίηται τὴν ἱστορίαν, ὅτε ἤλθομεν [1] ἐπὶ τοὺς χρόνους, ἐν
οἷς Ἀννίβας μὲν παρέλαβε τὰς Καρχηδόνος δυνάμεις, ὁ δὲ
Δημητρίου Φίλιππος τὴν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν, Κλεομέ-
νης δ' ὁ Σπαρτιάτης ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος· ἅμα δὲ τού-
τοις Ἀντίοχος μὲν τὴν ἐν τῇ Συρίᾳ βασιλείαν διεδέδεκτο,
461 Πτολεμαῖος δὲ τὴν κατ' Αἴγυπτον ὁ κληθεὶς Φιλοπάτωρ,
ἐπηγγειλάμεθα διότι πάλιν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἀρξάμε-
νοι, καθ' οὓς ἦν ὀλυμπιὰς θ' καὶ λ' πρὸς ταῖς ρ', διέξιμεν
τὰς κοινὰς τῆς οἰκουμένης πράξεις, περιγράφοντες κατ' ὀ-
λυμπιάδας, καὶ διαιροῦντες κατὰ ἔτος, καὶ συγκρίνοντες ἐκ
παραβολῆς τὰς καταλλήλους, ἕως τῆς Καρχηδόνος ἁλώσεως
καὶ τῆς Ἀχαιῶν καὶ τῆς Ῥωμαίων περὶ τὸν Ἰσθμὸν μάχης,
ἔτι δὲ τῆς ἐπιγενομένης ἐκ τούτων ἀποκαταστάσεως περὶ τοὺς
Ἕλληνας· ἐξ ὧν κάλλιστον ἔφαμεν, ἅμα δ' ὠφελιμώτατόν
τι περιγίνεσθαι [2] τοῖς φιλομαθοῦσι· τοῦτο δ' ἦν τὸ γνῶναι
πῶς καὶ τίνι γένει πολιτείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν ἅπαντα
τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἔπεσε τὴν Ῥω-
μαίων, ὃ πρότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός. Τούτων δὲ [3] πάν-
των

(1) ὅταν ἔλθωμεν ed. R. quod eo sensu, qui huic loco convenit, graecum non est.

(2) τε περιγενέσθαι ed. R. Vid. supra p. 1.

(3) δὲ ed. R. Sed δὴ insculptum est tabulae ab ipso Maio volumini suo speciminis loco additae. Ibi τούτων δὴ πάντων ad postremum usque ἀποστομισμάτων desumta sunt e codice, sed ita ut quae a Maio typis descripta sunt vehementer discrepent. Nam ibi verba τῆς ὅλης πραγματείας tertium versum claudunt, quatuor fere literarum spatio relicto, in quo spatio signum quoddam conspicitur: quartus versus initio item quatuor se-

των ἡμῖν ἐπιτετελεσμένων, λείπεται διασαφῆσαι τοὺς χρόνους τοὺς περιειλημμένους ὑπὸ τῆς ἱστορίας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βίβλων καὶ ἀριθμὸν τῆς ὅλης πραγματείας.

ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΣ ΕΞΕΥΡΕ [ΖΗΤΕΙ] ΤΟΝ Μ ΛΟΓΟΝ.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΥ ΛΘ.

ΠΕΡΙ ΓΝΩΜΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΜΙΣΜΑΤΩΝ.

fere literarum spatio vacat, tum haec habet, ἐν τῷ περὶ τοῦ τίς τι ἐξεῦρε, quae ad medium usque versum pertinent. Quintus versus sub initio quarti incipit his verbis, τέλος τῆς Πολυβίου ἱστορίας λόγου λθ, post quae positum est idem signum quod in tertii versus fine pictum esse diximus, tum quintum versum claudunt verba τὸν μ' λόγον: denique sextus versus subscriptionis modo habet maiusculis literis περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων. Iam apparet Maium a mente excerptoris non longe aberrasse, sed corrupisse codicis verba: nam signo illo indicabatur, verba τὸν μ' λόγον, primo omissa, collocanda esse post τῆς ὅλης πραγματείας: tum initio versus quarti evanuisse vocem ζήτει probabile est. Oritur duplex quaestio difficillima: an opus erat toto libro quadragesimo ad explicandam chronologiam Polybianám: si opus fuit, quomodo in Titulo *de rerum inventoribus* excerpi potuit? Nihil habeo quod respondeam, nisi Polybius addiderit re vera disputationem de literis et artibus et inventis eo tempore quod scribendo complexus erat. Quod si recte conieci, tamen mirari subit, horum non meminisse Polybium in exitu huius libri trigesimi noni. — Postremus denique versus περὶ γνωμικῶν ἀποστομισμάτων procul dubio novi Tituli inscriptio est: ἀποστομισμάτων vel ἀποστοματισμάτων idem puto cum ἀποφθεγμάτων. Suidas certe: ἀπεστομάτισαν· ἀπεφθέγξαντο. Cf. Struvius in Iahnii Annalibus, T. VII, p. 373 sqq. de hac difficultate et in tota censura prudenter accuteque disputans.

[illegible]

A. MAII

ANNOTATIO.

Pag. 1. Polybii excerptorum in vaticano palimpsesto quaterniones octo occurrunt; quorum prior coniungitur cum postremo Eunapii, eiusque pars est, ut dixi p. 295. n. 3. Is primus Polybii quaternio continet materiam editam, itemque secundus, nempe a libro primo usque ad tertii caput XXXII. Tertius quaternio habet adhuc partim materiam editam, nimirum usque ad libri quinti caput nonagesimum; sed in eius demum quarta decima pagina incipiunt excerpta inedita libri sexti. Partes omnes superiorum librorum editas pro instituto meo praetermitto; itemque alias nonnullas editas, quae identidem in sequentes quaterniones incidunt; ita tamen ut earum breviores aliquot, uncis inclusas, interdum retineam, sicubi loci sensus cursusque continuus orationis sic faciendum suaserit. Ceterum quos dixi Polybii quaterniones octo, ii non omnes perfecti sunt; nam primus, ut iam monui, partim habet Eunapium, et praeterea editas tres fere paginas Polybii desiderat; secundus, tertius, quartus, et septimus, singuli singulis foliis carent;

rent; sexti nonnisi duae paginae desunt; quintus denique et octavus integri sunt; quam rem tabella in calce Polybii a me proposita evidenter demonstrat.

1. 1. Est hoc exordium vel partim vel integrum libri sexti; quo in libro quum Polybius reip. romanae instituta exposuerit, ut edita excerpta docent, satis aptum apparet hoc initium.

2. 2. Repetit sua verba Polybius ex libro I. 1.

2. 17. Hic titulus constantinianus illis eiusdem operis addendus est, quos sane non multos collegit Fabricius bibl. gr. ed. nov. tom. VIII. p. 8.

3. 4. Vulgavit hoc breve fragmentum Schweighaeuserus transmissum sibi a Spalletto, qui illud ex ora praestantissimi codicis vaticani — urbinatis CII. exscripserat. Verum fecit incaute in hoc et aliis interdum fragmentis Schweighaeuserus cum ea collocavit in calce libri. Nam huius quidem propria sedes in codice urbinate est p. 66. circa illa verba capitis XI. ἦν μὲν δὴ τρία μέρη etc. Causa erroris fuit, quod Spallettus lemmata ista codicis urbinatis sine loci indicio congestim misisse videtur ad Schweighaeuserum editorem.

3. 9. Hoc loco quid dicat Polybius, vel potius quid sit in hiante, ut arbitror, codice, non explico. Trigesimo quidem post Xerxis expeditionem anno Romae abrogati fuerunt decemviri. Sed enim Xerxis transmissio contigit anno urbis CCLXXIV; Hannibalis imperium coepit anno urbis DXXXIV.

4. 7. Quatuor hi versus, quos uncis distinxi, exstant in libri sexti excerptis editis cap. XI. Ergo

vel

vel hic locus sufficit ad comprobandum has esse partes sexti libri.

4. 16. Hunc locum, ad septimi potius libri quam ad sexti exordium pertinere, coniecturaliter indicavi.

5. 1. Ex hoc loco universa quae sequitur narratio usque ad φρουρεῖν τοὺς Μεσσηνίους extat in excerptis editis libri VII. cap. XI. Sed vaticanum excerptum et meliore plerumque lectione utitur, neque capite, ut in editionibus, imminutum est.

6. 4. Intelligitur Antigonus Gonata.

6. 8. Rursus hic locus de regum comitibus extat in editis lib. VII. 14. Ego tamen eum retineo, ob demonstrandam excerptorum vaticanorum seriem.

6. 14. Sermo fortasse est de obsesso Achaeo, cuius extrema fata in excerptis octavi libri editis narrantur.

6. 19. Heic abrumpitur vaticanum fragmentum, quia desideratur in codice folium. Verumtamen narratio a verbis περὶ δὲ τῶν τοιούτων περιπετειῶν etc. extat in excerptis editis libri VIII. 1. Quare et mihi eam heic explere libuit, saltem usque ad convenientem locum. Iam quia in excerptis editis deest illud initium ὅτι Τιβέριος usque ad κατέστρεψεν, idcirco summi critici incassum hactenus laboraverunt dum divinarentur de quo homine loquatur Polybius; erraveruntque omnes, Casaubonus scilicet, Ernestius, Reiskius et ipse Schweighaeuserus, qui de aliis hominibus non de Tiberio cogitaverunt. Est autem hic Tiberius Sempro-

pronius Gracchus, qui a proditore quodam in Poenorum insidias praecipitatus periit in Lucania, ut accurate scribit Livius XXV. 16. 17.

7. 6. Qui sequuntur versus duo, extant in codice vaticano post lacunam; clauduntque narrationem de Achaei regis supremo infortunio, quae occurrit in excerptis editis VIII. 23.

7. 9. Etiam Zonaras lib. IX. 5. post Tiberii Gracchi necem ponit Tarentinorum defectionem.

7. 10. Verba uncis a me inclusa extant in octavi libri calce ex margine codicis urbinatis collecta. Nunc vero cognoscimus dici hanc sententiam de Tarentinis Pyrrhum advocantibus; non, ut putabat Schweighaeuserus, de Tarento Hannibali prodito.

7. 19. Sic fere in editis lib. IX. 1.

9. 1. Fragmentum hoc occurrit in excerptis editis libri IX. 22.

9. 4. Extat hoc fragmentum in edd. lib. IX. 36. pertinetque ad orationem Lycisci acarnanis.

9. 6. Aeginae supremum hoc infortunium ut iam peractum memorat ipse Polybius XI. 6. XXIII. 8.

9. 9. Nempe Publius Sulpicius Galba, cuius bella per Graeciam gesta innuit Polybius IX. 42; unde etiam cognoscimus versari nos in nono libro.

10. 4. Sententiam hanc cum mica salis esse intelligendam, nemo non videt.

11. 1. Sic vocat summaria sua praevia vestibulumque librorum Polybius III. 1. VIII. 13. Ceteroquin heic haud certissime ausim definire quid reapse intersit inter προγραφὰς et προεκθέσεις.

11. 12. Ita videor mihi legere in codice. Atqui non

non omnes quinque libri priores praefationibus instruuntur.

12. 8. Extat hoc fragmentum in excerptis editis libri XI. 10: id tamen a me libenter retentum fuit ut circumstantium vaticani palimpsesti excerptorum sedem propriam hoc indicio demonstrarem.

14. 4. Recte omnino Reiskius in animad. ad Polyb. dixit totum librum duodecimum fuisse consumptum in reprehensione atque exagitatione quorumdam historicorum, et Timaei praecipue; id quod nunc copiosissima vaticana excerpta prorsus confirmant.

15. 1. Proverbium est *stultior Coroebo;* ex virgiliano loco aen. II. 407. ductum *furiata mente Coroebus.* Margitem ut stultitiae exemplar profert ipse Polybius XII. 25. ad quem locum legesis Schweighaeuseri adnotationem. Et quidem res est notissima.

15. 8. Timaei de Pyrrho historiam citat Polybius etiam III. 32.

15. 12. Hanc quorumdam fuisse sententiam dicit etiam Plutarchus quaest. rom. ed. Reisk. tom. VII. p. 155. Reapse autem equus Romae immolabatur Marti, teste Festo voc. *october.* Causam vero sacrificii ut puto verissimam tradit hoc loco Polybius.

16. 6. Timaei ignorationem locorum arguit Polybius etiam editis lib. II. 16. XII. 3. sqq.

16 8. Ad hunc suum locum provocat ipse Polybius in excerptis editis XII. 27.

17. 1. Quae sequitur opinio vel fabula de ori-

gine Arethusae passim narratur, ut iam observavit Cellarius, a scriptoribus Strabone, Virgilio, Seneca, Plinio. Strabo autem lib. VI. 2. Pindarum quoque citat apud Timaeum; fabulamque, aeque ac Polybius, diligenter refutat.

17. 14. De Locrensium italicorum origine opinionem Aristotelis praefert narrationi Timaei Polybius etiam in excerptis editis XII. 5. sqq. Item cap. 11. « Aristoteles (inquit Heynius opusc. tom. « II. p. 46.) coloniam ex fugitivis mancipiis, moe« chis et plagiariis collectam esse dixerat; Ti« maeus ingenuorum civium ex Locris Graeciae « profectorum fuisse adseveraverat. Polybius ex « iis quae uterque adtulerat, neutrum fide satis « explorata, verum fama et opinione accepta nar« rasse; Aristotelem tamen ait probabiliora di« xisse" Aristotelis opinionem sectatur Dionysius periegeta v. 364. sqq. quem fusius explicat Eustathius thessalonicensis in scholiis. Iam quod ea fugitiva mancipia (locrensia) apud Lacedaemonios servirent, seque horum posteros simulaverint, rem quodammodo confirmat Pausanias III. 3. dicens Lacedaemonios non procul initio belli messeniaci deduxisse coloniam in Italiam Locrosque epizephyrios incolis frequentavisse.

18. 14. Rem hanc narrat Diodorus siculus lib. XII. 54.

19. 6. Ergo Locrenses graeci serviebant in exercitu laconico apud Messenem; hique postea in Italiam profecti Locros epizephyrios condiderunt.

19. 11. Lege Plutarchum in Lycurgo cap. XV.

20.

20. 2. Quia servi scilicet dum timent dominos, quorum matrimonia violaverant, seditione commota, Lacedaemonem deseruerunt. Lege Diodori excerpta vaticana p. 10.

21. 4. Similis locus, verbis aliquot tantum variatis, extat in editis XII. 8. Verior tamen lectio est palimpsesti vaticani; nam illam editam nonnisi a margine urbinatis codicis vel palatini habemus, ubi eam breviator aliquis libere scripserat. Polybii sententiam expilat Diodorus siculus lib. XIII. 90, qui pariter Timaeum obiurgat.

21. 6. Heic arbitror intercedere lacunam, quamquam codicis scriptura continua est.

21. 8. Lege apud Schottum proverbium Λοκρῶν σύνθημα. Nam Λοκροὶ τὰς συνθήκας aliam habet originem. Quare haud scio utrum ex Polybio Zenobius sit corrigendus; an potius vice versa.

22. 6. Aristobulus historicus Alexandri adsentator? an potius Callisthenes, ut mox dicemus? Praecedens lacuna notitiam accuratiorem rei et auctoris nobis eripuit.

22. 10. Alexandri adversus quosdam immodicos adsentatores indignatio ex eiusdem historicis satis nota est. Et quidem de Callisthene historico heic loqui Polybium vix dubitabis, si conferes excerpta edita XII. 23; praesertim quia praedicto in loco Valesius, et cum Suida Reiskius, malunt ἀποθεοῦν Ἀλέξανδρον ἐβουλήθη, pro οὐκ ἐβουλήθη. Quamquam vulgo dicitur potius Callisthenes superbiae Alexandri adversatus.

24. 17. Sic loquitur Polybius etiam II. 56; ve-

rumtamen ibi non sophistae sed tragico comparat eiusmodi historicum.

25. 5. Confer lib. ed. III. 31. 32. XI. 2.

26. 3. Strato physicus, Theophrasti auditor, Ptolemaei philadelphi praeceptor, philosophus celeberrimus, sed impietatis accusatus. Huius vitam multosque libros cognoscimus apud Laërtium V. 58.

26. 10. Extat haec brevis sententia in editis XII. 25.

27. 1. Interpretor λογικὸς, *rationalis*, quia sic loquitur Celsus in praef.

27. 2. Aliam divisionem tradit Celsus in praefatione: *in tres partes medicina diducta est; ut una esset quae victu, altera quae medicamentis, tertia quae manu mederetur. Primam διατητικὴν, secundam φαρμακευτικὴν, tertiam χειρουργικὴν Graeci nominarunt.*

27. 5. Immo Callimachus vulgo dictus est *herophileus* propter suum herophileae sectae studium.

27. 12. Contra hos ergo torqueri possunt Celsi verba: *illis verba superesse, deesse medendi scientiam.*

28. 16. Similem divisionem scientiae imperatoriae statuit Polybius XI. 8.

29. 10. Quot verba circiter in his lacunis oblitteratae paginae amiserimus, versiculorum numerus a me adscriptus demonstrat. [Nimirum ab ἐπιβολὴν, καὶ usque ad τὰς ἐκείνων περιστάσεις videntur esse sex versus.]

30. 11. De pugna prope Cyprum lege Diodorum

rum XV. 2. sqq.; de illa ad Cnidum videsis eundem Diodorum XIV. 83.

30, 16. Scilicet haec omnia tempora ad Ephori historiam pertinent, quae fuit universalis, a reditu Heraclidarum usque ad vigesimum annum regnantis Philippi Amynta nati, per annos circiter DCCL deducta.

30. 20. Diodorus XV. 55.

31. 3. Diodorus XV. 85. sqq.

32. 5. Notandus hic librorum historicorum Timaei numerus; conferendusque Suidas ubi agit de numero voluminum eius.

33. 18. Sic prorsus loquitur vel de antiquioribus vel de perfectis oratoribus Cicero de or. III. 32; qui ad hunc Polybii locum respexisse videtur.

36. 19. Hermocrates clarus in rebus syracusanis apud Thucydidem. Timoleonte nihil est illustrius. Pyrrhi denique in Siciliam excursio in nostris quoque excerptis Diodori, Dionis, Dionysiique memoratur.

36. 21. Timaei librum XXI. citat Polybius etiam XII. 25, quo loco meminit pariter orationis cuiusdam ridiculae quam Timoleonti Timaeus affingit.

73. 1. Hic quoque apud Thucydidem bello Atheniensium et Syracusanorum illustris est.

38. 10. Lacunarum harum spatia supputatis versiculis cognoscuntur. [A δεύτερον ὅτι τοὺς ad παραπτώσεως, οὐδ' sunt fere sexdecim versus].

38. 12. Hermocrates commendatur a Xenophonte hist. gr. I. 1.

39. 20. Scilicet apud Crimessum flumen, quo

 lo-

loco Timoleon maximas Carthaginiensium copias fugavit, totaque Sicilia exegit, ut ait Nepos in eius vita.

40. 6. Manuum ministerium a Deo homini attributum celebrat inter summa beneficia Lactantius de opif. D, cap. III.

40. 10. Notemus hunc Polybii locum de more Afrorum celandi manus et de cura pudoris. Manus quidem passim sub tunicis palliisve celantur in picturis homericis ambrosianis a me editis, et in illis Virgilii Terentiique vaticanis.

40. 14. Recole Diodori vaticana nostra excerpta p. 39; ibique in mea interpretatione scribe *marive* pro *marique*.

42. 5. Ineptam putidamque dialecticorum horum subtilitatem irridet diserte Fronto ad M. Aurelium scribens de eloq. ed. rom. p. 257; multoque magis Sextus empiricus.

46. 14. Dum Timaei quietem reprehendit Polybius, itinera ipse sua tacite commendat; quae reapse ab eo ob historiam recte sapienterque scribendam per Europam Libyamque suscepta fuisse scimus, teste eodemmet lib. III. 48. 59, et Plinio lib. V. sect. 1. Perigrinationem praeterea suam aegyptiacam commemorat Polybius XXXIV. 14.

46. 17. Polybium advocatum fuisse e Graecia litteris Manilii consulis ut bello punico tertio interesset, suaque ad id gerendum consilia praesens conferret, dicit ipse auctor in excerptis vaticanis p. 447. Tum Africano iuniori multis in bellis comitem fuisse, narrat Arrianus tacticorum

rum

rum initio. Capiendae Carthagini adfuisse Polybium, ait praeter Appianum, Diodorus in vaticanis excerptis p. 93. Corintho item delendae denique interfuit, teste Plutarcho vit. Philopoem. fin. et ipso Polybio apud Strabonem VIII. 6.

48. 2. Huius Alexandri, cognomento Isii, non semel apud Polybium mentio est.

48. 4. Hi duo, quos uncis inclusi, versiculi extant in editis lib. XIII. 2. apud Schweighaeuserum, sed praepostere ab eo collocati post Scopae mentionem; qui locus in genuina vaticani codicis dispositione posterior est. Hunc igitur ac minutos alios huiusmodi a me notatos errores emendabunt futuri editores; quin tamen vel Schweighaeuserum acrius obiurgent, vel in his victoriolis insolentius volitent: nemo enim mortalis omnibus horis sapit; neque tot rerum recta dispositio ab uno plerumque homine, et quidem occupato, fieri plerumque potest.

48. 7. Ab Aetolis aere alieno pressis, duumviros legibus novis scribendis creatos Dorimachum et Scopam dicit Polybius etiam in excerptis editis XIII. 1.

48. 12. Hic de Scopa tractus extat in excerptis editis XIII. 2; sed cum varietate, et modo brevior modo prolixior.

49. 8. Mutilum fuisse in codicibus quartum decimum Polybii librum testatur etiam eclogarius valesianus (ed. Schw. T. III. p. 448.) in calce fragmentorum huius libri, his verbis: ζήτει· ἐνέλειπε γὰρ φύλλα μη, ἐν οἷς περὶ τοῦ Πτολεμαίου ἐνε-

 φέ-

φέρετο καὶ Ἀρσινόης: *Reliqua quaerenda. Deerant enim XLVIII folia, in quibus de Ptolemaeo et Arsinoe agebatur.*

49. 15. Non absimilem sententiam pronunciat Polybius XIV. 12, loquens de Ptolemaei philopatoris regno, quod temporis spatium coniunctim se velle describere ait.

50. 13. Intellige annos, quibus regnavit Ptolemaeus philopator, qui reapse totidem circiter fuerunt, teste Eusebio chron. lib. I. 22. ed. Mediol. p. 123, ibidemque Syncello.

51. 2. Quae sequitur materia usque ad Agathoclis mentionem videtur collocanda inter capp. 20 et 25. libri XV.

51. 19. Loquitur fortasse Polybius de Philippo Macedonum rege penultimo, qui in regni primordiis optimus fuit et laudatissimus princeps, deinde pessimus evasit. Polyb.

52. 17. Ineditum est, ut cetera, hoc Polybii fragmentum. Fata vero Arsinoes, quae soror et coniux Ptolemaei philopatoris fuit, perspicue narrat Iustinus XXX. 1. (quamquam eam falso nomine appellat Eurydicen.) Nimirum Ptolemaeus Agothocleae, quae soror erat Agathoclis potentissimi apud regem, illecebris captus Arsinoem uxorem occidendam curavit. Et Philammonem quidem caedis auctorem fuisse dicit etiam Polybius in editis XV. 33; nunc vero cognoscimus Dinonem quoque fuisse sceleris socium, cuius quum postea paenitentiam prae se gereret, ab Agathocle interfectus fuit. Domus autem agatho-

cleae

cleae universae supplicium narrat Polybius XV. 30. sqq.

53. 10. Sic appellat Agathoclem Polybius etiam XV. 25. Puer autem quinquennis erat Philopatoris filius Ptolemaeus epiphanes, cuius tutelam usurpaverat Agathocles.

53. 14. Pugna circa Laden insulam accidit olympiade CXLIV, in eaque Philippus Rhodios et Attalum pergamenum superavit. Confer Valesium et Schw. in notis ad Polyb. XVI. 14.

54. 1. Scilicet ad occupandum Ptolemaei epiphanis pueri regnum, quod inita cum Antiocho societate sibi partim vindicabat Philippus, Polyb. XV. 20.

55. 1. Sic pono ex coniectura mea. Etenim inter materiam decimi sexti libri, et illam quae mox diserte dicitur libri XXII, intercedunt in codice paginae quatuor; quarum duae priores desiderantur ob amissum folium; posteriores duae supersunt; quamquam postremae pauca verba leguntur. Censui igitur quinque librorum a XVI. ad XXI. excerpta ita esse distribuenda, ut in folio amisso duos fere priores libros cum parte sextidecimi; in superstite, tres fere posteriores credibiliter delibatos putarem.

55. 2. In sequenti polybiana narratione legationis laconicae ad Philopoemenem, insigne nunc demum detegimus Plutarchi plagium, qui in vita Philopoemenis (ed. Reisk. tom. II. p. 619. sqq.) Polybium tacite sibi vindicat, verbis tantummodo plerumque immutatis.

55. 4. Centum viginti talenta intellige, ut ait

Plutarchus; vel potius coronam, ut infra Polybius.

56. 13. Hinc proverbium apud Zenob. II. 70: βοῦς ἐπὶ γλώττης, vel quia bos mutus est; vel potius quia bos pro nummo quodam atheniensi dicitur, cui bos erat insculptus.

57. 5. Exules Lacedaemonem a Philopoemene reductos dicit Plutarchus p. 651. et 654.; quem priorem Plutarchi locum perperam Schweighaeuserus posuit in Polybii fragmentis libri XXII. 23. Namque is liber in genuino vaticani codicis ordine incipit post alteram paginam. Pertinet ergo potius fragmentum ad librum XXI. Quomodo autem hiatus sententiae sequentis explendus sit, haud scio an significet Plutarchus praedictis locis.

57. 6. Paginae huius nonnisi pauca verba legi queunt.

57. 10. Ariarathis Cappadocum regis legationem ad Romanos mittentis ob impetrandam societatis cum Antiocho veniam, mentio est in excerptis editis lib. XXII. 24. Nunc tamen videtur legatio illa ponenda potius in libro XXI. Recole huius paginae notam 2.

57. 17. Notissima quidem in historiis est clementia Philippi Amynta nati post victoriam ad Chaeroneam; sed quorsus heic ab historico commemoretur, nescio; nisi forte fit invectio in Philippum Demetrii filium; adversus quem certe bellum gerebant Athenienses conspirantes cum Attalo pergameno. Polyb. XVI. 26.

58. 3. Fragmentum hoc de Ptolemaei saevitia extat in editis lib. XXIII. 16, sed male collocatum;

tum; pertinet enim ad librum XXI. Recole notam 2. praecedentis paginae. Refertur res a Valantio ad annum XXII Ptolemaei Epiphanis, qui est urbis romanae DLXXI.

58. 11. Ergo causae belli romani cum Perseo perperam a Schweighauesero collocantur in libro XXIII. 4.

58. 12. Sic scribitur in codice nostro hoc nomen, quod apud Pausaniam VII. 10. ita corruptum est ut urbis nomen videatur. Appianus maced. cap. IX. ff. 3. scribit Ἀβρούπολιν. Et sic etiam Livius XLII. 13. 40. 41.

58. 14. Pangaei montis fodinas auri argentique memorat Herodotus VII. 112.

58. 17. Lege Livium XLI. 22. XLII. 13.

ibid. Rursus lege Livium XLI. 22.

58. 19. Lege Appianum maced. cap. IX. ff. 4. Polyb. XXVII. 7. et praesertim Livium XLII. 15. sqq.

ibid. Confer Livium XLII. 17.

59. 19. Cicero de rep. III. 9.

59. 22. Ita censet etiam Livius XXXIX. 24.

60. 5. Huius hominis mentio est apud Polybium lib. XXIII. 10. XXIX. 10.

61. 2. Ita acephalum posuit hoc fragmentum in codice eclogarius, qui sententiae tantummodo rationem habebat. Extat autem id in editis lib. XXIV. 8. Proverbium vero sequens occurrit etiam apud Suidam voc. δίκης et voc. ἐστί.

61. 7. Hic quoque locus extat cum varietate in excerptis editis XXIV. 8. Tum sequentem versum

sum Stasini poetae esse, iam agnovit ex Clemente alex. Schweighaeuserus.

61. 14. Loquitur Polybius vel per se, vel potius Philippi regis ore, de Persei Demetriique fratrum interneciva discordia.

62. 11. Hinc adhuc manifestius videmus verba haec esse concionantis alicuius; nempe Philippi sine dubio ad filios de capitali crimine apud se disceptantes. Iamque cognoscimus Livium XL. 8. in ea, quam scribit ipse Philippi adlocutione, usum esse polybianis de more opibus, suppresso graeci auctoris nomine. En reapse ut Livius vaticanum excerptum mirifice interpretatur: *quoties ego* (inquit Philippus) *audientibus vobis detestatus exempla discordiarum fraternarum horrendos eventus eorum retuli, quibus se stirpemque suam, domos, regna, funditus evertissent? Meliora quoque exempla parte altera posui; sociabilem consortionem inter binos Lacedaemoniorum reges, salutarem per multa saecula ipsis patriaeque. Eamdem civitatem, postquam mos sibi cuique rapiendi tyrannidem exortus sit, eversam. Iam hos Eumenem Attalumque fratres, a quam exiguis rebus, prope ut puderet regii nominis, mihi, Antiocho, et cuilibet regum huius aetatis, nulla re magis quam fraterna unanimitate, aequasse* etc. Ergo etiam praecedentes subsequentesque eius concionis livianae partes vindicandae Polybio sunt, atque inter huius reliquias a futuro editore referendae: quem magnopere hortor ut Polybium diligentissime et quaquaversus in Livio expiscetur,

tur, iustoque postliminio ad originales propriasque sedes revocet.

63. 6. Sic etiam Plutarchus et Livius XXXIX. 50. veneno extinctum Pilopoemenem dicunt. Cuius rei ignarus Polybii latinus interpres XXIV. 12. Philopoemenis ἀναίρεσιν interpretatus est *caedem*; quasi ferro ictus periisset.

63. 7. Extat hic versiculus cum varietate in editis XXIV. 9.

63. 16. Hanc et sequentem narrationem vindicavit sibi ex Polybio Diodorus siculus, ut vaticana excerpta p. 70. demonstrant; ad quem locum confer adnotationes meas.

64. 17. Polybius usquequaque commendat Scipionem heroa suum; verumtamen hunc Diodorus praedicto in loco paulo superbiorem recte pronunciat: nemo enim in rep. libera legibus est superior.

64. 20. Agri cum proprio detrimento vastati mentio est lib. XXV. 3. Quare illuc fere pertinere hoc fragmentum videtur.

65. 13. De solitis in Creta civilibus dissidiis et crudelitatibus confer Polybium IV. 53. sqq. XXVII. 16.

65. 15. De Aristaeni ac Philopoemenis contrariis in rep. consiliis, et quomodo uterque erga Romanos se gereret, legendus est Polybius XVII. 13. XXIII. 10. XXV. 9; cui postremo loco addenda sunt vaticana quae sequuntur excerpta. Legendus item Plutarchus in Philopoemenis vita p. 644. 653. 654.

65. 19. Hic et sequens versiculus relinquitur im-

imperfectus in ipso codice, quia fortasse eclogarius ex oblitterato aut corrupto antiquiore codice exscribebat.

66. 10. Hactenus verba Aristaeni sunt.

66. 20. Relinquuntur in codice duo spatia.

67. 8. Polybius in fragmento historico LXIX. (ed. Schw. tom. V. p. 74.) mentionem facere videtur Tyanorum obsessorum. Fortasse autem in rebus Cappadociae, quas copiose Polybius scripserat, calamitas Tyanorum narrata fuit; si certe ad aetatem polybianae historiae pertinuit.

67. 14. Sic loquitur apud Homerum Hector Iliad. VI. 447. sqq.

67. 16. Sic fere apud Plutarchum p. 654. loquitur Philopoemen adversus Aristaenum.

68. 6. Conspirat plane cum sententia propria Polybius XXV. 9.

68. 8. Confer Polybium XVII. 13. Livium XXXII. 19. sqq. XXXIII. 2.

68. 10. Lege mentionem huius victoriae apud Polybium XXVII. 8; ad quem librum apparet pertinere vaticanum excerptum. Confer praeterea Appianum maced. ecl. X; praesertim vero graphicam Livii narrationem XLII. 58. sqq., ut iam in notis admonuit Schweighaeuserus.

69. 6. Thebani huius Clitomachi statuam a parente ei positam, numerumque victoriarum eius recenset Pausanias VI. 15; itemque Suidas.

69. 10. Aristonicum eunuchum Ptolemaei (epiphanis) hominem fortem supra eunuchi conditionem, et bellicosum celebrat Polybius XXIII. 17.

17. Sed quis credat eunuchum extitisse pugilem olympicum?

71. 7. Intellige ingratum animum quem prae se tulisse videbantur Graeci, qui liberati olim per Romanos a Philippi dominatu, nunc Persei victoria de Romanis gaudebant.

72. 1. De Hippia Persei familiari et legato confer Polybium XXVII. 7. XXVIII. 9.

72. 8. Appii Centonis litterae petentes ab Achaeis militaria auxilia.

72. 11. Hic brevis tractus, iam inde a vocabulo ἀναχωρήσας, extat in editis XXVIII. 11. Et in codice quidem abrumpitur narratio post στρατιωτῶν; verum ea in editione continuatur. Ego vero hoc fragmentum vaticani codicis in meo libro retinui, tum quia initio variat ab editis, tum ut lector agnoscat, quonam pacto abrumpatur interdum in his excerptis constantinianis oratio; quotiescumque scilicet eclogario nihil praeter γνώμην, aut notabile aliud, ponere placuit.

72. 12. De hoc homine legesis Diodori excerpta vaticana p. 75. cum scholiis meis. Meminit autem huius belli Polybius XXVIII. 16. sqq.; quae fere sedes adsignanda est vaticano excerpto.

72. 14. Scilicet propter sanctitatem asyli, quod in Samothracia insula fuisse exploratum est. Quare et Perseus victus illuc confugit. Utrum tamen Ptolemaeus philometor reapse eodem profugus in pueritia venerit, non memini me apud alios historicos legere.

73. 1. Sermo est de Ptolemaeo philometore, cuius in annalibus Lagidarum non inglorium nomen

men est. Is obiit victor in Syria ex vulneribus in proelio acceptis. Euseb. chron. I. 22. ed. Mediol.

73. 12. Loquitur Polybius de iis qui Romae belli macedonici administrationi maledicebant. Sane Paulus Aemilius, auctore Livio XLIV. 22, tota in concione sua apud populum queritur de otiosorum hominum sermunculis, qui negotium ducibus eius belli facessebant. Polybium scilicet de more suo expilat praedicta in concione Livius, rursumque cap. 34.

73. 18. Sunt hae abruptae sententiae, quas eclogarius pro suo vix laudando instituto ex Polybio decerpsit.

74 2. Pertinent haec ad initium libri XXIX. Exorditur autem Polybius narrationem suam de arcanis Persei Eumenisque inter se deliberationibus propter bellum macedonicum Romanorum. Sed eclogarius abruptum more suo fragmentum posuit propter illi inhaerentes sententias.

74. 14. Cydae cretensis meminit Polybius etiam XXIII. 15.

74. 19. In partibus historiae amissis.

75. 7. Ante bellum persicum bis Romam venit Attalus. Polyb. XXV. 4. 6. Bis item post illud bellum. Polyb. XXXI. 9. XXXII. 3.

75. 10. Rem explicate narrat Polybius XXX. 17.

75. 17. Pudet me propemodum Livii plagiarii. Is enim sequentem quoque narrationem Polybii exscribit lib. XLIV. 25.

75. 18. Intellige Philippi macedonis crudele bellum cum Attalo seniore pergameno. Polyb. XVI. 1.

77.

77. 4. Itali vel potius Orobii mei graeca heic imitatione dicerent: *cadeva nella rete lungo e disteso.*

77. 18. Hunc hominem memorat Polybius etiam XXIX. 5, patrem nobilissimi obsidis Limnaei.

78. 5. Notemus vocabulum πρόδομα.

78. 6. Hinc Virgilius, *auri sacra fames.*

78. 7. Livius simpliciore locutione: *ita, nequicquam inter se captati, nihil praeter infamiam movere.*

78. 11. Polybio suffuratus est hanc sententiam Eunapius in excerptis nostris vaticanis p. 269.

80. 12. Abrumpitur Polybii narratio propter codicis defectum. Verumtamen eam prosequitur Livius, quem pro Polybio iure habebimus. Tum de Persei tractatu cum Gallis confer Polybii fragmentum XXVI. 9; de tractatu cum Gentio XXVIII. 8; item Diodorum in vaticanis excerptis p. 73.

80. 14. Patet hunc esse novi libri prologum, in quo Polybius historicos illos ridet qui ob penuriam argumenti sui extra rem vagantur. Se vero parce potius et adstricte scribere ait. Item petit involuntariorum mendorum veniam.

81. 19. *Phanotiam* et *Phanoteum* scribi huius urbis phocensis nomen, auctor est Stephanus byz., citato Thucydide IV. 76. Apud Livium XLV. 26. occurrit etiam *Phanota* Epiri. De bello autem ad Coronaeam vide praedictum Thucydidem I. 112.

82. 5. Imitatur hunc Polybii locum Fronto de orat. ed. rom. p. 241; quo loco verbosos pariter

et ineptos scriptores ridet: *dicendum est de fortuna aliquid? omnis ibi fortunas antiatis, praenestinas, balnearum etiam fortunas omnis, cum pennis, cum roteis, cum gubernaculis, reperias.* Aliám Polybii apud Frontonem imitationem demonstravimus in hoc volumine p. 400. n. 1.

83. 2. Recole Polybium v. gr. lib. XVI. 20; et in vaticanis excerptis p. 385. Eamque sententiam videtur partim imitari Fronto princip. hist. ed. rom. p. 314.

83. 7. Sic loquitur Polybius etiam in fragmento edito lib. XXXIII. 9. Plane vero expilat postremum Polybii locum Diodorus in excerpt. vat. p. 88, seu lib. XXXII. 2.

93. 9. Scilicet Aemilius Perseum antea graece adlocutus fuerat; deinde latine cum ceteris verba fecit, tum quia hi Romani erant, tum ut Perseus nihil intelligeret. Hinc autem cognoscimus Livii XLV. 8. plagium, qui recitata oratione, quam Aemilius ad Perseum habuit, subdit: *haec graeco sermone Perseo, latine deinde suis* etc. Ergo utraque oratio apud Livium occurrens ex Polybio derivata fuit. En autem ut posterior oratio cum reviviscente nunc Polybio congruit: *Exemplum insigne cernitis mutationis rerum humanarum. Vobis hoc praecipue dico, iuvenes. Ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet, nec praesenti credere fortunae; quum, quid vesper ferat, incertum sit. Is demum vir erit, cuius animum nec prospera flatu suo efferet, nec adversa*

versa infringet. Polybium ipse quoque Diodorus siculus valde imitatus est, ut excerpta mea vaticana demonstrant p. 78.

83. 22. Rursus videmus Diodori plagium (excerpt. vat. lib. XXXI. 5.) si certe ex Polybio exscripsit, ut valde arbitror, non ex ipso Demetrio: quamquam lectionis varietas me prope ambiguum reddit.

85. 14. Ita Livius XLV. 9, qui Demetrii quidem locum ex Polybio non exscripsit, sed tamen prae oculis se habuisse demonstrat.

86. 10. Polybium sollerter contrahit Diodorus in excerptis meis vat. lib. XXXI. 6. Meminit rei etiam Livius XLV. 34. Porro hanc Eumenis historiam in trigesimo pono Polybii libro, quoniam quae sequitur apud Diodorum praedicto loco Prusiae historia, sumta ut puto ex Polybio, ea pertinet ad trigesimum librum.

86. 12. Bellum antiochicum in Aegypto pertinere ad librum XXXI, satis mihi videor ex reliquiis editis libri colligere.

86. 13. Legendus hac super re Livius XLV. 11 sqq. Tum etiam Diodorus excerpt. vat. p. 76.

87. 13. Pertinet fortasse hoc fragmentum ad criminationes varias, quas legati exterarum gentium ad senatum romanum detulerunt. Polyb. XXXI. 6. sqq. Et quidem potissimum cogitandum puto de accusationibus adversus Eumenem quas romanus Sulpicius per Asiam publice provocabat (cap. 10.)

87. 21. Livius XLV. 27. de Aemilio Delphos profecto: *inchoatas in vestibulo Apollinis co-*

lumnas, quibus imposituri statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit.

88. 1. Ludos magnificos ab Aemilio in Graecia editos legesis apud Livium XLV. 33. Imitationem horum splendidiorem ab Antiocho in Syria curatam tradidit Polybius XXXI. 3.

88. 3. Polybii sibi vindicavit hunc locum Diodorus in excerptis vat. lib. XXXI. 4. Livius autem XLV. 32. Polybii verba adamussim interpretatus est: *vulgo dictum Aemilii ferebant, et convivium instruere et ludos parare, eiusdem esse qui vincere bello sciret.* Fronto princip. hist. ed. rom. p. 322: *ex summa civilis scientiae ratione sumpta videntur, ne histrionum quidem, ceterorumque scenae aut circi aut harenae artificum indiligentem principem fuisse.* Et fer. als. p. 209. *Traianus summus bellator, tamen histrionibus interdum sese delectavit, et praeterea potavit satis strenue* etc.

88. Peraeae regionis, in opposita Rhodo insulae continente, mentio est etiam in excerptis editis huius libri XXXI. 25.

89. 2. De simultate Romanorum cum Eumene Polybius XXXI. 9. 10.

89. 6. Artaxias Armeniae regulus. Polybius XXVI. 6.

89. 17. M. Porcius Cato.

90. 2. Bis sibi hanc narrationem vindicavit Diodorus in excerptis vat. lib. XXXI. 1. p. 87. et XXXVII. sqq. p. 114. Vel potius eclogarii qui Diodorum excerpserunt bis eundem locum cum varietate aliqua posuerunt: cuiusmodi complures re-

repetitiones in iure quoque iustinianeo ab eclogariis illis iurisconsultis factas esse, iamdiu observatum est.

90. 5. Confer Diodorum in excerptis vat. lib. XXXII. 2.

90. 15. Imitatur Polybium de Romanis loquens Cicero pro Flacco XII: *haec ratio et magnitudo animorum in maioribus nostris fuit, ut quum in privatis rebus suisque sumptibus minimo contenti, tenuissimo cultu viverent, in imperio atque in publica dignitate omnia ad gloriam splendoremque revocarent. Quaeritur enim in re domestica continentiae laus; in publica, dignitatis.*

91. 1. Caedem certe quingentorum et quinquaginta Aetolorum a Lycisco patratam memorat Livius XLV. 28.

91. 9. Nondum quicquam legi apud historicos de huius Lycisci laudabili obitu.

91. 16. Mentio huius est apud Polybium in excerptis editis XXXIII. 12. Ariarathis frater hic erat; isque post varias vices regnare in Cappadocia cum fratre a Romanis iussus fuerat. Sed deinde novis turbis commotis, Ariarathes totum imperium sibi vindicavit. Zonaras IX. 24.

92. 8. Loquitur Polybius de Ariarathis pulsi a fratre Holopherne restitutione in regnum, quam memorat etiam in editis XXXII. 25.

92. 2. Scilicet Ariarathes Romam confugerat.

92. 10. Intelligit Polybius Oropi ab Atheniensibus patratam vastationem; unde illa philosophorum legatio celebris ad Romanos. Gell. VII. 14.

93. 5. Hunc cum anagrammate appellat Timotheum Diodorus siculus ed. Wessel. tom. II. p. 588. (Num hic erat Heracleae tyrannus, ut ille vetustior apud Diodorum XVI. 36?) Ariarathis vero et Holophernis vicissitudines habes apud eundem Diodorum tom. praed. p. 518.

93. 7. Etiam in fragmentis lib. XXXI. 16. Polybii editis post res Ariarathis ponuntur res Rhodiorum; et quamquam aliae ibi sunt narrationes, tamen Rhodiorum nescio quae calamitas innuitur.

93. 18. Pauca haec, quae uncis inclusi verba, citaverat Suidas voc. σωματοποιεῖν, eaque Schweighaeuserus inter grammatica Polybii fragmenta retulerat tom. V. p. 98. Nunc vero et historicum esse fragmentum noscimus, et sedem eius propriam feliciter deprehendimus.

94. 12. Posthinc breve spatium relinquitur in codice, ita ut videatur fieri transitio ad alium librum. Neque fere dubitandum est, quin sequatur exordium narrandi punici belli tertii. Quare satis incertum est cuinam libro, post XXXII, hoc quod subteximus prohoemium adsignandum videatur.

95. 9. Quod noluit facere Polybius, nempe ut orationes poneret quae in senatu romano habitae fuerunt, quum de bello tertio punico deliberaretur, id fecit quum deliberaretur de secundo Dio Cassius, ut vaticana excerpta a me inventa capp. LXVIII. sqq. demonstrant.

96. 2. Existimo laudari a Polybio Demetrii phalerei auctoritatem, non autem verba fieri de suscipiendo adversus Demetrium syrum bello. Alioquin

quin dicendum esset κατὰ τοῦ Δημητρίου. Tum et sequentia vix cohaererent.

96. 15. Sic loquitur de Carthagine Cicero de rep. lib. I. fin., sine dubio ad Polybium respiciens.

99. 18. *Philippus* (inquit Livius XLII. 52.) *Persei natura frater, adoptione filius: minor, quem Alexandrum vocabant, naturalis erat.* Hinc idem Livius XLV. 42. non Philippum, sed Alexandrum, cum Perseo ductum Albam in custodiam dicit. Sed tamen etiam Philippus in Aemilii triumpho apparuisse videtur. Liv. cap. 39. Non solum falsum Philippum, verum etiam falsum Alexandrum, rebellantem in Macedonia exhibet Zonaras IX. 28.

100. 14. Consul hic erat anno quo coepit bellum punicum tertium. Confer Scipionis somnium.

100. 20. Incognitum erat in historia hoc Polybii iter. Apparet autem romanum consulem uti voluisse consiliario Polybio in gerendo bello. Atque ita reapse nonnullos post annos accidit ut Polybius Scipionis minoris Carthaginem oppugnantis latus tegeret.

102. 6. Insignis est hic vaticani codicis locus ad refutandos Casaubonum, Fabricium, Reiskium, et Schweighaeuserum, qui Polybium megalopolitanum libro XI. 15. memoratum, negant esse hunc nostrum historicum; sed paulo seniorem credunt, et historici fortasse patruum aut avum. Ergo in praedicto etiam loco sine dubio intelligendus est noster historicus.

102. 8. Lycortae (qui pater Polybii historici

 fuit)

fuit) dissensio et contentiones cum Callicrate, ex ipso Polybio XXIX. 8-10. cognitae sunt.

103. 7. Narrationem hanc vindicavit sibi ex Polybio Diodorus in vaticanis excerptis a me editis lib. XXXII. 6, sed cum insigni in legatorum nominibus varietate,

104. 10. Semina haec sunt lucretianae doctrinae, quam iamdiu docti homines refutaverunt. Et quidem quum in ethnicis scriptoribus versemur, haud mirum est siquid hi praeter christiani dogmatis pietatisque regulas ob suam inscitiam aliquando loquuntur.

105. 2. Praeclara Polybii doctrina! Reapse enim qui divinam providentiam fatentur, ad eamque rationes suas accommodant, grande malorum solatium inveniunt, et vitam recte sapienterque componunt.

108. 12. Videtur ergo errare Schweighaeuserus qui bellum achaicum in quadragesimi libri fragmentis posuit. Et quidem e vaticanorum excerptorum clausula mox cognoscemus, in quadragesimo libro chronologiam potius et recensionem librorum polybiani operis extitisse. Sane eodem anno bellum tum achaicum tum punicum profligatum fuit; sed tamen achaicum paulo ante. Vide Livii epitomen lib. LII. Recte ergo in vaticanis Polybii excerptis achaicum excidium punico praeit.

109. 10. Sine dubio heic habemus polybiani libri prohoemium, cuius artificium naviter imitatur Diodorus in vaticanis excerptis lib. XXXIII. 1.

110. 19. Loquitur de gravissimis conditionibus, quas Atheniensibus Lacedaemonii impera-

ve-

verunt post victoriam ad Aegospotamos. — Ut Polybius graecas calamitates occasione belli achaici recensuit comparandi causa; ita huius imitator Diodorus occasione belli italici, bella vetera insigniora enumeravit atque inter se contendit.

110. 22. Adhuc pergit dicere Polybius de Lacedaemoniorum in victoriis severitate. Narrat autem Diodorus XV. 12. uti Mantinenses a Lacedaemoniis victi animas quidem retinuerint, sed tamen urbem suam exscindere et pagatim habitare iussi sint.

111. 5. Intellige Alexandrum pheraeum. Multa vero pars huius paginae legi nequit: quare et interpretationem nec integram nec satis tutam facio.

112. 14. Videtur mihi respexisse ad Polybium Fronto princip. hist. (ed. rom. p. 314) scribens: *ceteri mortales praesenti die mentiuntur; scribtorum mendacia tam culpam quam memoriam merent sempiternam.*

112. 20. Testis Pausanias VIII. 30. 37.

115. 3. Legendus est de his rebus Diodorus siculus.

115. 6. Socer hic fuit Pyrrhi magni epirensis, auctore Plutarcho in huius vita cap. IX. a quo scribitur Βαρδύλλιος.

115. 7. De Cersoblepte Diodorus XVI. 34. 71.

117. 5. Oblitterata pagina est. Sed lacunam eius certissimo supplemento sarcit Appianus pun. capp. CXXXI. CXXXII, qui diserte ait se in Carthaginis excidio narrando Polybium sectari. Itaque futurus Polybii editor utrumque Appiani

 ca-

capitulum Polybio restituet, quod iam partim fecit Schweighaeuserus.

117. 14. Loquitur Polybius de Scipionis sapientibus dictis et cogitationibus in Carthaginis excidio, quae sunt apud Appianum.

118. 2. Diaeo Achaeorum praetori valde meritoque maledicit Polybius etiam in fragmentis editis libb. XXXVIII. et XL; eumque gentis suae pestem appellat. Heic autem Polybius Diaeum obiurgat ob recusatas ab eo, quae Romani offerebant, pacis conditiones.

118. 3. Confer Zonaram IX. 31.

119. 6. A Polybio igitur comite magistroque suo sumpsit hanc sententiam Africanus iunior, qui ut ait Valerius Max. IV. 1. 10. in censura precum publicarum formulam immutavit; rogari nempe deos iussit non ut res romanas meliores amplioresque facerent, sed ut deinceps incolumes conservarent.

119. 17. Recole Polybium lib. I. 5.

120. 5. Polyb. II. 69. III. 32.

120. 9. Videsis Euseb. chron. lib. II. ed. Mediol. p. 353.

121. 4. En novum titulum constantinianum, in quo excerpta fuisse videntur libri quadragesimi. Quamquam μ λόγον est in secundo versu post λόγου λθ. De rerum inventionibus scripserant graeci Ephorus et Scamnon, teste non semel Athenaeo, item Pilochorus et Phylarchus, auctore Suida in iisdem. Inter latinos legesis Hyginum fab. CCLXXIV, Plin. hist. VII. sect. 57. Vocabulum ζήτει a me scribitur. Namque μ λόγον est qui-

quidam vel ornatus vel nexus litterarius, quem non explico, sed tamen in aerea tabula, cum paginae huius extrema parte, incidendum curavi.

121. 6. Num hic est novus titulus *de apophthegmatibus?* An potius idem est, ac ille περὶ γνωμῶν *de sententiis*, qui universum codicem occupat? Profecto mos erat veterum repetendi operis titulum in voluminis fine.

P O L Y B I I

Ordo foliorum restitutus.

					Polyb. ed.	
Q. I.	p.	. . . . .		⌣	. . . . . .	
		79.	80	⌣	93.	94.
		115.	116	⌣	. . . . .	
		63.	64	⌣	77.	78.
			Eunap. ined.			
			Polyb. ed.			
Q. II.	p.	33.	34	⌣	43.	44.
		5.	6	⌣	7.	8.
		85.	86	⌣	87.	88.
		. . . .		⌣	. . . .	
Q. III.	p.	83.	84	⌣	89.	90.
					Polyb. ined.	
		21.	22	⌣	23.	24.
		. . . .		⌣	. . . . .	
		53.	54	⌣	55.	56.
			Polyb. ed.			

Po-

Polyb. ined.

Q. IV.	p.	. . . . .		◡	. . . . .	
		19.	20	◡	25.	26.
		51.	52	◡	57.	28.
		65. ed.	66	◡	75.	76.
Q. V.	p.	15.	16	◡	29.	33.
		67.	68	◡	73.	74.
		1.	2	◡	11.	12.
		99.	100	◡	109.	110.
Q. VI.	p.	ed. 37.	ed. 38	◡	39.	40.
		3.	4	◡	9.	10.
		ed. 49.	50	◡	59.	60.
		. . . . .		◡	13.	14.
Q. VII.	p.	105.	106	◡	103.	104.
		95.	96	◡	113.	114.
		17.	18	◡	27.	28.
		. . . . .		◡	. . . . .	
Q. VIII.	p.	31.	32	◡	45.	46.
		35.	36	◡	41.	42.
		97.	98	◡	111.	112.
		69.	70	◡	71.	72.

COR-

CORRIGENDA ET ADDENDA.

Errores vel mei, vel operarum in accentibus, quorum minutae formae oculos saepe fugerunt, hi corrigendi sunt: pag. 3, not. 3, εὐφυεῖς. 4, 13, εἰρήσθω. 17, 4, δύντα. 17, 11, χρυσῆν. 19, 9, ποτέ. 21, 4, μάλιστ' ἄν. sed fortasse non uno hoc loco apostrophum neglexi. 30, 19, Ἐπαμινώνδας. 33, 14, μερῶν. 43, 19, οἵ γε. 48, 3, Σκόπα. 55, 9, Φιλοποίμενι. 74, 9, κατηνέχθην. 75, 8, σφίσι.

Tum p. 20, not. 1, non inspexeram Niebuhrii Hist. Rom. Tom. I. p. 176, Edit. III: quem hoc fragmentum non latuit. P. 30, 15, quod pro ἕνεκα reposui ἔνθα καὶ, ne nunc quidem displiceret, nisi verissimum arbitrarer ἡνίκα, quod Polybius usurpat. P. 40, 1, correctio ἔμφασιν, pro φάσιν, nunc minus mihi probatur. Dubius sum, quoniam utroque utitur auctor.

P. 22 sq. Etsi a meo consilio alienum erat de fragmentorum ordine et cum editis coniunctione disputare, quum tamen de Callisthene paulo accuratius perquirerem, non potui quin edita cum Maianis compararem. Nam huius fragmentum κατηγορεῖν καὶ θείας εὑρεῖν — τετευχέναι τούτων ὧν ἔτυχεν, ex eodem Polybii loco desumtum est unde ed. Vales. XII, 23; sed quo nexu iungenda sint dif-

difficile perspectu est. Caput editum 23 non integrum esse apparet: quippe verba πλὴν εἰ Καλλισθένην θετέον κ. τ. λ. cum praecedentibus in eodem capite minime cohaerent, sed optime sequentur statim post τούτων ὧν ἔτυχεν (vid. supra p. 23, 5). Verum πλὴν a Polybio crebro usurpatur postquam a proposito parumper deflexit eoque revertitur: quo argumento videri possit, ea quae πλὴν praecedunt, ab initio inde capitis, movenda non esse, locumque suum facile tueri, si post Maiana illa τούτων ὧν ἔτυχεν, copulentur verbis ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τοῦ Ἐφόρου, vel simili vinculo. Mihi hoc satis probari dicerem, nisi nollem dissimulare difficultatem: nam in fine capitis Valesiani haec sunt: περὶ μὲν οὖν Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου, καὶ Καλλισθένους, ἔτι δ' Ἐφόρου καὶ Δημοχάρους, ἱκανὰ τάδ' ἡμῖν ἐστι πρὸς τὴν Τιμαίου καταδρομὴν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἀφιλοτίμως πεπεισμένους ἀληθεύειν τὸν συγγραφέα τοῦτον: unde colligitur, Ephorum quoque a Polybio defensum esse contra maledicentiam Timaei. Quis tamen credat totam illam defensionem absolvi verbis his, κατὰ τοῦ Ἐφόρου Τίμαιος πλείστην πεποίηται καταδρομὴν, vel respici fragm. Maianum p. 380 (p. 14, 10 sqq.), ubi ostendit Polybius immunem esse Ephorum erroris, cuius eum Timaeus insimulaverat? haec enim obiter attinguntur, nec quantum satis erat πρὸς τὴν Τιμαίου καταδρομήν. Igitur relinquitur, Ephori defensionem collocatam fuisse ante fragm. Maianum, eo loco ubi in Codice lacuna est duarum paginarum, eaque omnia cadere in cap. 23 ed. inter verba ἐντίκτων δόξας τοῖς ἐντυγχάνουσι et

πλὴν

πλὴν εἰ τὸν Καλλισθένην. Qui haec aliaque eiusdem generis perscrutari volet, hunc meminisse oportebit, compilatores Constantinianos, quo magis ea quae describenda sumsissent eorumque occasio intelligerentur, saepe proxime praecedentia auctorum verba contraxisse, vel alia ratione expressisse. Id si magis cogitavissent Excerptorum editores, non omisissent ea quae vel ex integris quinque primis libris Polybii excerpta sunt, vel in alio titulo iam exstabant. — Caeterum in epilogo illo capitis 23 lib. XII advertit me omissio quaedam: citantur ibi nomina Aristotelis, Theophrasti, Callisthenis, Ephori et Democharis, quorum causam adversus Timaeum egerat Polybius. De Theophrasto, cuius defensio nunc desideratur, satis fecit Valesius; sed miror interpretum neminem retrospexisse l. XII, c. 15, ubi calumniator Agathoclis Timaeus non refellitur quidem, sed demonstratur quibus virtutibus ille excelluerit: subiungit autem Polybius, male historici munere fungi, qui minus recte facta maligne exponat, praeclara facinora taceat. Coniuncta est haec Agathoclis defensio cum altera Democharis, quae praecedit, neque adeo credibile est, nomen Agathoclis a Polybio in hac veluti capitis summa omissum esse. Fuit fortasse prope nomen Ἀριστοτέλους, exciditque propter similitudinem. — Haec sufficiant de copulando utroque fragmento; sed quae p. 23 in not. dixi de verbis Arriani, IV, 10, iis hoc addere lubet: ipsi Arriano tantam Callisthenis arrogantiam suspectam fuisse, hac exceptione utenti: εἴπερ ἀληθῆ ξυγγέγραπται. Mihi

hi autem hinc probabile fit, Callisthenis librum Arriano ad manum non fuisse, neque eum cogitavisse de interpolatione, post auctoris interitum ab inimicis facta. Praeter hunc locum nusquam, quod sciam, utitur Arrianus Callisthenis testimonio: ne eo quidem loco, ubi Alexandri iter ad Hammonem refert, quamquam de duobus corvis consentiebant Aristobulus et Ptolemaeus, quos Arrianus potissimum sequebatur: vide hunc L. III, c. 3, 4, et Callisthenis locum in Strab. XVII, p. 1168. Itaque illam cautionem, εἴπερ ἀληθῆ ξυγγέγραπται sic interpreter, ut Arrianus philosophi verba ex alio scriptore, Callistheni adversante, citaverit. Sanctocrucio certe (Ex. Crit. p. 37 sq.) non suffrager coniectanti, post interemtum Callisthenem huius commentariis eiusmodi adulationem, qualem memoravimus, ab inimicis illatam esse. Quid enim? hi adversarii apud Regem, cui blandiri studebant, gratiam inire non poterant, si philosophum hunc ea scribentem facerent, quae Alexandro placitura eumque interfecti Callisthenis desiderio affectura essent: porro minime verosimile est, nec edendorum librorum apud Veteres rationi consentaneum, nihil eorum commentariorum, quos in castris Alexandri condebat Callisthenes, in lucem et hominum sermonem ante huius necem venisse. Aristobulus quidem, unus e comitibus Alexandri, non modo provectissima aetate historiam Regis inchoavit, sed ne vulgare quidem voluit ante huius mortem, teste Arriano in praefatione: sentiens ille, ut opinor, vivo Alexandro libere scribi non posse: et quis-

quis fuit, quem Lucianus (Quom. hist. conscr. c. XII) vitio Aristobulum vocat, quique in Hydaspe a Rege demersus dicitur, quod absurda de huius cum Poro certamine commentus esset, item documento est ea, quae in castris Alexandri historici huius conscriberent, Regem celari haud diu potuisse. Polybius autem, indicio excellens scriptor, reprehendit quidem, nec tamen falsam esse contendit Timaei hanc sententiam, corruptam esse Alexandri indolem nimiis ac divinis prope honoribus, quos scribendis Commentariis in eum contulisset Callisthenes, indeque ortam esse Regis insaniam, divinum cultum petentis. Atqui absolvitur ista culpa Callisthenes, si Alexander ante huius mortem illos libros ignoravit. — Post Sanctocrucium et Luzacium (Lectt. Att. p. 187 sqq.) de Callisthenis rebus et scriptis et ingenio cum fructu disputari posse arbitror.

Denique, ad p. 102, 7, haec commentatus est Hamakerus noster:

« De sublatis Callicratis et restitutis Lycortae statuis hic agi manifestum est: at qua opportunitate ista res acciderit, et quomodo verba obscura et forte corrupta intelligenda sint, minus ex ipsa loci natura, quam ex brevi illorum temporum descriptione perspicitur.

« Confecto bello Persico cum decem legati missi essent, qui res Macedoniae constituerent, et de illis regibus et populis quaestionem haberent, qui Regi Perseo contra Romanos vel favissent, vel auxilia tulissent, ex his legatis duo C. Claudius et Cn. Domitius ad Achaeos missi sunt ut eos edicto ad

ad caussam dicendam evocarent: cf. Liv. L. XLV. c. 31, qui paene verbotenus transtulit Polybium fragm. L. XXX. c. 10. Adde Paus. in Achaïcis, c. 7. §. 7. Ea tempestate inter praecipuos Romanarum partium fautores erat Callicrates, vir pessimus, qui iam olim legatus patriae suae libertatem Romanis prodiderat (Polyb. L. XXVI. c. 1 sqq.) et quum Perseo Achaeorum amicitiam quaerenti acerrime restitisset, (Liv. L. XLI. c. 23.) eodem debellato in Macedoniam profectus, gentis suae nomine victoriam Romanis ducibus gratulatus et adversae factionis viros, ut occultos et subdolos Persei auxiliatores, criminatus erat (Polyb. L. XXX. c. 10). Illius igitur maxime calumniis effectum est ut Xenon, Polybius et mille circiter alii principum Achaeorum, in quibus etiam, ut puto, Lycortas Polybii pater fuit, Romam ad caussam dicendam mitterentur, et tamquam a popularibus suis damnati in diversa Italiae oppida senatus iussu exulatum ablegarentur. Vide imprimis Paus. l. l. c. 10. His igitur patria avulsis Callicratis et Romanorum iniquitate honores ademtos esse, quos a civibus acceperant, ex Plutarchi testimonio efficitur, in Catone Maiore p. 341 B. Polybium, impetrato ad extremum exulum reditu, hoc praeterea postulasse, ὅπως ἃς πρότερον εἶχον ἐν Ἀχαΐα, τιμὰς οἱ φυγάδες ἀναλάβοιεν. Ergo si quae viris bene meritis tum in exilium pulsis statuae positae fuerant, has quoque deiectas fuisse verosimile est. Videmus enim postea, capta Corintho et Achaia in servitutem redacta, periculum fuisse ne ipsius statuae honoresque tolleren-

 tur

tur Philopoemenis, viri Romanis minime infensi et dudum defuncti, quanto magis Lycortae et reliquorum, quorum et fides suspecta et aetas integra esset. Vide Polyb. fragm. L. XL. vel potius XXXIX. c. 8. collatis fragmentis Vaticanis p. 459 sq. Iam haec quae diximus acciderunt A. U. C. 585, non 588, ut in *testimoniis veterum* de Polybio ait Schweighaeuserus p. 8, exulesque Achaei indicta caussa in Italia detenti sunt annos septemdecim, Callicrate, Andronida et Menalcida, quantum ex Pausania intelligitur l. l. c. 11 sq., interim rempublicam Achaicam vexantibus. Callicrates tamen, quem omnes exsecrabantur (Polyb. fr. L. XXX. c. 20), impedire non potuit, quominus Achaei saepius a Romano Senatu libertatem et reditum evocatorum peterent (Polyb. fr. L. XXXI. c. 8. XXXII. c. 7. XXXIII. c. 1. et c. 15). Res tandem aegre concessa est A. U. C. 602, vel potius 601 exeunte, licet Schweigh. l. l. p. 10 annum ponat 604, cum ex suo computo A. 605 praeferre debuisset. Vivebat tum adhuc et vigebat, ut statim apparebit, Callicrates, cuius mortem minus accurate ad hunc ipsum annum refert Heerenius, *Handbuch der Gesch. der Staaten des Alterthums*, p. 342. Quapropter verosimile est Romanos ea maxime de caussa exules dimisisse, ut Polybianae et Callicrateae factionis contentionibus turbas Achaïcas augerent et sic faciliorem sibi viam ad Peloponnesum occupandam munirent. Polybium quidem ipsum, suarum partium, patre defuncto, principem, Romae mansisse statuerunt Beckius, *Anleit. zur Kenntn. der Allgem. Welt- und*

und Völkergeschichte, T. II. p. 105, et Schlosserus, *Weltgesch. in Zusammenh. Erzähl.* T. I. p. 536; sed meliorem esse sententiam Schweighaeuseri l. l. p. 12, ex Pausaniae loco in Arcad. c. 37 efficientis, Polybium cum reliquis exulibus in patriam rediisse, et prudentibus consiliis Graecos in interitum ruentes servare studuisse existimantis, ostendit locus nunc editus a Maio p. 447, n. VII. ubi narrat Polybius se literis Manilii Consulis bellum Punicum tertium parantis evocatum fuisse Lilybaeum: id enim reipublicae interesse. Ergo ineunte vere se navigio esse profectum, cumque Corcyram venisset et accepisset obsides datos esse a Poenis, bellum iam confectum suamque operam inutilem futuram iudicasse atque in Peloponnesum rediisse. Unde primum hoc discimus, exules, quemadmodum ante diximus, iam A. 601 in Achaiam esse reversos, cum hoc iter Polybianum pertineat ad initia consulatus Manilii, i. e. anni 602. Caussa autem evocandi longe alia fuit, quam sibi persuasit Polybius. Nam Graeculi praeceptis in bello gerendo Consul Romanus facile caruit, at specioso argumento eum ex Graecia abducere volebat, ne bonis consiliis patriae prodesset et Graecos ad concordiam et prudentiam cohortando Romanorum rebus officeret. Quo factum est etiam ut biennio post P. Scipio Aemilianus, Carthaginem aggressurus, hominem veteris amicitiae specie ad se vocaret, ne scilicet interea Achaei aptum ducem haberent et prudentem, quem Romanis opponerent. Hoc ipso biennii intervallo, quod Polybium in patria transegisse verosimile est, gra-

vissimae exortae sunt inter Achaeos et Spartanos de iurisdictione controversiae, de quibus fuse exponit Paus. in Achaïcis c. 12 sq. multisque Lacedaemoniorum solum vertentibus et ad Romanos confugientibus, Callicrates et Diaeus Romam ad eos accusandos profecti sunt. Quo in itinere Callicrates morbo diem obiit. Diaeus autem ex Italia reversus, non exspectato legatorum Romanorum ad res componendas missorum adventu, bellum Lacedaemoniis intulit, frustra prohibente et dissuadente C. Caecilio Metello. Hic praetor tum pugnabat cum Andrisco, sive Pseudophilippo Macedone. Quae res cum gesta sit A. 603 et 604, Callicratem potius A. 603, quam praecedenti obiisse existimem. Utut est, certe statim post acceptam de morte Callicratis nuntium illud accidisse videtur, quod in fragmento, cuius caussa haec disputatio instituta est, narratur. Hoc enim amoto vicisse eam factionem quae Romanorum imperia ferre nolebat, ea quae deinceps acciderunt et Graeciam pessum dederunt satis docent. Hinc etiam honores exulibus restituti, qui eis per Romanos et Callicratem ademti fuerant, hinc Lycortae statuae ex latebris obscuris, in quas antea a Callicrate detrusae fuerant, in lucem et solem productae, et quo antea steterant loco positae sunt, Callicratis autem, quem odio et exsecratione dignum iudicabant, simulacra in eundem locum sunt detrusa, ex quo Lycortae statuas protraxerant. Hanc olim ignominiam facto plebiscito Lycortae inusserat Callicrates, nunc pari plebiscito ipse iisdem honoribus privatus est. Hinc hominum

num observatio nata de mutatione fortunae et superbiae poenis. At quomodo haec, quae lege facta sunt, accidere potuerunt κατά τι σύμπτωμα, aut quid tandem illa significabit oppositio formularum κατὰ σκότος et κατὰ τὴν ἡμέραν? Ut publicus honor, sic publicum quoque, ut puto, dedecus fuit, nec sane tantum ignominiae Callicratis detractum voluerunt, ut noctis eam tenebris tegerent. Ergo illa verba κατὰ τὴν ἡμέραν glossatori deberi arbitror, qui illud εἰς τὸ φῶς praecedenti κατὰ σκότος oppositum atque *interdiu* explicandum existimabat. Tum ab initio reponendum videtur κατὰ τὸ σύμπτωμα τοῦ Καλλικράτους, τῶν εἰκόνων αὐτοῦ εἰσφερομένων. Sic sensus futurus est: *cum per casum mortemque inopinatam Callicratis statuae huius in locum tenebricosum inferrentur, Lycortae vero in lucem producerentur, quemadmodum res ab initio fuerant, hoc quod acciderat, omnes ad confitendum coëgit, superbiam quemquam in alios commonstrare non oportere.*"

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED